

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Π Τ Υ Χ Ι Α Κ Η Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α

ΘΕΜΑ : " Μ Ο Ρ Φ Ε Σ Α Π Ε Ρ Γ Ι Α Σ
Κ Α Ι Η Ν Ο Μ Ο Λ Ο Γ Ι Α Κ Η
Α Ν Τ Ι Μ Ε Τ Ω Π Ι Σ Η Τ Η Σ "

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ : Κ Λ Ε Ι Ω Π Α Ρ Α
 Γ Ε Ω Ρ Γ Ι Α Σ Π Η Λ Ι Ω Τ Η

ΠΑΤΡΑ 1997

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

2768

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.

Επιθυμούμε να εκφράσουμε τις ειλικρινείς ευχαριστίες μας, σε όλους όσους συνέβαλλαν στην εκπόνηση και ολοκλήρωση της πτυχιακής μας εργασίας και ειδικότερα στους:

- κο Ιωάννη Παναγόπουλο, προϊστάμενο του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων του Τ.Ε.Ι Πάτρας και εισηγητή της εν λόγω εργασίας, για την ακούραστη συνεργασία και καθοδήγησή του.
- κο Λεωνίδα Παπακωνσταντινίδη, επίκουρο καθηγητή του Τ.Ε.Ι. Πάτρας για την υποστήριξη του στο έργο μας.
- κο Δημήτρη Κρανά, προϊστάμενο του Τμήματος Οικονομικών Θεμάτων Προσωπικού της ΑΤΕ και την Κα Ναυσικά Μηλιώτου - προϊσταμένη γραφείου του ίδιου Τμήματος- για την καθοριστική τους συμβολή στην περάτωση της εργασίας μας.
- κο Γρηγόριο Κοκοράκη, συμφοιτητή στο ΤΕΙ της Πάτρας.
- Δδα Μαρία Παντελούς, σπουδαστρια του Τμήματος Τουριστικών Επιχειρήσεων του ΤΕΙ Πάτρας.
- κο Πρίαμο Νικολαΐδη προγραμματιστή - αναλυτή στο Υπουργείο Παιδείας, και την
- Οικογένεια Παναγιώτη Χατζηγιάννου.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα εργασία αποτελεί μία ολοκληρωμένη παρουσίαση του δικαιώματος της απεργίας και των παραμέτρων του έτσι όπως αυτό ορίζεται από την Νομολογία των Ελληνικών δικαστηρίων της περιόδου 1950 – 1992.

Περιλαμβάνει τις 3 παρακάτω ενότητες:

- Α' ΕΝΟΤΗΤΑ: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ
- Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ
- Γ' ΕΝΟΤΗΤΑ: ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΠΕΡΓΙΩΝ 1950-1992 ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΟΥΣ

Επειδή το αντικείμενο που πραγματεύεται η εργασία μας είναι αμιγώς Νομικής Φύσεως, ας παραβλεφθούν από τον αναγνώστη κάποιες ανακρίβειες ή ασάφειες, δεδομένου ότι είμαστε σπουδαστές της Διοίκησης Επιχειρήσεων και όχι της Νομικής Επιστήμης.

Τέλος, πρέπει να αναφερθεί ότι η πληκτρολόγηση, μορφοποίηση και εκτύπωση των κειμένων έγινε αποκλειστικά από εμάς στα εργαστήρια του τμήματος Διοίκησης, σε Η/Υ της Αγροτικής Τράπεζας (κατά την διάρκεια της πρακτικής μας άσκησης) και σε Η/Υ φιλικών προσώπων. Για το λόγο αυτό οι ατέλειες στην εμφάνιση του κειμένου ας θεωρηθούν δικαιολογημένες.

Α' ΕΝΟΤΗΤΑ.

**ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ.**

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ Α' ΕΝΟΤΗΤΑ

Η **Α' ΕΝΟΤΗΤΑ** περιλαμβάνει **8 κεφάλαια** και επιχειρεί να δώσει πληροφορίες Ιστορικής, Κοινωνικής & Νομοθετικής φύσης, για την γέννηση και εξέλιξη του δικαιώματος της απεργίας στην Ελλάδα – με μικρή αναφορά στον εξω-Ελλαδικό χώρο.

Η εισαγωγή του αναγνώστη στην έννοια του φαινόμενου της απεργίας γίνεται μέσω του πρώτου κεφαλαίου, όπου αναφέρονται αναλυτικά όλες οι υπάρχουσες μορφές των απεργιακών κινητοποιήσεων.

Το δεύτερο κεφάλαιο περιγράφει πως το Σύνταγμα της Ελλάδας κατοχυρώνει και προστατεύει το δικαίωμα της απεργίας, και συγχρόνως προσδιορίζει τον τρόπο άσκησής του.

Στην εξέλιξη του θεσμού της απεργίας και στη νομική κατοχύρωσή της ως δικαίωμα στον εξω-Ελλαδικό χώρο (Ευρώπη & ΗΠΑ), αναφέρεται συνοπτικά το τρίτο κεφάλαιο.

Οι γενεσιουργές αιτίες που οδήγησαν στις 1^{ες} απεργιακές κινητοποιήσεις στον Ελλαδικό χώρο, και η παροχή ιστορικών στοιχείων για χωροχρονική ταυτότητα των 1^{ων} απεργιών, παρουσιάζονται στο τέταρτο κεφάλαιο. Εκτεταμένη αναφορά γίνεται στις απεργίες του Λαυρίου (Λαυριωτικά), και αυτό διότι εκεί «ευδοκίμησαν» οι εργασιακές και κοινωνικοοικονομικές συνθήκες για την πρωτοεμφάνιση των απεργιών στην Ελλάδα.

Το πέμπτο κεφάλαιο, αποτελεί μία παρουσίαση της πορείας του απεργιακού θεσμού στην Ελλάδα προς την Νομοθετική και την Συνταγματική κατοχύρωσή του, καθώς επίσης αναφέρει και λίγα λόγια για την Νομολογική εξέλιξη του δικαιώματος.

Η ίδρυση, η νομική μορφή και η δραστηριότητα των Ελληνικών Εργατικών Σωματείων και γενικά η ιστορική εξέλιξή τους αναφέρονται στο έκτο κεφάλαιο, ενώ ακολουθεί η παρουσίαση των Συνδέσμων των Εργοδοτών στο έβδομο κεφάλαιο.

Τέλος, στο όγδοο κεφάλαιο παρατίθεται με συντομία το σύγχρονο καθεστώς των απεργιακών κινητοποιήσεων στην χώρα μας, και οι λόγοι που οδήγησαν σταδιακά στην μείωση του αριθμού των απεργιών.

Στην επόμενη σελίδα ακολουθεί **οδηγός περιεχομένων** των κεφαλαίων της **Α' ΕΝΟΤΗΤΑΣ**.

Α' ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗ & ΝΟΜΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ	
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΕΛ.4	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ ΜΟΡΦΕΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ ΣΕΛ 6	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΕΡΓΙΑ ΣΕΛ 11	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ ΕΞΕΛΙΞΗ ΘΕΣΙΜΟΥ ΑΠΕΡΓΙΑΣ & ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΚΤΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΕΛ 14	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΑΠΕΡΓΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΕΛ 16	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ ΕΞΕΛΙΞΗ ΘΕΣΙΜΟΥ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΕΛ 18	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ ΤΑ ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΕΛ 23	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ ΕΡΓΟΔΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΕΛ 26	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ Ο ΘΕΣΙΜΟΣ ΤΗΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ ΣΗΜΕΡΑ - ΛΟΓΟΙ ΜΕΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΑΠΕΡΓΙΩΝ ΣΕΛ 27	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΜΟΡΦΕΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ (Θεωρητική και νομολογιακή πλευρά)

Οι απεργιακές κινητοποιήσεις που έχουν διεξαχθεί ως σήμερα, μπορούν να διακριθούν στις εξής μορφές :

i Σε κοινές ή συνηθισμένες απεργίες, οι οποίες αποσκοπούν στην βελτίωση των υφισταμένων όρων εργασίας και εκδηλώνονται με την αποχή από την εργασία και τον τόπο αυτής, όλων ή σχεδόν του συνόλου των μισθωτών .

ii Σε απεργίες αλληλεγγύης ή συμπαράστασης ή συμπάθειας, κατά τις οποίες στόχος του απεργιακού αγώνα είναι η έκφραση αλληλεγγύης και υποστήριξης των θέσεων και των διεκδικήσεων εργαζομένων - μελών άλλων σωματείων, χωρίς οι απεργοί να προσδοκούν άμεσα δικό τους εργασιακό ή οικονομικό όφελος, αλλά έμμεσα αποσκοπώντας στην προστασία του συλλογικού συμφέροντος των μισθωτών. Η απεργία αλληλεγγύης είναι νόμιμη, αναγνωρίζεται δε ρητά από το Νόμο 1264 / 82.

Συνήθως, με αυτήν την μορφή απεργίας, επιδιώκεται η επαναπρόσληψη απολυθέντων μισθωτών. Το παραπάνω αίτημα δεν καθιστά την απεργία αλληλεγγύης παράνομη, εφ 'όσον η απόλυση του συναδέλφου των απεργών είχε καταχρηστικό χαρακτήρα, και δια μέσου αυτής διακυβεύεται το συλλογικό και επαγγελματικό συμφέρον των παραπάνω μισθωτών.

Αντίθετα, όταν διαμέσου της απεργίας αλληλεγγύης, επιχειρείται η επαναπρόσληψη νομίμως απολυθέντων συναδέλφων των απεργών, (π.χ. σε περίπτωση που η απόλυση έγινε για λόγους που αφορούν τον εργαζόμενο, όπως συμπεριφορά αντίθετη με τα χρηστά ήθη, ακαταλληλότητα κ.τ.λ.) τότε η επαναπρόσληψη αυτή, βρίσκεται έξω από τα όρια της καλής πίστης και είναι παράνομη.

Πάντως, μπορεί να ειπωθεί ότι με την απεργία αλληλεγγύης επιδιώκονται εργασιακά, οικονομικά και πολιτικά δικαιώματα, αφού η επιτυχής έκβαση του αγώνα- των εργαζομένων -προς τους οποίους εκδηλώνεται η υποστήριξη- μπορεί να καταλήξει σε ικανοποίηση σύγχρονων ή μελλοντικών αιτημάτων των μισθωτών που διεξήγαγαν την απεργία συμπαράστασης.

iii Σε αμυντικές απεργίες, όπου επιδιώκουν την διατήρηση και διαφύλαξη των κεκτημένων δικαιωμάτων των εργαζομένων, και αποτελούν απάντηση σε αγωνιστική κινητοποίηση της αντίπαλης πλευράς.

iv Σε επιθετικές απεργίες, όταν η απεργιακή κινητοποίηση κηρύσσεται από μία ομάδα εργαζομένων, με στόχο την προαγωγή των οικονομικών και επαγγελματικών εν γένει συμφερόντων τους, και την μεταβολή των υφισταμένων συνθηκών εργασίας.

v Σε λευκές ή αφανείς απεργίες. Με αυτήν την μορφή χαρακτηρίζονται οι συλλογικοί αγώνες, κατά τους οποίους οι απεργοί προσέρχονται στον χώρο εργασίας, αλλά απέχουν από την άσκηση της εργασίας, ή αυτοί που συνίστανται στην επιβράδυνση των εργασιών, με σκοπό την μείωση της παραγωγής.

Οι επιμέρους μορφές, με τις οποίες δύναται να εκδηλωθεί η λευκή ή αφανής απεργία είναι :

α) με την χειροτέρευση της ποιότητας της εργασίας δηλ. οι μισθωτοί - χωρίς να επιβραδύνουν τον ρυθμό της εργασίας, ούτε να διακόπτουν αυτήν, όπως επίσης χωρίς να αποδίδουν λιγότερη ποσοτικώς παραγωγή - παράγουν προϊόντα ποιοτικώς χειρότερα από αυτά που συνήθως παράγουν.

β) με την προσωρινή διακοπή της εργασίας - χωρίς την εγκατάλειψη του χώρου εργασίας. *

γ) με την επιβράδυνση του ρυθμού της εργασίας, έχουσα ως συνέπεια την μείωση της αποδοτικότητας.

δ) με την επίδειξη φαινομενικού υπερβολικού ζήλου, με την σχολαστική τήρηση των κανονισμών και των τυπικών διατυπώσεων, της εργασίας, - ώστε να δημιουργούνται δυσχέρειες - και σε τελική ανάλυση μείωση της αποδοτικότητας.

Η αφανής απεργία, όντας η πιο δύσκολη μορφή απεργίας αναφορικά με την διερεύνηση και διαπίστωση της, εμπεριέχει πολλές φορές το στοιχείο της «κακής πίστης», αφού επιφέρει μεγάλη ζημιά στον θιγόμενο εργοδότη.

Ο τελευταίος, έχει δικαίωμα να μειώσει τις αποδοχές των απεργούντων - που συμμετέχουν σε λευκή απεργία - ανάλογα με την ελάττωση της εργασίας τους. Πάντως, από την νομολογία υποστηρίζονται τα εξής :

Οι εκδηλώσεις με τις οποίες εμφανίζεται η λευκή απεργία, δεν μπορούν να αμφισβητηθούν - αφού η διακοπή της εργασίας αντί να είναι άμεση, με χρονική διάρκεια, πραγματοποιείται με έμμεσο τρόπο. Η λευκή απεργία δεν συνεπάγεται την λύση της σύμβασης εργασίας, λόγω αδικαιολογήτου αποχής από την εργασία ή ως σπουδαίος λόγος καταγγελίας της σύμβασης.

Τέλος, για την κήρυξη της απαιτείται να τηρηθούν οι προϋποθέσεις κήρυξης απεργίας.

vi Σε απεργίες διαμαρτυρίας, οι οποίες κηρύσσονται από κάποια ομάδα εργαζομένων, ως αντίδραση έναντι συγκεκριμένων μέτρων που έχουν ληφθεί και τα οποία δεν την βρίσκουν σύμφωνη.

vii Οι πολιτικές απεργίες, στα στενά πλαίσια της εξής έννοιας : όταν οι εργαζόμενοι διεκδικούν την ρύθμιση αιτημάτων, η ικανοποίηση των οποίων ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της πολιτείας, και μπορεί να γίνει μόνο με τροποποίηση των ισχυόντων κανόνων - ή με θέσπιση νέων - από αυτήν, τότε αυτός ο συλλογικός αγώνας χαρακτηρίζεται ως πολιτική απεργία.

Συνεπώς, αυτή η μορφή της απεργίας για να είναι νόμιμη, πρέπει να επιδιώκει σκοπούς σύμφωνα με το εργασιακό συμφέρον των απεργών, και την βελτίωση της θέσης αυτών, οι οποίοι μπορούν να επιτευχθούν μόνο με πολιτικές ή κυβερνητικές αλλαγές. Στην αντίθετη περίπτωση - δηλ. όταν η απεργία επιδιώκει πολιτικούς σκοπούς, ξένους προς το συλλογικό και εργασιακό συμφέρον - που ορίζει το άρθρο 23 του Συντάγματος, και το άρθρο 19 του Νόμου 1264/82- τότε αυτή σύμφωνα με την Νομολογία είναι έντονα καταχρηστική.

Η πολιτική απεργία ταυτίζεται, εξευγενίζεται κατά κάποιον τρόπο, με την απεργία διαμαρτυρίας, όπου μάλιστα αναγνωρίζεται ως νόμιμη εφ' όσον τηρούνται οι παρακάτω προϋποθέσεις νομιμότητας:

α) να είναι περιορισμένη από πλευράς χρονικής διάρκειας,

β) να έχει σκοπό να προσελκύσει υπέρ των απεργών την κοινή γνώμη και να άσκηση πίεση υπέρ αυτών στα αρμόδια πολιτειακά όργανα, και

γ) οι σκοποί της απεργίας να είναι διαφανείς και σύμφωνα με την καλή πίστη.

Η απεργία αυτής της μορφής, μπορεί να βρει την δικαιολόγησή της ως εκδήλωση της αρχής της λαϊκής κυριαρχίας που αναγνωρίζεται και από το Σύνταγμα (άρθρο 1 παράγραφος. Σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, το δικαστήριο θα κρίνει για την νομιμότητα μιας πολιτικής απεργίας, σταθμίζοντας τις ειδικές συνθήκες, τις ανάγκες, τα συμφέροντα και τους στόχους που συνθέτουν τον συλλογικό αγώνα. Τέλος, όταν απεργούν οι Δημόσιοι Υπάλληλοι, δεν έχουμε πολιτική απεργία αφού σ' αυτήν την περίπτωση ο εργοδότης - δηλ. ο εκ των πραγμάτων αντίπαλος των απεργών - είναι το κράτος.

viii Σε προειδοποιητικές απεργίες, που έχουν στόχο να προειδοποιήσουν το αντίπαλο μέρος, ότι εάν - μέσα σε κάποιο χρονικό περιθώριο, ή κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις - δεν ικανοποιηθούν τα αιτήματα των απεργών, ή επαναληφθούν ενέργειες της εργοδοσίας που προκάλεσαν την έναρξη της απεργίας, τότε θα ακολουθήσει κανονικός απεργιακός αγώνας δηλ. απεργία διάρκειας. Χαρακτηριστικό της προειδοποιητικής απεργίας είναι η σύντομη διάρκειά της (μία ή λίγες ώρες σε όλο το ωράριο ή σε μέρος αυτού) και αυτό είναι το μόνο στοιχείο διαφοροποίησης από την κανονική απεργία.

ix Σε απεργίες διάρκειας, που χαρακτηρίζονται οι συλλογικοί αγώνες όταν επαναλαμβάνονται για μεγάλο χρονικό διάστημα, έστω κι αν διαρκεί λίγες ώρες ημερησίως (στάσεις εργασίας).

x Σε γενικές απεργίες. Κριτήριο χαρακτηρισμού μιας απεργίας ως γενικής, αποτελεί η έκταση της κινητοποίησης στον κλάδο της οικονομικής δραστηριότητας. Η Γενική απεργία, αφορά όλα τα επαγγέλματα μιας περιοχής ή ολόκληρης της χώρας, και συμμετέχουν σ' αυτήν το σύνολο των

εργαζομένων του χώρου που αφορά, όταν δε αναφέρεται στο σύνολο του εργατικού δυναμικού ονομάζεται πανεργατική.

Η απεργιακή αυτή μορφή είναι σπάνια, λόγω των μέγιστων κινδύνων και ζημιών που είναι δυνατόν να προκαλέσει στο σύνολο της οικονομίας μίας χώρας. Στις παλαιότερες εποχές, αποτελούσε περισσότερο προσπάθεια των μισθωτών για την ανατροπή του κοινωνικοπολιτικού καθεστώτος, παρά μέσο για την επίτευξη ορισμένου σκοπού.

xi Σε μερικές ή τοπικές απεργίες, οι οποίες αφορούν κατηγορία ή κατηγορίες κάποιων επαγγελματιών μίας περιοχής ή ολόκληρης της χώρας, δηλ. μετέχουν σ' αυτήν μέρος των εργαζομένων του εργατικού δυναμικού κάποιου συγκεκριμένου οικονομικού κλάδου.

xii Σε κυκλικές απεργίες, όπου ένα τμήμα της επιχείρησης διακόπτει την λειτουργία του, με σκοπό την διακοπή της λειτουργίας όλης της επιχείρησης που εξαρτάται από το τμήμα αυτό.

Στην συνέχεια, διακόπτει την λειτουργία του άλλο τμήμα της επιχείρησης, πράγμα που συνεπάγεται επίσης την διακοπή της λειτουργίας όλης της επιχείρησης.

Κατά την ψήφιση του Νόμου 1264 / 82, έχει κριθεί ότι αυτή η μορφή της απεργίας είναι καταστρεπτική για την επιχείρηση και συνεπώς καταχρηστική.

Ο εργοδότης που την υφίσταται μπορεί να επικαλεστεί τις διατάξεις του άρθρου 656 Αστικού Κώδικα, και να απαλλαγεί από την υποχρέωση αποδοχής της εργασίας των μη απεργών μισθωτών του -εφ' όσον διαρκεί η κυκλική απεργία.

xiii Σε αδέσποτες απεργίες. Ως αδέσποτες χαρακτηρίζονται οι απεργίες που κηρύσσονται από μη νομίμως συνεστημένες ή μη νομίμως λειτουργούσες συνδικαλιστικές οργανώσεις δηλ. αυτές που κηρύσσονται από ανεξάρτητες ομάδες εργαζομένων που δεν αποτελούν Νομικό Πρόσωπο.

Ο Νόμος 1264 / 82 (άρθρο 20), επέτρεψε για - πρώτη φορά - την πραγματοποίηση απεργίας και από ομάδες εργαζομένων που δεν αποτελούν Νομικό Πρόσωπο, έχουν όμως συγκροτήσει ένωση η οποία λειτουργεί κάτω από τις προϋποθέσεις που ορίζονται στην διάταξη αυτή.

Στην περίπτωση όπου η απεργία δεν κηρύσσεται από νομίμως ιδρυμένες και λειτουργούσες συνδικαλιστικές οργανώσεις, ούτε από ενώσεις εργαζομένων - όπως τις προβλέπει ο Νόμος 1264 / 82 -, τότε αυτή είναι αδέσποτη, και η συμμετοχή των μισθωτών σ' αυτήν την απεργία επιφέρει την αυτοδίκαιη λύση των συμβάσεων εργασίας των παραπάνω, και μάλιστα αζημίως για τον εργοδότη.

xiv Στάση εργασίας, κατά την διάρκεια της οποίας οι εργαζόμενοι αναστέλλουν για λίγες ώρες την παροχή εργασίας, ενώ διαφέρουν από τις συνηθισμένες απεργίες μόνο κατά την χρονική διάρκεια τους. Νομολογιακά, η στάση εργασίας -που πραγματοποιείται για ορισμένο συλλογικό, αγωνιστικό σκοπό, και η αναστολή παροχής εργασίας διαρκεί λιγότερο απ' ότι το ημερήσιο ωράριο εργασίας- θεωρείται ως μορφή απεργίας.

χν Αγρία απεργία. Έτσι ονομάζεται - από την διεθνή πρακτική - η απεργία κατά την διάρκεια της οποίας οι απεργοί -δεν περιορίζονται στην διακοπή της παροχής της εργασίας και στην απομάκρυνσή τους από τον χώρο αυτό- αλλά καταλαμβάνουν και τους χώρους εργασίας, επιτίθενται κατά των οργάνων της τάξης, και προβαίνουν σε καταστροφές της περιουσίας του εργοδότη και δημοσίων χώρων.

Στην Ελλάδα, η μορφή αυτή των κινητοποιήσεων που συνοδεύεται από βιαιοπραγίες, καταδικάζεται τόσο από την πλειοψηφία των εργαζομένων - οργανωμένων σε σωματεία και μη - όσο και από τη Πολιτεία.

Μάλιστα, η τελευταία κατά την ψήφιση του Νόμου 1264 / 82, καταδικάζοντας την «άγρια» απεργία, πρόσθεσε διάταξη -κατά την διάρκεια της συζήτησης του τότε Υπουργού Εργασίας- σύμφωνα με την οποία εάν τυχόν γίνει χρήση τέτοιων άγριων μεθόδων κατά την διάρκεια οποιασδήποτε απεργίας, δύναται ο εργοδότης να ασκήσει το δικαίωμα της ανταπεργίας, που απαγορεύεται σε κάθε άλλη περίπτωση μετά το 1982.

χνι Σε απεργίες πείνας, τέτοια υφίσταται, όταν ασκείται από ομάδα εργαζομένων κατόπιν λήψεως ένομης απόφασης από το αρμόδιο συνδικαλιστικό όργανο του Σωματείου ή της Ένωσης, και όχι όταν ασκείται από μεμονωμένα άτομα.

Η μορφή αυτή είναι η πιο επαχθής - τόσο για τον εργοδότη και την πολιτεία όσο και για τους απεργούς -αφού αποτελεί το έσχατο μέσο εκβίασης για την αποδοχή των απεργιακών αιτημάτων εφ' όσον τίθεται σε κίνδυνο το υπέρτατο αγαθό της ανθρώπινης υγείας - ακόμα και της ζωής - των απεργών.

Η επίσχεση εργασίας δεν αποτελεί μορφή απεργίας.

Το δικαίωμα της επίσχεσης της εργασίας, προκύπτει από το άρθρο 352 Αστικού Κώδικα, σύμφωνα με το οποίο στην περίπτωση που ο εργοδότης δεν εκπληρώσει απέναντι στον εργαζόμενο τις νόμιμες ή συμβατικές του υποχρεώσεις -κυρίως επί δεδουλευμένων οφειλόμενων οικονομικών αποδοχών- ο εργαζόμενος δικαιούται να αρνηθεί την παροχή της εργασίας του έως ότου καταβληθούν οι οφειλόμενες αποδοχές.

Οι διαφορές μεταξύ της απεργίας και της επίσχεσης εργασίας είναι ότι ενώ και οι δύο έχουν ως αποτέλεσμα την αναστολή της παροχής της εργασίας, κατά την διάρκεια της επίσχεσης ο εργοδότης οφείλει αποδοχές στον μισθωτό, ενώ επί της απεργίας χάνεται για τον μισθωτό αυτό το δικαίωμα της καταβολής μισθού. Επίσης η απεργία ασκείται από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, ενώ η επίσχεση από μεμονωμένα άτομα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΟΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΟΥ 1975 ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ.

Το σημερινό μας Σύνταγμα - που ισχύει από το 1975 - αναγνωρίζει πανηγυρικά το δικαίωμα της απεργίας και προστατεύει αυτό κατά δύο τρόπους.

Εμμέσως, θεωρώντας την ελεύθερη άσκηση ότι δικαίωματος αυτού, ως μια θεμελιωμένη αρχή του οικονομικού καθεστώτος που επικρατεί στην Ελλάδα.

Συγκεκριμένα, το εργατικό δίκαιο χαρακτηρίζεται από τις εξής κατοχυρωμένες Συνταγματικά ελευθερίες της εργασίας (άρθρο 22 του Συντάγματος): από την ελευθερία του συνεταιρίζεσθε (άρθρο 12 του Συντάγματος) και από την ελευθερία του συνδικαλιζέσθαι (άρθρο 23 του Συντάγματος).

Επειδή το εργατικό δίκαιο αναμφισβήτητα υπάγεται στο οικονομικό δίκαιο, με αυτήν την έννοια, οι κανόνες που συνιστούν το πρώτο, θα αποτελούν θεμελιώδεις αρχές του οικονομικού καθεστώτος που ισχύει την ίδια εποχή σε ένα κράτος.

Στην Ελλάδα, συνεπώς, τα παραπάνω Συνταγματικώς αναγνωρισμένα δικαιώματα -τα οποία χαρακτηρίζουν το εργατικό δίκαιο- συνιστούν το σύγχρονο ισχύον καθεστώς της ελεύθερης συναλλακτικής οικονομίας μας. Η κατάργηση των παραπάνω βασικών αρχών της Ελληνικής οικονομίας θα σήμαινε κατάργηση της ελεύθερης οικονομίας, και καθιέρωση του καθεστώτος της κατευθυνόμενης οικονομίας. Εάν, λοιπόν, οι προαναφερόμενες βασικές αρχές δεν προστατεύονταν από το Σύνταγμα, ο κοινός νομοθέτης θα μπορούσε να τις καταργήσει, καταργώντας συνάμα το καθεστώς της ελεύθερης οικονομίας και μαζί με αυτό καταλύοντας δημοκρατικούς θεσμούς της πολιτείας και συμπερασματικά μεταβάλλοντας την μορφή και το πολίτευμα του κράτους.

Στις παραπάνω δυσμενείς και ανεξέλεγκτες καταστάσεις, έβαλε τροχοπέδη το ισχύον Σύνταγμα προστατεύοντας τις θεμελιώδεις αρχές - ελευθερίες της οικονομίας μας. Με αυτόν τρόπο συνάγεται, ότι η ελευθερία άσκησης του δικαιώματος της απεργίας προστατεύεται -ως θεμελιώδης αρχή του οικονομικού καθεστώτος- και εμμέσως από το Σύνταγμα.

Η άμεση προστασία του δικαιώματος της απεργίας, προκύπτει από το άρθρο 23 παράγραφος 2 του Συντάγματος του 1975, το οποίο ρητώς ορίζει ότι: « η απεργία αποτελεί δικαίωμα, που ασκείται από νομίμως συνεστημένες συνδικαλιστικές οργανώσεις, με σκοπό την διαφύλαξη και προαγωγή των οικονομικών και εργασιακών συμφερόντων των εργαζομένων ».

Η διάταξη αυτή αναγνωρίζει την απεργία ως *ατομικό δικαίωμα των μισθωτών*, δηλ. των εργαζομένων εκείνων που ασκούν εξαρτημένη εργασία. Το κατά βάση ατομικό δικαίωμα της απεργίας, εμπεριέχει *στοιχεία κοινωνικού δικαιώματος* -αφού ο συνταγματικός Νομοθέτης ορίζει ότι αυτό ασκείται *συλλογικά*-, προϋποθέτει δηλ. η άσκηση του *ομαδικότητας*.

Το Σύνταγμα του 1975 δεν αναγνωρίζει μόνο το δικαίωμα της απεργίας, αλλά το κατοχυρώνει και το προστατεύει ουσιαστικά, πράγμα που σημαίνει ότι η άσκηση της απεργίας δεν μπορεί να έχει συνέπειες, ούτε σε βάρος της σύμβασης εργασίας, αλλά ούτε η προσφυγή σε απεργία μπορεί να απειληθεί με ποινικές κυρώσεις.

Αναφορικά με τον τρόπο άσκησης του δικαιώματος ο νομοθέτης προσδιορίζει τους μοναδικούς όρους:

α) τις νομικώς ιδρυμένες συνδικαλιστικές οργανώσεις -ως φορέα άσκησης- και

β) την έννομη άσκηση του δικαιώματος εφ' όσον αποτελεί η απεργία μέσο επίτευξης σκοπού συγκεκριμένων συμφερόντων εργασιακού χαρακτήρα.

Από τον πρώτο προσδιοριστικό όρο της άσκησης του δικαιώματος, δεν προκύπτει η θέση ότι η απεργία είναι δικαίωμα μόνο των νομίμως ιδρυμένων συνδικαλιστικών οργανώσεων -και όχι των εργαζομένων που δεν ανήκουν σε κάποιο σωματείο- και αυτό συνάγεται τόσο από την διατύπωση της διάταξης στην σχετική παράγραφο, όσο και από το πνεύμα της και τον σκοπό της, τα οποία δεν αφήνουν περιθώρια για υποστήριξη της αντίθετης θέσης.

Συγκεκριμένα, η *ατομικότητα του δικαιώματος* της απεργίας, έχει ως συνέπεια την δυνατότητα συμμετοχής σε αυτήν και από *ανεξάρτητους* εργαζομένους, δηλαδή από μισθωτούς που δεν είναι μέλη της συνδικαλιστικής οργάνωσης που κήρυξε την απεργία, αλλά καλύπτονται συνδικαλιστικά από αυτή (π.χ. ανήκουν στον κλάδο, ή έχουν την ειδικότητα ή το επάγγελμα που εκπροσωπεί η συνδικαλιστική οργάνωση).

Συμπερασματικά, το δικαίωμα της απεργίας μπορεί να ασκηθεί και από *μεμονωμένους μισθωτούς* διάμεσο της συμμετοχής τους στην κηρυχθείσα απεργία. Δηλαδή, ο πρώτος περιοριστικός όρος άσκησης του δικαιώματος, θέτει ως βασική προϋπόθεση της έννομης άσκησης του δικαιώματος αυτού, την κήρυξη της απεργίας από τις νομίμως συστημένες οργανώσεις (και όχι από ευκαιριακές ομάδες μισθωτών) καθιστώντας έτσι τις συνδικαλιστικές οργανώσεις ως φορείς υπεύθυνους να κρίνουν για την σκοπιμότητα του απεργιακού διαβήματος - *όχι όμως το ποιοι εργαζόμενοι θα συμμετέχουν στην απεργία* (ασκώντας το ατομικό τους δικαίωμα).

Ο δεύτερος περιοριστικός όρος της άσκησης του δικαιώματος, αφορά τον προσανατολισμό αυτού προς την κατεύθυνση συγκεκριμένης φύσης συμφερόντων, των οικονομικών, εργασιακών και εν γένει συλλογικών συμφερόντων των εργαζομένων. Δηλαδή, ο Νομοθέτης *οριοθετεί το εύρος του αντικειμένου των συμφερόντων που μπορούν να επιδιωχθούν με την απεργία*.

Στο β' εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 23 του Συντάγματος, ο Νομοθέτης προσδιορίζει κατά τρόπο σαφώς περιοριστικό :

i. τις κατηγορίες εργαζομένων, για τους οποίους απαγορεύεται η προσφυγή σε οποιαδήποτε μορφής απεργίας.

ii. τις κατηγορίες εργαζομένων, των οποίων το δικαίωμα για απεργία τελεί σε συγκεκριμένους περιορισμούς από ειδικό ρυθμιστικό νόμο.

Αναφορικά με την πρώτη κατηγορία των εργαζομένων - στην οποία περιλαμβάνονται οι δικαστικοί λειτουργοί και αυτοί που υπηρετούν στα σώματα ασφαλείας - η ρητή Συνταγματική απαγόρευση, αποσκοπεί στον ευνόητο λόγο της ευημερίας του κοινωνικού συνόλου - ως απώτερου στόχου. Ομοίως, αδύνατη είναι και η απεργία αυτών που υπηρετούν στις ένοπλες δυνάμεις, δια τούτο και οι τελευταίοι εξυπακούεται ότι συμπεριλαμβάνονται στην παραπάνω συνταγματική απαγόρευση, παρά το γεγονός ότι αυτή παραλείπεται ρητώς από το Σύνταγμα.

Στην δεύτερη κατηγορία των εργαζομένων - όπου το Σύνταγμα του 1975 προβλέπει περιοριστικές ρυθμίσεις για άσκηση του δικαιώματος της απεργίας - ανήκουν :

α) οι δημόσιοι υπάλληλοι, οι υπάλληλοι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, και οι υπάλληλοι των Ν.Π.Δ.Δ. και

β) οι εργαζόμενοι στις επιχειρήσεις δημόσιου χαρακτήρα ή κοινής ωφελείας, είτε ανήκοντες σε ανώνυμες εταιρίες -ελεγχόμενες από το κράτος -, είτε σε οργανισμούς Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου.

Έχει γίνει δεκτό, ότι η λειτουργία των προαναφερομένων επιχειρήσεων έχει ζωτική σημασία για την εξυπηρέτηση βασικών αναγκών του κοινωνικού συνόλου, αυτό δε το χαρακτηριστικό γνώρισμα των επιχειρήσεων αυτών διαφοροποιεί τους εργαζόμενους τους -από τους εργαζόμενους στις υπόλοιπες επιχειρήσεις- αναφορικά με την υπαγωγή τους σε νομοθετικούς περιορισμούς κατά την άσκηση της απεργίας.

Ειδικότερα, η προσφυγή των μισθωτών -που ανήκουν στις συγκεκριμένες επιχειρήσεις- στις απεργιακές κινητοποιήσεις, υπάγεται σε περιορισμούς που μπορούν να τεθούν μόνο με Τυπικό Νόμο, ψηφιζόμενο από την ολομέλεια της βουλής, ειδικά για την ρύθμιση του θέματος (άρθρα 72 & 43 του Συντάγματος).

Οι τελευταίοι νομοθετικοί περιορισμοί πρέπει να είναι - όπως προβλέπει το Σύνταγμα-συγκεκριμένοι.

Τέλος, ο Συντακτικός Νομοθέτης ορίζει την εξής ασφαλιστική δικλείδα - επί των νομοθετικών περιορισμών πάνω στην άσκηση του δικαιώματος της απεργίας - για τις προαναφερόμενες εξειδικευμένες κατηγορίες εργαζομένων : "Σε καμία περίπτωση - ορίζει - οι περιορισμοί αυτοί δεν μπορούν να φθάσουν ως την κατάργηση του δικαιώματος της απεργίας, ή την παρεμπόδιση της νόμιμης άσκησης του".

Κάθε τέτοιος περιορισμός είναι αντισυνταγματικός, ήτοι ανίσχυρος. Με αυτόν τον τρόπο, το Σύνταγμα του 1975 διασφαλίζει το δικαίωμα της απεργίας των Δημόσιων Υπαλλήλων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ ΚΑΙ Η ΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ ΕΚΤΟΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Η ιστορία της απεργίας ανάγεται στον 14ο αιώνα, εποχή των ανεπτυγμένων βιομηχανικά επιχειρήσεων. Απεργίες αναφέρονται, μεταξύ άλλων, το 1339 στο Μπρεσλάου της Γερμανίας, το 1351 στο υφαντουργείο της Σπέιερ, το 1349 σε βυρσοδεψείο του Παρισιού και το 1371 σε υφαντουργείο στη Σιένα της Ιταλίας.

Κατά τους επόμενους αιώνες αναφέρονται επίσης αρκετές απεργίες. Από την έναρξη δε της βιομηχανικής επανάστασης και της ανάπτυξης της κεφαλαιουχικής οικονομίας (18ος και 19ος Αιώνας), η απεργία καθίσταται ένα από τα κυριότερα μέσα πάλης των εργαζομένων εναντίον των εργοδοτών ή του κράτους.

Λίγο μετά την Γαλλική Επανάσταση, ο νόμος της 2/17 Μαρτίου 1791 κατήργησε (για τον φόβο της επανάστασης των διαλυθέντων συντεχνιών, και προς τον σκοπό της κατοχυρώσεως της «ελευθερίας των συμβάσεων», και της «ελευθερίας της εργασίας και του επαγγέλματος»), όλες τις επαγγελματικές ενώσεις.

Το νόμο αυτό ακολούθησε - κατά το ίδιο έτος - ο γνωστός νόμος LE CHERELIER, ο οποίος απαγόρευε τη σύσταση επαγγελματικών ενώσεων και την απεργία.

Το παράδειγμα της Γαλλίας ακολούθησαν και άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, καθώς και οι Η.Π.Α. και η Αγγλία. Στην Αγγλία, με τους νόμους 1799 και 1800 - περί επαγγελματικών ενώσεων - απαγορευόταν η σύσταση τέτοιων ενώσεων και θεωρείτο ένοχος και φυλακίζόταν ο εργάτης εκείνος, ο οποίος θα συμμετείχε σε επαγγελματικό σωματείο, ή θα προέτρεπε άλλα άτομα να συμμετάσχουν ή να απεργήσουν. Πάντως στην Μ. Βρετανία νωρίτερα από άλλες χώρες - το 1824 - ιδρύονταν ελεύθερα επαγγελματικά σωματεία και ενώσεις.

Στις Η.Π.Α., τα δικαστήρια στήριζαν τις ετυμηγορίες τους - όσον αφορά την απαγόρευση των επαγγελματικών ενώσεων - στο Αγγλικό Δίκαιο. Σημειωτέον, ότι το Σύνταγμα των ΗΠΑ δεν μνημονεύει ειδικώς το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι.

Το δικαίωμα αυτό, με την πάροδο του χρόνου, αναγνωρίσθηκε ως ένα εκ των "απαραίτητων" ή "άκαμπτων" - όπως λέγονται - για τη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος δικαιωμάτων, όχι όμως ως ειδικό δικαίωμα, αλλά ως προέκταση του δικαιώματος του λόγου και του συνέρχεσθαι. Αναλυτικότερα, το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι θεωρείται απόρροια της ελευθερίας της σκέψεως και της ομιλίας, ή όπως λέγεται, "δικαίωμα ενώσεως προς κοινούς σκοπούς ανακαλυφθέντος δια της συζητήσεως".

Παρά όμως τις νομοθετικές απαγορεύσεις, οι εργαζόμενοι συνενούνταν σε εργατικά σωματεία και κατήρχοντο σε απεργία.

Εν τέλει, με τη πάροδο του χρόνου οι νομοθεσίες των διάφορων κρατών αναγνώρισαν αυτή την πραγματικότητα, και παραδέχθηκαν - ως νόμιμες ενέργειες - τόσο τη σύσταση επαγγελματικών σωματείων (εργοδοτών και εργαζόμενων) όσο και την απεργία.

Στην 10ετία του 1960, έχουμε καταλήξει το μεν δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι ρητώς αναγνωρίζεται και προστατεύεται από όλα τα Συντάγματα, το δε δικαίωμα της απεργίας προστατεύεται από τη νομοθεσία των προηγμένων και δημοκρατικών κρατών, διασφαλίζεται δε και από τα Συντάγματα ορισμένων εξ αυτών (π.χ. στο άρθρο 8 του Συντάγματος του 1848 της Γαλλίας, στο άρθρο 20 του Βελγικού Συντάγματος του 1831, και στο άρθρο 92 του Συντάγματος της Δανίας).

Στην πρώτη φάση, λοιπόν, η απεργία ήταν ποινικό αδίκημα, και κατά των απεργών απειλούνταν ποινικές κυρώσεις. Κατόπιν, στην δεύτερη φάση, καταργείται η ποινικοποίηση της απεργίας, οπότε η έννομη τάξη ανέχεται την απεργία, αλλά δεν την αναγνωρίζει νομοθετικά. Επακολουθούν, τέλος, οι φάσεις της νομοθετικής, πρώτα, και της συνταγματικής, έπειτα, αναγνώρισης της απεργίας ως δικαιώματος.

Στις χώρες του λεγόμενου "υπαρκτού σοσιαλισμού" - όπου το κράτος έχει την ευθύνη και τον προγραμματισμό της οικονομίας - η απεργία είτε δεν αναγνωρίζεται, είτε δυσχεραίνεται ασφυκτικά η άσκηση της. Συνεπώς, περί δικαίου απεργίας γίνεται λόγος, μόνο για τις χώρες όπου επικρατεί φιλελεύθερο κοινωνικοοικονομικό σύστημα. Άλλωστε, κατά την Μαρξιστική αντίληψη, οι απεργίες αποτελούν "επαναστατικά γυμνάσια" για την ανατροπή του αστικού καθεστώτος και, συνεπώς, δεν έχουν λόγο ύπαρξης στις αταξικές κοινωνίες, όπου δεν υπάρχουν κοινωνικές συγκρούσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ.

ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΑΠΕΡΓΙΕΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΓΕΝΕΣΙΟΥΡΓΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΤΟΥ ΑΠΕΡΓΙΑΚΟΥ ΑΓΩΝΑ.

Α) Τα Λαυριωτικά. Τόπος γέννησης του απεργιακού θεσμού.

Το Λαύριο, για τον Ελληνικό λαό της εποχής ήταν ένας μύθος. Νόμιζαν οι φτωχοί αγρότες και εργάτες, γενικά ο λαός, πως στα μεταλλουργεία της περιοχής υπήρχε την εποχή εκείνη θησαυρός, και πως, αν επαναλειτούργουσαν, θα γινόντουσαν όλοι οι Έλληνες πλούσιοι.

Αυτό το εκμεταλλεύτηκαν οι μεγαλέμποροι και μεγαλοκεφαλαιούχοι της εποχής (κυρίως ο Συγγρός) και θησαύρισαν. Εξέδωσαν* μεγάλο αριθμό μετοχών, η τιμή των οποίων ανέβηκε γρήγορα. Μα και η διαδικασία εγγραφής ξεπέρασε τον αριθμό των μετοχών.

Τελικά, όμως, η επιχείρηση αυτή των μετοχών ναυάγησε**. Πολλοί που είχαν πουλήσει τα πάντα για να αγοράσουν μετοχές, χρεοκόπησαν και επήλθε μείωση της αξίας του Εθνικού νομίσματος.

Οι συνθήκες εργασίας στα μεταλλουργεία του Λαυρίου ήταν άθλιες. Οι εργάτες δούλευαν 12-13 ώρες ημερησίως και το μεροκάματο κυμαινόταν μεταξύ 2-3 δρχ.

Οι συνθήκες ζωής επίσης ήταν απαράδεκτες. Δεν υπήρχε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και σε περίπτωση θανάτου δεν αποζημιωνόντουσαν οι οικογένειες των θυμάτων.

Σε περίπτωση ατυχήματος η εταιρεία, -που είχε αναλάβει την εκμετάλλευση των μεταλλουργείων- με ψευδομάρτυρες, έριχνε την ευθύνη στους εργάτες. Υπήρχε επίσης έλλειψη στοιχειώδους υποδομής.

Έτσι λοιπόν, στο Λαύριο ξεκίνησαν οι πρώτες απεργίες χωρίς καμία υποδομή και οργάνωση. Γι' αυτό και δεν έφεραν αποτέλεσμα.

Από την άλλη πλευρά οι εργοδότες ήσαν πιο οργανωμένοι. Οι υπράβοι τους, σε συνεργασία με την αστυνομία, τρομοκρατούσαν τους απεργούς και τους ανάγκαζαν να δουλέψουν με χειρότερες συνθήκες. Κάθε φορά που γινόταν απεργία, οι εργοδότες έφερναν εξαθλιωμένους εργάτες από άλλες περιοχές της Ελλάδας ή από την Ιταλία.

• ΑΠΕΡΓΙΕΣ ΛΑΥΡΙΟΥ :1883, Ιούλιος 1887, 8-21 Απριλίου 1896 (Αιματηρή). Μαρτίος 1906, 1910, 1919, 1920.

* (Σημ. η αγοροπωλησία των μετοχών γινόταν στο Καφενείο «η Ωραία Ελλάς»)

** (Σημ. στην αρχή απο 200 πήγε 440 δρχ., ενώ στο τέλος εκάστη μετοχή πουλιόταν 20 δρχ)

Β) Αναφορά στις εργασιακές συνθήκες στην Ελλάδα οι οποίες οδήγησαν στις πρώτες απεργίες. Ιστορικό των απεργιών έως το 1911.

Η κατάσταση στο Λαύριο, ίσχυε και στις άλλες πόλεις της Ελλάδας.

Πολλές ώρες εργασίας, χαμηλό μεροκάματο και άθλιες συνθήκες ζωής και εργασίας. Μέχρι και τις Κυριακές, μετά την Εκκλησία, οι εργάτες υποχρεώνονταν να δουλέψουν δύο ώρες δωρεάν, ως δώρο στον εργοδότη.

Έτσι άρχισαν οι απεργίες και σε άλλες πόλεις της Ελλάδας, κυρίως στη Σύρο, Πάρο, Αθήνα και στον Πειραιά.

Οι πρώτες Σοσιαλιστικές και Συνδικαλιστικές οργανώσεις της Ελλάδας δημιουργήθηκαν στην Πάτρα. Ο λόγος ήταν ότι η Πάτρα ήταν το κυρίως Σοσιαλιστικό Κέντρο της Ελλάδας και το λιμάνι με τις διασυνδέσεις με άλλα Σοσιαλιστικά Κέντρα του εξωτερικού (κυρίως της Ιταλίας, Σικελίας κ.ά.).

Η απεργία ξεκίνησε ουσιαστικά από τη Σύρο και το Λαύριο.

Ακολουθεί το ιστορικό των απεργιών έως το 1911.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΩΝ ΑΠΕΡΓΙΩΝ

1882	Εργάτες βιβλιοδετειών, Αθήνα.
15/7/1882	Εργάτριες εργοστασίων, Πειραιάς.
21/7/1882	Ατυχής απεργία τυπογράφων Αθήνας. Το Νοέμβριο του ίδιου χρόνου κατήργησαν την Κυριακή
1882-1883	Τσαγκαράδες και Ραφτάδες, Αθήνα.
1891	Τυπογράφοι, Αθήνα. Μερική επιτυχία.
1896	Σταφιδοκιβωτοποιοί, Πάτρα.
1898	Καρεκλάδες. Αθήνα. Βόλος, Πάτρα.
1898	Τυπογράφοι, Αθήνα. Το κράτος με το μέρος των εργοδοτών.
1908	«Εργατική Ελληνική Ένωση», Πάτρα. Κατεστάλη με τρομοκρατικά μέσα.
1909-1911	Καπνεργάτες, Βόλος.
1910	Ναυτεργάτες και Τσαγκαράδες, Πειραιάς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Α. Ιστορική εξέλιξη του θεσμού.

Όπως έχει προαναφερθεί, ο θεσμός της απεργίας μέχρι να μετατραπεί σε ένα Συνταγματικώς κατοχυρωμένο δικαίωμα, πέρασε τα εξής στάδια:

Αρχικώς αυτή θεωρούταν από το άρθρο 167 Π.Ν. ως ποινικό αδίκημα.

Στην συνέχεια, κατέστη απλώς ανεκτή με την κατάργηση του σχετικού ποινικού αδικήματος.

Κατόπιν θεωρήθηκε ως δικαίωμα των μισθωτών, και στη συνέχεια ως δικαίωμα κατοχυρωμένο από το Σύνταγμα.

Κατά τα πρώτα δυο στάδια, *δεν ήταν δυνατόν να γίνει λόγος περί νομιμότητας της απεργίας*, από την άποψη του Αστικού Δικαίου. Το πραγματικό γεγονός της απεργίας -ως γεγονός εντόνου πίεσεως κατά του εργοδότη, με τις επιπτώσεις πάνω στον εργοδότη, πάνω σε τρίτους και στο κοινωνικό σύνολο- αντιμετωπιζόταν εκ μέρους της έννομης τάξης ως αντίβαρο των ανωτέρω συνεπειών.

Επίσης, κατά τις σχετικές χρονικές περιόδους, η μικρή και σχεδόν φυτοζωούσα βιομηχανική ανάπτυξη της χώρας και η έλλειψη οργανωμένων επαγγελματικών σωματείων, *δεν διευκόλυναν την ανάπτυξη σοβαρών- από απόψεως εκτάσεως, άλλα και συχνότητας- απεργιών*.

Η αναγνώριση της απεργίας, ως δικαιώματος των μισθωτών, - έχοντας ως κύρια συνέπεια την αναστολή της συμβάσεως εργασίας- συμπίπτει με την ειδική Νομοθεσία περί επαγγελματικών σωματείων, την ανάπτυξη αυτών, και την ανάθεση σ' αυτά ειδικού ρόλου- όσον αφορά την διαμόρφωση των όρων των ατομικών σχέσεων εργασίας.

Η -μέσω της αναγνώρισεως της απεργίας ως δικαιώματος- παρεχόμενη δυνατότητα μονομερούς αναστολής της σχέσεως εργασίας, αποτέλεσε κάτι το πρωτοφανές για τα μέχρι τότε ισχύοντα στις συμβατικές σχέσεις. Παρεχόταν το δικαίωμα της μονομερούς -και εις βάρος του αντισυμβαλλόμενου- αθέτησεως των όρων της σύμβασης, και της δημιουργίας καταστάσεως με σοβαρές επιπτώσεις στον εργοδότη.

Για αυτό και η αναγνώριση του δικαιώματος της απεργίας -με τις σχετικές δυνατότητες θέτησης των συμφωνημένων, με συνέπεια την βλάβη τρίτων - *δεν θα ήταν δυνατόν να παρασχεθεί χωρίς εγγυήσεις*, (κατά το δυνατόν), *καλής χρήσης* αυτού.

Β. Έλλειψη πλήρους νομοθετικής ρύθμισης έως το 1974

Δεν υπήρξε, μέχρι το 1974 πλήρης νομοθετική ρύθμιση της απεργίας. Το ζήτημα π.χ. αν η αδέσποτη απεργία είναι νόμιμη, δεν έχει καθοριστεί μέσω ρητής διατάξεως.

Η ρύθμιση υπήρξε περιστασιακή και με αφορμή ρυθμίσεως άλλων ζητημάτων, όπως το περί επαγγελματικών σωματείων, το περί συλλογικών διαφορών και συλλογικών συμβάσεων.

Στο Σύνταγμα του 1952, και προ πάντως στον συνταγματικό χάρτη 1968/ 1973, είναι καταφανής η προσπάθεια του Συνταγματικού Νομοθέτη να περιορίσει το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι - είτε όσον αφορά τον τρόπο άσκησής του, είτε όσον αφορά τα πρόσωπα που απολαμβάνουν το εν λόγω δικαίωμα.

Έτσι για πρώτη φορά ορίζεται στο Σύνταγμα του 1952 ότι: " Το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι στους δημοσίους υπαλλήλους και υπαλλήλους Ν.Π.Δ.Δ., δύναται δια νόμου να υποβληθεί σε ορισμένους περιορισμούς. Η απεργία στους δημοσίους υπαλλήλους και τους υπαλλήλους Ν.Π.Δ.Δ. απαγορεύεται ".

Περαιτέρω, ο Συνταγματικός Χάρτης 1968/1973 έθεσε νέους **περιορισμούς**, τους εξής:

α. Την διεύρυνση του περιορισμού του δικαιώματος του συνεταιρίζεσθαι για τους δημοσίους υπαλλήλους και για τους υπαλλήλους Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως, δημοσίων επιχειρήσεων και επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας.

β. Την απαγόρευση της πολιτικής απεργίας των εργαζομένων.

γ. Την δυνατότητα διαλύσεως σωματείου για νέους λόγους.

δ. Την δυνατότητα αναστολής της λειτουργίας συνεταιρισμού με απλή απόφαση του Προέδρου Πρωτοδικείου.

Σύμφωνα με το άρθρο 167 Π.Κ., η απεργία απαγορευόταν και θεωρείτο ποινικό αδίκημα.

Αργότερα, βέβαια η νομοθεσία αναγνωρίζει ως *σύννομη* την εκ μέρους των μισθωτών άσκηση του δικαιώματος της απεργίας. Σύμφωνα με το άρθρο 332 Π.Κ. -το οποίο αντιστοιχεί στις διατάξεις του Νόμου 2111 περί των αδικημάτων κατά της εργασίας- τιμωρείται δια φυλάκισης μέχρι ενός έτους, ή με χρηματική ποινή "όποιος δια βίας ή απειλής εξαναγκάζει άλλον να συμμετάσχει σε Ένωση -η οποία σκοπό έχει την ομαδική παύση της εργασίας προς επιτυχία της μεταβολής των όρων της περί αυτής συμβάσεως- ή παρεμποδίζει άλλον να αποχωρήσει από αυτήν την Ένωση".

Εξ άλλου κατά το άρθρο 294 Π.Κ., τιμωρείται η από μέρους του μισθωτού -εφ' όσον διαρκεί η σχέση μισθώσεως εργασίας- παύση της εργασίας, ή η κακόβουλη παρέλκυση της εργασίας, χωρίς έγκαιρης προειδοποιήσεως του εργοδότη και της οικείας αστυνομικής υπηρεσίας, εάν εκ της παύσεως ή παρελκύσεως επήλθε παρακώλυση των συγκοινωνιών ή της λειτουργίας άλλων κοινωφελών εγκαταστάσεων και προεκλίθη έτσι κατάσταση κοινής ανάγκης. Ανάλογη διάταξη περιέχει το άρθρο 296 Π.Κ. για την παρακώλυση προμήθειας άρτου.

Το 1971 εξεδόθη το Ν.Δ. 890 "περί επαγγελματικών σωματείων και ενώσεων". Στα άρθρο 36 του ίδιου Π.Δ. καθορίζεται μια σειρά προϋποθέσεων, από την τήρηση των οποίων εξαρτιόταν ο χαρακτηρισμός της απεργίας ως σύννομης, συγχρόνως δε θεσπίζονταν και απαγορεύσεις ασκήσεως του εν λόγω δικαιώματος.

Έτσι το άρθρο 36 ενώ δεν απαγόρευσε την απεργία για επαγγελματικούς - και μόνο λόγους -, την περιόριζε επιτρέποντας μερικώς την άσκηση της κατά τρόπο ασφυκτικό. Εξάλλου δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η συνεχής άσκηση έκτατων εξουσιών (δικτατορίας) είχε ως συνέπεια την παρεμπόδιση της άσκησης του δικαιώματος της απεργίας, ακόμη και υπό τους όρους του άρθρου 36.

Ο νομοθέτης του Π.Δ. 890 / 71 προσπάθησε να ρυθμίσει από νομικής πλευράς το θέμα της απεργίας κατά τρόπο, ώστε να φαίνεται μεν ότι επιτρέπεται, ταυτοχρόνως όμως φρόντισε να περιορίσει νομοθετικώς όσο το δυνατόν περισσότερο το δικαίωμα της απεργίας.

Άλλωστε οι διατάξεις αυτές ετέθησαν σε ισχύ μετά την κατάργηση των πολιτικών ελευθεριών και των συνταγματικών δικαιωμάτων του "συνεταιρίζεσθαι" και του "συνέρχεσθαι", ενώ ο νόμος "περί καταστάσεως πολιορκίας" ήταν σε ισχύ και δέσποζε η αντίληψη ότι τα ατομικά δικαιώματα είναι επιτρεπτό να καταργούνται και να αναστέλλονται.

Επίσης την ίδια χρονική περίοδο καλλιεργήθηκε και η αντίληψη ότι η απεργία είναι ενέργεια η οποία δεν πρέπει να επιδοκιμάζεται από το θετικό δίκαιο.

Από το 1834, δυνάμει του άρθρου 167 του Π.Ν. "ετιμωρούντο δια φυλακίσεως οι συναποφασίζοντας την παύσιν της εργασίας τους".

Το ποινικό αυτό αδίκημα, που σιωπηρώς είχε καταργηθεί από το 1846, καταργήθηκε ρητά με το άρθρο 4 του ν. 2111 / 1920, οπότε αναγνωρίσθηκε συνταγματικά το δικαίωμα του "συνεταιρίζεσθαι" και, κατ' επέκταση, η ίδρυση επαγγελματικών συνδικαλιστικών σωματείων.

Η απεργία "ως δικαίωμα" αναγνωρίσθηκε στην Ελλάδα με διάφορες δικαστικές αποφάσεις από τον ερμηνευτικό συνδυασμό διαφόρων νομοθετικών διατάξεων ιστορικής σημασίας, όπως είναι οι αποφάσεις του Πρωτοδικείου Πειραιώς 293/1934 και του Αρείου Πάγου 670/1953.

Γ. Εξέλιξη της ρύθμισης του απεργιακού δικαιώματος από την Νομοθεσία.

Για τα θέματα της απεργίας υπήρξε αρχικά ο νόμος 2151/1950, ο οποίος με το άρθρο 8, σε συνδυασμό με το άρθρο 27 του Β.Δ. 15/20-5-1920 ρύθμιζε την άσκηση του δικαιώματος της απεργίας από τις αναγνωρισμένες επαγγελματικές οργανώσεις.

Κατά τη διάρκεια της δικτατορίας εκδόθηκε το Ν.Δ. 890/71 το οποίο με τα άρθρα 36, 37 και 39 ρύθμιζε το δικαίωμα της απεργίας σε αυστηρότερη βάση σε σύγκριση με εκείνα που ίσχυαν μέχρι τότε.

Αμέσως μετά τη μεταπολίτευση εκδόθηκε το Ν.Δ. 42/74 με το οποίο καταργήθηκαν οι διατάξεις του Ν.Δ. 890 / '71 και επαναφέρθηκαν σε ισχύ οι προγενέστερες διατάξεις.

Στη συνέχεια και μετά τη θέση σε ισχύ του Συντάγματος του 1975, εκδόθηκε ο ν. 330/76 ο οποίος και αυτός με τα άρθρα 32 ως 38 ρύθμιζε το δικαίωμα της απεργίας πάνω σε νέα βάση.

Σήμερα για τα θέματα της απεργίας ισχύει ο νόμος 1264 / 82 ο οποίος στα άρθρα 19 ως 22 ρυθμίζει το δικαίωμα και την διαδικασία κήρυξης της απεργίας.

Δ. Νομολογιακή εξέλιξη του δικαιώματος της απεργίας στην Ελλάδα.

Η πρώτη απόφαση δικαστηρίου η οποία εδέχθη ότι η απεργία αποτελεί δικαίωμα του μισθωτού είναι η του Πρωτοδικείου Πειραιώς 292 / 1934.

Ήδη παγίως οι αποφάσεις των δικαστηρίων (Ουσίας και Ακυρωτικών) δέχονται ότι η απεργία είναι δικαίωμα των μισθωτών.

Ειδικότερα, όσον αφορά την επί του θέματος νομολογία του Αρείου Πάγου έχουμε να παρατηρήσουμε τα εξής :

Με την 163/1930 αποφάσεως του είχε δεχθεί ότι μέσω της απεργίας ο εργάτης ή ο υπάλληλος καταγγέλλει την υφιστάμενη σύμβαση εργασίας.

Δια των 237/1946 και 20/1947 εδέχθη ότι η αποχή του μισθωτού από την εργασία του, για οποιαδήποτε αιτία, εφ' όσον υπερβαίνει τα χρονικά όρια οδηγεί στην λύση της συμβάσεως εργασίας, εκ μέρους του απέχοντος μισθωτού. (άρθρο 5 παρ. 3 του ν. 2112.)

Στη συνέχεια με τις 287, 288 και 289 / 1948 αποφάσεις του είχε δεχθεί ότι η απόλυση μισθωτού λόγω συμμετοχής του σε απεργία συνιστά κατάχρηση δικαιώματος εκ μέρους του εργοδότη και αντίκειται στο άρθρο Α.Κ. 281, και έτσι αναγνώρισε εμμέσως, πλην σαφώς, την απεργία ως δικαίωμα του μισθωτού, το οποίο, όταν ασκείται, δεν επιφέρει λύση της συμβάσεως εργασίας.

Η Α.Π. 670/1953 εδέχθη πλέον ανεπιφύλακτα την απεργία ως δικαίωμα του μισθωτού, το οποίο αναστέλλει (και δεν λύει) την σύμβαση εργασίας, χωρίς χρονικό περιορισμό ως προς την διάρκειά αποχής. Η άποψη αυτή εξακολουθεί να ισχύει.

Βλέπουμε λοιπόν ότι η νομολογία των δικαστηρίων επί του απεργιακού ζητήματος προχώρησε από την σκέψη ότι η απεργία αποτελεί λόγο λύσεως της συμβάσεως και έφθασε στο να αναγνωρίσει, αμέσως και ευθέως, το δικαίωμα της απεργίας.

Αλλά ενώ δεν αμφισβητείται η ύπαρξη νόμιμου δικαιώματος απεργίας, μεγάλη σύγχυση επικρατεί όσον αφορά την έκταση του δικαιώματος και τον τρόπο ασκήσεως του.

Η σύγχυση αυτή οφείλεται στην έλλειψη σαφών νομοθετικών ορισμών και εντείνεται λόγω των επικρατουσών πολιτικοκοινωνικών συνθηκών και του πνεύματος προσαρμογής προς αυτές των δικαστών, ολοκληρώνεται δε από την κρατική αντίληψη ότι πρέπει να εμποδίζεται η εκδήλωση απεργιών.

Τα δικαστήρια ερευνούν τη νομιμότητα του δικαιώματος της απεργίας σχεδόν παγίως υπό το πρίσμα των διατάξεων του άρθρου Α.Κ. 281.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΈΚΤΟ

ΤΑ ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ, ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ, ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΑΥΤΩΝ.

Το πρώτο εργατικό σωματείο, συστάθηκε στη Σύρο το 1879 από ξυλουργούς του εκεί ναυπηγείου. Ακολούθησε το σωματείο των τυπογράφων το 1887.

Χαρακτηριστικό γνώρισμα της σωματειακής οργανώσεως - προπολεμικώς και μεταπολεμικώς- παρά τις αποκλίσεις, είναι η *κατ' επάγγελμα και πόλη συγκρότηση* των εργατικών σωματείων. Με το πέρασμα του χρόνου οι ιδιωτικοί υπάλληλοι ίδρυσαν χωριστά δικά τους σωματεία (220/1950)

Επίσης οι δημόσιοι υπάλληλοι της διοικήσεως, πλην των αστυνομικών, κατόπιν των νόμων 4879/1931 και 503/32 συνέστησαν επαγγελματικά σωματεία.

Η εξέλιξη του αριθμού των Ελληνικών εργατικών σωματείων, καθώς και του αριθμού των μελών τους εμφανίζεται στον παρακάτω πίνακα.

Έτη	Αριθμός σωματείων	Αριθμός μελών
1917	206	44.230
1918	319	70.579
1928	560	161.509
1938	1100	-----
1948	1545	201.260
1950	1671	248.581
Σύνολο	5.401	726.159

Κατά το 1950 τα εργατικά σωματεία παρουσίαζαν την εξής αριθμητική δύναμη.

Αριθμός Σωματείων	Απόκλιση από σωματείο	Συνολική δύναμη
537	μέχρι 25	11.435
510	26 - 50	21.815
260	51 - 100	21.135
249	101 - 500	48.475
66	501 - 1000	39.487
34	1001 - 2500	50.350
14	2501 - 5000	49.884
1	5001 και άνω	6.000
1671	-----	248.581

Η επιστημότερη και σοβαρότερη εκδήλωση του λεγόμενου συνδικαλιστικού κινήματος, συμπίπτει με τη σύγκληση του 1ου πανεργατικού συνεδρίου στην Αθήνα (1918), στο οποίο αντιπροσωπεύτηκαν 264 εργατικά σωματεία και 65000 εργάτες.

Στο συνέδριο αυτό ιδρύθηκε η Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος (ΓΣΕΕ) ως γενική, καθοδηγητική και κεντρική οργάνωση. Για την εκτέλεση της απόφασης της ίδρυσης της ΓΣΕΕ συστήθηκαν 10 ομοιοεπαγγελματικές κλαδικές οργανώσεις.

Κατά το 1936, η κατά τα άλλα επιτυχής προσπάθεια ενοποίησης των αντιμαχόμενων ομάδων της ΓΣΕΕ, ματαιώθηκε λόγω της δικτατορίας της 4ης Αυγούστου 1936. Λόγω του καθεστώτος της 4ης Αυγούστου η ΓΣΕΕ αποχώρησε από τη Διεθνή Οργάνωση του Άμστερνταμ και **απομονώθηκε από οποιαδήποτε διεθνή συνδικαλιστική οργάνωση.**

Η νομική μορφή των εργατικών σωματείων είναι ως επί το πλείστον αυτή του αναγνωρισμένου σωματείου (παρ. 51-106 Αστικού Κώδικα). Αλλά υπήρχαν και τα λεγόμενα μη αναγνωρισμένα σωματεία, τα οποία ήταν ενώσεις προσώπων και διέπονταν από τις διατάξεις περί Άνωτύμων Εταιρειών και των ανάλογων διατάξεων (παράγραφος 107 Αστικού Κώδικα).

Τα εργατικά σωματεία ως προς τη νομική τους μορφή έχουν ιδιωτικού δικαίου χαρακτήρα, μολονότι τελούσαν υπό ασθενή κρατική επίδραση, μετά δε την εισαγωγή των συλλογικών συμβάσεων εμφανίζονται και ως **όργανα δημοσίου χαρακτήρα**, επειδή ασκούν αρμοδιότητες μη συμβιβαζόμενες προς τα σωματεία ιδιωτικού δικαίου. Το ίδιο ισχύει και για τη ΓΣΕΕ, η οποία έχει πλήρη σωματειακή αυτονομία.

Κατά την περίοδο μετά την απελευθέρωση, δε σημειώθηκε στο εργατικό κίνημα η φθοροποιός διάσπαση σε πλήθος ομάδων διαφόρων πολιτικών προσανατολισμών.

Αντίθετα διατηρήθηκε η εργατική κίνηση ενιαία και γι' αυτό διέθετε μεγάλη επιθετική δύναμη, πράγμα το οποίο η ηγεσία δεν έκανε χρήση, λαμβάνοντας υπόψη τις δυσχερείς κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες.

Η δραστηριότητα της εργατικής ηγεσίας δεν περιορίζεται μόνο στη σφαίρα της κοινωνικής πολιτικής -για την συμμετοχή των εργατικών οργανώσεων στα όργανα της διοικήσεως- και στη βελτίωση των όρων της εργασίας, αλλά τείνει να επηρεάσει και την οικονομική πολιτική.

Μια από τις σπουδαιότερες επιδιώξεις της εργατικής Συνομοσπονδίας είναι επίσης η αναγνώριση στο προσωπικό των επιχειρήσεων για τη συμμετοχή τους στη διοίκηση, σύμφωνα με την αρχή του εκδημοκρατισμού της οικονομίας

Η έντονη δραστηριότητα του εργατικού κινήματος, συνέπεσε με την προοδευτική ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων της χώρας μας, η οποία υποβοήθησε σημαντικά τη βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής θέσης του εργάτη, -πάντοτε δε στα πλαίσια της υφιστάμενης οικονομικής τάξεως και κοινωνικής οργανώσεως.

Στο Σύνταγμα του 1864, θεσπίστηκε για πρώτη φορά το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι, το οποίο συμπεριλήφθηκε στο Σύνταγμα του 1911 και ισχύει μέχρι σήμερα.

Η ίδρυση επαγγελματικών και εργατικών σωματείων είναι ελεύθερη - υπό τον περιορισμό της τηρήσεως των σχετικών νόμων-, οι οποίοι όμως δεν μπορούν να επιβάλουν περιορισμούς ισοδύναμους με την άρση της συνταγματικής ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι.

Από απόψεως νομοθετικής πολιτικής σχετικά με την ίδρυση και τη δράση των εργατικών σωματείων, τονίζεται ρητώς ότι η Συνταγματική εγγύηση δεν αφορά μόνο τη δυνατότητα συμμετοχής σε οποιαδήποτε οργάνωση, αλλά επίσης και την ελευθερία της μη συμμετοχής σε καμία οργάνωση.

Με βάση το άρθρο 11 του Συντάγματος του 1911 ψηφίστηκε ο Νόμος 281/1914 «περί σωματείων».

Μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα, τα σωματεία διέπονται από τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα (άρθρα 61-101), ο δε νόμος 281 ισχύει. Ο νόμος 281 συμπληρώθηκε μεταγενέστερα. (π.χ. με τον ν. 2151/1920 «περί επαγγελματικών σωματείων»).

Στη συνέχεια ακολούθησε ο ΑΝ 1179/1938 και ο ΑΝ 1935/1938.

Κατά την περίοδο της Κατοχής ψηφίστηκαν αρκετοί νόμοι, μετά τον ΑΝ 1935, όπως ο υπ' αριθμόν 3127/1942 νόμος. Ακολούθως, για την αποκατάσταση των συνδικαλιστικών ελευθεριών ψηφίστηκε ο ΑΝ 986/1946, ο οποίος ανεστάλη με το ΝΔ της 10/11 Μαΐου 1946, και επανήλθε σε ισχύ με το ν. 589/1948.

«Περί της προστασίας των εργατικών στελεχών», εξεδόθη ο ΑΝ 1713/1951, ο οποίος κυρώθηκε από τον ν. 2113/1952.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΈΒΔΟΜΟ.

ΟΙ ΕΡΓΟΔΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Οι μεγάλες απεργιακές κινητοποιήσεις, έδωσαν ώθηση στην οργανωτική συνένωση των εργοδοτών. Οι εργοδοτικοί σύνδεσμοι εξελίχθηκαν σύντομα, και από απλοί «αντιαπεργιακοί σύνδεσμοι» έγιναν κοινωνικοπολιτικές οργανώσεις.

Ειδικότερα μετά το τέλος του Α΄ παγκοσμίου πολέμου, αυτές οι οργανώσεις εμφανίστηκαν επίσης ως *συμβαλλόμενες στη σύναψη Συλλογικών Συμβάσεων* και χρησιμοποιήθηκαν *ισότιμα* με τα εργατικά σωματεία κατά τη συγκρότηση των *Αρχών Εργασίας*.

Ο σχηματισμός των εργοδοτικών συνδέσμων, δεν ακολούθησε στο ξεκίνημά του οργανωτική αρχή. Εκ των πραγμάτων, όμως, απεδείχθη ότι οι σύνδεσμοι συστήθηκαν *κατ' επαγγελματική ειδικότητα και τοπική περιφέρεια*. Οι εργοδοτικοί σύνδεσμοι περιελάμβαναν -ως επί το πλείστον- *εύρος οικονομικών κλάδων*.

Ο τρόπος απόκτησης *νομικής προσωπικότητας* των εργοδοτικών συνδέσμων λάμβανε χώρα με την *εγγραφή τους στο δημόσιο βιβλίο των σωματείων*.

Οι εργοδοτικοί σύνδεσμοι, -αργότερα από τα εργατικά σωματεία- σχηματίστηκαν εκ νέου μετά την κατάργηση της Εθνικό-Σοσιαλιστικής τάξεως. Κατά το 1949 επήλθε στενότερη συνεργασία μεταξύ των εργοδοτικών συνδέσμων της Ευρώπης και έλαβε τον τίτλο «Ομοσπονδία των Εργοδοτικών Συνδέσμων».

Στον Ελλαδικό χώρο, η σύσταση των εργοδοτικών οργανώσεων υπαγορεύτηκε από την ολοένα αυξανόμενη συνδικαλιστική κίνηση των εργατών. Οι Εργοδοτικές Ενώσεις είχαν ως βάση είτε την επαγγελματική ειδικότητα, είτε την τοπική περιφέρεια. Η αντιπροσωπευτικότερη οργάνωση, είναι «Ο Σύνδεσμος Ελλήνων Βιομηχάνων» (ΣΕΒ), η οποία συστήθηκε από το 1907. Μέλη της οργάνωσης αυτής είναι οι Έλληνες Βιομήχανοι.

Οι εργοδοτικές οργανώσεις, παραλληλα με την προστασία των μελών τους έναντι των οργανώσεων των μισθωτών, έδειξαν ενδιαφέρον και για την άσκηση και ανάπτυξη κοινωνικής πολιτικής.

Επίσης πολλοί εργοδότες ανέλαβαν να ενισχύσουν οικονομικώς τη διαμόρφωση κοινωνικών συνθηκών συνεργασίας στις εκμεταλλεύσεις τους, καθώς και τη δημιουργία υποδειγματικών καθεστώτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ.

Η ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΑΠΕΡΓΙΑΚΩΝ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ 20ΕΤΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΙΤΙΕΣ ΑΥΤΗΣ.

Από τα στοιχεία του πίνακα Α', παρατηρούμε ότι το φαινόμενο των απεργιακών κινητοποιήσεων παρουσιάζει έξαρση στην χώρα μας - λαμβάνοντας ως μέτρο σύγκρισης τις κινητοποιήσεις που έλαβαν χώρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η έξαρση των απεργιών -πριν το 1994- οφείλετο κυρίως στις αντιδράσεις των συνδικαλιστικών οργανώσεων απέναντι σε επιλογές της κυβέρνησης για θέματα εξαιρετικά «ευαίσθητα» όπως το ασφαλιστικό σύστημα, την αποκρατικοποίηση των ΔΕΚΟ και την ιδιωτικοποίηση των συγκοινωνιακών μέσων της πρωτεύουσας (ΕΑΣ).

ΠΙΝΑΚΑΣ Α'

«Χαμένες ώρες Εργασίας από απεργίες σε 1000 μισθωτούς σε Ελλάδα και Ε.Ε.»

Έτος	Ελλάδα	Μέσος όρος Ε.Ε.
1976	408,5	353,7
1980	315,1	297,1
1985	266,8	141,2
1990	787,8	106,8
1991	200,9	75,9
1992	96,01	94,04
1993	54,36	63,02

Η μείωση των απεργιακών κινητοποιήσεων των εργατικών συνδικάτων στην Ελλάδα* -από το 1994- αποτελεί ένα εντυπωσιακό χαρακτηριστικό της βελτίωσης της ποιότητας των εργασιακών σχέσεων και της συνεργασίας των κοινωνικών εταίρων στη χώρα μας.

Οι λόγοι που συνέβαλαν σ' αυτή την εξέλιξη δεν αφορούν μόνο τον αναπόφευκτο εκσυγχρονισμό των εργατικών σχέσεων -που αντικειμενικά θα επερχόταν ως φυσιολογική εξέλιξη της αναχρονιστικής τους κατάστασης.

Απαιτήθηκε η εναρμόνιση με τις εξελίξεις στις μεθόδους παραγωγής. Συνηγόρησε η υπέρβαση των «αγωνιστικών παραδόσεων» από την πλευρά των συνδικαλιστών και ο σεβασμός της απαιτούμενης από τους εργαζόμενους διάθεσης για συνεννόηση με την εργοδοσία.

Συγκεκριμένα, παρατηρείται μία στροφή της ΓΣΕΕ στην υιοθέτηση του διαλόγου για την επίλυση μεγάλων οικονομικών προβλημάτων (αποκρατικοποιήσεις, ασφαλιστικό, αποβιομηχανοποίηση, ανεργία κλπ), απορρίπτοντας στην πράξη την λογική της ευθείας σύγκρουσης.

Βεβαίως, αυτή η στροφή ήταν αποτέλεσμα ανάλογης αντιμετώπισης, τόσο από την πλευρά της κυβέρνησης, όσο και από την πλευρά των εργοδοτικών οργανώσεων.

Ειδικότερα, από την πλευρά των εργοδοτικών οργανώσεων απαιτήθηκε η μεγαλύτερη ενασχόληση με την οργάνωση της διοίκησης σε σύγχρονες αντιλήψεις και κατευθύνσεις που αναγνωρίζουν την ποιότητα των εργασιακών σχέσεων.

Σε περιόδους όπου οι αριθμοί των ανέργων, -αλλά και των κοινωνικά αποκλεισμένων μακροχρόνια ανέργων- καταγράφουν μοναδικά ύψη, δεν είναι δυνατόν οι συνδικαλιστικοί φορείς των εργαζομένων να εμπλέκονται σε απεργιακές διεκδικήσεις με αιτήματα για την αύξηση των εργασιακών αμοιβών σε ποσοστά που υπερβαίνουν τις αυξήσεις των τιμών, -αυξάνοντας το κόστος παραγωγής και συμβάλλοντας εμμέσως στην επίταση της ανεργίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ Β'

«Απεργίες και Απεργοί στην Ελλάδα.»

Έτος	Απεργίες	Απεργοί
1976	829	241.141
1980	472	1.317.917
1985	453	785.725
1990	200	1.405.497
1991	161	476.582
1992	166	969.484
1993	83	501.274
1994	56	226.155
1995	43	120.250

* (και ειδικότερα η εξάλειψη συντονισμένων γενικών απεργιών).

Β' ΕΝΟΤΗΤΑ.

ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΙΣ
ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ Β' ΕΝΟΤΗΤΑ

Η Β' Ενότητα της εργασίας αυτής, επιχειρεί να κάνει μία ολοκληρωμένη παρουσίαση του δικαιώματος της απεργίας όπως αυτό ορίζεται μέσα από την **Νομολογία** των δικαστηρίων.

Ειδικότερα, αποτελεί μία περιληπτική απεικόνιση όλων των θεμάτων που συνιστούν, συνδέονται άμεσα και εν γένει αφορούν το απεργιακό δικαίωμα, τα οποία περιέχονται στις αποφάσεις των πολιτικών δικαστηρίων επί των απεργιακών υποθέσεων που εκδικάσθηκαν από το 1950 έως και το 1992.

Οι πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν από την επεξεργασία των δικαστικών αποφάσεων & των ιστορικών των Δ.Ε.Ν. της παραπάνω περιόδου, ομαδοποιήθηκαν κατά θέμα και συνδέθηκαν μεταξύ τους σε ενιαίο κείμενο, δημιουργώντας αυθύπαρκτα, ξεχωριστά κεφάλαια (π.χ. όλες οι αποφάσεις που ασχολούνταν με το πότε ασκείται καταχρηστικά (άρθρο 281 Α.Κ.) το δικαίωμα της απεργίας, συγκεντρώθηκαν και καταγράφηκαν στο κεφάλαιο «Περί καταχρηστικής άσκησης του δικαιώματος της απεργίας»).

Με αυτόν τον τρόπο οργάνωσης, ο αναγνώστης μπορεί να βρίσκει για κάθε συγκεκριμένο ζήτημα της απεργίας που τον ενδιαφέρει όλα αυτά που έχει ορίσει η Νομολογία συγκεντρωμένα σε ένα κεφάλαιο. Έτσι, επί παραδείγματι, μπορεί να ενημερωθεί εάν για το ζήτημα αυτό εκδόθηκαν αντιφατικές μεταξύ τους δικαστικές αποφάσεις, εάν η αντιμετώπιση του ζητήματος από την Νομολογία διαφοροποιήθηκε με το πέρασμα του χρόνου –ποια ήταν η διαχρονική εξέλιξή του δηλαδή- κλπ.

Επιπλέον, το οργανόγραμμα – οδηγός περιεχομένων της Β' ΕΝΟΤΗΤΑΣ, της σελ. έχει σκοπό:

Α) Να δείξει στον αναγνώστη ποια είναι η οργανωτική διάρθρωση αυτής της Ενότητας.

Β) Να διευκολύνει τον αναγνώστη να εντοπίσει που βρίσκεται το θέμα που τον ενδιαφέρει.

Σε κάθε θεματική ενότητα, όπου κρίναμε σκόπιμο, προσθέσαμε τις δικές μας κριτικές θεωρήσεις και επισημάνσεις, ενώ φροντίσαμε να αναφέρεται πάντα η «ταυτότητα» (Βαθμίδα Πολιτικού Δικαστηρίου – Α'βάθμιο (Πρωτοδικείο, Εφετείο, Αρειος Πάγος, αριθμός απόφασης & χρονολογία απόφασης) όλων των δικαστικών αποφάσεων από τις οποίες πήραμε τα στοιχεία για να γράψουμε αυτήν την θεματική ενότητα.

Τέλος, για τις περισσότερες από τις παραπάνω δικαστικές αποφάσεις υπάρχει η περίληψη του αντίστοιχου ιστορικού τους στην Γ' ΕΝΟΤΗΤΑ της εργασίας αυτής. Ο αναγνώστης μπορεί να ανατρέξει στο ιστορικό που τον ενδιαφέρει βάσει του αριθμού της σελίδας που αναγράφεται στο τέλος κάθε δικαστικής απόφασης (π.χ. Μον. Πρωτοδικείο Αθηνών 3250/91 σελ. 100)

ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ Β' ΕΝΟΤΗΤΑ

Την Α' ύλη αποτέλεσαν οι υποθέσεις απεργιών που εκδικάσθηκαν κατά την χρονική περίοδο 1950 – 1992 και περιέχονται στα Δελτία Εργατικής Νομοθεσίας της ίδιας περιόδου. Αναλυτικότερα, η μέθοδος εργασίας που ακολουθήσαμε στην Β' ΕΝΟΤΗΤΑ της εργασίας μας περιλαμβάνει τα εξής στάδια:

Α) Επιλογή και συγκέντρωση από τα Δ.Ε.Ν. 1950 – 1992, όλων των υποθέσεων απεργιών που απασχόλησαν τα Ελληνικά Πολιτικά δικαστήρια.

Β) Καταγραφή –περιληπτική και επί της ουσίας- των δικαστικών αποφάσεων κάθε μίας από τις παραπάνω υποθέσεις απεργιών.

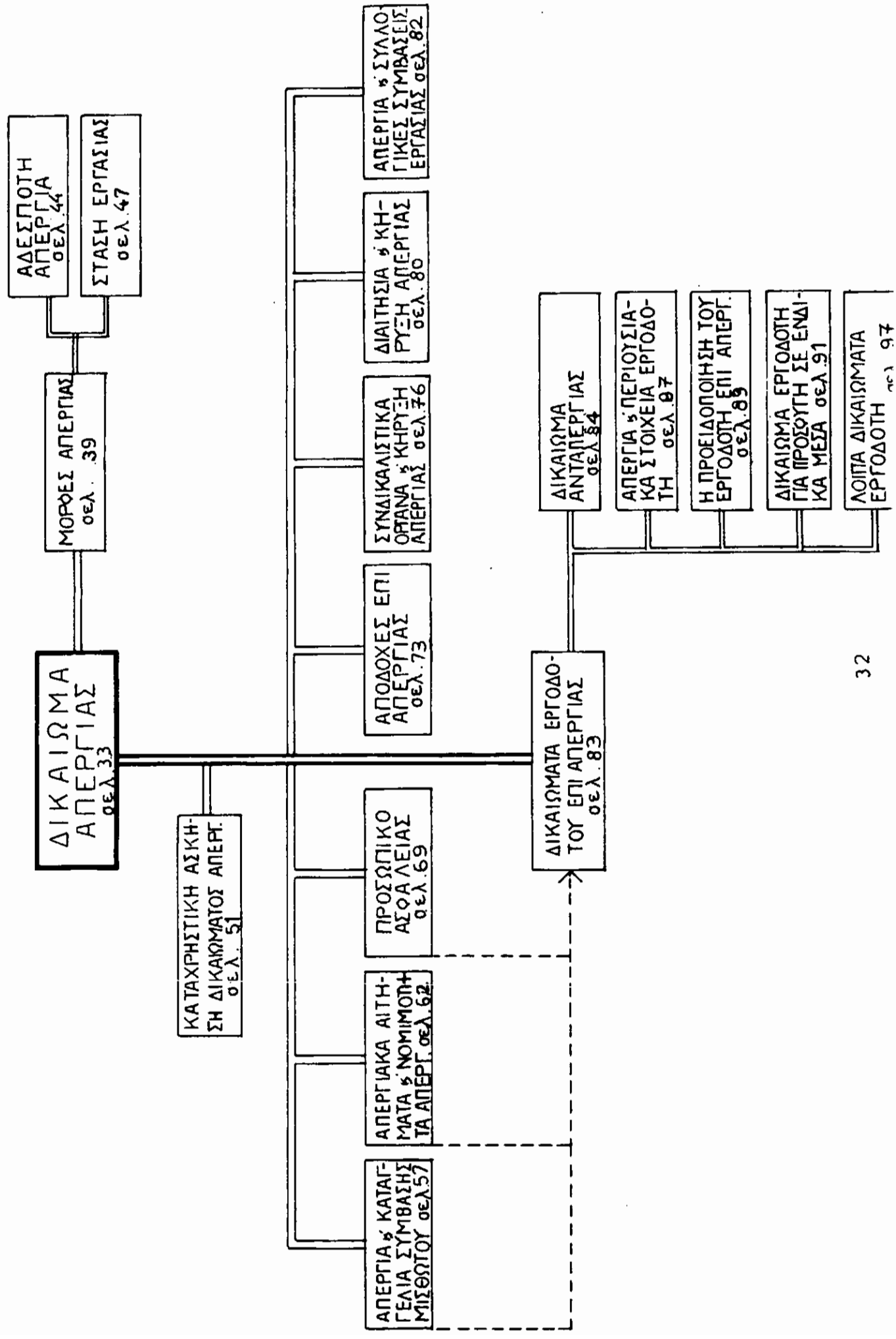
Γ) Ταξινόμηση και ομαδοποίηση των δικαστικών αποφάσεων σε γενικά θέματα που αφορούν το δικαίωμα της απεργίας (π.χ. καταχρηστική άσκηση δικαιώματος απεργίας, προσωπικό ασφαλείας, αποδοχές επί απεργίας κλπ)

Δ) Σύνδεση και ενοποίηση των δικαστικών αποφάσεων που ασχολούνται με το ίδιο ή παραπλήσιο θέμα του απεργιακού δικαιώματος.

Ε) Επεξεργασία των παραπάνω «ομοειδών» σε θέμα δικαστικών αποφάσεων, έτσι ώστε να μετατραπούν σε ενιαίο κείμενο, το οποίο με τη σειρά του θα αποτελέσει ξεχωριστό κεφάλαιο.

Στην αμέσως επόμενη σελίδα (σελ~~32~~) ο αναγνώστης μπορεί να δει την τελική **δομή της οργάνωσης των δικαστικών αποφάσεων**, στην οποία καταλήξαμε μετά από τον τρόπο εργασίας που περιγράψαμε πιο πάνω.

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί, ότι μερικές δικαστικές αποφάσεις χρησιμοποιήθηκαν για περισσότερα του ενός θέματα, και αυτό γιατί αφ' ενός στόχος μας ήταν η πλήρης και ολοκληρωτική παρουσίαση κάθε θέματος, αφ' ετέρου προς αποφυγή των χρονοβόρων και κουραστικών παραπομπών από το ένα κεφάλαιο στο άλλο.

ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ

1) Κατοχύρωση απεργιακού δικαιώματος

Στις αρχές της δεκαετίας του 1950 -λόγω των υφιστάμενων οικονομικοκοινωνικών συνθηκών- το δικαίωμα της απεργίας βρισκόταν σε εμβρυακή κατάσταση, αφού αφ' ενός οι πραγματοποιηθείσες απεργιακές κινητοποιήσεις -και ειδικότερα αυτές που κατέληγαν στα δικαστήρια- ήταν ελάχιστες (στο Δ.Ε.Ν. της 10ετίας 1950-60 μόνο 3 περιπτώσεις απεργιακών υποθέσεων αναφέρονται), αφ' ετέρου η απεργία ως δικαίωμα δεν αποτελούσε μέρος της θεσμοθετημένης έννομης τάξης.

Ενδεικτικά, το *Νομικό Συμβούλιο του Κράτους* το 1950 (27/286/4483/50) έλεγε : « Η απεργία αναγνωρίζεται μεν ως δικαίωμα των εργαζομένων, αλλά το δικαίωμα αυτό δεν προστατεύεται ρητά από το Σύνταγμα. Οι περιορισμοί που τίθενται από την πολιτεία (ή οι απαγορεύσεις) -όποτε αυτή κρίνει σκόπιμο προς προστασία του συλλογικού συμφέροντος- δεν αντίκειται στο Σύνταγμα».

Με το πέρασμα του χρόνου, -και τις ποικίλες μεταβολές που αυτός επέφερε στις κοινωνικές και πολιτικές δομές-, οδηγηθήκαμε στην Συνταγματική κατοχύρωση του δικαιώματος της απεργίας με το Σύνταγμα του 1975 (άρθρο 23), έκτοτε ενεργοποιείται ο ρόλος της *Νομολογίας* όπου - διαμέσω των δικαστικών αποφάσεων- συμβάλλει στον προσδιορισμό της έννοιας, των συστατικών στοιχείων και του περιεχομένου του δικαιώματος, του τρόπου άσκησης αυτού και των ορίων νομιμότητας του.

Η απεργία ανήκει στα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα του Συντάγματος και εντάσσεται, ειδικότερα, στα δικαιώματα με *διεκδικητική* και *αγωνιστική φύση*, τα συναφή με συνδικαλιστική ελευθερία, που οφείλει να προστατεύει το κράτος (Ειρηνοδίκηio Αθηνών 1933/79 σελ.¹²⁷ Έφετείο Αθηνών 10599/87).

2) Περιορισμοί δικαιώματος της απεργίας

Σύμφωνα με την απόφαση του Ειρηνοδικείου Αθηνών 333/80, το δικαίωμα της απεργίας υπόκειται σε ορισμένους περιορισμούς, και η νομιμότητα άσκησης αυτού υπόκειται στον δικαστικό έλεγχο. σελ. 134

Οι περιορισμοί αυτοί δεν είναι άλλοι, από την νομοθετική ρύθμιση του δικαιώματος της απεργίας, έτσι ώστε η άσκηση του να γίνεται κατά τρόπο ανταποκρινόμενο στον σκοπό του (πράγμα που δεν είναι αντισυνταγματικό), και αναλυτικότερα αυτό σημαίνει ότι οι περιορισμοί αυτοί αποβλέπουν στο να ασκείται το δικαίωμα αυτό κατά τρόπο που να μην υπερβαίνει ένα τουλάχιστον από τα όρια-φραγμούς που έχουν τεθεί στην άσκηση όλων των δικαιωμάτων από το άρθρο 281 του Αστικού Κώδικα (Συμβούλιο της Επικρατείας 1049/85 και Πρωτοδικείο Πατρών 951/91 *σελ. 176*).

Η απαγόρευση κατάχρησης δικαιώματος (281 Α.Κ.) ισχύει και για το δικαίωμα της απεργίας, αφού η άσκηση του παραπάνω δικαιώματος έχει μία διάσταση ιδιωτικού δικαίου που τοποθετεί την άσκηση του δικαιώματος αυτού στο πλαίσιο των ιδιωτικών έννομων σχέσεων μεταξύ εργοδότη-μισθωτών (Εφετείο Αθηνών 10599/87). Άλλωστε, όταν ο ερμηνευτής του Νόμου λέει ότι "ο άμεσος ή έμμεσος περιορισμός του συνδικαλιστικού δικαιώματος της απεργίας είναι ανεπίτρεπτος", εννοεί βεβαιότατα τον περιορισμό πάνω στην νόμιμη άσκηση αυτού και όχι επί της καταχρηστικής (Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 920/83).

Όπως προαναφέρθηκε, ο ρόλος του "θεματοφύλακα" της νομιμότητας του εν λόγω δικαιώματος έχει ανατεθεί στην δικαστική εξουσία, η οποία είναι αρμόδια (πολιτικά δικαστήρια) να κρίνει περί του επικείμενου χαρακτήρα (νόμιμου ή παράνομου) της εκάστοτε απεργιακής υπόθεσης και σε περίπτωση που αποδειχθεί παράνομος χαρακτήρας, να προβεί σε δικαστική απαγόρευση της παράνομης απεργίας (στο παρόν και στο μέλλον) λαμβάνοντας συγχρόνως ασφαλιστικά μέτρα. Αυτού του είδους η δικαστική απαγόρευση δεν είναι αντισυνταγματική (Εφετείο Θεσ/κης 2285/83 και Εφετείο Αθηνών 8092/83 *σελ. Μονομελές Πρωτοδικείο Βόλου 69/86 και Μονομελές Πρωτοδικείο Ηρακλείου 617/86 σελ.155*).

3) Προσδιορισμός στοιχείων έννοιας απεργιακού δικαιώματος

A) Υποκείμενα απεργιακού δικαιώματος

Το δικαίωμα άσκησης της απεργίας, ανήκει σε αναγνωρισμένα και νομίμως ιδρυμένα επαγγελματικά σωματεία και όχι σε μεμονωμένα πρόσωπα ή ανοργάνωτες ομάδες μη έχουσες ικανότητα προς σύναψη Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας (Άρειος Πάγος 526/57 και Πρωτοδικείο Χαλκίδας 485/65 και Πρωτοδικείο Ηρακλείου 11/67 σελ.116).

Ο σκοπός του παραπάνω σαφούς προσδιορισμού των *υποκειμένων* που δύνανται να ασκήσουν το εν λόγω δικαίωμα είναι, η προστασία του συνόλου των εργαζομένων-αλλά και των εργοδοτών- από αυθαίρετες και τυχόν παράνομες ενέργειες μεμονωμένων ατόμων -προς εξυπηρέτηση των ιδιοτελών τους συμφερόντων και φιλοδοξιών-, και η εξασφάλιση της εξυπηρέτησης (μέσω της άσκησης του δικαιώματος της απεργίας) των δικαίων, αξιοκρατικών, συλλογικών συμφερόντων της πλειονότητας των εργαζομένων.

B) Δικαίωμα μισθωτού ελεύθερης επιλογής για συμμετοχή ή μη στην απεργία.

Η συμμετοχή του εργάτη ή ιδιωτικού υπαλλήλου σε κηρυχθείσα απεργία -αποσκοπούσα στην βελτίωση των όρων εργασίας- αποτελεί δικαίωμα αυτού, δεν υποδηλώνει βούληση αυτού για λύση της σύμβασης εργασίας- είτε επιτευχθεί ο σκοπός της απεργίας, είτε όχι- αλλά τουναντίον εκφράζει την υπό πλέον ικανοποιητικούς όρους εμμονή του στην υφιστάμενη σύμβαση.

Επίσης, η αποχή από την εργασία μισθωτού λόγω συμμετοχής σε απεργία δεν αποτελεί παραίτηση του μισθωτού από την θέση του (Άρειος Πάγος 670/53 και Άρειος Πάγος 495/66).

σελ- 107

Οι εργαζόμενοι του κλάδου ή της επιχείρησης (στην οποία διεξάγεται η απεργία) που δεν είναι μέλη της συνδικαλιστικής οργάνωσης που κήρυξε την απεργία, δικαιούνται να συμμετάσχουν σε αυτήν.

Ειδικότερα, όταν η απεργία έχει κηρυχθεί από Πρωτοβάθμιο Συνδικαλιστικό όργανο κλάδου (ή επιχειρησιακής οργάνωσης), δικαιούνται να συμμετάσχουν σε αυτήν και οι εργαζόμενοι οι οποίοι δεν είναι μέλη αυτού, αλλά καλύπτονται συνδικαλιστικά από αυτό, δηλαδή έχουν την ειδικότητα ή το επάγγελμα το οποίο εκπροσωπεί το όργανο αυτό. Το δικαίωμα αυτό της συμμετοχής δεν έχουν οι εργαζόμενοι που δεν υπάγονται στην ίδια προαναφερόμενη ειδικότητα (Εφετείο Κέρκυρας 106/85 και Εφετείο Θεσσαλονίκης 2044/86) σελ. 150.

Η "θετική" πλευρά του δικαιώματος συμμετοχής στην απεργία, περιλαμβάνει και την προστασία του συμμετάσχοντα μισθωτού από τυχόν γενομένη απόλυσή του από τον δυσαρεστημένο εργοδότη.

Συγκεκριμένα: Η καλόπιστη συμμετοχή μισθωτού ακόμα και σε παράνομη απεργία, δεν επιφέρει την καταγγελία σύμβασης αυτού, ενώ η απόλυση μισθωτού λόγω της νόμιμης συνδικαλιστικής του δράσης είναι καταχρηστική (Πρωτοδικείο Αθηνών 425/80 σελ. 134 Πρωτοδικείο Κυπαρισσίας 8/81 σελ. 135).

Όπως ακριβώς ο μισθωτός έχει το κατοχυρωμένο δικαίωμα συμμετοχής του σε διεξαγόμενη απεργία, ομοίως έχει και το αναφαίρετο δικαίωμα να μην συμμετάσχει στον απεργιακό αγώνα των συναδέλφων του.

Το γεγονός ότι το δικαίωμα της απεργίας προστατεύεται από το Σύνταγμα, δεν σημαίνει ότι τα μέλη ενός επαγγελματικού σωματείου έχουν επιτακτική υποχρέωση να κατεβαίνουν σε απεργία - παρά την πεποίθησή τους για το αντίθετο - προπαντός όταν τα προβαλλόμενα αιτήματα δεν αναφέρονται στην διαφύλαξη και προαγωγή των συμφερόντων τους (Ειρηνοδικείο Αθηνών 1933/79 σελ. 127).

Σύμφωνα με το άρθρο 22 του Συντάγματος και το άρθρο 281 του Αστικού Κώδικα, όταν κατά τη διάρκεια της απεργίας - με παράνομες πράξεις αντίθετες στα χρηστά ήθη - παραβιάζονται τα δικαιώματα αυτών που δεν μετέχουν στον εργασιακό αγώνα, με την παρακώλυσή τους - από τους απεργούς - να εργασθούν, τότε αυτή η συμπεριφορά των απεργών δεν αποτελεί νόμιμη συνδικαλιστική δράση και η απεργία είναι καταχρηστική (Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης 5367/65 και Μονομελές Πρωτοδικείο Ζακύνθου 24/86 και Άρειος Πάγος 1505/90).

Π Σκοπός της άσκησης του απεργιακού δικαιώματος.

Ο απεργιακός αγώνας - οποιασδήποτε μορφής - πρέπει να σκοπεύει στην διεκδίκηση, υπεράσπιση και προαγωγή των εργασιακών εν γένει συμφερόντων του συνόλου των εργαζομένων, δηλαδή στην προώθηση του συλλογικού συμφέροντος αυτών. Εάν ο σκοπός και τα αιτήματα της απεργίας είναι άσχετα με την διαφύλαξη και προαγωγή των συλλογικών εργασιακών συμφερόντων, η απεργία θεωρείται αδικοιολόγητη και συνεπώς παράνομη (Άρειος Πάγος 244/80 και Μονομελές Πρωτοδικείο Δράμας 20/83σελ.138).

Δεν θεωρείται ως υπεράσπιση του συλλογικού συμφέροντος η επίλυση διένεξης που αφορά νομική ή ατομική διαφορά, η οποία μπορεί να επιλυθεί μέσω της προσφυγής στα δικαστήρια (Ειρηνοδικείο Αθηνών 3785/79). Περίπτωση ατομικής διαφοράς η οποία αποτελεί συχνότατα απεργιακό αίτημα, αποτελεί η επαναπρόσληψη απολυθέντος μισθωτού-συναδέλφου, από τον εργοδότη.

Αυτού του είδους η απεργία - που αναφέρεται δηλαδή σε ατομική διαφορά - είναι μη νόμιμη (Πρωτοδικείο Αθηνών 5853/65σελ.119; Μονομελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης 233/89σελ.170). Εξαιρέση στον παραπάνω κανόνα, αποτελούν οι απεργίες που πραγματοποιούνται με αφορμή ατομική διαφορά, τέτοιου είδους απεργίες είναι νόμιμες, εφ' όσον διεκδικούν την ικανοποίηση κάποιου συλλογικού συμφέροντος - το οποίο είναι κεκαλυμμένο πίσω από την ατομική διαφορά.

Δ) Λοιπά προσδιοριστικά στοιχεία της έννοιας του δικαιώματος.

1. Ο απεργιακός αγώνας μπορεί να εκδηλωθεί με διάφορες μορφές και αποτελεί απεργία *-ανεξάρτητα από τον χαρακτηρισμό της από τους εργαζόμενους που συμμετέχουν σ' αυτήν* (Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 239/86 σελ.154).

2. Η μεγάλη ή μικρή *διάρκεια της αποχής* από την εργασία, καθώς και ο *τρόπος κήρυξης* της αποχής, από κάποιο συλλογικό όργανο, *δεν αποτελούν στοιχεία της έννοιας της απεργίας* (Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 2722/87).

3. Η *νομιμότητα* της απεργίας *δεν εξαρτάται μόνο* από το εάν ο *εργοδότης είναι σε θέση να ικανοποιήσει το αίτημά της*, ενώ οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα να κλιμακώσουν τις απεργιακές κινητοποιήσεις τους κατά τρόπο και χρόνο, ώστε να επιτευχθεί η άσκηση της *μεγαλύτερης οικονομικής πίεσης*, για την επίτευξη των συλλογικών συμφερόντων τους (Μονομελές Πρωτοδικείο Δράμας 20/83 σελ.138 Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 2722/87).

Στην έννοια του απεργιακού δικαιώματος, εμπεριέχεται ο *εξαναγκασμός του εργοδότη* - στην ικανοποίηση των αιτημάτων της - *με την πρόκληση σοβαρής - κυρίως οικονομικής φύσεως - ζημιάς* αυτού, που προκαλείται με την ομαδική αποχή από την εργασία. Ο κίνδυνος και η επέλευση - της εμπεριεχόμενης στην φύση της απεργίας - *ζημιάς* (είτε για τον εργοδότη, είτε για τους τρίτους), *δεν αποτελεί κατ' αρχήν στοιχείο παράνομης άσκησης του δικαιώματος της απεργίας* (Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 1950/83 και Εφετείο Αθηνών 10599/87).

4. Οι οξείες φράσεις από τους απεργούς, εντάσσονται στο πλαίσιο των συνηθισμένων μαχητικών εκδηλώσεων των απεργών (Πρωτοδικείο Θηβών 170/77 σελ.124-304/77).

Τέλος, η απεργία πρέπει να θεωρείται ως το έσχατο μέσο για την επιδίωξη των αιτημάτων των εργαζομένων, αφού θα πρέπει να προηγείται πάντα ο διάλογος και η συνεργασία μεταξύ εργαζομένων (σωματείου) και εργοδότη (Μονομελές Πρωτοδικείο Χαλκίδας 132/83 σελ.139).

ΜΟΡΦΕΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ.

Εισαγωγή: Ο απεργιακός αγώνας μπορεί να εκδηλωθεί με *διάφορες μορφές* και αποτελεί απεργία -ανεξάρτητα από τον χαρακτηρισμό της από τους εργαζομένους που συμμετέχουν σε αυτήν (Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 239/86 ^{σελ.} 154).

α) Πολιτική απεργία

1. Έννοια: Πολιτική απεργία έχουμε όταν η ρύθμιση των αιτημάτων της απεργίας ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της **πολιτείας**, και μπορεί να γίνει μόνο με *τροποποίηση ισχυόντων κανόνων ή με θέσπιση νέων κανόνων δικαίου* από αυτήν.

Δηλαδή, όταν η ικανοποίηση των απεργιακών αιτημάτων δεν εξαρτάται από τον εργοδότη, αλλά από την **κρατική εξουσία - κυβέρνηση**. (Μ. Πρωτοδικείο Αθηνών 3011/90 και Μ. Πρωτοδικείο Λαμίας 60/86 ^{σελ.} 153).

Είναι γενικά ^{σελ. 475} αποδεκτό - νομολογιακά - ότι η πολιτική απεργία είναι **παράνομη**. Συγκεκριμένα :

- **Παράνομη** είναι η πολιτική απεργία που στρέφεται κατά του Κράτους, χωρίς να υπάρχει συλλογικό συμφέρον (Άρειος Πάγος 68/67).
- **Παράνομη** είναι η πολιτική απεργία που επιδιώκει πολιτικούς σκοπούς ξένους προς τους σκοπούς που προβλέπει το άρθρο 23 του Συντάγματος και το άρθρο 19 του Ν. 1264 / 82 (Μ. Πρωτοδικείο Αθηνών 3706/91).
- Η απεργία που επιδιώκει πολιτικούς σκοπούς ή σκοπούς **αποδοκιμασμένους από την έννομη τάξη ή τα χρηστά ήθη**, είναι **παράνομη**, ως καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος (Πρωτοδικείο Αθηνών 889/66).

2. Προϋποθέσεις νομιμότητας μιας πολιτικής απεργίας αποτελούν :

- α) να είναι περιορισμένη από πλευράς χρονικής διάρκειας.
- β) να έχει σκοπό να προσελκύσει υπέρ των απεργών την κοινή γνώμη, και να ασκήσει κάποια πίεση υπέρ αυτών στα αρμόδια όργανα της πολιτείας.
- γ) οι σκοποί της απεργίας να είναι διαφανείς και σύμφωνα με την καλή πίστη (Μ.Πρωτοδικείο Λαμίας 60 / 86 σελ. 153).

β) Λευκή απεργία

1. Έννοια : Αποτελεί μορφή απεργίας κατά την οποία οι απεργοί δεν απέχουν από την εργασία τους - προσέρχονται κανονικά στην εργασία τους - αλλά επιβραδύνουν τις εργασίες τους -παρέχουν δηλαδή εργασία μειωμένης ποσότητας- με σκοπό την μείωση της παραγωγής (Μ. Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης 222/52, Πρωτοδικείο Αθηνών 7927/63, Εφετείο Αθηνών 8272/80, Εφετείο Αθηνών 8092 / 83 σελ.142 Μ.Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης 344/89).

2. Νομιμότητα Λευκής απεργίας : Επί της λευκής απεργίας ισχύουν οι ίδιες προϋποθέσεις με αυτές της κλασικής απεργίας. Δηλαδή πρέπει να υπάρχει συγκεκριμένος και νόμιμος απεργιακός σκοπός και τηρηθούν όλες οι διατυπώσεις για την νόμιμη άσκηση του δικαιώματος της απεργίας (Πρωτοδικείο Αθηνών 7927/63, Εφετείο Αθηνών 8272/80, Εφετείο Αθηνών 8092/83 σελ.142 Μ.Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης 344/89).

γ) Απεργία Αλληλεγγύης

1. Έννοια : Η απεργία αλληλεγγύης έχει σκοπό την υποστήριξη των εργαζομένων της ίδιας επιχείρησης και συνήθως επιδιώκει την επαναπρόσληψη απολυθέντων συναδέλφων των απεργούντων (Άρειος Πάγος 68/67).

2. Προϋποθέσεις νομιμότητας της απεργίας αλληλεγγύης πριν την θέσπιση του νόμου 1264 / 82 είναι :

- Η προϋπόθεση νομιμότητας της απεργίας αλληλεγγύης είναι ότι η τελευταία αποσκοπεί στην προστασία του συλλογικού συμφέροντος των μισθωτών. (Άρειος Πάγος 68/67, Άρειος Πάγος 526/66 και Εφετείου Αθηνών 7869/76).
- Η απεργία αλληλεγγύης είναι νόμιμη εφ' όσον ασκείται από νομίμως συνεστημένη συνδικαλιστική οργάνωση. (Εφετείο Αθηνών 7869/76).
- Η εσωτερική απεργία αλληλεγγύης προστατεύεται από το Σύνταγμα (Εφετείο Αθηνών 268/77 σελ. 123).

Οι παραπάνω προϋποθέσεις ίσχυαν έως την έκδοση του Νόμου 1264 / 82. Κατόπιν, παρατηρούμε ότι όταν η απεργία αλληλεγγύης έχει ως αίτημα την επαναπρόσληψη απολυθέντων μισθωτών και η επαναπρόσληψη αυτή αποτελεί ατομική ή νομική διαφορά -της οποίας η επίλυση ανήκει στην δικαιοδοσία των δικαστηρίων- τότε η απεργία αυτή είναι παράνομη (Μ. Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης 4905/82 σελ. 136).

Κριτήριο νομιμότητας της απεργίας αλληλεγγύης νομολογιακά παραμένει η προστασία του συλλογικού συμφέροντος, μόνο που τώρα στα πλαίσια της νομιμότητας είναι καθορισμένα με περισσότερη σαφήνεια.

Ειδικότερα:

- Η απεργία αλληλεγγύης που σκοπεύει στην επαναπρόσληψη απολυθέντος μέλους σωματείου, προς διασφάλιση της δυνατότητας ελεύθερης συνδικαλιστικής δραστηριότητας - χωρίς κίνδυνο απόλυσης από τον εργοδότη - είναι νόμιμη. (Εφετείο Πειραιώς 225/83).

- Είναι νόμιμη η απεργία, όταν έχει ως σκοπό την αλληλεγγύη, προς διαφύλαξη των εργασιακών συμφερόντων μέλους του απεργούντος σωματείου, ο οποίος εργάζεται στην επιχείρηση (Εφετείο Πειραιώς 225/83).

- Είναι νόμιμη η απεργία αλληλεγγύης με αίτημα την μη απόλυση και την επαναπρόσληψη μισθωτών, όταν η απόλυση αυτή οφείλεται στην συνδικαλιστική δράση τους. (Εφετείο Θεσσαλονίκης 598 / 83).

- Η απεργία αλληλεγγύης που έχει ως αίτημα την επαναπρόσληψη μισθωτού, όταν η απόλυση του οφείλεται στην ακαταλληλότητά του, ή στην παράβαση των υποχρεώσεων του ή σε οικονομοτεχνικούς λόγους, είναι παράνομη. (Εφετείο Θεσσαλονίκης 598 / 83).

δ) Απεργία Διαμαρτυρίας.

Η αναγνωρισμένη ως παράνομη μορφή απεργίας η πολιτική απεργία, μετά την θέσπιση του Ν. 1264 /82, μετονομάστηκε σε *απεργία διαμαρτυρίας*.

1. Έννοια : Όταν τα εργασιακά, οικονομικά, συνδικαλιστικά ή ασφαλιστικά συμφέροντα των εργαζομένων αποτελούν απεργιακά αιτήματα, αλλά η ικανοποίηση των αιτημάτων αυτών εξαρτάται αποκλειστικά από την απόφαση της Πολιτείας -με την θέσπιση νέων κανόνων- τότε έχουμε απεργία διαμαρτυρίας (Εφετείο Λάρισας 1140/81, Μ. πρωτοδικείο Αθηνών 1950/83, Εφετείο Αθηνών 5817/85 , Μ. Πρωτοδικείο Λαμίας 60/86 ~~σελ.153~~Μ.Πρωτοδικείο Αθηνών 3706/91).

2. Σκοπός : Η απεργία αυτού του είδους δεν μπορεί να έχει ως σκοπό να *υποχρεώσει τους εργοδότες να ενδώσουν στα αιτήματα των απεργών* - παραβαίνοντας το νόμο - ούτε να υποχρεώσει τα αρμόδια όργανα της πολιτείας να υποκύψουν σε αυτά.

Ο σκοπός της πρέπει να είναι να προσελκύσει υπέρ των απεργών την κοινή γνώμη και να ασκήσει κάποια πίεση στα αρμόδια πολιτειακά όργανα, γι' αυτό και πρέπει να είναι αφ' ενός περιορισμένη από πλευράς χρονικής διάρκειας και αφ' ετέρου τα αιτήματά της να είναι σχετικά με τα συμφέροντα των μισθωτών. (Μ.Πρωτοδικείο Βόλου 69 / 86).

3. Νομιμότητα απεργίας διαμαρτυρίας : Η απεργία διαμαρτυρίας -που διαφέρει από μια συνηθισμένη διεκδικητική απεργία - είναι κατ' αρχήν νόμιμη, τα όρια της όμως είναι περιορισμένα σε σύγκριση με τα όρια της διεκδικητικής απεργίας.

Επίσης, ο χαρακτήρας μιας απεργίας διαμαρτυρίας πρέπει να προκύπτει από τα αιτήματά της. (Μ.Πρωτοδικείο Αθηνών 3706/91, Εφετείο Αθηνών 5817/85, Μ.Πρωτοδικείο Λαμίας 60/86 ~~σελ.153~~Μ.Πρωτοδικείο Αθηνών 1950/83).

ε) Επίσχεση εργασίας.

Όπως προκύπτει από τις διατάξεις των άρθρων Α.Κ. 325 και 329, η επίσχεση εργασίας έχει αποκλειστικό σκοπό να υποχρεώσει τον εργοδότη - μέσω της αναστολής της παροχής της εργασίας των μισθωτών (έως ότου ο εργοδότης να καταβάλει τα χρωστούμενα) - να καταβάλει στους μισθωτούς τις δεδουλευμένες και καθυστερούμενες αποδοχές.

Η επίσχεση εργασίας αποτελεί μονομερή δικαιοπραξία και ισχύει εφ' όσον περιέλθει στην γνώση του δανειστή. Από την έννοια της επίσχεσης εργασίας προκύπτει ότι αυτή δεν αποτελεί μορφή απεργίας.

Η επίσχεση εργασίας δεν μπορεί να ασκηθεί με σκοπό τον εξαναγκασμό του εργοδότη για αυξήσεις αποδοχών ή άλλων παροχών που δεν έχουν γεννηθεί και συνεπώς δεν είναι ληξιπρόθεσμες. Συνεπώς διαμέσου της επίσχεσης εργασίας δεν μπορούν να επιδιωχθούν απεργιακής φύσεως σκοποί.¹

(Εφετείο Θεσσαλονίκης 1427/78, Άρειος Πάγος 516/84 και Μ. Πρωτοδικείο Αθηνών 239/86 σελ. 154).

¹ Όπως έχει παρατηρηθεί από την μελέτη των ιστορικών, κάποια σωματεία διενεργούσαν απεργία περιβάλλοντάς την στο νομικό πλαίσιο της επίσχεσης εργασίας, προκειμένου να αποφύγουν την τήρηση των προϋποθέσεων που ο εκάστοτε ισχύων νόμος.

ΑΔΕΣΠΟΤΗ ΑΠΕΡΓΙΑ.

1. Έννοια :

Αδέσποτη απεργία είναι μια μορφή απεργίας η οποία κηρύσσεται από μη νομίμως συστημένες ή λειτουργούσες επαγγελματικές οργανώσεις ή σωματεία (Εφετείο Αθηνών 7869/76, Εφετείο Ναυπλίου 292/78 και Μ. Πρωτοδικείο Αθηνών 170/77 σελ. 124).

Εκτενέστερα ως αδέσποτη απεργία θεωρούνται οι εξής περιπτώσεις :

α) Η απεργία που ασκείται από μεμονωμένα άτομα ή ανοργάνωτες ομάδες που δεν είναι οργανωμένοι σε αναγνωρισμένα επαγγελματικά σωματεία και δεν έχουν ικανότητα προς σύναψη συλλογικής σύμβασης εργασίας. (Πρωτοδικείο Ηρακλείου 11/67σδ, 116 Άρειος Πάγος 526/67).

β) η απεργία που κηρύσσεται κατόπιν άκυρης απόφασης από προσωρινή διοίκηση των απεργών ή προσωρινή διοίκηση σωματείου δεν δύναται να συγκαλέσει Γ.Σ. για λήψη απόφασης για απεργία, ούτε να εγκρίνει μετέπειτα αυτή. (Εφετείο Ναυπλίου 292/78 και Άρειος Πάγος 895/81).

γ) Η απεργία που δεν κηρύσσεται από αναγνωρισμένο επαγγελματικό σωματείο μετά από απόφαση (δια μυστικής ψηφοφορίας) νομότυπα της Γενικής Συνέλευσης (Πρωτοδικείο Χαλκίδος 485/76).

δ) Η συμμετοχή σε απεργία, χωρίς προηγούμενη ή μεταγενέστερη έγκριση από την Γ.Σ. του σωματείου (Μ.Πρωτοδικείο Αθηνών 4751/76 σελ. 124).

ε) Η απεργία που αποφασίζεται με πλειοψηφία της Γ.Σ. μικρότερης από εκείνη που ορίζει το καταστατικό (Πρωτοδικείο Αθηνών 605/83 σελ. 138).

ζ) Η απεργία που δεν κηρύσσεται από το αρμόδιο συνδικαλιστικό όργανο (Εφετείο Αθηνών 8092/83 σελ. 142).

στ) Η από κοινού συμφωνηθείσα μείωση της παραγωγής από τους μισθωτούς - χωρίς κήρυξη από σωματείο - προς διαφύλαξη και προαγωγή των συμφερόντων τους (Εφετείο Αθηνών 6384/79).

2. Μετέπειτα νομιμοποίηση αδέσποτης απεργίας.

Περιπτώσεις μετέπειτα νομιμοποίησης αδέσποτης απεργίας υπάρχουν στα εξετασθέντα ιστορικά απεργιών, αλλά μόνο μέχρι το 1977.

Προφανώς, μετά την ισχύ του Ν. 1264/82 η μη τήρηση των προϋποθέσεων του Νόμου αυτού - που καθιστούσαν την πραγματοποιηθείσα απεργία αδέσποτη - προσδίδουν άμεσα τον χαρακτηρισμό της παράνομης απεργίας, πράγμα που δίνει το δικαίωμα στον δικαστική εξουσία να διατάξει με απόφαση την επιτόπου διακοπή και την απαγόρευση στο μέλλον της ένδικης απεργίας, χωρίς να υπάρχουν περιθώρια για μετέπειτα νομιμοποίηση αυτής.

Επί του θέματος αυτού η Νομολογία (έως το 1977) λέει :

Δύναται απεργία η οποία στην αρχή ήταν αδέσποτη να κριθεί ως δικαιολογημένη και να νομιμοποιηθεί - και μάλιστα αναδρομικώς - μέσω της εκ των υστέρων έγκρισης της Γ.Σ. η οποία λήφθηκε νομίμως από το οικείο επαγγελματικό σωματείο (Εφετείο Αθηνών 7869/67, Άρειος Πάγος 526/67, Άρειος Πάγος 272/68^ο, Εφετείο Αθηνών 268/76, Πρωτοδικείο Κορίνθου 41/77 ^{11τ}σελ. 122 Μ.Πρωτοδικείο Θηβών 304/77).

3. Συνέπειες συμμετοχής σε αδέσποτη απεργία .

α) Λύση σύμβασης εργασίας συμμετασχόντων μισθωτών.

Η νομολογία, στην 40ετή πορεία της, συγκλίνει στην άποψη ότι η συμμετοχή μισθωτού - εν γνώσει του - σε αδέσποτη απεργία επιφέρει την αυτοδίκαιη λύση της σύμβασης εργασίας του απεργού.

Από τις εξετασθέντες δικαστικές αποφάσεις μόνο μια διαφοροποιείται : η συμμετοχή μισθωτού σε αδέσποτη απεργία, μπορεί μεν να σημαίνει συμμετοχή σε παράνομη απεργία, όμως δεν επιφέρει σιωπηρή λύση της σύμβασης εργασίας εκ μέρους των απεργούντων (Μ.Πρωτοδικείο Αθηνών 4751/76 ^{11τ}σελ. 121).

Η αντίθεση αυτή μπορεί να εξηγηθεί εάν λάβουμε υπ' όψιν ότι κάθε απόφαση προκύπτει από την πρακτική αξιολόγηση των εκάστοτε συγκεκριμένων - και ίσως μοναδικών - περιστατικών του αντίστοιχου ιστορικού.

Συνεπώς, η συγκεκριμένη επίδικη απεργία μπορεί να χαρακτηριζόταν από συνθήκες - όπως η άγνοια των μισθωτών ότι συμμετάσχουν σε αδέσποτη απεργία - οι οποίες να καθιστούν άδικες και καταχρηστικές τις απολύσεις των απεργών.

Εν γένει η νομολογία ορίζει :

- Η συμμετοχή μισθωτού σε απεργία -η οποία δεν κηρύχθηκε από αναγνωρισμένα σωματεία, μετά από νομιμότυπη απόφαση της Γεν. Συνέλευσης- δίνει το δικαίωμα στον εργοδότη να θεωρήσει την συμμετοχή αυτή ως καταγγελία σύμβασης της εργασίας από τον μισθωτό (Πρωτοδικείο Αθηνών 16953/67 και Άρειος Πάγος 495/66).
- Η συμμετοχή σε αδέσποτη απεργία επιφέρει την αυτοδίκαιη λύση των εργασιακών συμβάσεων των απεργών, αζημίως για τον εργοδότη (Πρωτοδικείο Θηβών 170/77 σελ.124).
- Από την έναρξη ισχύος του Ν. 330 / 76, μόνο η συμμετοχή του εργαζομένου σε αδέσποτη απεργία, επιφέρει από μόνη της την λύση της σύμβασης εργασίας του μισθωτού αζημίως για τον εργοδότη (Άρειος Πάγος 861 / 80).
- Η αυτοδίκαιη λύση της εργασιακής σχέσης έρχεται μόνο όταν ο μισθωτός συμμετέχει σε αδέσποτη απεργία (Άρειος Πάγος 895/81).

4. Περιπτώσεις που δεν αποτελούν αδέσποτη απεργία και αποδεικτικά στοιχεία μη αδεσπότη χαρακτήρα.

A) Η απεργία, που είναι αδέσποτη, αποβάλλει τον χαρακτήρα της αδέσποτης από την στιγμή της έγκρισης αυτής από την Γεν. Συνέλευση του αρμόδιου σωματείου (Άρειος Πάγος 895/81).

B) Απεργία που έχει κηρυχθεί - έστω και όχι σύννομος - από συνδικαλιστική οργάνωση δεν είναι αδέσποτη (Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης 344/89).

Για να αποδειχθεί ότι η απεργία δεν είναι αδέσποτη, δηλαδή ότι κηρύχθηκε από νομίμως συστημένο σωματείο, πρέπει να αναφέρεται ότι έχει γίνει η εγγραφή του σωματείου αυτού στα βιβλία των σωματείων (με αυτόν τον τρόπο τα σωματεία αποκτούν νομική προσωπικότητα), σε προγενέστερο χρόνο από την κήρυξη της απεργίας .

Η ΣΤΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΩΣ ΜΟΡΦΗ ΑΠΕΡΓΙΑΣ.

1) Έννοια στάσης εργασίας ως μορφή απεργίας

Ως μορφή απεργίας, θεωρείται και η στάση εργασίας, η οποία πραγματοποιείται για ορισμένο συλλογικό αγωνιστικό σκοπό, και κατά την οποία η αναστολή παροχής της εργασίας, διαρκεί λιγότερο από ότι το ημερήσιο ωράριο εργασίας (Ολομέλεια Αρείου Πάγου 1100/86 και Μ. Πρωτοδικείο Αθηνών 3250/91 σελ. 177 σελ. 158).

Συνεπώς, εξάγεται ότι οι στάσεις εργασίας, διαφέρουν από την απεργία μόνο ως προς την χρονική διάρκεια, και επειδή ακριβώς κριτήρια για την έννοια της απεργίας δεν αποτελούν ούτε ο τρόπος κήρυξης αυτής, ούτε η διάρκεια της αποχής από την εργασία, για αυτόν τον λόγο η στάση εργασίας - που πραγματοποιείται για ορισμένο συλλογικό αγωνιστικό σκοπό - αποτελεί μορφή απεργίας* (Μ. Πρωτοδικείο Δράμας 20/83 και Μ. Πρωτοδικείο Αθηνών 2722/87) σελ. 138.

2) Δικαίωμα κήρυξης στάσης εργασίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 20 του Νόμου 1264/82, στις Α'βάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις οι ολιγόωρες στάσεις εργασίας, κηρύσσονται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου με μυστική ψηφοφορία, εφ' όσον οι ολιγόωρες αυτές στάσεις δεν κηρύσσονται μέσα στην ίδια μέρα ή μέσα στην ίδια εβδομάδα.

Απαραίτητη προϋπόθεση για να ληφθεί απόφαση - για διεξαγωγή μιας ολιγόωρης στάσης εργασίας - από το Διοικητικό Συμβούλιο του εκάστοτε σωματείου, αποτελεί η προϋπάρχουσα παρεχόμενη, γι' αυτό, εξουσιοδότηση της Γενικής Συνέλευσης των μελών του Σωματείου, η οποία παρέχεται κατά έτος σε ειδικά γι' αυτόν τον σκοπό συγκαλούμενη Γενική Συνέλευση (Εφετείο Αθηνών 8272/80 και Μ. Πρωτοδικείο Βόλου 69/86).

Τα παραπάνω, ισχύουν για την κήρυξη μιας ολιγόωρης στάσης εργασίας, ενώ για την κήρυξη αλληπάλληλων στάσεων εργασίας - στα πλαίσια της ίδιας μέρας ή εντός της εβδομάδας - απαιτείται απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του νομίμως συστημένου σωματείου της επιχείρησης - ανεξάρτητα από την διάρκεια της κάθε στάσης (Πρωτοδικείο Αθηνών 425/80 σελ. 134 Εφετείο Πειραιά και Πρωτοδικείο Βόλου 69/86).

* Ο συνδυασμός συνεχούς αποχής σε ορισμένες μέρες, και ολιγόωρων στάσεων εργασίας σε άλλες μέρες, θεωρείται ενιαία απεργία, εφ' όσον αποτελεί ενωμένη και συνεχή δράση - προς επιδίωξη του ίδιου αγωνιστικού σκοπού (Εφετείο Πειραιώς 1355/88 σελ. 165).

Η εξουσιοδότηση της Γενικής Συνέλευσης προς τη διοίκηση του σωματείου - για κήρυξη αλληλοδιαδοχικών στάσεων εργασίας - είναι παράνομη (Εφετείο Αθηνών 8272/80).

Οι προαναφερόμενοι νομικοί περιορισμοί, λειτουργούν ως δικλείδα ασφαλείας, για τη νόμιμη άσκηση του δικαιώματος της διεξαγωγής στάσεων εργασίας, ως μορφή απεργίας.

Ο έννομος περιορισμός του Διοικητικού Συμβουλίου "των ολίγων" να αποφασίζει για την κήρυξη εκτεταμένων στάσεων εργασίας, είναι θεμιτός, αφού διασφαλίζει τον συλλογικό χαρακτήρα του απεργιακού δικαιώματος. Με αυτόν τον τρόπο, εκφράζονται τα εργασιακά συμφέροντα της πλειοψηφίας των εργαζομένων, και όχι τα πιθανώς ιδιοτελή και ετεροκατευθυνόμενα συμφέροντα των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου. Άλλωστε η οιαδήποτε ευθύνη και οι συνέπειες από την πραγματοποίηση απεργιακού αγώνα, βαρύνει το σύνολο των εργαζομένων - και όχι μόνο τον εργοδότη - γι' αυτόν τον λόγο η λήψη της απόφασης πρέπει να ανήκει στο σύνολο των εργαζομένων - μελών του εκάστοτε σωματείου.

Επανερχόμενοι στο προηγούμενο νομικό πλαίσιο, περί της κήρυξης των στάσεων εργασίας, συμπληρώνουμε ότι, από το καταστατικό μιας 1 βαθμιας συνδικαλιστικής οργάνωσης, επιτρέπεται να ορίζεται ότι η στάση εργασίας μπορεί να κηρυχθεί μόνο με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης αυτής και όχι του Διοικητικού Συμβουλίου της (Ολομέλεια Αρείου Πάγου 1100/86 σελ.15θ).

Τέλος, στα πλαίσια της ιδιορρυθμίας στην άσκηση του συνδικαλιστικού δικαιώματος των Δημοσίων υπαλλήλων, εμφανίζεται η εξής απόκλιση:

Για την κήρυξη στάσης εργασίας από σωματείο Δημοσίων υπαλλήλων, πρέπει να ληφθεί απόφαση από τη Γενική Συνέλευση του εκάστοτε Σωματείου και όχι από το Διοικητικό Συμβούλιο αυτού (Μ. Πρωτοδικείο Αθηνών 3706/91).

3) Στάση Εργασίας και Προειδοποίηση Εργοδότη.

Σύμφωνα με το άρθρο 19 του Νόμου 1264/82, οι μισθωτοί έχουν την υποχρέωση να προειδοποιούν για την έναρξη και περιοδικότητα της απεργίας που πρόκειται να πραγματοποιηθεί.

Το ίδιο ακριβώς ισχύει και για τις στάσεις εργασίας. Η προειδοποίηση για τις στάσεις εργασίας είναι 24ωρη, θα πρέπει να αναφέρει τον ακριβή χρόνο έναρξης (ημέρα και ώρα), ενώ για τις διαδοχικές στάσεις εργασίας - οι οποίες αποτελούν μια ενιαία κινητοποίηση - η προ 24ώρου προειδοποίηση θα ισχύσει μόνο για την 1η στάση, με την προϋπόθεση, ότι θα αναγγελθεί η συχνότητα και διάρκεια των στάσεων (Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 2722/87 και Μ.Πρωτοδικείο Δράμας 20/83 σελ. 138).

Σκοπός της υποχρεωτικής αυτής προειδοποίησης, πριν την διεξαγωγή των στάσεων εργασίας - που ισχύει και για την συνηθισμένου τύπου απεργία - είναι η δυνατότητα αφ' ενός του εργοδότη να λάβει τα στοιχειώδη μέτρα για την αντιμετώπιση τυχόν ανακúψαντων προβλημάτων, και τη προστασία, αφ' ετέρου, των συμφερόντων 3ων που συναλλάσσονται με την επιχείρηση.

Τέλος, η στάση εργασίας που διεξάγεται χωρίς 24ωρη προειδοποίηση του εργοδότη είναι παράνομη (Μ. Πρωτοδικείο Θεσ/κης 238/89 σελ. 170).

4) Αποδοχές μισθωτών κατά τη διάρκεια και στο ενδιάμεσο των στάσεων εργασίας.

Κατ' αρχήν - όπως ακριβώς και στην απεργία διάρκειας - έτσι και για τις στάσεις εργασίας -ως μορφή απεργίας- ο χρόνος κατά τον οποίο οι μισθωτοί βρίσκονται σε στάση εργασίας - νόμιμη ή παράνομη - δεν θεωρείται ως χρόνος απασχόλησης και συνεπώς για τον χρόνο αυτό δεν δικαιούνται αποδοχές (Εφετείο Πειραιά 225/83).

Για το χρόνο που μεσολαβεί ενδιάμεσα στις στάσεις εργασίας, χρήζει εφαρμογής το άρθρο 656* του Αστικού Κώδικα. Σ' αυτήν την περίπτωση, ο εργοδότης δικαιούται να μην καταβάλλει μισθούς για το ενδιάμεσο χρονικό διάστημα των στάσεων.

Απαραίτητη προϋπόθεση, αποτελεί η ύπαρξη αντικειμενικής αδυναμίας του εργοδότη να αποδεχθεί την εργασία των μισθωτών όταν δεν απεργούν, και όχι απλά να υπάρχει έλλειψη συμφέροντος του εργοδότη. Στην τελευταία περίπτωση, οφείλεται αμοιβή για το ενδιάμεσο των στάσεων -εφ' όσον παρέχεται εργασία. (Πρωτοδικείο Πειραιώς 716/85 και Πρωτοδικείο Αθηνών 1067/85 και Εφετείο Αθηνών 5817/85). σελ. 147

* (διατάξεις περί ανωτέρας βίας, στην περίπτωση και μόνο όπου η παρουσία των μισθωτών κατά το χρόνο αυτό i) δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί παραγωγικά και η επιπλέον ii) είναι επιζήμια και επικίνδυνη.

5) Στάση Εργασίας και Προσωπικό Ασφαλείας

Η υποχρέωση της συνδικαλιστικής οργάνωσης για γνωστοποίηση προς τον εργοδότη και ύπαρξη προσωπικού ασφαλείας, ισχύει και για τις πραγματοποιηθείσες στάσεις εργασίας.

Η υποχρέωση αυτή δεν εξαφανίζεται από την ύπαρξη των παρακάτω γεγονότων :

- i) ότι κατά την διάρκεια των στάσεων οι απεργοί μένουν στους χώρους εργασίας.
- ii) ότι η επιχείρηση δεν είναι επιρρεπής από τη φύση της σε κινδύνους καταστροφών και ατυχημάτων.
- iii) ότι υπάρχουν μη απεργοί που μπορούν να ασκήσουν καθήκοντα προσωπικού ασφαλείας.
- iv) ότι ο εργοδότης δεν ζήτησε την διάθεση προσωπικού ασφαλείας (Μ. Πρωτοδικείο Αθηνών 2722/87).

Στην περίπτωση της ολιγόωρης στάσης εργασίας, η προσφυγή - ενώπιον της Επιτροπής Προστασίας Συνδικαλιστικών Στελεχών - για τροποποίηση της αρχικής σύνθεσης του προσωπικού ασφαλείας, μπορεί να γίνει και πριν ακριβώς την έναρξη της απεργιακής εκδήλωσης Επιτροπή Προστασίας Συνδικαλιστικών Στελεχών Περιφέρειας Θεσ/κης 17/87).

6) Στάση Εργασίας και καταστροφές στην περιουσία του εργοδότη.

Οι στάσεις εργασίας δεν επιτρέπεται να προκαλούν βλάβη του μηχανολογικού εξοπλισμού της επιχείρησης, μέσω της διακοπής - επανέναρξης της λειτουργίας των μηχανημάτων ('Αρειος Πάγος 528/90 σελ. 175).

α) Όταν υπάρχει κίνδυνος καταστροφών και ατυχημάτων κατά τα ενδιάμεσα των στάσεων εργασίας στους εργασιακούς χώρους, και οι απεργοί παραμένουν εντός αυτών - παρά τις επισημάνσεις του εργοδότη - τότε οι στάσεις εργασίας είναι παράνομες (Μ. Πρωτοδικείο Πειραιώς 1395/87 σελ. 160).

β) Εάν οι στάσεις εργασίας, προκαλούν βλάβες ή μεγάλες φθορές στα μηχανήματα της επιχείρησης, τότε είναι καταχρηστικές. Άρση του καταχρηστικού χαρακτήρα γίνεται - σε αυτήν την περίπτωση - εάν διατεθεί το απαραίτητο προσωπικό για τη συνεχή λειτουργία των μηχανημάτων ή γίνει η απεργία διαρκείας ('Αρειος Πάγος 528/90 σελ. 175).

ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΧΡΗΣΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ

Εισαγωγή

Είναι κοινώς αποδεκτό, από την έννομη τάξη, ότι η απεργία αποτελεί το έσχατο μέσο για την επιδίωξη των αιτημάτων των μισθωτών, και όπως όλα τα δικαιώματα δεν μπορεί να ασκείται καταχρηστικά. Αυτό σημαίνει, ότι το δικαίωμα της απεργίας, δεν πρέπει να ασκείται κατά τρόπον που να υπερβαίνει προφανώς ένα τουλάχιστον από τα όρια-φραγμούς που έχουν τεθεί στην άσκηση όλων των δικαιωμάτων από το άρθρο 281 του Αστικού Κώδικα.

Ως όρια-φραγμοί θεωρούνται η καλή πίστη, τα χρηστά ήθη και ο οικονομικοκοινωνικός σκοπός του δικαιώματος (Πρωτοδικείο Χαλκίδας 132/83 και Πρωτοδικείο Πατρών 951/91 σελ. 176).

Α. Περιπτώσεις που το δικαίωμα της απεργίας δεν ασκείται καταχρηστικά.

Σύμφωνα με τη νομολογία, για να εφαρμοστεί το άρθρο 281 του Αστικού Κώδικα επί απεργίας, το δικαστήριο πρέπει να προβεί σε συσχετισμό της σπουδαιότητας των απεργιακών αιτημάτων και της ζημιάς που προκύπτει από την απεργία (Μονομελές Πρωτοδικείο Δράμας 20/83 σελ. 138).

Στα πλαίσια εφαρμογής της παραπάνω "μεθοδολογίας" από τα δικαστήρια, επί των εξεταζόμενων απεργιακών υποθέσεων, έχουν καταγραφεί οι εξής περιπτώσεις απεργιακών υποθέσεων των οποίων οι υφιστάμενες συνθήκες δεν προσδίδουν καταχρηστικό χαρακτήρα σ' αυτές:

1. Όταν η σημασία του απεργιακού αιτήματος είναι ιδιαίτερως μεγάλη για τα μέλη του σωματείου, και το αντίστοιχο κόστος του εργοδότη ιδιαίτερα μικρό, ακόμα και αν οι συνέπειες από την απεργία είναι βαριές για τον εργοδότη ή την Εθνική Οικονομία (Εφετείο Πειραιώς 225/83).

2. Το γεγονός ότι η απεργία στράφηκε *ενάντια στον ασθενέστερο από τους εργοδότες* ή το ότι επέφερε *ζημιές* για την επιχείρηση, δεν την καθιστά καταχρηστική (Άρειος Πάγος 68/67).

3. Ο *κίνδυνος και η επέλευση*, μόνο, της εμπειριεχόμενης στην φύση της απεργίας - ως μέσο συλλογικής πίεσης - *ζημιάς* (είτε για τον εργοδότη, είτε για τρίτους, είτε για το κοινωνικό σύνολο) δεν αποτελεί - κατ' αρχήν - στοιχείο καταχρηστικής άσκησης του δικαιώματος της απεργίας (Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 1950/83 και Μονομελές Πρωτοδικείο Βόλου 69/86).

4. *Παράνομες πράξεις* - κατά την διάρκεια της απεργίας - που προσβάλλουν την ελευθερία της εργασίας τρίτων ή παρεμποδίζουν την ελεύθερη χρήση των χώρων εργασίας, και υλοποιούνται με την *άσκηση βίας ή απειλής ή άλλης δόλιας ενέργειας* (π.χ. η κατάληψη των χώρων εργασίας) εφ' όσον δεν προέρχονται από τη συλλογική πρόθεση των απεργών ή των οργάνων της συνδικαλιστικής οργάνωσης, δεν αρκούν από μόνες τους για να χαρακτηρίσουν την εν λόγω απεργία καταχρηστική.

Για να επιτευχθεί η *αποβολή του καταχρηστικού χαρακτήρα* - στην περίπτωση άσκησης τέτοιων παράνομων πράξεων - πρέπει οι πράξεις αυτές να οφείλονται σε μεμονωμένους αδικοπραγούντες απεργούς, οπότε αυτοί έχουν - εξατομικευμένα - *ποινική ευθύνη* (Άρειος Πάγος 68/67 και Μονομελές Πρωτοδικείο Θηβών 170/77^{σελ.124} Μονομελές Πρωτοδικείο Θηβών 304/77 και Εφετείο Αθηνών 268/77^{σελ.123} Πρωτοδικείο Πειραιά 716/85 και Εφετείο Κέρκυρας 106/85 ^{σελ.150}). ^{σελ.147}

Β. Περιπτώσεις που το δικαίωμα της απεργίας ασκείται καταχρηστικά.

1. Η προφανής δυσαναλογία μεταξύ της ωφέλειας των απεργών και της ζημιάς του εργοδότη και του κοινωνικού συνόλου.

Προκειμένου τα πολιτικά δικαστήρια να σχηματίσουν κρίση, αναφορικά με τη νομιμότητα της εκάστοτε απεργιακής υπόθεσης, εξετάζουν - εκτός από

την όλη μεθόδευση των απεργιακών κινητοποιήσεων - τα αντιτιθέμενα συμφέροντα μεταξύ της ωφέλειας των απεργών - από τη μια πλευρά - και της ζημιάς του εργοδότη, κοινωνικού συνόλου - από την άλλη (Μονομελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης 4894/86 σελ.156).

Ειδικότερα, όταν υπάρχει δυσαναλογία μεταξύ του επιδιωκόμενου σκοπού των απεργών (δηλαδή των απεργιακών αιτημάτων) και του μεγέθους της ζημιάς που επιφέρει η απεργία αυτή - μέσω της μορφής διάρκειας, χρόνου επιλογής, τακτικής της εν λόγω απεργίας - στον εργοδότη ή στο κοινωνικό σύνολο ή στην Εθνική Οικονομία, τότε η απεργία χαρακτηρίζεται ως καταχρηστική (Άρειος Πάγος 670/53 σελ.107, Άρειος Πάγος 68/67 και Πρωτοδικείο Αθηνών 1067/85 σελ.148, Πρωτοδικείο Πειραιά 716/85 σελ.147, Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης 3189/87 και Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 936/88 και Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 3706/91) σελ. 163

Το βασικό κριτήριο που καθιστά μια απεργία καταχρηστική, είναι η δυσαναλογία μεταξύ ζημιάς-ωφέλειας των αντικρουόμενων συμφερόντων. Η δυσαναλογία αυτή, πρέπει να είναι υπέρμετρη και αφόρητη, σε βαθμό τέτοιο που να προκαλεί το αίσθημα του δικαίου (Μονομελές Πρωτοδικείο Χαλκίδας 128/85 και Μονομελές Πρωτοδικείο Ιονίου 557/85 σελ.147) σελ. 147 Τελος έννομες συνέπειες - ως προς την νομιμότητα του απεργιακού αγώνα - επιφέρει όχι μόνο η ήδη επερχόμενη δυσανάλογη ζημιά, αλλά και η απειλούμενη επερχόμενη ζημιά του εργοδότη ή του κοινωνικού συνόλου (Εφετείο Αθηνών 9477/84 και Πρωτοδικείο Πειραιά 716/85 και Εφετείο Πειραιά 1355/88 σελ.165).

2. Απεργιακά αιτήματα που προσδίδουν καταχρηστικό χαρακτήρα στην άσκηση του δικαιώματος απεργίας.

Ο καταχρηστικός χαρακτήρας - μιας συγκεκριμένης απεργίας - κρίνεται μεταξύ άλλων και από το είδος και τα απώτερα κίνητρα των απεργιακών αιτημάτων (Εφετείο Θεσσαλονίκης 445/78 και Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 10517/79).

Αναλυτικότερα, παρακάτω αναφέρονται τα γνωρίσματα τα οποία εφ' όσον υπάρχουν στα απεργιακά αιτήματα, καθιστούν την απεργία καταχρηστική:

α. Η απεργία, της οποίας τα αιτήματα είναι επουσιώδη, δευτερευούσης σημασίας και επιδέχονται επίλυση εν καιρό, ή επιλύονται μέσω διαλόγου, είναι καταχρηστική (Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 7588/79 και Μονομελές Πρωτοδικείο Ιωαννίνων 308/83 σελ. 140).

β. Οι απεργιακές κινητοποιήσεις, που διεκδικούν αιτήματα τα οποία ο εργοδότης δεν έχει δικαίωμα να ικανοποιήσει διότι οι αλλαγές αυτές έχουν απαγορευθεί δια του Νόμου - για εξυπηρέτηση του κοινωνικού συνόλου - είναι καταχρηστικές (Πρωτοδικείο Αθηνών 10517/79).

γ. Η απεργία που πραγματοποιείται χωρίς να υπάρχουν συγκεκριμένα αιτήματα ή αυτή που είναι προσχηματική - δηλαδή επιδιώκει αιτήματα διαφορετικά από εκείνα που έχουν επισήμως προβληθεί - είναι καταχρηστική (Μονομελές Πρωτοδικείο Καλαμάτας 61/83 και Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 3706/91).

δ. Καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος της απεργίας επέρχεται, όταν μέσω της τελευταίας επιδιώκονται πολιτικοί σκοποί, ή σκοποί αποδοκιμαζόμενοι από την έννομη τάξη ή τα χρηστά ήθη (Πρωτοδικείο Αθηνών 889/66).

3. Κατάληψη των χώρων εργασίας και παρεμπόδιση των επιθυμούντων να εργαστούν μισθωτών από τους απεργούς.

Σύμφωνα με το άρθρο 22 του Συντάγματος και το άρθρο 281 του Αστικού Κώδικα, όταν κατά τη διάρκεια της απεργίας ασκούνται από τους απεργούς παράνομες πράξεις - αντίθετες στα χρηστά ήθη - και παραβιάζονται τα δικαιώματα αυτών που δεν συμμετέχουν στον εργασιακό αγώνα, τότε η απεργία αυτή είναι καταχρηστική (Μονομελές Πρωτοδικείο Ζακύνθου 24/86).

Η άσκηση βίας ή απειλής ή άλλης δόλιας ενέργειας από τους απεργούς - κατά την διεξαγωγή του απεργιακού αγώνα - καθιστούν την απεργία καταχρηστική και αναλυτικότερα τέτοιες πράξεις αποτελούν οι:

α. Η κατάληψη των χώρων εργασίας από τους απεργούς και η παρεμπόδιση των τρίτων (συναδέλφων και διοίκησης, εργοδότη) να εισέλθουν σ' αυτούς.

β. Η παρεμπόδιση των μισθωτών-συναδέλφων που απέχουν από τον εργασιακό αγώνα και επιθυμούν να εργασθούν.

γ. Η πρόκληση - από τους απεργούς - καταστροφών και φθορών στις εγκαταστάσεις και στα μέσα εργασίας της επιχείρησης.

(Μονομελές Πρωτοδικείο Θηβών 304/77 και Εφετείο Αθηνών 268/77 ^{σελ.}123

Πρωτοδικείο Πειραιά 716/85 και Εφετείο Κέρκυρας 106/85 ^{σελ.}150 Πρωτοδικείο Χαλκίδας 128/85 και ^{σελ.}147 Αρείος Πάγος 1370/86 ^{σελ.}159 Εφετείο Κρήτης 385/88 ^{σελ.}164).

^{σελ.}146

4. Οικονομική καταστροφή του εργοδότη και καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος της απεργίας.

Οι δικαστικές αποφάσεις συγκλίνουν στην άποψη, ότι η απεργία που οδηγεί στην οικονομική καταστροφή του εργοδότη και της επιχείρησης - στην οποία πραγματοποιείται ο εργασιακός αγώνας - είναι καταχρηστική (Εφετείο Αθηνών 8092/83^{σελ. 142}, Μονομελές Πρωτοδικείο Χαλκίδας 128/85 και Εφετείο Κέρκυρας 106/85^{σελ. 150}).

Η θεμελίωση της παραπάνω θέσης έχει ως εξής: Ο λόγος για τον οποίο η απεργία (που επιδιώκει ή προκαλεί την οικονομική καταστροφή της επιχείρησης) είναι καταχρηστική, είναι το γεγονός ότι αφενός παραβιάζονται τα χρηστά ήθη και η καλή πίστη, αφ' ετέρου αντίκειται στα συμφέροντα των ιδίων των απεργών, αφού η διατήρηση της εργασίας τους εξαρτάται άμεσα από την ύπαρξη της επιχείρησης.

Επίσης, καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος, υπάρχει και όταν η οικονομική καταστροφή του εργοδότη, δεν έχει επέλθει κατόπιν σκοπιμότητας και υστεροβουλίας των απεργών, αλλά όταν αποτελεί αναπόφευκτη συνέπεια των υπαρχόντων συνθηκών, με την προϋπόθεση ότι αυτό το γνωρίζουν οι απεργοί (Μονομελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης 3189/87 ^{σελ. 161}).

Στην εξειδικευμένη περίπτωση που η επιχείρηση είναι προβληματική - δηλαδή σε μόνιμη οικονομική κρίση - δεν αρκούν τα παραπάνω στοιχεία, προκειμένου να χαρακτηριστεί η απεργία ως καταχρηστική, αλλά πρέπει να συνεκτιμώνται και άλλα περιστατικά όπως:

- α. Το παράλογο ή υπέρμετρο των απεργιακών αιτημάτων
- β. Η υπερβολική χρονική παράτασή της και
- γ. Η πραγματοποίηση της απεργίας σε χρόνο προσπάθειας εξυγίανσης της επιχείρησης (Μονομελές Πρωτοδικείο Δράμας 112/90).

5. Άλλες περιπτώσεις καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος της απεργίας.

1. Η απεργία που κηρύσσεται άκαιρα και αδικαιολόγητα κατά την διάρκεια διαπραγματεύσεων προς σύναψη Σ.Σ.Ε., που συνεχίζεται και μετά την υπογραφή αυτής - ή αφορά σχέσεις ρυθμισμένες με αυτήν - είναι καταχρηστική (Άρειος Πάγος 296/66 και Εφετείο Κρήτης 385/88 ^{σελ. 164}).

2. Όταν η ^{σελ. 114} συνδικαλιστική οργάνωση διαθέσει λιγότερο προσωπικό ασφαλείας - από αυτό που θα ορίσει η επιτροπή του Νόμου 1264/82 - ή το διατιθέμενο προσωπικό ασφαλείας δεν υπακούει στις εντολές του εργοδότη - κατά την άσκηση του διευθυντικού δικαιώματος αυτού - τότε η απεργία είναι καταχρηστική (Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 2981/90).

3. Εάν οι στάσεις εργασίας, αφορούν τμήμα της επιχείρησης και προκαλούν βλάβες ή μεγάλες φθορές στα μηχανήματα, τότε είναι καταχρηστικές (Άρειος Πάγος 528/90 σελ. 175).

4. Το δικαίωμα της απεργίας ασκείται καταχρηστικά, όταν η απεργία δεν κηρυχθεί από αναγνωρισμένα επαγγελματικά σωματεία -αλλά από μεμονωμένα άτομα ή ανοργάνωτες ομάδες (Άρειος Πάγος 495/66 και Ολομέλεια Αρείου Πάγου 526/67 και Άρειος Πάγος 272/68 σελ. 117).

5. Απεργία με σκοπό την αύξηση των αποδοχών - μέσα στον χρόνο που ισχύει Διαιτητική Απόφαση η οποία ορίζει αποδοχές, και ο εργοδότης καταβάλλει πολύ ανώτερες αυτών -είναι καταχρηστική (Εφετείο Αθηνών 6384/79).

6. Όταν η απεργία αποσκοπεί στον εξαναγκασμό του εργοδότη, να μεταβιβάσει την επιχείρησή του σε κοινωνικό φορέα - στον οποίο θα μετέχουν οι απεργγοί - και με τον σκοπό αυτό προβούν στην κατάληψη του εργοστασίου, τότε αυτή είναι καταχρηστική (Εφετείο Κέρκυρας 106/85 σελ. 150).

7. Αρχικά νόμιμη απεργία, δύναται μεταγενέστερα να γίνει καταχρηστική, λόγω της εμμονής των απεργών για μεγάλο χρονικό διάστημα στην συνέχιση της απεργίας, σε εποχή οικονομικής δυσπραγίας της επιχείρησης, και όταν επιπλέον η συμπεριφορά του εργοδότη δεν ήταν αδιάλλακτη (Πρωτοδικείο Πατρών 951/91).

Είναι πρέπον να παρατηρήσουμε, ότι όλες οι δικαστικές αποφάσεις που προαναφέρθηκαν δεν συνιστούν τυποποιημένους κανόνες -που ακολουθούνται τυφλά από τα πολιτικά δικαστήρια κατά την εκδίκαση απεργιακών υποθέσεων - αλλά αξιολογικές κρίσεις των δικαστών (επί του θέματος της καταχρηστικής άσκησης του απεργιακού δικαιώματος) πάνω σε εξειδικευμένες συνθήκες και γεγονότα.

Συμπερασματικά, προκειμένου να χαρακτηριστεί μια απεργία ως καταχρηστική, εξετάζονται και συνυπολογίζονται όλες οι πτυχές της απεργιακής υπόθεσης, οι οποίες - ως επί το πλείστον - διαφοροποιούνται αναμεταξύ τους.

Πάντως, για να εξαχθούν συμπεράσματα αναφορικά με τον καταχρηστικό χαρακτήρα μιας συγκεκριμένης απεργίας, λαμβάνονται υπ' όψιν ο βαθμός και η έκταση της επερχόμενης - από αυτήν - ζημιάς (του εργοδότη ή του κοινωνικού συνόλου) το είδος και τα απώτερα κίνητρα των αιτημάτων, η διάρκεια αυτής, ο χρόνος κήρυξής της, κλπ. (Εφετείο Θεσσαλονίκης 445/78 και Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 10517/79 και Μονομελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης 4905/82 σελ. 136).

ΑΠΕΡΓΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΜΙΣΘΩΤΟΥ

1) Συμμετοχή σε απεργία και νομιμότητα απόλυσης μισθωτού από εργοδότη.

α) Περιπτώσεις συμμετοχής μισθωτού σε παράνομη απεργία, οι οποίες επιφέρουν την αυτοδίκαιη λύση της σύμβασης εργασίας αυτού.

Σε αυτή την περίπτωση, εντάσσονται οι απεργιακές κινητοποιήσεις, στα πλαίσια των οποίων, παραβιάζεται πασιφανέστατα η νομιμότητα της άσκησης του απεργιακού δικαιώματος, με αποτέλεσμα να επέρχεται η καταγγελία της σύμβασης εργασίας, θεωρούμενη ως οικειοθελής αποχώρηση (παραίτηση) εκ μέρους του μισθωτού.

Κατ' αρχήν, ως γενικός κανόνας - χωρίς περαιτέρω εξέταση των ιδιαίτερων συνθηκών που χαρακτηρίζουν την καθεμιά απεργιακή υπόθεση - θεωρείται ότι η αποχή από την εργασία, λόγω συμμετοχής σε παράνομη απεργία, μπορεί να αποδειχθεί - σύμφωνα με τις αρχές της καλής πίστης - ως καταγγελία της σύμβασης εργασίας από τον μισθωτό (παραίτηση) (Άρειος Πάγος 526/66, Άρειος Πάγος 526/67, Άρειος Πάγος 272/68, Εφετείο Κέρκυρας 106/85 σελ. 150).

Εκτός από τον προαναφερόμενο γενικόλογο κανόνα, η νομολογία διακρίνει τις εξής παρακάτω εξειδικευμένες περιπτώσεις παράνομων απεργιών, η συμμετοχή στις οποίες επιφέρει την αυτοδίκαιη λύση της εργασιακής σύμβασης:

i) Η συμμετοχή σε αδέσποτη απεργία - δηλαδή σε απεργία η οποία δεν κηρύχθηκε από νομίμως συστημένα και λειτουργούσα σωματεία, μετά από νομοτυπη απόφαση της Γενικής Συνέλευσης και από μυστική ψηφοφορία - επιφέρει από μόνη της την αυτοδίκαιη λύση των εργασιακών των απεργών, και μάλιστα αζημίως για τον εργοδότη (Πρωτοδικείο Αθηνών 16953/65, Άρειος Πάγος 495/66, Εφετείο Αθηνών 5780/77 σελ. 125, Άρ. Πάγος 861/80 και Άρειος Πάγος 895/81).

ii) Ως οικειοθελής αποχώρηση εκ' της εργασιακής σύμβασης θεωρείται η συμμετοχή του μισθωτού σε απεργία όταν η απόφαση για την διεξαγωγή της είναι ανυπόστατη. (π.χ. τυχαία συνάντηση μελών ή συλλογή υπογραφών, ή οι εμφανισθέντες ως μέλη δεν έχουν την ιδιότητα του μέλους) (Άρειος Πάγος 895/81).

iii) Η συμμετοχή σε απεργία κηρυσσόμενη εντός 45 ή 50 ημερών από τη έναρξη της υποχρεωτικής Διατησίας, θεωρείται ως καταγγελία της σύμβασης από τον μισθωτό (Εφετείο Αθηνών 1551/77 σελ. 125).

iv) Η επιμονή σε απεργία με αιτήματα ανεδαφικά και νομικώς αβάσιμα, αποτελεί λύση των εργασιακών συμβάσεων εκ μέρους των απεργούντων μισθωτών (Πρωτοδικείο Χαλκίδας 465/65).

v) Η συμμετοχή των μισθωτών σε απεργία που επιδιώκει πολιτικούς σκοπούς ή σκοπούς αιτροδοκιμαζόμενους από την έννομη τάξη ή τα χρηστά ήθη, αποτελεί καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος, και θεωρείται σιωπηρή παραίτηση από τον μισθωτό. (Πρωτοδικείο Αθηνών 669/66).

vi) Η απεργία που κηρύσσεται άκαιρα και αδικαιολόγητα, κατά την διάρκεια διαπραγματεύσεων προς σύναψη Σ.Σ.Ε., που συνεχίζεται και μετά την υπογραφή αυτής, και που συνοδεύεται από αλόγιστο πείσμα και μεγάλη διάρκεια είναι καταχρηστική και η συμμετοχή μισθωτού σ' αυτή αποτελεί καταγγελία της σύμβασης εργασίας του (Άρειος Πάγος 296/66 σελ. 114).

β) Περιπτώσεις συμμετοχής σε παράνομη απεργία, οι οποίες δίνουν το δικαίωμα στον εργοδότη να καταγγείλει την σύμβαση εργασίας του απεργού.

Η μη καλόπιστη συμμετοχή του εργαζομένου σε παράνομη απεργία, δίνει στον εργοδότη το δικαίωμα να καταγγείλει την εργασιακή σύμβαση, εφ' όσον δε καταβάλει και την νόμιμη αποζημίωση, τότε αυτή η νομότυπη καταγγελία της σύμβασης εκ μέρους του εργοδότη δεν είναι από μόνη της καταχρηστική (Άρειος Πάγος 788/80, Πρωτοδικείο Τρίπολης 24/81, Εφετείο Κέρκυρας 106/85 σελ. 150, Εφετείο Θεσσαλονίκης 2044/86).

Περιπτώσεις που δίνουν το δικαίωμα στον εργοδότη να καταγγείλει νομότυπα την σύμβαση με τον μισθωτό είναι οι εξής :

1). Η απόλυση των αδικαιολογήτως απεργούντων μισθωτών είναι νόμιμη, ακόμα περισσότερο, όταν πρόκειται για την εξασφάλιση των συμφεροντων της επιχείρησης (Πρωτοδικείο Αθηνών 5853/65 σελ.113 Πρωτοδικείο Αθηνών 16953/65).

2). Η εκ μέρους απεργούντος μισθωτού, παρεμπόδιση - με βία και απειλή - της είσοδου συναδέλφων του στον χώρο εργασίας κατά την διάρκεια της απεργίας, δεν αποτελεί νόμιμη συνδικαλιστική δράση και συνεπώς η απόλυση αυτού του μισθωτού είναι έγκυρη (Άρειος Πάγος 1505/90).

3). Η απόλυση συνδικαλιστή επιτρέπεται στην περίπτωση ύπαρξης σπουδαίου λόγου, όπως η επίτευξη αθέμιτου κέρδους του σε βάρος του εργοδότη (Επιτροπή προστασίας συνδικαλιστών αριθμός 4/76). Σημειωτέων, ότι η άρση της προστασίας των συνδικαλιστικών στελεχών, επί παράνομης απεργίας, δεν αντίκειται στο Σύνταγμα ή στις Διεθνείς Συμβάσεις (Εφετείο Αθηνών 6384/79).

2). Καταχρηστική απόλυση μισθωτού - συμμετέχοντα σε απεργία - από τον εργοδότη.

Είναι κοινώς αποδεκτό από την νομολογία - και γενικά από την έννομη τάξη - ότι η απόλυση μισθωτού από τον εργοδότη, λόγω της νόμιμης συνδικαλιστικής του δράσης, αποτελεί κατάφορη παραβίαση και υπονόμηση του Συνταγματικώς κατοχυρωμένου δικαιώματος της απεργίας, και για τον λόγο αυτό μια τέτοια απόλυση είναι καταχρηστική (Πρωτοδικείο Αθηνών 3221/76 σελ.1 Πρωτοδικείο Θηβών 179/77 Πρωτοδικείο Αθηνών 425/80 σελ.134 Εφετείο Αθηνών 8272/80)

Προκειμένου να χαρακτηριστεί ως καταχρηστική η γενόμενη απόλυση, πρέπει να ισχύουν οι δύο παρακάτω παράμετροι :

i) Πρέπει αφ' ενός ο απολυμένος μισθωτός να έχει την ιδιότητα μέλους στο σωματείο που κήρυξε απεργία και αφ' ετέρου να συμμετέχει αποδεδειγμένα στην πραγματοποιηθείσα απεργία μάλιστα, η συμμετοχή του αυτή να ήταν δραστήρια και ενεργή.

Μέσω της σύμπτωσης των δύο παραπάνω γεγονότων πρασδίδεται στον απεργό αυτόν, η ιδιότητα του συνδικαλιστή, και αρκεί η καταγγελία της σύμβασης του από τον εργοδότη - για την αιτία αυτή - ώστε να καταστεί η εγ λόγω καταγγελία καταχρηστική (Μ. Πρωτοδικείο Αθηνών 6123/77).

ii) Πρέπει να έχει γίνει δεκτό ότι ο εργοδότη ήταν γνώστης των παραπάνω συνδικαλιστικών ενεργειών του μισθωτού, ώστε να προβεί στη απόλυση του ως συνέπεια αυτών (Άρειος Πάγος 279/88).

Εκτός από τις απολύσεις μισθωτών, που γίνονται από εχθρότητα και αισθήματα εκδίκησης του εργοδότη, αναφορικά με την δραστηριότητα αυτών - είτε λόγω ίδρυσης σωματείου στην επιχείρηση είτε λόγω ενεργής συμμετοχής τους σε κηρυγμένη απεργία - ομοίως άκυρες και καταχρηστικές είναι οι απολύσεις απεργών που γίνονται για ε κ φ ο β ι σ μ ο ύ και σ υ μ ό ρ φ ω σ η ς των υπολοίπων συναδέλφων που εργάζονται στην επιχείρηση (Πρωτοδικείο Χαλκίδας 260/84, Πρωτοδικείο Κορίνθου 41/77 ^{σελ. 122} Άρειος Πάγος 152/84 ^{σελ. 144}).

Τέλος, η απόλυση, με την οποία ο εργοδότης εκδικείται τον μισθωτό για την συμμετοχή αυτού σε παράνομη απεργία - εφ' όσον ο μισθωτός επανήλθε στην εργασία του μόλις κηρύχθηκε δικαστικώς παράνομη η απεργία - είναι επίσης καταχρηστική (Άρειος Πάγος 279/88 ^{σελ. 166}).

3). Περιπτώσεις συμμετοχής μισθωτού σε παράνομη απεργία, οι οποίες δεν επιφέρουν - δικαιολογούν την καταγγελία της σύμβασης εργασίας αυτού.

Κατ' αρχήν, σύμφωνα με τον ορισμό της έννοιας του απεργιακού δικαιώματος είναι αποδεκτό από την έννομη τάξη, ότι η συμμετοχή εργαζομένου (υπαλλήλου ή εργάτη) σε κηρυχθείσα απεργία - απροσκοπούσα σε βελτίωση των όρων εργασίας αυτού -, είτε επιτευχθεί ο απεργιακός σκοπός, είτε όχι, αποτελεί δικαίωμα αυτού, και δεν υποδηλώνει βούλησή του για λύση της εργασιακής σύμβασης (Άρειος Πάγος 670/53 ^{σελ. 107} Επιρυσυνδικαλιστικών στελεχών Πειραιώς 1'56 και Άρειος Πάγος 495/66)

Αναφορικά, τώρα, με την συμμετοχή σε παράνομη απεργία, ο νομοθέτης προβλέπει την εξής ρήτρα - με σκοπό πάντα την απόδοση δικαιοσύνης και για την πλευρά των εργαζομένων αλλά και των εργοδοτών - ότι η αποχή του εργαζομένου από την εργασία του, λόγω συμμετοχής του σε παράνομη απεργία, δεν συνιστά - από μόνη της - παραίτηση του μισθωτού ή σπουδαίο λόγο καταγγελίας της

σύμβασης από τον εργοδότη, εφ' όσον εκτιμηθεί από τον δικαστή ότι ο μισθωτός λόγω των υφιστάμενων συνθηκών (κίνητρα απεργίας, διάρκεια, καλή πίστη), πλανήθηκε ή αγνοούσε την μη νομιμότητα της απεργίας αυτής (Πρωτοδικείο Θηβών 170/77^{σελ.124} Αρ.Πάγος 874/86).

Απαραίτητη προϋπόθεση, μη άμεσης λύσης της εργασιακής σύμβασης μισθωτού συμμετέχοντα σε παράνομη απεργία, αποτελεί η καλόπιστη συμμετοχή αυτού στην εν λόγω απεργία, ειδικότερα, όταν ο μισθωτός συμμετέχει σε παράνομη απεργία -πιστεύοντας ότι αυτή είναι νόμιμη -, δηλαδή όταν πλανήθηκε για την νομιμότητα (όχι από δικό του ππαίσμα) της απεργίας αυτής.

Σ' αυτήν την περίπτωση, η συμμετοχή του δεν συνιστά από μόνη της σπουδαίο λόγο για την απόλυση του μισθωτού (Πρωτοδικείο Κυτταρισσίας 8/81^{σελ.135} Εφετείο Κέρκυρας 106/85^{σελ.150} Εφετείο Θεσσαλονίκης 2044/86).

Άλλες περιπτώσεις συμμετοχής σε παράνομη απεργία, που δεν επιφέρουν την αυτοδίκαιη λύση της σύμβασης των απεργών είναι :

α). Όταν οι απεργοί δεν γνωρίζουν ότι η απεργία που συμμετέχουν δεν έχει κηρυχθεί από το σωματείο τους, και προτρέπουν τους συναδέλφους τους να συμμετάσχουν σ' αυτήν την παράνομη απεργία, τότε αυτό το γεγονός από μόνο του δεν αποτελεί σπουδαίο λόγο για την απόλυση των μισθωτών αυτών (Άρειος Πάγος 590/88 ^{σελ.168}).

β). Δεν αποτελεί σπουδαίο λόγο καταγγελίας της σύμβασης από τον εργοδότη, η συμμετοχή μισθωτών σε εκ των υστέρων κηρυγμένη ως παράνομη απεργία, επιπλέον όταν δεν αποτελούν μέλη του συνδικαλιστικού οργάνου που την εξέδωσε, και όταν μάλιστα ο εργοδότης τους έχει απολύσει π ρ ι ν κηρυχθεί η απεργία ως παράνομη (Άρειος Πάγος 764/86).

γ). Η απεργία που πραγματοποιείται μετά την παραπομπή της συλλογικής διαφοράς στην Διαιτησία, εντός της προθεσμίας ειρήνης (του άρθρου 13 του Ν. 3239/55), είναι μεν παράνομη, αλλά δεν συνεπάγεται την λύση της σύμβασης εργασίας των απεργών (Άρειος Πάγος 861/80, Άρειος Πάγος 946/83 και Άρειος Πάγος 717/84 ^{σελ. 445}).

δ). Όταν δεν χρησιμοποιηθεί βία από απεργό και δεν διαταραχθεί η εργασιακή σχέση, δεν δικαιολογείται η απόλυση του απεργού αυτού (Άρειος Πάγος 1505/90).

4). Περί δικαιώματος επαναπρόσληψης απολυθέντος μισθωτών σύμφωνα με τον Ν. 1264/82 (άρθρο 24).

Σύμφωνα με την μεταβατική διάταξη του Νόμου 1264/82 με τίτλο «αποκατάσταση συνδικαλιστών», οι εργαζόμενοι που έχουν απολυθεί κατά την ισχύ του Νόμου 330/76 - και συγκεκριμένα, 1 μήνα πριν κηρυχθεί η απεργία, κατά την διάρκεια της ή μέσα σε 2 μήνες από την λήξη της - με τις π ρ ο τ θ έ σ ε ι ς ότι

i) έλαβαν μέρος στην απεργία και

ii) η απόλυση έγινε χωρίς υπαιτιότητα αυτών, τότε εφ' όσον ήταν ανεργοί κατά την 1/4/82 και εξακολουθούν - η έγιναν ανεργοί - μέχρι την δημοσίευση του ανωθέν Νόμου.

επαναπροσλαμβάνονται στην ίδια επιχείρηση που τους απέλυσε, χωρίς άλλη διατύπωση (Αρειος Πάγος 1100/86 σελ. 158):

Περί του ίδιου θέματος επίσης ισχύουν :

α). Η υποχρέωση επαναπρόσληψης των μισθωτών - σύμφωνα με τον ίδιο Νόμο - υφίσταται και όταν ο εργοδότης θεώρησε σαν σιωπηρώς καταγγελθείς της εργασιακή σχέση των απεργών (Μ. Πρωτοδικείο Αθηνών 5177/82).

β). Η επαναπρόσληψη, ισχύει και για αυτούς που συμμετέχουν σε στάση εργασίας - αφού και αυτή αποτελεί μορφή απεργίας (Αρειος Πάγος 1460/84).

γ). Δικαίωμα επαναπρόσληψης έχουν μόνον όσοι εκ των απολυθέντων μισθωτών, περιλαμβάνονται μεταξύ των πρώτων 21 ιδρυτικών μελών της 1ης συνδικαλιστικής οργάνωσης που ιδρύθηκε στην επιχείρηση (Μ. Πρωτοδικείο Αθηνών).

ΑΠΕΡΓΙΑΚΑ ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑ ΑΠΕΡΓΙΑΣ

1. Ο Συλλογικός χαρακτήρας των απεργιακών αιτημάτων.

Η έννοια του συλλογικού συμφέροντος των απεργιακών αιτημάτων, αποτελεί τη βάση του δικαιώματος της απεργίας και συγχρόνως την απαραίτητη προϋπόθεση της νόμιμης άσκησης αυτού.

Την ύπαρξη της προϋπόθεσης αυτής θέτει εκτός από το Σύνταγμα του 1975 και η νομολογία. Συγκεκριμένα: Η απεργία που αναφέρεται όχι στο συλλογικό συμφέρον των μισθωτών, αλλά σε ατομική ή νομική διαφορά - η οποία μπορεί να επιλυθεί δια της προσφυγής στα τακτικά δικαστήρια - είναι παράνομη (Ειρηνοδικείο Αθηνών 3785/79 και Μ. Πρωτοδικείο Ηρακλείου 617/86, σελ. 155).

1.α) Η ατομική διαφορά ως απεργιακό αίτημα.

Δεν είναι νόμιμη η απεργία που αναφέρεται σε ατομική διαφορά πάσης φύσεως.

Απεργίες που πραγματοποιούνται με αφορμή ατομική διαφορά, είναι νόμιμες εφ' όσον διεκδικούν την ικανοποίηση κάποιου συλλογικού συμφέροντος, δηλαδή όταν η ατομική διένεξη έχει συλλογική σημασία για το σύνολο των μισθωτών επιχείρησης ή κλάδου αυτής. Μόνο σε αυτήν την περίπτωση η νομική διαφορά μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο νόμιμης απεργίας (Εφετείο Θεσ/κης 445/78 και Μ. Πρωτοδικείο Θεσ/κης 233/89 σελ. 140).

1.β) Η επαναπρόσληψη μισθωτού ως απεργιακό αίτημα.

Κατ' αρχήν, η διατύπωση αιτήματος επαναπρόσληψης απολυθέντων μισθωτών - από μόνη της - δεν καθιστά την απεργία παράνομη (Πρωτοδικείο Αθηνών 16953/65 και Πρωτοδικείο Αθηνών 5853/65 και Άρειος Πάγος 68/67).

Συγκεκριμένα, η απεργία συμπαράστασης^{σελ. 113} ή αλληλεγγύης, που έχει ως αίτημα την επαναπρόσληψη απολυθέντα μισθωτού - συναδέλφου των απεργών - η οποία ασκείται από νομίμως συνεστημένη συνδικαλιστική οργάνωση είναι νόμιμη, με την προϋπόθεση ότι η απόλυση αυτή θίγει το συλλογικό συμφέρον των συναδέλφων του με την ευρεία έννοια (Άρειος Πάγος 526/66 και Εφετείο Αθηνών 7869/76 και Μ. Πρωτοδικείο Ηρακλείου 617/86 και Άρειος Πάγος 1579/90).
σελ. 155

Τέτοια περίπτωση απόλυσης - που θίγει το συλλογικό συμφέρον των εργαζομένων - αποτελεί και αυτή που έγινε εξ' αιτίας νόμιμης συνδικαλιστικής δραστηριότητας του απολυμένου ή λόγω συμμετοχής του σε νόμιμη απεργία.

Περιπτώσεις απολύσεων που δεν εμπεριέχουν το στοιχείο της προσβολής του συλλογικού συμφέροντος και συνεπώς καθιστούν παρανόμη την απεργία με αίτημα την επαναπρόσληψη του μισθωτού - είναι :

α) Η απεργία που σκοπεύει στην επαναπρόσληψη νομίμως απολυθέντων συναδέλφων των μισθωτών, είναι παράνομη (Πρωτοδικείο Αθηνών 5853/65).
σελ. 113

Ειδικότερα :

i) Η απεργία με αίτημα την επαναπρόσληψη μισθωτού που απολύθηκε εξ' αιτίας της επαγγελματικής του ανικανότητας είναι παράνομη (Μ. Πρωτοδικείο Αθηνών 1382/76).

ii) Όταν ο εργαζόμενος δεν τήρησε την υποχρέωση απέναντι στον εργοδότη και αυτός τον απέλυσε, ο απεργιακός αγώνας με αίτημα την επαναπρόσληψη αυτού, είναι παράνομος (Μ. Πρωτοδικείο Ηρακλείου 617/86 σελ. 155).

iii) Είναι παράνομη η απεργία που αποσκοπεί στην επαναπρόσληψη μισθωτού όταν η απόλυση αυτού έγινε λόγω ακαταλληλότητας του ή συμβατικών παραβάσεων του ή λόγω οικονομοτεχνικών αναγκών ('Αρειος Πάγος 1579/90).

β) Εάν ο λόγος της απόλυσης μισθωτού δεν θίγει όλους τους μισθωτούς αλλά μόνο τον απολυθέντα, τότε η απεργία με αίτημα την επαναπρόσληψη αυτού του μισθωτού είναι καταχρηστική (Εφετείο Αθηνών 14410/88 σελ. 166).

γ) Η απεργία - που έχει ως αίτημα την επαναπρόσληψη μισθωτού - δεν είναι νόμιμη, όταν ο απολυθέν δύναται να προστατευθεί δια της δικαστικής οδού, δηλαδή όταν υφίσταται ατομική διαφορά (Πρωτοδικείο Θεσ/κης 4905/83 και Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης 5367/65).

2. Απεργιακά αιτήματα πολιτικής φύσεως.

Όταν η ικανοποίηση των αιτημάτων της απεργίας δεν εξαρτάται από τον εργοδότη, αλλά εξαρτάται αποκλειστικά από απόφαση της κρατικής εξουσίας-κυβέρνησης -δηλ. μπορεί να γίνει μόνο με τροποποίηση ισχυόντων κανόνων δικαίου ή με τη θέσπιση νέων κανόνων δικαίου- τότε έχουμε μια πολιτική απεργία (Εφετείο Λάρισας 1140/81 και Μ. Πρωτοδικείο Αθηνών 1950/83 και Εφετείο Αθηνών 5817/85 και Μ.Πρωτοδικείο Λαμίας 60/86 σελ. 153 Μ. Πρωτοδικείο Αθηνών 3011/90 σελ. 175).

Μια τέτοια απεργία, η οποία υποστηρίζει αιτήματα με οικονομικά και εργασιακά εν γένει συμφέροντα των μισθωτών του ιδιωτικού τομέα, τα οποία μόνο από το κράτος δύνανται να ικανοποιηθούν είναι κατ' αρχήν νόμιμη. (Μ. Πρωτοδικείο Αθηνών 920/83 και Μ.Πρωτοδικείο Αθηνών 1950/83).

Αυτό σημαίνει ότι :

α) Κάθε υπόθεση απεργίας που εκδικάζεται αξιολογείται ως προς την νομιμότητα των αιτημάτων της (και εν γένει τον νόμιμο ή παράνομο χαρακτήρα της) βάση των ξεχωριστών συνθηκών που έλαβαν χώρα.

Δηλαδή, παρ' ότι τα απεργιακά αιτήματα στοχεύουν στην κατάργηση - τροποποίηση νομοθετικών διαταγμάτων από την κυβέρνηση, η εκάστοτε συγκεκριμένη απεργία εάν είναι καθ' όλα νόμιμη (π.χ. προϋποθέσεις που θέτει ο Ν.1264/820, η παραπάνω φύση των αιτημάτων δεν αρκεί από μόνη της για να προδώσει παράνομο ή καταχρηστικό χαρακτήρα.

β) Οι κυβερνητικές αποφάσεις - που οδηγούν σε θέσπιση Νόμων αναφορικά με τα πάσης φύσεως εργασιακά δικαιώματα - είναι εύλογο και θεμιτό να υπόκεινται σε αμφισβήτηση, επαναξιολόγηση και αναθεώρηση, ώστε αφ' ενός να προσεγγίζουν ολοένα και περισσότερο την *ισότητα και τη δικαιοσύνη*, αφ' ετέρου να *προσαρμόζονται στην δυναμική των μεταβαλλόμενων κοινωνιών* και των αναγκών των μελών τους (εργαζομένων - εργοδοτών), ώστε να εξασφαλίζεται η *εξομάλυνση* των συγκρουόμενων συμφερόντων και η *συνεργασία*.

Σ' αυτό το σημείο, είναι πρόπον να τονίσουμε την διαφοροποίηση της προαναφερόμενης απεργίας διαμαρτυρίας με αιτήματα πολιτικής φύσεως - όπως προσδιορίστηκαν από τον αρχικό ορισμό - από την αμιγώς πολιτική απεργία.

Η πολιτική απεργία, είναι η απεργία που επιδιώκει πολιτικούς σκοπούς, ήτοι σκοπούς αποδοκιμαζόμενους από την έννομη τάξη ή τα χρηστά ήθη, σκοπούς ξένους προς αυτούς που προβλέπει το άρθρο 23 του Συντάγματος.

Αυτή η απεργία είναι αναμφισβήτητα παράνομη και επιφέρει την αυτοδίκαιη λύση της σύμβασης του συμμετάσχοντα σε αυτήν εργαζομένου (Πρωτοδικείο Αθηνών 889/66 και Μ.Πρωτοδικείο Αθηνών 3706/91). Με άλλα λόγια πολιτική απεργία είναι η απεργία που στρέφεται κατά του Κράτους χωρίς να υπάρχει συλλογικό συμφέρον. (Άρειος Πάγος 68/67).

2.α) Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου και απεργιακά αιτήματα.

Η νομολογία, εξετάζει και αξιολογεί κάθε υπόθεση απεργίας - στα πλαίσια της οποίας τα απεργιακά αιτήματα αντιβαίνουν με διατάξεις μιας ή περισσότερων Π.Ν.Π. - βάση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και συνθηκών αυτής.

Δηλαδή, γενικός κανόνας που να προτάζει με σαφήνεια περί του θέματος δεν υπάρχει. Έτσι :

- "Η ενεργοποίηση της συλλογικής αυτονομίας για τον καθορισμό του ύψους των μισθών και ημερομισθίων, δεν μπορεί να απαγορευτεί από το γεγονός ότι το ύψος αυτό (όρια μισθών) καθορίσθηκε από Π.Ν.Π. στα πλαίσια της εισοδηματικής πολιτικής της κυβέρνησης " (Μ. Πρωτοδικείο Ζακύνθου 24/86).

- "Οι Π.Ν.Π. της 18/10/85 και 21/12/85, δεν μπορούν να καταργήσουν το δικαίωμα της απεργίας των μισθωτών ιδιωτικού τομέα, ούτε να παρακωλύσουν την άσκησή του. Δεν είναι παράνομη η απεργία διαμαρτυρίας, όταν τα αιτήματα της αντιβαίνουν στις παραπάνω Π.Ν.Π., εάν έχει μικρή χρονική διάρκεια". (Μ. Πρωτοδικείο Λαμίας 60/86, σελ. 153).

Ως επί το πλείστον, όμως, η απεργία με την οποία επιδιώκεται η χορήγηση αυξήσεων ή συναφών παροχών - με υπέρβαση των ορίων της εισοδηματικής πολιτικής που θεσμοθετήθηκε από κυβερνητικό Νόμο - είναι παράνομη (Μ. Πρωτοδικείο Πειραιώς 827/83).

- Όταν τα απεργιακά αιτήματα αντιβαίνουν στην πρόσφατη Π.Ν.Π. και στις διατάξεις αυτής - δια της οποίας εισάγονται μέτρα προς προστασία της Εθνικής Οικονομίας - τότε αυτή είναι παράνομη. (Μ. Πρωτοδικείο Αθηνών 4542/85 σελ. 147, Μ. Πρωτοδικείο Θεσ/κης 4894/86 και Μ. Πρωτοδικείο Πειραιώς 395/87 σελ. 160, Μ. Πρωτοδικείο Θεσ/κης 3189/87 σελ. 161).

Κατά το διάστημα της ισχύος Π.Ν.Π. μέχρι της κύρωσης αυτής με νόμο, υπάρχει νομική αδυναμία - προς ικανοποίηση αιτήματος των απεργών το οποίο αντιτίθεται στην παραπάνω πράξη -, και η απεργία αυτή είναι παράνομη, ενώ επίσης απαγορεύεται η κήρυξη νέας απεργίας με τα ίδια αιτήματα ('Αρειος Πάγος 1101/87, σελ. 162).

3. Οικονομικής φύσεως απεργιακά αιτήματα.

Η νομολογία - στην 50ετή πορεία της - έχει εξετάσει τις εξής παρακάτω υποθέσεις απεργιών* και έχει καταλήξει στις εξής αποφάσεις :

- Δεν είναι νόμιμη η απεργία με αίτημα την παροχή ΑΤΑ, όταν αυτή καλύπτεται από τον καταβαλλόμενο μισθό (Μ. Πρωτοδικείο Ιωαννίνων 308/83 σελ. 140).
- Η απεργία όταν έχει ως αίτημα την πρόσθετη αύξηση των μισθών και την πρόσθετη μείωση του ωραρίου των απεργών -εφ' όσον οι καταβαλλόμενοι μισθοί και το εφαρμοζόμενο ωράριο βρίσκονται ήδη σε ευνοϊκότερα για τους απεργούς επίπεδα έναντι των νομίμων- είναι παράνομη ('Αρειος Πάγος 1292/83).
- Η απεργία που εκδηλώθηκε αρχικά για οικονομικούς λόγους, και συνέχισε με κύριο αίτημα την επαναπρόσληψη απολυθέντων μισθωτών, δεν υπερβαίνει τα όρια του 281 Α.Κ. ('Αρειος Πάγος 526/66).
- Απεργία με σκοπό την αύξηση των αποδοχών - μέσα στον χρόνο που ισχύει διαιτητική απόφαση, η οποία ορίζει αποδοχές και ο εργοδότης καταβάλλει πολύ ανώτερες αυτών - είναι καταχρηστική (Εφετείο Αθηνών 6384/79).

- Η υπό του άρθρου 27 του Ν. 1320/83 απαγόρευση των αυξήσεων, δεν μπορεί κατ' αρχήν να επηρεάσει την νομιμότητα της κηρυσσόμενης απεργίας με αίτημα την αύξηση των αποδοχών. Η νομιμότητα μιας τέτοιας απεργίας θα κριθεί βάση του άρθ. 281 Α.Κ. (Μ. Πρωτοδικείο Αθηνών 920/83).
- Το αίτημα της απεργίας για την εξόφληση των δεδουλευμένων αποδοχών είναι νομικό απεργιακό αίτημα (Εφετείο Ιωαννίνων 50/83 και Εφετείο Αθηνών 10599/7).

Στην τελευταία απόφαση, έχουμε να προσθέσουμε ότι προς επίτευξη του ίδιου σκοπού (δηλαδή εξόφληση δεδουλευμένων αποδοχών) μπορεί να χρησιμοποιηθεί και η επίσχεση εργασίας, η οποία δεν αποτελεί μορφή απεργίας.

4. Οι Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας και οι Διαιτητικές Αποφάσεις ως αντικείμενο απεργιακών αιτημάτων.

Αναφορικά με τις Σ.Σ.Ε., δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο απεργιακών αιτημάτων τα εξής :

- α) οι όροι εργασίας που ισχύουν βάσει Σ.Σ.Ε.,
- β) η σύναψη μη επιτρεπόμενης ειδικής Σ.Σ.Ε. (Εφετείο Ναυπλίου 34/85 σελ. 149. Αρειος Πάγος 306/84 αντιστοίχως).

Επίσης, δεν αποτελούν νόμιμα αιτήματα απεργίας τα παρακάτω συνυφασμένα με τις Διαιτητικές αποφάσεις :

α) η επίλυση της διένεξης -ως προς την ερμηνεία Διαιτητικής Απόφασης- δεν μπορεί να αποτελέσει απεργιακό αίτημα, διότι είναι νομική διαφορά (Εφετείο Ναυπλίου 34/85 σελ. 149).

β) η αύξηση αποδοχών στον χρόνο που ισχύει διαιτητική απόφαση -ορίζουσα αποδοχές- και ενώ ο εργοδότης κατέβαλλε αποδοχές πολύ ανώτερες αυτών της Διαιτητικής Απόφασης (Εφετείο Αθηνών 6384/79).

γ) η υποχρέωση εφαρμογής της Δ.Α., εφ' όσον ο εργοδότης ακολούθησε τις υποδείξεις του Υπουργείου Εργασίας -αναφορικά με την εφαρμογή της Διαιτητικής Απόφασης (Εφετείο Ναυπλίου 34/85 σελ. 149).

5. Απεργία με προσχηματικά αιτήματα.

Σύμφωνα με την απόφαση του Μ. Πρωτοδικείου Λαμίας 60/86 "ο σκοπός της απεργίας πρέπει να είναι διαφανείς, δηλαδή τα αιτήματα της απεργίας δεν πρέπει να είναι διαφορετικά από εκείνα που γνωστοποιήθηκαν στον εργοδότη.

Αυτό ισχύει για όλες τις κατηγορίες των μισθωτών. Στην περίπτωση που η απεργία αποφασίσθηκε χωρίς οι οργανωτές να προβάλλουν συγκεκριμένα αιτήματα ή εκείνη που είναι προσχηματική, δηλαδή επιδιώκει αιτήματα διαφορετικά από εκείνα που έχουν επίσημα προβληθεί, τότε η εν λόγω απεργία είναι καταχρηστική" (Μ. Πρωτοδικείο Καλαμάτας 61/83 και Μ. Πρωτοδικείο Αθηνών 3706/91).

Οι λόγοι για τους οποίους η νομολογία καταδικάζει την απεργία με προσχηματικά αιτήματα, ασυζητητί, ως καταχρηστική είναι προφανείς:

« προστασία του εργοδότη, αλλά και των συμμετασχόντων "εν αγνοία" απεργών, η εξασφάλιση διαφάνειας και δημοσιότητας των κινήτρων της διεξαγόμενης απεργίας προς αποφυγή αυθαιρεσιών, κακοηθειών και λοιπών ενεργειών αντικειμένων στα χρηστά ήθη.

6. Περί βαρύτητας απεργιακών αιτημάτων και νομιμότητας απεργίας.

Όταν σε μια απεργία προβάλλονται νόμιμα και μη νόμιμα αιτήματα, η τελική κρίση για την νομιμότητα ή το παράνομο της απεργίας, θα εξαρτηθεί από την βαρύτητα των αιτημάτων και όχι από τον αριθμό των νόμιμων αιτημάτων (Εφετείο Αθηνών 2467/79 και Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης 4905/82 και Πρωτοδικείο Χαλκίδας 132/83 και Πρωτοδικείο Αθηνών 4542/85 σελ. 147).

Επίσης, κριτήριο νομιμότητας της απεργίας, -βάσει των προβαλλόμενων αιτημάτων, αποτελεί το γεγονός της νομιμότητας ή μη των κυρίων αιτημάτων.

Συγκεκριμένα, εάν τα κύρια απεργιακά αιτήματα είναι νόμιμα, αλλά τα επικουρικά - δευτερεύουσα είναι παράνομα, τότε αυτή η απεργία θεωρείται ως νόμιμη άσκηση του δικαιώματος (Ειρηνοδικείο Αθηνών 2467/79 και Μ. Πρωτοδικείο Αθηνών 4541/83 και Μ. Πρωτοδικείο Λαμίας 60/86 σελ. 153 Μ. Πρωτοδικείο Αθηνών 3706/91).

7. Ειδικές περιπτώσεις απεργιακών αιτημάτων που καθιστούν την απεργία παράνομη.

α) Η απεργία, της οποίας τα αιτήματα επιδέχονται επίλυση εν καιρώ, και είναι δευτερευούσης σημασίας σε σχέση με τις δυσμενείς συνέπειες, οι οποίες επέρχονται στον εργοδότη - λόγω της διεξαγόμενης απεργίας - όταν ο τελευταίος εξυπηρετεί αποκλειστικά το κοινωνικό σύνολο, είναι καταχρηστική (Μ. Πρωτοδικείο Αθηνών 7588/79).

β) Τα απεργιακά αιτήματα που είναι ανεδαφικά, νομικώς αβάσιμα ή επουσιώδη όταν συνοδεύονται με επιμονή των απεργών σ' αυτά - καθιστούν την άσκηση του δικαιώματος παράνομη και επιφέρουν λύση των εργασιακών συμβάσεων εκ μέρους των απεργούντων μισθωτών (Πρωτοδικείο Χαλκίδας 485/65 και Μ. Πρωτοδικείο Ιωαννίνων 308/83 σελ. 140).

γ) Τα αιτήματα της απεργίας, με τα οποία επιδιώκονται σκοποί που δεν δύνανται να πραγματοποιηθούν - λόγω αντίθεσης αυτών με τους αναγκαστικούς νόμους - είναι παράνομα (Μ. Πρωτοδικείο Χαλκίδας 132/83 σελ. 139).

δ) Δεν είναι νόμιμη η απεργία που αφορά αμφισβητήσεις, σχετικά με την ερμηνεία κανόνων δικαίου (Εφετείο Θεσ/κης 598/83).

ε) Δεν είναι νόμιμα τα αιτήματα της απεργίας για λήψη μέτρων από τον εργοδότη, υπέρ των μισθωτών, εάν τα μέτρα αυτά δεν προβλέπονται από τον κανονισμό ή από άλλες διατάξεις, ούτε εφαρμόζονται ήδη μερικά στην επιχείρηση (Εφετείο Ναυπλίου 34/85 σελ. 149).

στ) Εάν τα απεργιακά αιτήματα είναι αόριστα και δεν αφορούν σε συγκεκριμένο συμφέρον των μισθωτών (συλλογικός χαρακτήρας), τότε η απεργία είναι παράνομη (Εφετείο Κέρκυρας 106/85 σελ. 150).

Παράδειγμα αορίστου και επουσιώδους απεργιακού αιτήματος -χωρίς συλλογικό χαρακτήρα- αποτελεί το αίτημα του παραμερισμού του προσωπάρχη -ως εκπροσώπου της επιχείρησης για τις διαπραγματεύσεις με το προσωπικό της. (Αρειος Πάγος 244/80)

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

1. Υποχρέωση συνδικαλιστικής οργάνωσης για διάθεση προσωπικού ασφαλείας κατά την διάρκεια της απεργίας.

Τα συνδικαλιστικά όργανα -που κηρύσσουν την απεργία- *οφείλουν να διαθέτουν στην επιχείρηση και το αναγκαίο προσωπικό ασφαλείας*, ενώ τα συνδικαλιστικά όργανα των επιχειρήσεων δημοσίου τομέα ή κοινής ωφέλειας (του άρθρου 19 Νόμος 1264/82), οφείλουν να διαθέτουν επιπλέον και το αναγκαίο προσωπικό εξυπηρέτησης των στοιχειωδών αναγκών του κοινωνικού συνόλου (Συμβούλιο της Επικρατείας 1049/85).

Η υποχρέωση αυτή της συνδικαλιστικής οργάνωσης, για διάθεση προσωπικού ασφαλείας, επιβάλλεται για κάθε πραγματοποιηθείσα απεργία, ανεξάρτητα από το είδος της επιχείρησης -στην οποία διεξάγεται η απεργία (Μονομελές Πρωτοδικείο Λάρισας 1030/84 και Μονομελές Πρωτοδικείο Ιωαννίνων ^{σελ. 143} 557/85 και Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών ^{σελ. 146} 2722/87).

Καθορισμός προσωπικού ασφαλείας.

Ο Νόμος 1264/82 (με το άρθρο 21), ορίζει συγκεκριμένες προϋποθέσεις και διαδικασία για τον καθορισμό του προσωπικού ασφαλείας -από την εκάστοτε συνδικαλιστική οργάνωση- και την γνωστοποίηση του διατιθέμενου προσωπικού ασφαλείας στον εργοδότη. Επί του θέματος αυτού, η νομολογία έχει εκφράσει τις εξής θέσεις:

- Στην περίπτωση που το σωματείο δεν έχει ορίσει προσωπικό ασφαλείας -κατά την διαδικασία που ορίζει ο Ν. 1264/82- υποχρεούται προ της έναρξης κάθε απεργίας, να γνωστοποιεί έγκαιρα και να διαθέτει στον εργοδότη το αναγκαίο προσωπικό ασφαλείας, ώστε να μπορεί αυτός -ενδεχομένως- να προβάλλει διαφωνία. Τα παραπάνω ισχύουν για όλες τις συνδικαλιστικές οργανώσεις (Εφετείο Αθηνών 8297/84 ^{σελ. 144} Εφετείο Κρήτης 385/88 ^{σελ. 164}).
- Η προθεσμία του 1ου 15μερου του Ιανουαρίου για την δήλωση του διατιθέμενου προσωπικού ασφαλείας δεν είναι αποσβεστική του δικαιώματος της απεργίας, αλλά ενδεικτική. Δηλαδή, εάν το συνδικαλιστικό όργανο δεν δηλώσει στον εργοδότη το διαθέσιμο προσωπικό ασφαλείας κατά την παραπάνω προθεσμία -και ομοίως αδρανήσει και ο εργοδότης να προσφύγει στην ειδική επιτροπή- τότε οφείλει να διαθέσει στον εργοδότη το αναγκαίο προσωπικό ασφαλείας, πριν την έναρξη της απεργίας, αλλιώς αυτή θεωρείται παράνομη (Συμβούλιο της Επικρατείας 3164/86 και Συμβούλιο της Επικρατείας 1123/87 και Εφετείο Αθηνών 10599/87 και Εφετείο Λάρισας 681/88 ^{σελ. 164}).

• Ο καθορισμός από την επιτροπή προστασίας συνδικαλιστικών στελεχών του Νόμου 1264/82 του αναγκαίου προσωπικού ασφαλείας (που διενεργείται είτε σε περίπτωση διαφωνίας του εργοδότη, είτε όταν η συνδικαλιστική οργάνωση δεν τηρήσει την υποχρέωση της):

α. Η απόφαση αυτή της επιτροπής ισχύει μόνο για το τρέχον έτος (δηλαδή ισχύει για το έτος που εκδόθηκε) και δεν μπορεί να εφαρμοστεί για τα επόμενα έτη. Η αιτιολογία είναι ότι η αρμοδιότητα αυτή της επιτροπής, πρέπει να ασκείται επικαίρως και πάντα εν όψει των συνθηκών που προβλέπονται. (Συμβούλιο της Επικρατείας 3164/86 και Συμβούλιο της Επικρατείας 2928/89).

β. Η απόφαση της επιτροπής -αναφορικά με τον καθορισμό του αναγκαίου προσωπικού ασφαλείας- δεν προσβάλλεται με ενδικοφανή προσφυγή σε 2βάθμιο όργανο. Η σκοπιμότητα αυτής της απόφασης βρίσκεται στο ότι η επίλυση του θέματος περί καθορισμού του προσωπικού ασφαλείας πρέπει να γίνεται οριστικά τον Ιανουάριο -μέσα σε κλίμα ηρεμίας- και όχι πριν την έναρξη της απεργίας σε κλίμα έντασης μεταξύ του εργοδότη και των εργαζομένων (Συμβούλιο της Επικρατείας 3164/86 και Συμβούλιο της Επικρατείας 610/88).

• Ο καθορισμός του αναγκαίου προσωπικού ασφαλείας, γίνεται μέσω κοινής συμφωνίας του σωματείου και του εργοδότη (Ειρηνοδικείο Αθηνών 2800/79). Σε περίπτωση διαφωνίας μεταξύ εργοδότη- σωματείου, -αναφορικά με τον αριθμό και τις ειδικότητες του διατιθέμενου προσωπικού ασφαλείας- η διαφωνία αυτή θα επιλυθεί από τον πρόεδρο του Πρωτοβάθμιου Διοικητικού Διαιτητικού Δικαστηρίου. Εάν δεν τηρηθεί η οριζόμενη διαδικασία για επίλυση της διαφωνίας, τότε η απεργία δεν είναι νόμιμη (Πρωτοδικείο Σπάρτης 95/79, Ειρηνοδικείο Αθηνών 2800/79).

• Για τον καθορισμό του προσωπικού ασφαλείας, συνυπολογίζεται και ο αριθμός αυτών που εργάζονται για οποιοδήποτε λόγο (ιδιοκτήτες, μέτοχοι, απεργοσπάστες, μέλη άλλων συνδικαλιστικών οργανώσεων), στην ειδική περίπτωση που αφορά την αντιμετώπιση των στοιχειωδών αναγκών του κοινωνικού συνόλου. Επίσης, οι μισθωτοί που θα περιληφθούν στο προσωπικό ασφαλείας, θα πρέπει να είναι σε θέση να εκτελέσουν την εργασία που θα τους ανατεθεί (όχι ρεπό ή σε αναρρωτική άδεια κλπ) (Επιτροπή Προστασίας Συνδικαλιστικών στελεχών Θεσσαλονίκης 6/88).

• Ο ονομαστικός ορισμός των προσώπων που συνθέτουν το προσωπικό ασφαλείας -από τον εργοδότη- για κάθε απεργία που τυχόν γίνει, είναι νόμιμος (Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 3049/92).

Τέλος, το Συμβούλιο της Επικρατείας (1049/85) έκρινε ότι η ισχύουσα δια του Νόμου 1264/82 Νομοθετική ρύθμιση της διαδικασίας καθορισμού του προσωπικού ασφαλείας, δεν είναι αντισυνταγματική, δηλαδή δεν περιορίζει το κατοχυρωμένο Συνταγματικώς (άρθρο 23 του Συντάγματος 1975) δικαίωμα της απεργίας.

2. Σκοπός και καθήκοντα του προσωπικού ασφαλείας.

Τα καθήκοντα του προσωπικού ασφαλείας κατά την διάρκεια μιας πραγματοποιηθείσας απεργίας, είναι:

α) Η ασφάλεια των εγκαταστάσεων του εργοδότη, και συγκεκριμένα η πρόληψη καταστροφών και η αποφυγή ατυχημάτων κατά την διάρκεια της απεργίας, προφυλάσσοντας τις εγκαταστάσεις της επιχείρησης από κινδύνους -που προέρχονται είτε από την παύση της εργασίας, είτε από τυχαία περιστατικά που προκύπτουν από την συνήθη λειτουργία της επιχείρησης.

β) Η αντιμετώπιση των ζωτικών αναγκών του κοινωνικού συνόλου, στην περίπτωση επιχείρησης δημοσίου χαρακτήρα ή κοινής ωφελείας (Μονομελές Πρωτοδικείο Ιωαννίνων 557/85 και Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 2722/87).

Το προσωπικό ασφαλείας, έχει ως αποκλειστικό σκοπό την διενέργεια των παραπάνω καθηκόντων, και δεν υποχρεούται στην εκτέλεση άλλης εργασίας που τυχόν θα του υποδείξει ο εργοδότης.

3. Προσωπικό ασφαλείας και αποδοχές.

Η παρακράτηση αποδοχών μισθωτού -ο οποίος αρνήθηκε να εκτελέσει εργασία πέρα των καθηκόντων του (ως προσωπικό ασφαλείας)- είναι παράνομη (Ειρηνοδικείο Μακρυνείας 7/79).

Εάν ο καθορισμός του προσωπικού ασφαλείας δεν έγινε νόμιμα, οι διατιθέμενοι μισθωτοί που υπερέβησαν το αναγκαίο προσωπικό ασφαλείας -ακόμα και εάν πήγαν στον τόπο εργασίας και ήταν σε ετοιμότητα παροχής εργασίας- εφόσον δεν προσέφεραν πραγματική εργασία (κάτω από τις εντολές του εργοδότη) θεωρούνται ως απεργούντες και δεν δικαιούνται αποδοχές (Πρωτοδικείο Σπάρτης 95/79 και Ειρηνοδικείο Αθηνών 2800/79).

4. Προσωπικό ασφαλείας και διευθυντικό δικαίωμα εργοδότη.

Το προσωπικό ασφαλείας υπάγεται -κατά την διάρκεια της απεργίας- στο διευθυντικό δικαίωμα του εργοδότη*. Αυτό ισχύει

Τόσο για το προσωπικό που διατίθεται για την ασφάλεια των εγκαταστάσεων του εργοδότη, όσο και για το προσωπικό που διατίθεται για την εξυπηρέτηση των στοιχειωδών αναγκών του κοινωνικού συνόλου (Ειρηνοδικείο Αθηνών 2800/79 και Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 2722/87 και Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 936/88 σελ.163)

* (δηλαδή πρέπει να συμμορφώνεται στις εντολές και στις οδηγίες του εργοδότη).

Το δικαίωμα κατανομής του προσωπικού ασφαλείας στις υπηρεσίες της επιχείρησης (κατά τρόπο ώστε να προστατεύονται οι εγκαταστάσεις της επιχείρησης και να εξυπηρετούνται στοιχειωδώς οι κοινωνικές ανάγκες) ανήκει αποκλειστικά στον εργοδότη -στα πλαίσια της άσκησης του διευθυντικού δικαιώματός του- και όχι στην απεργούσα συνδικαλιστική οργάνωση.

Η τελευταία απαγορεύεται να εμποδίζει καθ' οιονδήποτε τρόπο το προσωπικό αυτό να ασκεί τα καθήκοντά του -σύμφωνα με τις εντολές του εργοδότη (Επιτροπή αρθ. 15 Ν.1264/82 περιφέρειας Θεσ/κης 10/88 και Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 3049/92).

Ο εργοδότης δεν επιτρέπεται να ασκεί το διευθυντικό του δικαίωμα καταχρηστικά, πράγμα που συμβαίνει όταν απασχολεί το προσωπικό ασφαλείας σε εργασία αποβλέποντας στην κανονική λειτουργία της επιχείρησης. Ο εργοδότης οφείλει δε, να καταβάλλει στο προσωπικό ασφαλείας τις αποδοχές του κανονικά (Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 2722/87 και Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 936/88 σελ. 163).

5. Παράβαση κανόνων περί προσωπικού ασφαλείας και έννομες συνέπειες.

Καταρχήν, ο Άρειος Πάγος με την απόφαση 30/91, ορίζει ότι η απεργία που γίνεται χωρίς την τήρηση των προϋποθέσεων του άρθρου 21 του Νόμου 1264/82 (περί προσωπικού ασφαλείας) είναι παράνομη και απαγορευμένη. Αναλυτικότερα:

- Η απεργία είναι παράνομη, εάν το συνδικάτο δεν τηρήσει την υποχρέωσή του για διάθεση προσωπικού ασφαλείας, για πρόληψη καταστροφών στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης και την εξυπηρέτηση των ζωτικών αναγκών του συνόλου (Άρειος Πάγος 788/80 και Εφετείο Αθηνών 8097/86 σελ. 157).

- Εάν η συνδικαλιστική οργάνωση δεν προβεί σε δήλωση καθορισμού προσωπικού ασφαλείας, δεν μπορεί να κηρύξει νόμιμη απεργία, ενώ στην περίπτωση που διαθέσει λιγότερο προσωπικό ασφαλείας από αυτό που έχει ορίσει η επιτροπή του Νόμου 1264/82, τότε η απεργία είναι (Μονομελές Πρωτοδικείο Λάρισας 1030/84 και Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 2981/90 σελ. 174).

- Όταν το προσωπικό ασφαλείας, αρνείται κατά την διάρκεια της απεργίας να συμμορφώνεται στις εντολές και οδηγίες του εργοδότη -κατά την άσκηση του διευθυντικού δικαιώματός αυτού- τότε η απεργία είναι παράνομη και σε ορισμένες περιπτώσεις και καταχρηστική (Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 936/88 και Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 2981/90 και Άρειος Πάγος 30/91 σελ. 178).

σελ. 174

ΑΠΟΔΟΧΕΣ ΕΠΙ ΑΠΕΡΓΙΑΣ

1. Αποδοχές μισθωτών κατά την διάρκεια της απεργίας

α) Αποδοχές μη συμμετασχόντων στην απεργία εργαζομένων.

Ισχύουν δύο προϋποθέσεις ώστε να λάβουν αποδοχές οι μη απεργούντες μισθωτοί :

i) **Να μην έχει διακοπεί η λειτουργία της επιχείρησης.** Σε περίπτωση που λόγω απεργίας διακοπεί η λειτουργία της επιχείρησης, ο εργοδότης απαλλάσσεται από την υποχρέωση καταβολής μισθών στους εργαζομένους που επιθυμούν να εργασθούν (άρθρο 656 Αστικού Κώδικα).

ii) Να γίνει -αποδεδειγμένα- προσφορά της εργασίας, είτε τελικά προσφερθούν πραγματικές υπηρεσίες από τον μισθωτό -οπότε οφείλονται αποδοχές- είτε δεν προσφερθούν λόγω *ανυπαίτιου κωλύματος*. Ανυπαίτιο κώλυμα, αποτελεί το γεγονός ότι ο μισθωτός προσέρχεται κανονικά στην εργασία του -στον χρόνο της εκδηλωθείσας απεργίας ενώ συγχρόνως λειτουργεί η επιχείρηση- αλλά εμποδίζεται αποδεδειγμένα από τους απεργούς, με αποτέλεσμα να μην παρέχει εργασία (άρθρο 657 και 658 Α.Κ.) . Σημειωτέον ότι, η συμμετοχή σε απεργία δεν αποτελεί ανυπαίτιο κώλυμα.

β) Αποδοχές απεργούντων μισθωτών.

Η νομολογία ορίζει, γενικώς, ότι εφ' όσον δεν προσφέρεται εργασία ο εργοδότης δεν οφείλει μισθό, συνεπώς για τις ημέρες απεργίας, δεν δύναται να αξιωθεί μισθός από τους απεργούντες (Πρωτοδικείο Αθηνών 2470/69 και Άρειος Πάγος 431/69 και Ειρηνοδικείο Αθηνών 1296/76).

Αναφορικά με την στάση εργασίας -που ως γνωστόν αποτελεί μορφή απεργιακού αγώνα- ο χρόνος κατά τον οποίο οι μισθωτοί βρίσκονται σε στάση εργασίας, δεν θεωρείται ως χρόνος απασχόλησης και συνεπώς δεν οφείλονται αποδοχές (Εφετείο Πειραιά 225/83).

Τέλος, για τους Δημοσίους Υπαλλήλους, ο Νόμος 1264/82 -με το άρθρο 30- ορίζει ότι ο χρόνος της απεργίας των Δημοσίων Υπαλλήλων θεωρείται ως χρόνος πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας, αλλά δεν καταβάλλονται οι αποδοχές του χρόνου της απεργίας. Για να είναι, όμως, *νόμιμη* η περικοπή των αποδοχών του υπαλλήλου, πρέπει να είναι θετικά και επώνυμα *βεβαιωμένο* από τον άμεσο προϊστάμενό του, ότι δεν εργάστηκε σε ορισμένες ημερομηνίες, διότι έλαβε μέρος σε απεργία. Δεν αρκεί συμπερασματική και αμφίβολη συναγωγή του γεγονότος αυτού (Εφετείο Αθηνών 544/86 σελ. 157).

2. Συμμετοχή μισθωτού σε απεργία και λοιπές αποδοχές (επιδόματα, δώρα εορτών, άδεια) - Ασθένεια μισθωτού κατά την διάρκεια απεργίας και αποδοχές.

α) Το μόνο επίδομα -του οποίου η καταβολή έχει τεθεί υπό αμφισβήτηση και έχει εξετασθεί από την νομολογία- είναι αυτό της ανελλιπούς παρουσίας.

Ειδικότερα, οι δικαστικές αποφάσεις αλληλοσυγκρούονται, αφού η απόφαση του Ειρηνοδικείου Πατρών 78/ 83 έλεγε ότι « η απουσία του μισθωτού λόγω συμμετοχής του σε απεργία, δεν θεωρείται αδικαιολόγητη, και δεν στερεί τον μισθωτό από την λήψη του καταβαλλόμενου επιδόματος ανελλιπούς παρουσίας », ενώ η απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Πατρών 509/84 *ακύρωσε την πρώτη, αποφασίζοντας αντίθετα με την εξής αιτιολογία:*
σελ. 142

Η απόφαση του εκάστοτε μισθωτού -για συμμετοχή σε νόμιμη απεργία- διαμορφώνεται ελεύθερα, κάθε φορά με την στάθμιση των οικονομικών του συμφερόντων, συνεπώς, η μη καταβολή του εν λόγω επιδόματος *δεν προσκρούει στο άρθρο 23 του Συντάγματος*, και ο εργοδότης δεν υποχρεούται να καταβάλλει το επίδομα αυτό σε περίπτωση αποχής του εργαζομένου εκ της εργασίας, ακόμα και αν ο λόγος της αποχής είναι η άσκηση των συνδικαλιστικών του δικαιωμάτων.

Η μετέπειτα δικαστική απόφαση επί του ίδιου θέματος (Ειρηνοδικείο Αθηνών 1837/86), έρχεται να εντείνει την διαφοροποίηση και την έλλειψη σταθερής στάσης από την Νομολογία, αφού η εν λόγω απόφαση συμφωνεί με την προγενέστερή της (Ειρηνοδικείο Πατρών 78/83) και διαφωνεί καθέτως με την αμέσως προηγούμενη χρονικώς (Πολυμελές Πρωτοδικείο Πατρών 509/84 *σελ. 142*).

β) Αναφορικά με την άδεια που παρέχεται σε κάθε μισθωτό, η στάση των δικαστηρίων είναι ομοιογενής και σαφής: Όταν, λοιπόν, ο μισθωτός απουσιάζει από την εργασία του λόγω συμμετοχής του σε παράνομη απεργία, τότε η χρόνος της απουσίας του συμψηφίζεται με την διάρκεια της άδειας του, από την οποία και αφαιρείται. Σε περίπτωση απουσίας -λόγω συμμετοχής του σε νόμιμη απεργία- ο χρόνος αυτός θεωρείται ως χρόνος απασχόλησης και δεν συμψηφίζεται με τις ημέρες της άδειάς του (Άρειος Πάγος 1056/88).
σελ. 169

γ) Για τα δώρα εορτών, ισχύουν τα κάτωθι: Η απουσία του εργαζομένου, λόγω συμμετοχής του σε απεργία, θεωρείται ως αδικαιολόγητη αποχή από την εργασία του, συνεπώς οι ημέρες της απουσίας αυτής δεν υπολογίζονται στον καθορισμό των δώρων εορτών (Άρειος Πάγος 528/57).

δ) Και τέλος, το θέμα της ασθένειας μισθωτού -κατά την διάρκεια της απεργίας- σχετικά με τις αποδοχές αυτού, ρυθμίζει ο Αστικός Κώδικας με τα άρθρα 657 και 658: Κατά την διάρκεια της απεργίας, ο εργοδότης έχει υποχρέωση να καταβάλλει τις αποδοχές στους μισθωτούς εκείνους, που ήδη πριν από την έναρξη της απεργίας, απέχουν από την εργασία τους λόγω ασθένειας.

3. Αποδοχές προσωπικού ασφαλείας κατά την απεργία.

Το προσωπικό ασφαλείας, υπάγεται στο διευθυντικό δικαίωμα του εργοδότη, ο οποίος με την σειρά του οφείλει να καταβάλει στους εργαζομένους -που συνιστούν το προσωπικό ασφαλείας- τις αποδοχές τους (Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 2722/87).

Στην ειδική περίπτωση όπου ο καθορισμός του προσωπικού ασφαλείας δεν έγινε νόμιμα, τότε οι διατιθέμενοι μισθωτοί -που υπερβαίνουν το αναγκαίο προσωπικό- ακόμα και εάν πήγαν στον τόπο της εργασίας και ήταν σε ετοιμότητα να παρέχουν την εργασία τους -εφόσον δεν την προσέφεραν- θεωρούνται ως απεργούντες και δεν δικαιούνται αποδοχές (Πρωτοδικείο Σπάρτης 95/79 σελ. 127).

4. Αποδοχές μισθωτού κατά την διάρκεια της απεργίας, μετά την λήξη αυτής και υπερημερία εργοδότη.

α) Κατά την διάρκεια της απεργίας, νόμιμης ή παράνομης, ο μισθωτός που είχε απολυθεί* πριν την έναρξη αυτής, δεν δικαιούται μισθούς υπερημερίας για το προαναφερόμενο διάστημα, εφ' όσον συμμετείχε στην πραγματοποιηθείσα απεργία.

Η αιτιολογία είναι, ότι ακόμα και εάν ο μισθωτός απολύθηκε με άκυρη απόλυση (είτε ως παράνομη είτε ως καταχρηστική), κατά το διάστημα που αποδεδειγμένα συμμετείχε στην απεργία, δεν προσέφερε την εργασία του στον εργοδότη (λόγω αντικειμενικής αδυναμίας παροχής εργασίας κατά την διάρκεια της απεργίας), συνεπώς ο εργοδότης δεν κατέστη υπερήμερος (Πρωτοδικείο Χαλκιδικής 9/78 και Άρειος Πάγος 718/87 σελ. 161).

Η μη υποχρέωση του εργοδότη καταβολής μισθών υπερημερίας, ισχύει και στην περίπτωση των στάσεων εργασίας. Συγκεκριμένα, ο εργοδότης δεν καθίσταται υπερήμερος για τον χρόνο ανάμεσα στις διαδοχικές στάσεις εργασίας, όταν η προσφορά της εργασίας στο ενδιάμεσο των στάσεων είναι ανώφελη και πολύ περισσότερο δε, όταν είναι επιβλαβής (Εφετείο Αθηνών 6384/79).

β) Μετά την λήξη της απεργίας, η μη αποδοχή -από τον εργοδότη- των υπηρεσιών του μισθωτού, καθιστά τον πρώτο υπερήμερο και υπόχρεο να πληρώσει στον μισθωτό τις αποδοχές του από την ημέρα της προσφοράς των υπηρεσιών του (Πρωτοδικείο Αθηνών 3315/50 σελ. 107).

(εγκύρως ή παρανόμως)

ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΚΗΡΥΞΗ ΑΠΕΡΓΙΑΣ

1. Ποια συνδικαλιστικά όργανα είναι αρμόδια για την λήψη απόφασης περί κηρύξεως απεργίας.

Το Εφετείο Αθηνών (με την απόφαση υπ' αριθμόν 8092/83) ορίζει ότι η απεργία που δεν κηρύσσεται από το αρμόδιο συνδικαλιστικό όργανο, είναι κατ' αρχήν παράνομη. Ως αρμόδιο συνδικαλιστικό όργανο για την λήψη απόφασης αναφορικά με την κήρυξη απεργίας, ο Νόμος 1264/82 - και ειδικότερα το άρθρο 20 αυτού- ορίζει την Γενική Συνέλευση του επαγγελματικού Σωματείου.

Αναλυτικότερα, η εκάστοτε απεργία, πρέπει να αποφασίζεται πάντα από την Γενική Συνέλευση του αρμόδιου σωματείου, έστω και εάν υπάρχει αντίθετη διάταξη στο καταστατικό του σωματείου αυτού, και η αιτιολογία των παραπάνω είναι ότι η εν λόγω ρύθμιση του θέματος από τον Νόμο 1264/82 είναι δημόσιας τάξεως -και συμπορεύεται με την Διεθνή Σύμβαση Εργασίας 87/48- με αποτέλεσμα να υπερισχύει κάθε άλλης αντίθετης διάταξης (Μονομελές Πρωτοδικείο Ιωαννίνων 557/85 *σελ. 146*).

Το ζήτημα του ποιοι είναι φορείς εξουσίας -προς σύγκληση (νομίμως) της Γενικής Συνέλευσης με σκοπό την λήψη απόφασης περί απεργίας- απασχόλησε τα πολιτικά δικαστήρια, τα οποία προέβησαν στις εξής ρυθμίσεις -νομολογιακής φύσεως:

Κατ' αρχήν, οι αποφάσεις του Πρωτοδικείου Κορίνθου 41/77 και 42/77 έλεγαν ότι η προσωρινή διοίκηση σωματείου μπορεί να συγκαλέσει νομίμως Γενική Συνέλευση -προς λήψη απόφασης για απεργία- με την προϋπόθεση ότι η απόφαση αυτή δεν θα προσβληθεί εντός της εκ του νόμου ανατρεπτικής προθεσμίας. Την παραπάνω ρύθμιση, κατήργησε το Εφετείο Ναυπλίου (292/78), ορίζοντας ότι «είναι άκυρη η απόφαση για απεργία, η οποία λαμβάνεται από προσωρινή διοίκηση των απεργών», ενώ -για το ίδιο θέμα- κατόπιν η Νομολογία προσέθεσε ότι «η προσωρινή διοίκηση σωματείου δεν δύναται νομίμως να συγκαλέσει Γενική Συνέλευση για λήψη απόφασης περί απεργίας, ούτε να εγκρίνει μη νομίμως κηρυχθείσα απεργία» (Άρειος Πάγος 895/81).

Επανερχόμενοι στο ζήτημα του αρμοδίου συνδικαλιστικού οργάνου για την λήψη απόφασης πραγματοποίησης απεργιακού αγώνα, ισχύουν τα εξής κάτωθι:

- Σύμφωνα με το άρθρο 20 του Νόμου 1264/82, η απεργία στις Πρωτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις, κηρύσσεται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης (Εφετείο Αθηνών 5817/85 και Μονομελές Πρωτοδικείο Βόλου 69/86).
- Για τις ολιγόωρες στάσεις εργασίας, αρκεί η απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου -εφ' όσον δεν κηρύσσονται την ίδια ημέρα ή μέσα στην ίδια εβδομάδα. Όμως, για την κήρυξη περισσότερων στάσεων εργασίας -μέσα στην ίδια εβδομάδα ή αλληπαλλήλες κατά την ίδια ημέρα- απαιτείται πάντα απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του νομίμως συνεστημένου σωματείου.

- ανεξάρτητα από την διάρκεια της κάθε στάσης (Πρωτοδικείο Αθηνών 425/80 και Εφετείο Πειραιά 225/83 και Μονομελές Πρωτοδικείο Βόλου 69/86).
- Σύμφωνα με το άρθρο 30 του Νόμου 1264/82, στις Δευτεροβάθμιες και Τριτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις των δημοσίων υπαλλήλων, η απεργία κηρύσσεται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης και όχι του Διοικητικού Συμβουλίου. Το ίδιο ισχύει και για τις στάσεις εργασίας των Δημοσίων Υπαλλήλων* (Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 3706/91).

Πάντως, ως γενικός κανόνας -που μπορεί να εφαρμοστεί σε όλες τις περιπτώσεις λήψης απόφασης περί κηρύξεως απεργιακού αγώνα- έχει τεθεί από την Νομολογία ότι το καταστατικό της συνδικαλιστικής οργάνωσης, οποιουδήποτε βαθμού, επιτρέπεται να ορίζει ότι η απεργία (και η στάση εργασίας ως μορφή απεργίας) κηρύσσεται μόνο με απόφαση της Γενικής Συνέλευσής της, και όχι του Διοικητικού Συμβουλίου της (Ολομέλεια Αρείου Πάγου 1100/86 *σελ.* 158).

Βάσει των θέσεων που έχουν παρατεθεί παραπάνω, διαφαίνεται ένας σαφής περιορισμός των αρμοδιοτήτων -πράγμα που συνεπάγεται περιορισμό στην εξουσία- του Διοικητικού Συμβουλίου ως όργανο που αναλαμβάνει πρωτοβουλία στο θέμα της απεργίας. Ο περιορισμός που τίθεται στην εξουσία του Διοικητικού Συμβουλίου του σωματείου στην λήψη απόφασης για διεξαγωγή απεργιακών κινητοποιήσεων, αποσκοπεί στο να εμποδίσει την συγκέντρωση της εξουσίας αυτής στα χέρια των λίγων εκπροσώπων -που συνιστούν το Διοικητικό Συμβούλιο- των απεργών, για θέματα που αφορούν το σύνολο των εργαζομένων- όπως το θέμα της απεργίας.

2. Απαγόρευση εν λευκώ εξουσιοδότησης από την Γενική Συνέλευση στο Διοικητικό Συμβούλιο για θέματα απεργίας.

Υλοποίηση των προαναφερόμενων τιθέμενων φραγμών στις εξουσίες του Διοικητικού Συμβουλίου των σωματείων, αποτελεί η απαγόρευση της «εν λευκώ εξουσιοδότησης» από την Γενική Συνέλευση στο Διοικητικό Συμβούλιο για τα παρακάτω θέματα:

α. η ανάθεση από την Γενική Συνέλευση στο Διοικητικό Συμβούλιο της πρωτοβουλίας για κήρυξη ή μη κήρυξη απεργίας με αιτήματα γνωστά.

* (η απόκλιση αυτή ισχύει λόγω της ιδιορρυθμίας του συνδικαλισμού των Δημοσίων Υπαλλήλων).

β. η ανάθεση από την Γενική Συνέλευση στο Διοικητικό Συμβούλιο της κήρυξης απεργίας προς ικανοποίηση αιτημάτων που θα προκύψουν στο μέλλον.

γ. η μεταβίβαση της εξουσίας από την Γενική Συνέλευση στο Διοικητικό Συμβούλιο για τον χειρισμό - με απόλυτη πρωτοβουλία - του θέματος της απεργίας.

Η «εν λευκώ» εξουσιοδότηση της Γενικής Συνέλευσης στο Διοικητικό Συμβούλιο σχετικά με τέτοιου είδους ζητήματα χειρισμού του -συλλογικού χαρακτήρα- δικαιώματος της απεργίας, σημαίνει *μεταβίβαση του κέντρου λήψης της εξουσίας του αποφασίζει* -που ανήκει στην Γενική Συνέλευση βάσει της διάταξης του άρθρου 30 του Νόμου 1264/82- στο Διοικητικό Συμβούλιο, και συνεπώς είναι παράνομη (Εφετείο Αθηνών 1067/85 και Πρωτοδικείο Αθηνών 716/85 ^{σελ. 147} Άρειος Πάγος 895/81 και ^{σελ. 148} Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 3706/91).

Μπορεί η παροχή λευκής εξουσιοδότησης από την Γενική Συνέλευση στο Διοικητικό Συμβούλιο να απαγορεύεται, όμως η εξουσιοδότηση από την Γενική Συνέλευση -*κατόπιν απόφασης της τελευταίας*- για τον καθορισμό από το Διοικητικό Συμβούλιο θεμάτων που αφορούν λεπτομέρειες διεξαγωγής της απεργίας, *επιτρέπεται*. Οι λεπτομέρειες συνίστανται στον καθορισμό της ημέρας έναρξης και λήξης της απεργίας, της ενδεχόμενης διακοπής ή αναστολής αυτής (Άρειος Πάγος 895/81 και Εφετείο Αθηνών 9477/83 και Εφετείο Αθηνών 5817/85 και Εφετείο Αθηνών 10599/87).

3. Περιπτώσεις μη νομότυπης λήψης απόφασης περί καθόδου σε απεργία και έννομες συνέπειες.

Εφ' όσον δεν ληφθεί απόφαση της Γενικής Συνέλευσης σωματείου για κάθοδο σε απεργία, η απεργία αυτή χαρακτηρίζεται *αδέσποτη* και είναι παράνομη (Εφετείο Αθηνών 5780/77 ^{σελ. 125} Άλλες περιπτώσεις μη νομότυπης λήψης απόφασης -περί καθόδου σε απεργία- από την Γενική Συνέλευση, οι οποίες προσδίδουν *παράνομο χαρακτήρα* στην απεργία, είναι:

α. η απεργία που αποφασίζεται με πλειοψηφία της Γενικής Συνέλευσης μικρότερη από εκείνη που ορίζει το καταστατικό, είναι παράνομη (Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 605/83 ^{σελ. 138}).

β. η απεργία, που κηρύσσεται από την Γενική Συνέλευση των μισθωτών της επιχείρησης -που απασχολεί κάτω από 40 μισθωτούς, χωρίς να έχει ιδρυθεί

Ένωση Προσώπων (ή σωματείο)- και η οποία καλύπτεται από τοπικό εργατικό κέντρο -στο οποίο μετέχει η πλειοψηφία των παραπάνω μισθωτών- είναι παράνομη (Μονομελές Πρωτοδικείο Θηβών 43/83).

γ. η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης για κήρυξη απεργίας, εάν τα ονόματα και οι υπογραφές των παρόντων μελών δεν περιέχονται στο πρακτικό της απόφασης (αλλά σε άλλο έγγραφο), είναι άκυρη (Μονομελές Πρωτοδικείο Ιωαννίνων 308/83:σελ. 140).

Τέλος, σε περίπτωση μη νομίμως κηρυγμένης απεργίας, η εκ των υστέρων λήψη νομότυπης απόφασης της Γενικής Συνέλευσης του σωματείου, νομιμοποιεί την απεργία μόνο για το μέλλον και όχι αναδρομικά, επομένως πρέπει να τηρούνται όλες οι προϋποθέσεις του Νόμου για την κήρυξη της απεργίας (Εφετείο Ναυπλίου 292/78 και Εφετείο Αθηνών 2467/79 και Άρειος Πάγος 895/81 και Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 3706/91).

ΔΙΑΙΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΚΗΡΥΞΗ ΑΠΕΡΓΙΑΣ

1. Απαγόρευση κήρυξης απεργίας κατά τη διάρκεια της διαδικασίας της Διαιτησίας.

Από την στιγμή που κοινοποιείται στους ενδιαφερόμενους (συνδικαλιστικές και εργοδοτικές ενώσεις) η απευθείας παραπομπή της διαφοράς - από τον Υπουργό Εργασίας - στα αρμόδια Διαιτητικά Δικαστήρια, απαγορεύεται (σύμφωνα με το άρθρο 18 του Νόμου 3239/55) για χρονικό διάστημα 45 ημερών - και σε περίπτωση έφεσης 60 ημερών - κάθε προσπάθεια των ενδιαφερομένων για εκβιασμό - υπέρ αυτών - επίλυσης της διένεξης, είτε μέσω καταφανούς μείωσης της απόδοσης εργασίας, είτε μέσω της διακοπής της εργασίας (ήτοι απεργία).

Η παραπάνω απαγόρευση της διακοπής της εργασίας, περιλαμβάνει την απεργία :

α) που κηρύσσεται κατά την διάρκεια της διαδικασίας της Διαιτησίας, αλλά και

β) την απεργία που κηρύχθηκε πριν από την έναρξη της Διαιτησίας και συνεχίζεται μετά την έναρξη αυτής (Μονομελές Πρωτοδικείο Θηβών 304/77 και Μονομελές Πρωτοδικείο Θηβών 170/77, 124 Εφετείο Αθηνών 1551/77, σελ. 125).

Στην περίπτωση που γίνει παραβίαση του προαναφερόμενου κανόνα, και κηρυχθεί απεργία κατά την διάρκεια της Διαιτητικής διαδικασίας - δηλαδή μέσα σε 45 ημέρες από την παραπομπή της διαφοράς στην Διαιτησία ή σε 60 ημέρες αν γίνει έφεση - τότε αυτή η απεργία είναι παράνομη (Άρειος Πάγος 946/83 και Άρειος Πάγος 304/84 και Εφετείο Κρήτης 385/88 σελ. 164).

Αναφορικά με το ζήτημα των έννομων συνεπειών που θα επέλθουν πάνω στον συμμετάσχοντα μισθωτό σε αυτού του είδους την παράνομη απεργία, η Νομολογία με την απόφαση του Αρείου Πάγου 946/83, όρισε ότι "μπορεί η απεργία που γίνεται κατά την διάρκεια της προθεσμίας ειρήνης να είναι μεν παράνομη, αλλά δεν συνεπάγεται την λύση της σύμβασης εργασίας του μισθωτού που έλαβε μέρος σε αυτή". Πριν τη ψήφιση του Νόμου 1264/82, η συμμετοχή στην εν λόγω παράνομη απεργία επέφερε την αυτοδίκαιη λύση της εργασιακής σύμβασης του μισθωτού (Εφετείο Αθηνών 1551/77 σελ. 125).

2. Διαφορές που προκύπτουν από τις Διαιτητικές Αποφάσεις και επίλυση αυτών.

Οι διαφορές που προκύπτουν σχετικά με τις Διαιτητικές Αποφάσεις, δεν μπορούν να αποτελέσουν νόμιμο αντικείμενο απεργίας και καθιστούν την τελευταία παράνομη. Συγκεκριμένα:

α. Η επίλυση της διένεξης - ως προς την ερμηνεία Διαιτητικής Απόφασης - αποτελεί νομική διαφορά και δεν μπορεί να επιδιωχθεί με απεργία (Εφετείο Ναυπλίου 34/85 σελ. 149).

β. Η απεργία με αίτημα την υποχρέωση εφαρμογής της Διαιτητικής Απόφασης, είναι καταχρηστική, εφόσον ο εργοδότης ακολούθησε τις υποδείξεις του Υπουργείου Εργασίας αναφορικά με την εφαρμογή της Διαιτητικής Απόφασης (Εφετείο Ναυπλίου 34/85 σελ. 149).

γ. Απεργία που επιδιώκει αύξηση αποδοχών -στον χρόνο που ισχύει Διαιτητική Απόφαση (που ορίζει αποδοχές) και ενώ ο εργοδότης κατέβαλλε πολύ ανώτερες αυτών της Διαιτητικής Απόφασης- είναι καταχρηστική (Εφετείο Αθηνών 6384/79).

3. Υποκείμενα του δικαιώματος προσφυγής στην Διαιτησία.

Τέλος, αναφορικά με τα υποκείμενα του δικαιώματος προσφυγής στην Διαιτησία - σύμφωνα με την εκ του νόμου ορισμένη διαδικασία - πρέπει να παρατεθούν τα εξής:

• Ο Υπουργός Εργασίας, έχει το δικαίωμα να παραπέμπει μια διαφορά στην Διαιτησία - χωρίς την τήρηση της διαδικασίας - σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Η διάταξη αυτή - που παρέχει στον Υπουργό Εργασίας το παραπάνω δικαίωμα - δεν είναι αντισυνταγματική (Άρειος Πάγος 13/77).

• Η - κατά την διάρκεια της απεργίας - προσφυγή από τον εργοδότη στην Διαιτησία, η οποία προσφυγή έγινε παράνομα μετά από πρόθεση αυτού, (δηλαδή χωρίς την τήρηση της προβλεπόμενης από τον Νόμο συζήτησης της διαφοράς και της διαδικασίας για την προσκόμιση των νομιμοποιητικών έγγραφων στοιχείων) με αποκλειστικό σκοπό να επιφέρει την άμεση λύση της συνεχιζόμενης απεργίας - ή να καταστήσει αυτή παράνομη - είναι έντονα καταχρηστική, συνεπώς στερείται οποιασδήποτε έννομης συνέπειας (Μονομελές Πρωτοδικείο Θηβών 170/77 σελ. 124 Μονομελές Πρωτοδικείο Θηβών 304/77).

ΑΠΕΡΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Οι διατάξεις του Νόμου 3239/55, παράγουν ενοχικές δεσμεύσεις για τις συμβαλλόμενες οργανώσεις (εργοδοτικές και συνδικαλιστικές) που συνάπτουν Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας:

α. Έχουν υποχρέωση για άσκηση επιρροής στα μέλη τους προς συμμόρφωση στους όρους της Σ.Σ.Ε.

β. Έχουν υποχρέωση προς αποφυγή προσβολής της Σ.Σ.Ε. από συλλογικά αγωνιστικά μέσα πίεσης. (απεργία) και

γ. Υποχρέωση για παράλειψη κάθε ενέργειας που οδηγεί στην ματαίωση εφαρμογής της Σ.Σ.Ε. ή της μη νόμιμης λειτουργίας της (Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 14441/77 σελ. 124).

Ως άμεσο αποτέλεσμα των "ενοχικών δεσμεύσεων" προκύπτουν τα εξής:

α. Η απεργία, που κηρύσσεται άκαιρα και αδικαιολόγητα κατά την διάρκεια των διαπραγματεύσεων προς σύναψη Σ.Σ.Ε., είναι καταχρηστική (Άρειος Πάγος 296/66 σελ. 144).

β. Η απεργία, που κηρύσσεται κατά τη διάρκεια της ισχύος Σ.Σ.Ε. και αφορά σχέσεις ρυθμισμένες με αυτήν, είναι καταχρηστική (Εφετείο Κρήτης 385/88 σελ. 164).

γ. Οι όροι εργασίας που ισχύουν βάσει Σ.Σ.Ε., δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο απεργίας (Εφετείο Ναυπλίου 34/85 σελ. 149).

δ. Η απεργία που κηρύσσεται προς εξαναγκασμό της εργοδοτικής οργάνωσης να συνάψει Σ.Σ.Ε., η οποία να περιέχει όρους αντίθετους με αυτούς των Νόμων Δημοσίας Τάξεως, είναι παράνομη (Μονομελές Πρωτοδικείο Χαλκίδας 132/83 σελ. 139).

ε. Η απεργία που δεν τείνει στην προαγωγή ή διαφύλαξη των συλλογικών συμφερόντων των εργαζομένων, αλλά σε περιορισμό της ελευθερίας του εργοδότη - κατά τις διαπραγματεύσεις προς σύναψη Σ.Σ.Ε. - είναι παράνομη (Άρειος Πάγος 244/80).

Τέλος, η υποχρέωση των εργοδοτικών και συνδικαλιστικών οργανώσεων - προς ειρήνη και άσκηση επιρροής - δεν ισχύει, όταν η απεργία έχει σκοπό την ικανοποίηση αιτημάτων που δεν ρυθμίζονται από την Σ.Σ.Ε. (Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 14441/77 σελ. 124).

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΕΡΓΟΔΟΤΗ ΕΠΙ ΑΠΕΡΓΙΑΣ.

Α. Δικαίωμα Ανταπεργίας.

Β. Περιουσιακά στοιχεία εργοδότη και διαφύλαξη αυτών επί απεργίας.

Γ. Προειδοποίηση εργοδότη.

Δ. Δικαίωμα εργοδότη για προσφυγή σε ένδικα μέσα.

Ε. Δικαίωμα εργοδότη για καταγγελία σύμβασης μισθωτού

ΣΤ. Απεργιακά αιτήματα και προστασία εργοδότη

Ζ. Υποχρέωση συν/κής οργάνωσης για ύπαρξη προσωπικού ασφαλείας.

Η. Λοιπά δικαιώματα εργοδότη.

Η ΑΝΤΑΠΕΡΓΙΑ ΩΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΔΟΤΗ

1. Η έννοια και το περιεχόμενο της ανταπεργίας ως δικαίωμα του εργοδότη.

Το δικαίωμα της ανταπεργίας, το συναντάμε στην νομολογία -ως αναγνωρισμένο και νόμιμο δικαίωμα του εργοδότη- από το 1950 έως το 1982 όπου και απαγορεύτηκε με το Νόμο 1264 / 82.

Το περιεχόμενο του δικαιώματος της ανταπεργίας - πριν αποβάλλει τον νόμιμο χαρακτήρα του - περιελάμβανε τα εξής στοιχεία:

α) Το δικαίωμα της ανταπεργίας αποτελεί μέσο άμυνας του εργοδότη κατά των απεργιών, το οποίο αφ' ενός προϋποθέτει παρούσα (και όχι απειλούμενη) απεργία, αφ' ετέρου πρέπει μέσω αυτού να επιδιώκονται συμφέροντα του εργοδότη -έναντι των εργαζομένων- και όχι μόνον οικονομικά του επαγγελματικά ζητήματα άσχετα με τις διεκδικήσεις των απεργών (Πρωτοδικείο Αθηνών 7927/63 και Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης 234/66^{σελ. 115} Πρωτοδικείο Αθηνών 10280/ 67^{σελ. 116} Ειρηνοδικείο Αθηνών 4571/79^{σελ. 128}).

β) Είναι πράξη ατομική και όχι κατ' ανάγκη συλλογική, δηλαδή μπορεί να ασκηθεί και από μεμονωμένο εργοδότη*, και όχι μόνο από εργοδοτικές ενώσεις (Πρωτοδικείο Αθηνών 10280/67^{σελ. 116}).

γ) Η αναστολή της σύμβασης εργασίας των απεργών, με αποτέλεσμα ο εργοδότης αφ' ενός να απαλλάσσεται από τις συμβατικές υποχρεώσεις του, αφ' ετέρου να μην γίνεται περήμερος της μη αποδοχής των υπηρεσιών των μισθωτών (Πρωτοδικείο Αθηνών 7927/63 και Άρειος Πάγος 387/64^{σελ. 112} Άρειος Πάγος 55/69 και Εφετείο Αθηνών 1320/78 και Εφετείο Αθηνών 5780/ 77^{σελ. 125} Εφετείο Ναυπλίου 292/78).

δ) Η διακοπή της λειτουργίας της επιχείρησης, ο αποκλεισμός των μισθωτών από τους χώρους εργασίας και η μη παράδοση σ' αυτούς των μέσων της εργασίας (Άρειος Πάγος 387/64^{σελ. 112} Πρωτοδικείο Αθηνών 6942/64^{σελ. 111}).

2) Ανταπεργία και υπερημερία εργοδότη.

Η αναστολή της σύμβασης εργασίας των μισθωτών που λαμβάνει χώρα - κατά την άσκηση του δικαιώματος της ανταπεργίας - έχει ως συνέπεια, να μην καθιστά τον εργοδότη υπερέννομο έναντι των προσφερόμενων υπηρεσιών των μισθωτών.

Συγκεκριμένα: Η άσκηση του δικαιώματος της ανταπεργίας -από τον εργοδότη- εάν δεν αντιστοιχεί στο άρθρο 281 Α.Κ. (περί καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος), δεν καθιστά αυτόν υπερέννομο απέναντι στους μισθωτούς που προσέφεραν τις υπηρεσίες τους κατά την διάρκεια της γενομένης ανταπεργίας (Άρειος Πάγος 431/59 *σελ. 108* Πρωτοδικείο Αθηνών 6942/64 *σελ. 111* Πρωτοδικείο Αθηνών 10280/67 *σελ. 116* Άρειος Πάγος 387/ 64 *σελ. 112* (όταν ανασταθεί απεργία κατά μεμονωμένου εργοδότη, αυτός δικαιούται να κηρύξει ανταπεργία, χωρίς να απαιτείται απόφαση από εργοδοτικό σωματείο, που αυτός τυχόν ανήκει (Άρειος Πάγος 55/69)).

Η μόνη απόφαση που έλεγε ότι οφείλονται αποδοχές κατά τον χρόνο της ανταπεργίας με την αιτιολογία ότι η ανταπεργία δεν αποτελεί γεγονός *ανωτέρας βίας* σύμφωνα με το άρθρο 656 Αστικού Κώδικα - πράγμα που θα αιτιολογούσε την μη καταβολή αποδοχών από τον εργοδότη) είναι η Πρωτοδικείου Αθηνών 2470/59, η οποία και ακυρώθηκε από αυτήν του Αρείου Πάγου 431/59 *σελ. 108*).

3) Περιπτώσεις που δεν υφίσταται ανταπεργία

α) Η διακοπή της εργασίας -από τον εργοδότη- λόγω δικών του επαγγελματικών υποθέσεων άσχετων με διεκδικήσεις των εργαζομένων, δεν αποτελεί ανταπεργία (Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης 234/66 *σελ. 115*).

β) Η χρησιμοποίηση μόνο των μη απεργών -χωρίς την παράλληλη διακοπή της λειτουργίας της επιχείρησης- δεν αποτελεί ανταπεργία (Άρειος Πάγος 387/64 *σελ. 112*).

γ) Όταν ο εργοδότης επεσήμανε στους απεργούς τους κινδύνους από την παραμονή τους στο εργοτάξιο -κατά το ενδιάμεσο των στάσεων εργασίας- και δήλωσε σ' αυτούς ότι θα ανασταθεί η συνέχιση της παράνομης απεργίας ως οικειοθελή αποχώρησή τους προσκαλώντας τους να έρθουν στην εργασία), τότε δεν υφίσταται ανταπεργία (Μονομελές Πρωτοδικείο Πειραιώς 395/87 *σελ. 160*).

δ) Δεν αποτελεί ανταπεργία η άρνηση του εργοδότη να αποδεχθεί την εργασία των μισθωτών -όταν η άρνηση αυτή οφείλεται στην αντικειμενική αδυναμία αποδοχής και αναστολής της εργασίας (εφαρμογή άρθρου 656 Α.Κ.), λόγω απεργίας που διεξάγεται στην επιχείρηση (Πρωτοδικείο Πατρών 601/91 *σελ. 176*).

4) Κριτική πάνω στο δικαίωμα της ανταπεργίας.

Πριν την κατάργηση του δικαιώματος της ανταπεργίας του εργοδότη από τον Νόμο 1264 / 82, η μόνη δικλείδα ασφαλείας για την προστασία των μισθωτών -και ειδικότερα των απεργών- ήταν οι περιορισμοί που προκύπτουν από το άρθρο 281 Α.Κ. περί απαχρηστικής άσκησης δικαιώματος (Πρωτοδικείο Αθηνών 7927/63 και Άρειος Πάγος 37/67, Άρειος Πάγος 55/69 και Εφετείο Αθηνών 5780/77^{σελ.125} Εφετείο Αθηνών 1320/78).

Είναι φανερό, ότι το δικαίωμα της ανταπεργίας περιορίζει ουσιαστικά την συνταγματικώς κατοχυρωμένη άσκηση του δικαιώματος της απεργίας, αφού αποτελούσε μέσο άμυνας των εργοδοτών σε κάθε πραγματοποιηθείσα απεργία -νόμιμη ή παράνομη.

Μετά όμως την θέσπιση μιας πληθώρας προστατευτικών μέτρων που εξασφαλίζουν από κάθε πλευρά τον εργοδότη -τα οποία εμφανίζονται είτε ως προϋποθέσεις για την πραγματοποίηση νόμιμης απεργίας (Ν. 1264/82=> κήρυξη απεργίας, προσωπικό ασφαλείας, προειδοποίηση εργοδότη κ.λ.π.), είτε ως προστασία του εργοδότη από το άρθρο 281 του Α.Κ. και από το άρθρο 656 Α.Κ., με κορύφωση την δυνατότητα του εργοδότη να προσφύγει σε ένδικα μέσα -προς διακοπή και απαγόρευση πραγματοποίησης παράνομης απεργίας στο μέλλον- το δικαίωμα της ανταπεργίας έπαψε να έχει λόγο παρρησίας ως μέσο άμυνας του εργοδότη.

Έτσι, η νομοθεσία απαγόρευσε την άσκηση της ανταπεργίας. *Η ανταπεργία είναι παράνομη, και όταν αποσκοπεί στην απόκρουση παράνομης απεργίας, ενώ η απαγόρευση της ανταπεργίας δεν αντιβαίνει στο Σύνταγμα* (Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 1067/85 Εφετείο Αθηνών 5817/85 και Μονομελές Πρωτοδικείο Πειραιώς 395/87^{σελ.160}).

ΑΠΕΡΓΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΓΟΔΟΤΗ.

1) Κατάληψη χώρων εργασίας από απεργούς, και συνέπειες αυτής

Στα πλαίσια εφαρμογής της έννομης τάξης, όλες οι δικαστικές αποφάσεις συγκλίνουν στην άποψη, ότι οι πράξεις κατά τη διάρκεια της απεργίας που λαμβάνουν χώρα από τους απεργούς - όπως η κατάληψη των χώρων εργασίας -, με σκοπό την παρεμπόδιση των επιθυμούντων μισθωτών να εργαστούν - είναι παράνομες και καθιστούν την συγκεκριμένη απεργία καταχρηστική.

Απαραίτητη προϋπόθεση για να προσδοθεί ο καταχρηστικός χαρακτήρας στην άσκηση του δικαιώματος της απεργίας, είναι η γενομένη κατάληψη να έχει αφετηρία την συλλογική πρόθεση είτε του συνόλου των απεργών, είτε να έχει γίνει με προτροπή των εμπνευστών - οργανωτών της απεργίας - δηλαδή του συνδικαλιστικού οργάνου.

Αντίθετα, δεν καθίσταται η εν λόγω απεργία καταχρηστική εάν η παράνομη ενέργεια της κατάληψης οφείλεται στη δράση μεμονωμένων ατόμων, οπότε η ευθύνη εξατομικεύεται (Εφετείο Αθηνών 268/77 και Άρειος Πάγος 68/67 και Μονομελές Πρωτοδικείο Δράμας 20/83 ^{σελ. 138} Πρωτοδικείο Πειραιά 716/85 ^{σελ. 123} Εφετείο Κέρκυρας 106/85 ^{σελ. 150} Άρειος Πάγος 1370/86 ^{σελ. 159} ¹⁴⁷).

Περιπτώσεις παράνομων ενεργειών από τους απεργούς - που σχετίζονται με τους χώρους εργασίας του εργοδότη - είναι οι εξής :

α) Η αυθαίρετη κατάληψη του χώρου του εργοστασίου, από τους απεργούς για την πραγματοποίηση συνελεύσεων τους - κατά την διάρκεια της καταχρηστικής απεργίας τους - είναι παράνομη (Άρειος Πάγος 1508/90).

β) Η εκ μέρους απεργούντος μισθωτού, παρεμπόδιση με βία και απειλή, της εισόδου συναδέλφων του στο χώρο εργασίας, κατά την διάρκεια της απεργίας - είναι παράνομη (Άρειος Πάγος 1505/90).

Όταν η μερική απεργία, συνοδεύεται από κατάληψη του εργασιακού χώρου από τους απεργούς, και λόγω της κατάληψης αυτής, γίνεται αντικειμενικά αδύνατη η παραγωγική απασχόληση των μη - απεργών, τότε έχουμε περίπτωση ανωτέρας βίας και μπορεί να τεθεί σε εφαρμογή το άρθρο 656 του Αστικού Κώδικα, με τη γνωστή απαλλαγή του εργοδότη από την υποχρέωση καταβολής καταβολής μισθού στους επιθυμούντες να εργασθούν (Μονομελές Πρωτοδικείο Πατρών 487/92 ^{σελ. 179}).

Κλείνοντας, πρέπει να διαφοροποιήσουμε την κατάληψη των χώρων εργασίας από την παραμονή απεργών στους χώρους εργασίας, η οποία -εφ' όσον διαφυλάχθηκε η περιουσία του εργοδότη- δεν απαγορεύεται (Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 3221/76 ^{σελ. 121}).

2) Καταστροφές περιουσιακών στοιχείων εργοδότη κατά την διάρκεια της απεργίας. Τι ισχύει για την διακοπή της λειτουργίας των μηχανημάτων.

Στα πλαίσια των μέτρων προστασίας που θέτει ο Νόμος - προκειμένου να διαφυλάξει την περιουσία του εργοδότη κατά την διάρκεια της άσκησης του δικαιώματος της απεργίας - ορίζεται ότι η απεργία που προκαλεί καταστροφές στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης ή βλάβες και μεγάλες φθορές στα μηχανήματα του εργοδότη, είναι καταχρηστική (Εφετείο Αθηνών 268/77 και Πρωτοδικείο Πειραιά 716/85 σελ. 147 Πρωτοδικείο Χαλκίδας 128/85 σελ. 146 Άρειος Πάγος 528/90 σελ. 175).

Ειδική περίπτωση, αποτελούν οι βλάβες που υφίστανται τα μηχανικά μέσα εργασίας, κατά την διάρκεια της πραγματοποίησης των στάσεων εργασίας, μέσω της διακοπής και επανέναρξης της λειτουργίας των μηχανημάτων. Τέτοιες στάσεις εργασίας, εξ αιτίας των δυσμενών συνεπειών τους για το εργοδότη, είναι καταχρηστικές.

Άρση του καταχρηστικού χαρακτήρα, γίνεται σ' αυτήν την περίπτωση, εάν διατεθεί το απαραίτητο προσωπικό για τη συνεχή λειτουργία των μηχανημάτων - χωρίς παύσεις - ή γίνει απεργία διάρκειας (Άρειος Πάγος 528/90 σελ. 175).

Αναφορικά με το ζήτημα του χρόνου που είναι πρόβλεπτο να γίνει η διακοπή της λειτουργίας των μηχανημάτων - εν όψει της απεργίας - η Νομολογία ορίζει ότι το προσωπικό - μέχρι την έναρξη της απεργίας - οφείλει να εργάζεται κανονικά και δεν δικαιούται να προετοιμάσει, χωρίς εντολή του εργοδότη, την διακοπή της λειτουργίας των μηχανημάτων (Επιτροπή Προστασίας Συνδικαλιστικών Στελεχών και Πρωτοδικείο Θεσ/κης 1/88).

Η αιτιολογία της παραπάνω απόφασης είναι η εξής :

Η άσκηση οικονομικής πίεσης στον εργοδότη - μέσω της απεργίας - πρέπει να περιορίζεται μέσα στα χρονικά πλαίσια της απεργίας δηλαδή δεν είναι επιτρεπτό να αρχίσει η διακοπή της λειτουργίας των μηχανημάτων πριν από την έναρξη της απεργίας - με σκοπό να έχει επιτευχθεί η πλήρης διακοπή κατά την έναρξη της απεργίας.

Ο λόγος είναι ότι με τον παραπάνω τρόπο, επιμηκύνεται στην ουσία ο χρόνος της απεργίας - που πρόκειται να αρχίσει - σε βάρος του εργοδότη διότι:

i) ο εργοδότης ζημιώνεται οικονομικά ήδη πριν από την έναρξη της απεργίας

ii) περιορίζεται σε βάρος του εργοδότη το χρονικό διάστημα για την διεξαγωγή των διαπραγματεύσεων.

Η ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΓΙΑ ΑΠΕΡΓΙΑ ΩΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟΝ ΕΡΓΟΔΟΤΗ

1) Έννοια και σκοπός της προειδοποίησης

Οι μισθωτοί, εφ' όσον επιθυμούν να ασκήσουν το κεκτημένο τους δικαίωμα για απεργία, έχουν την υποχρέωση - μεταξύ άλλων - να τηρήσουν - μέσω των συνδικαλιστικών τους εκπροσώπων - την υποχρέωση τους για 24ώρη προειδοποίηση του εργοδότη τους.

Συγκεκριμένα, έχουν υποχρέωση να προειδοποιούν για την έναρξη και περιοδικότητα της απεργιακής κινητοποίησης που πρόκειται να διεξάγουν, η οποία προειδοποίηση θα πρέπει όχι μόνο να γίνεται εγκαιρώς, αλλά και να αναφέρει τον ακριβή χρόνο έναρξης, και για τις στάσεις εργασίας την συχνότητα-διάρκεια των στάσεων (Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 2722/87).

Σκοπός της 24ώρης προειδοποίησης του εργοδότη είναι η ταυτόχρονη ρύθμιση των παρακάτω ζητημάτων :

α) η άμεση διεξαγωγή των διαπραγματεύσεων με σκοπό να διευθετηθεί η διαφορά (Άρειος Πάγος 1370/86 σελ.159).

β) η παροχή της δυνατότητας στον εργοδότη να λάβει τα στοιχειώδη μέτρα για την αντιμετώπιση των τυχόν δημιουργούμενων από την απεργία προβλημάτων (Εφετείο Αθηνών 4552/84 και Μονομελές Πρωτοδικείο Ιωαννίνων 557/85 σελ.146).
σελ. 144

γ) και τέλος να εξασφαλισθεί η προστασία των συμφερόντων των 3^{ων} που συναλλάσσονται με την επιχ/ση (Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 2722/87).

2) Διεξαγωγή απεργίας χωρίς τήρηση της προειδοποίησης και έννομες συνέπειες.

Η απεργία -όπως ορίζει ομόφωνα η νομολογία- που πραγματοποιείται χωρίς 24ώρη προειδοποίηση του εργοδότη, είναι παράνομη σε κάθε περίπτωση (Εφετείο Κερκύρας 106/85 Μονομελές Πρωτοδικείο Ιωαννίνων 557/85 Άρειος Πάγος 1370/86 σελ. 159 Μονομελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης 238/89 σελ. 146 σελ. 170).

Το ίδιο ακριβώς ισχύει και για τις διεξαχθείσες στάσεις εργασίας, δηλαδή η στάση εργασίας που πραγματοποιείται χωρίς 24ώρη προειδοποίηση του εργοδότη, είναι παράνομη, ενώ όταν πρόκειται για διαδοχικές στάσεις εργασίας, το 24ώρο θα τηρηθεί μόνο για την 1^η αποχή από την εργασία (Μονομελές Πρωτοδικείο Δράμας 20/83 σελ. 138 Μονομελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης 238/89 σελ. 170).

Επίσης, συμπληρώνουμε τα εξής για το ίδιο θέμα :

α) Η απεργία που άρχισε χωρίς προειδοποίηση, εξακολουθεί να είναι παράνομη, -εφόσον συνεχίζεται-, έστω και εάν για την συνέχιση αυτής έχει γίνει 24ώρη προειδοποίηση (Εφετείο Αθηνών 4552/84 σελ. 144).

β) Δεν έχει νομικό έρεισμα, ο ισχυρισμός των απεργούντων, ότι νομιμοποιούνται να απεργήσουν αιφνιδιαστικά, εάν συντρέχουν ειδικοί λόγοι (Μονομελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης 238/89 σελ. 170).

Τέλος, η 24ώρη προειδοποίηση, μπορεί να γίνει και προφορικά (Εφετείο Αθηνών 1702/85 και Εφετείο Αθηνών 10599/87).

ΑΠΕΡΓΙΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΡΓΟΔΟΤΗ ΓΙΑ ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΣΕ ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ.

1. Ένδικα μέσα και περιορισμός δικαιώματος απεργίας.

Επειδή το δικαίωμα της απεργίας είναι ένα Συνταγματικώς κατοχυρωμένο συνδικαλιστικό δικαίωμα, ο περιορισμός του -άμεσος ή έμμεσος- είναι ανεπίτρεπτος (Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 920/83).

Ο μόνος θεμιτός περιορισμός του δικαιώματος της απεργίας, είναι αυτός που τίθεται από το άρθρο 281 του Αστικού Κώδικα - και ισχύει για την άσκηση όλων των δικαιωμάτων - δηλαδή, δεν πρέπει να ασκείται κατά τρόπο που να υπερβαίνει προφανώς ένα από τα όρια-φραγμούς, ήτοι την καλή πίστη, τα χρηστά ήθη και τον οικονομικό και κοινωνικό σκοπό του δικαιώματος (Πρωτοδικείο Πατρών 951/91).

Στα πλαίσια του παραπάνω περιορισμού, η νομιμότητα άσκησης του δικαιώματος αυτού, υπόκειται στον δικαστικό έλεγχο* (Ειρηνοδικείο Αθηνών 333/80 σελ. 134).

Εκτενέστερα: Κατ' εφαρμογή του άρθρου 946 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, είναι δυνατή η δικαστική απαγόρευση -ύστερα από τακτική αγωγή και με δικαστική απόφαση- της παράνομης και καταχρηστικής απεργίας (Εφετείο Αθηνών 5817/85, Εφετείο Ναυπλίου 34/85 σελ. 149 Πρωτοδικείο Βόλου 69/86).

Η δικαστική απαγόρευση -είτε για την συνέχιση παράνομης απεργίας, είτε για την πραγματοποίηση στο μέλλον ομοίων παράνομων απεργιακών κινητοποιήσεων- δεν είναι αντισυνταγματική -ως αντικείμενη στην συνταγματικώς κατοχυρωμένη συνδικαλιστική ελευθερία- και αυτό διότι το Σύνταγμα προστατεύει την απεργία που κηρύσσεται και εξελίσσεται νόμιμα και όχι την παράνομη ή καταχρηστική απεργία (Εφετείο Ιωαννίνων 50/83 και Εφετείο Θεσσαλονίκης 2285/83 και Εφετείο Αθηνών 8092/83 σελ. 142 Μονομελές Πρωτοδικείο Βόλου 69/86).

* (τα πολιτικά δικαστήρια έχουν δικαιοδοσία να κρίνουν αν η απεργία είναι παράνομη ή καταχρηστική (Άρειος Πάγος 1101/87 σελ. 162) .

Επίσης, η δικαστική απαγόρευση της μη νόμιμης απεργίας, δεν έρχεται σε αντίθεση με το άρθρο 22 του Νόμου 1264 / 82 -πού ορίζει ότι δεν επιτρέπεται η δικαστική απαγόρευση απεργίας με ασφαλιστικά μέτρα- αφού ο Νόμος (σύμφωνα με την ερμηνεία της νομολογίας) εννοεί -και σ' αυτήν την περίπτωση- την νομότυπη άσκηση του δικαιώματος της απεργίας (Μονομελές Πρωτοδικείο Ηρακλείου 617/80 και Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 920/83).

2. Δικαίωμα εργοδότη για προσβολή παράνομης απεργίας με ανωνή (ένδικο μέσα) και όρια του αιτήματος ανωνής.

Το δικαίωμα της απεργίας, περιορίζεται από το άρθρο 281 του Α.Κ., συνεπώς αυτός κατά του οποίου, ασκείται καταχρηστικώς το δικαίωμα αυτό, μπορεί να αξιώσει αποζημίωση ή και να ζητήσει την απαγόρευση παρόμοιας άσκησης του ίδιου στο μέλλον (Άρειος Πάγος 387/64^{σελ.112} Εφετείο Αθηνών 4875/79 και Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης 3189/87 ^{σελ.161}).

Τον ρόλο του θιγόμενου-βλαπτόμενου -από την καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος της απεργίας- διαδραματίζει άλλοτε ο ιδιώτης-πολίτης, άλλοτε το κοινωνικό σύνολο, άλλοτε το κράτος-εργοδότης και άλλοτε ο επιχειρηματίας-εργοδότης. Συνήθως, τον ρόλο αυτό ενσαρκώνει ο εργοδότης (φυσικό πρόσωπο ή Ν.Π.Δ.Δ. ή Ν.Π.Ι.Δ.), ο οποίος δικαιούται με αγωγή στα πολιτικά δικαστήρια να αξιώσει τα εξής:

α) Ο εργοδότης έχει έννομο συμφέρον να ζητήσει από τον Πρόεδρο Πρωτοδικών να διαταχθεί η μη έναρξη και η διακοπή της παράνομης απεργίας -αφού πρώτα αναγνωρισθεί ο παράνομος χαρακτήρας αυτής (Άρειος Πάγος 528/90 και Πρωτοδικείο Αθηνών 3250/91^{σελ.174} Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης 4894/86 ^{σελ.156} ^{σελ.175}).

β) Δικαιούνται να ζητήσει με αίτηση του την λήψη ασφαλιστικών μέτρων με σκοπό -όχι μόνο την παύση ήδη διεξαγόμενης παράνομης απεργίας- την απαγόρευση και μη πραγματοποίηση εξαγγελθείσων μελλοντικών απεργιών της ίδιας μορφής -προϋποθέσεων- αιτημάτων με αυτήν που ήδη έχει αναγνωρισθεί ως παράνομη (Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 14441/77^{σελ.124} Πρωτοδικείο Αθηνών 7588/79 και Άρειος Πάγος 528/90 και Πρωτοδικείο Αθηνών 3250/91^{σελ.174} Μονομελές Πρωτοδικείο Λαμίας 60/86^{σελ.153} Εφετείο Αθηνών 8092/83(και λοιπές). ^{σελ.142}).

γ) Ο εργοδότης μπορεί, αντί να προσβάλλει την απεργία με προσφυγή στη Διαιτησία, να ασκήσει αγωγή (Άρειος Πάγος 1101/87 ^{σελ.162}).

δ) Να ζητήσει να απειληθεί -κατά του επαγγελματικού σωματείου που κήρυξε την παράνομη απεργία- **χρηματική ποινή**, ως μέσο εξαναγκασμού και συμμόρφωσης του σωματείου με την απόφαση που θα εκδοθεί (Άρειος Πάγος 528/90 και Πρωτοδικείο Αθηνών 3250/91 σελ. 177).

Η εκδίκαση των απεργιακών υποθέσεων γίνεται με την ειδική διαδικασία επίλυσης των εργατικών διαφορών που ορίζει ο Νόμος 1264 / 82.

Τι δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο του αιτήματος της αγωγής που εκπονεί ο εργοδότης:

i) Δεν μπορεί να ζητήσει την αναγνώριση μιας απεργίας ως παράνομης βάση νέων λόγων, οι οποίοι δεν περιέχονται στην αγωγή που έγινε αρχικά (Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 4542/85, σελ. 147).

ii) Το αίτημα της αγωγής για προσωποκράτηση των νομίμων εκπροσώπων του συνδικάτου που κήρυξε την απεργία, είναι παράνομο αφού οδηγεί σε έναν ευρύ και αόριστο περιορισμό του κατοχυρωμένου συνταγματικώς δικαιώματος της απεργίας (Μονομελές Πρωτοδικείο Πειραιώς 747/85 και Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 129/86 και Μονομελές Πρωτοδικείο Πειραιώς 395/87 σελ. 160).

Αναφορικά με το θέμα της προσωποκράτησης των νομίμων εκπροσώπων του σωματείου -ως μέσο συμμόρφωσης του σωματείου με την δικαστική απόφαση- η νομολογία διχάζεται.

Σύμφωνα με κάποιες άλλες αποφάσεις (Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών 605/83 σελ. 13, Άρειος Πάγος 528/90 και Πρωτοδικείο Αθηνών 3250/91 σελ. 177) το δικαστήριο -μετά από αίτηση του εργοδότη- μπορεί να απαγορεύσει την συνέχιση της παράνομης απεργίας, με την απειλή της προσωπικής κράτησης κατά των μελών του Δ.Σ. του σωματείου. Εξετάζοντας το εν λόγω θέμα, είναι ορθότερο να υποστηρίξουμε την πρώτη νομολογιακή θεώρηση -δηλαδή εκείνη που καταδικάζει την προσωποκράτηση ως μέσο εξαναγκασμού- και αυτό διότι αφ' ενός το μέτρο αυτό χρωματίζεται από μία υπέρμετρη δόση αυταρχισμού και αντιδημοκρατικού χαρακτήρα, αφ' ετέρου η λήψη του ασφαλιστικού μέτρου της χρηματικής ποινής -κατά των εκπροσώπων του σωματείου- φαίνεται ισχυρό αντικίνητρο, με τον επιθυμητό αποτρεπτικό χαρακτήρα.

Άλλωστε, ο Άρειος Πάγος (538/90) παρατηρεί πολύ «σοφά» ότι: « όταν η δικαστική απόφαση απαγορεύει την απεργία με την απειλή προσωπικής κράτησης ή χρηματικής ποινής, τότε εξαναγκάζει την διοίκηση του σωματείου να συμμορφωθεί και όχι τους απεργούς να εργασθούν ».

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΡΓΟΔΟΤΗ ΓΙΑ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΜΙΣΘΩΤΟΥ:

Βλέπε κεφάλαιο "Απεργία και καταγγελία σύμβασης μισθωτού" και συγκεκριμένα το κεφάλαιο : 1) Συμμετοχή σε απεργία και νόμιμη απόλυση μισθωτού από εργοδότη σελ..... 57

ΑΠΕΡΓΙΑΚΑ ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΕΡΓΟΔΟΤΗ.:

Βλέπε κεφάλαιο "*Απεργιακά αιτήματα και νομιμότητα απεργίας*" σελ. 62

Υποχρέωση συν/κής οργάνωσης για ύπαρξη προσωπικού ασφαλείας:

Βλέπε :στο κεφάλαιο "Προσωπικό ασφαλείας" το 2. "Σκοπός και καθήκοντα του προσωπικού ασφαλείας " σελ.71 και 4. "Προσωπικό Ασφαλείας και διευθυντικό δικαίωμα εργοδότη" σελ. 71

ΛΟΙΠΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΕΡΓΟΔΟΤΗ.

α) Κατ' αρχήν, το δικαίωμα της απεργίας περιορίζεται από το άρθρο 281 του Αστικού Κώδικα, συνεπώς, ο εργοδότης κατά του οποίου ασκείται καταχρηστικώς το δικαίωμα αυτό, μπορεί να αξιώσει αποζημίωση ή και να ζητήσει την απαγόρευση παρόμοιας άσκησης του ίδιου στο μέλλον (Αρειος Πάγος 387/64 σελ. 112 Εφετείο Αθηνών 4875/79 και Πρωτοδικείο Θεσ/κης 3189/87 σελ. 161 Περαιτέρω λεπτομέρειες επί του θέματος, στο κεφάλαιο "Καταχρηστική άσκηση δικαιώματος της απεργίας" σελ.

β) Ο εργοδότης δικαιούται να επικαλεσθεί το άρθρο 656 του Αστικού Κώδικα "περί ανωτέρας βίας" και να αποβάλλει -μέσω αυτού- την υποχρέωση καταβολής μισθών στο προσωπικό του, και ειδικότερα στους μη απεργούς. Απαραίτητη προϋπόθεση -για να εφαρμοστεί το άρθρο αυτό - αποτελεί η αντικειμενική αδυναμία του εργοδότη να αποδεχθεί την εργασία των μη - απεργών. Περιπτώσεις - στα πλαίσια των οποίων χρήζει η εφαρμογή του άρθρου 656 του Α.Κ. είναι οι εξής :

α) το δικαίωμα άρνησης του εργοδότη να καταβάλλει μισθούς στον ενδιάμεσο χρόνο μεταξύ των διαδοχικών στάσεων εργασίας, όταν η παρουσία του προσωπικού κατά τον χρόνο αυτό δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί παραγωγικά ή επιπλέον είναι επιζήμια.

β) Η μερική απεργία, αποτελεί περίπτωση ανωτέρας βίας, όταν συνοδεύεται από κατάληψη του χώρου εργασίας από τους απεργούς, και έτσι καθιστά αντικειμενικά αδύνατη την απασχόληση των μη απεργών.

γ) Περίπτωση ανωτέρας βίας για τον εργοδότη, συνιστά η απεργία που αποδιοργανώνει πλήρως την επιχείρηση και η τυχόν παράτασή της, προβλέπεται ότι θα προκαλέσει την οικονομική καταστροφή της επιχείρησης αυτής.

Τέλος, θα πρέπει να παρατηρήσουμε, ότι αντικειμενική αδυναμία του εργοδότη δεν υφίσταται όταν απλά υπάρχει έλλειψη συμφέροντος του προαναφερόμενου (Πρωτοδικείο Πειραιώς 716/85 και Πρωτοδικείο Αθηνών 1067/85 σελ. 148 Πρωτοδικείο Πατρών 487/92 σελ. 17 Εφετείο Αθηνών 5817/85).

γ) Η αξίωση του εργοδότη να δηλώσει ο μισθωτός ότι δεν θα απεργήσει -θα εργασθεί δηλαδή καθ' όλο το ωράριο της εργασίας - είναι νόμιμη, ενώ εάν αρνηθεί ο μισθωτός την παραπάνω δήλωση, τότε δεν κάνει ορθή προσφορά των υπηρεσιών του, και δεν δικαιούται αποδοχές υπερημερίας (Αρειος Πάγος 199/65).

Γ' ΕΝΟΤΗΤΑ.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΠΕΡΓΙΩΝ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ Γ' ΕΝΟΤΗΤΑ

Η Γ' ΕΝΟΤΗΤΑ της παρούσας εργασίας αποτελείται από 2 μέρη:

Το Α' Μέρος αναφέρει περιληπτικά και με χρονολογική σειρά τα ιστορικά των δικαστικών αποφάσεων για τις υποθέσεις απεργιών που απασχόλησαν τα Ελληνικά πολιτικά δικαστήρια από το 1950 έως το 1992.

Ο σκοπός για τον οποίο παραθέσαμε τα ιστορικά των δικαστικών αποφάσεων στην εργασία αυτή είναι πολλαπλός:

1. Τα ιστορικά αυτά αποτέλεσαν την πηγή, την Α' ύλη δημιουργίας της εργασίας μας –ειδικότερα τόσο της Β' Ενότητας (Παρουσίαση του δικαιώματος της απεργίας μέσα από την Νομολογία) όσο και του Β' Μέρους της Γ' Ενότητας (Διαγραμματική Απεικόνιση των Ιστορικών 1950-1992 – Συμπεράσματα που προκύπτουν).

2. Χρησιμότητα για τον αναγνώστη:

2^α) Καθώς ο αναγνώστης μελετάει κάποια δικαστική απόφαση σε κεφάλαιο της Β' Ενότητας, έχει την δυνατότητα να ανατρέξει στην Γ' Ενότητα και να διαβάσει το ιστορικό βάσει του οποίου πάρθηκε η δικαστική απόφαση που τον ενδιαφέρει. Να μάθει δηλαδή ποια είναι τα πραγματικά περιστατικά που οδήγησαν στην λήψη αυτής της δικαστικής απόφασης.

2^β) Ο αναγνώστης διαβάζοντας τα ιστορικά των απεργιών εισάγεται, «μυείται» στον τρόπο συλλογιστικής, στο σκεπτικό που χρησιμοποιούν οι φορείς της δικαστικής εξουσίας, όταν καλούνται να κρίνουν μία υπόθεση απεργιακής κινητοποίησης.

2^γ) Ο αναγνώστης κατανοεί τί σημαίνει και πώς «γεννιέται» στην πράξη η Νομολογία των δικαστηρίων, της οποίας η σημαντικότητα είναι μεγάλη, αφού ως γνωστόν εφαρμόζεται ως οδηγός για τη λήψη απόφασης σε παρόμοιες υποθέσεις στο μέλλον.

Όπως αναφέραμε στην αρχή της εισαγωγής, ταξινομήσαμε τα ιστορικά κατά χρονικές περιόδους. Πριν την έναρξη κάθε τέτοιας χρονικής περιόδου, ο αναγνώστης βλέπει σε πίνακες, συνοπτικά, ποια ιστορικά απεργιακών υποθέσεων -και τα βασικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν κάθε ιστορικό (αριθμ. απόφασης, σκοπός απεργίας, ειδικότητα απεργών, απόφαση δικαστηρίου) – θα συναντήσει στην συγκεκριμένη περίοδο.

Το Β' Μέρος της Γ' Ενότητας αποτελείται από την απεικόνιση των πληροφοριών που προκύπτουν από τα ιστορικά απεργιών από το 1950 έως το 1992, σε Πίνακες και Διαγράμματα EXCEL.

Επιλέξαμε να εξετάσουμε τις πληροφορίες που περιέχουν τα ιστορικά, οι οποίες αναφέρονται σε σημαντικά ζητήματα του

δικαιώματος της απεργίας, όπως οι αιτίες μη νομιμότητας της απεργίας, η φύση των απεργιακών αιτημάτων και η νομιμότητά τους, η καταγγελία της σύμβασης εργασίας των απεργών κ.λ.π.

Μέσω της παρουσίασης των πληροφοριών για τα προαναφερόμενα ζητήματα σε διαγράμματα, καταφέραμε να κάνουμε συγκρίσεις επί αυτών στα πλαίσια κάθε χρονικής περιόδου χωριστά, αλλά και να δούμε την διαχρονική εξέλιξή τους από το 1950 έως το 1992.

Οι πίνακες και τα διαγράμματα συνοδεύονται από τα συμπεράσματα και τους σχολιασμούς -που προέκυψαν από τις παραπάνω συγκρίσεις.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ Γ' ΕΝΟΤΗΤΑ

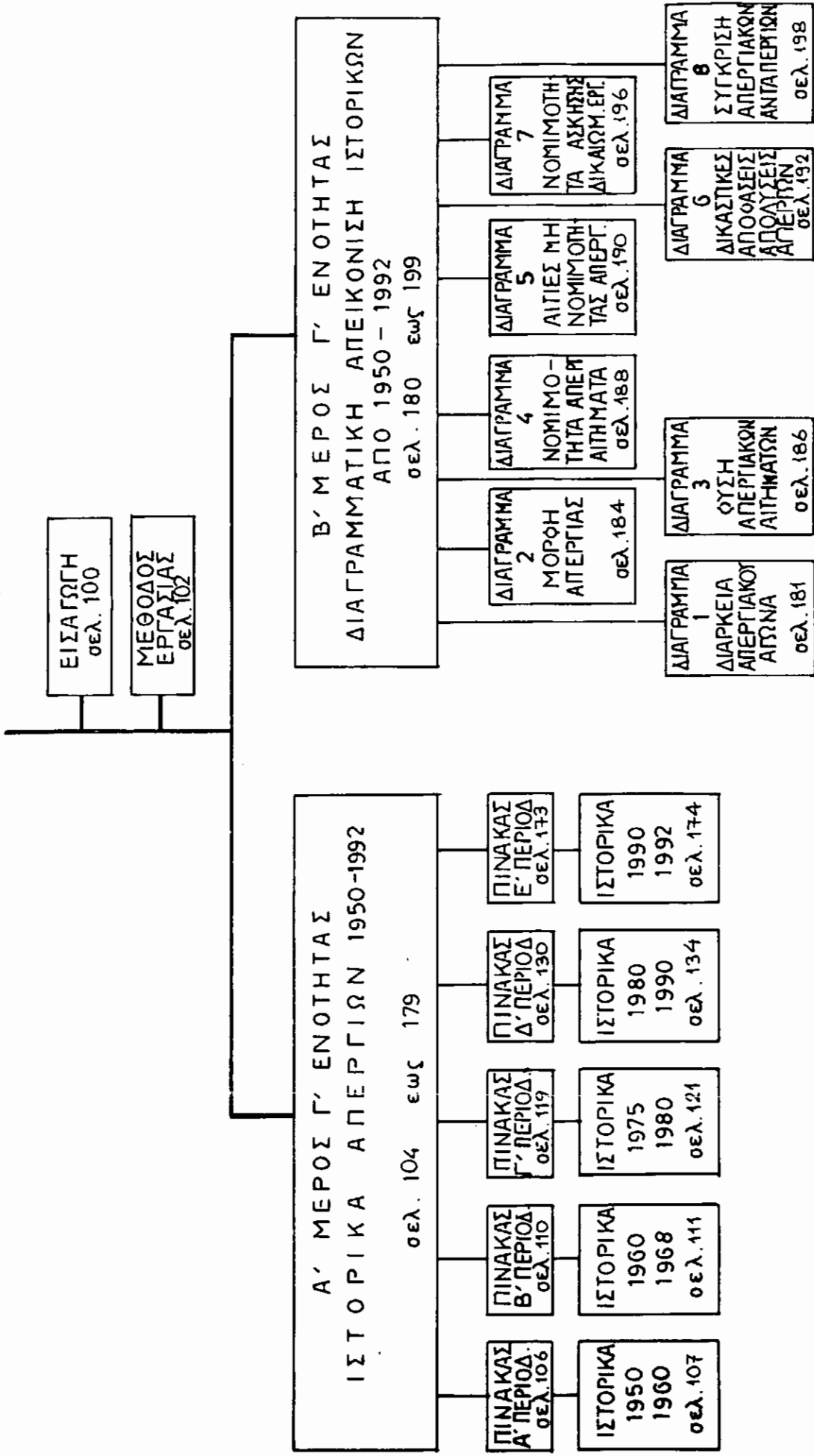
Όσον αφορά το Α' μέρος της Γ' Ενότητας, που τιτλοφορείται ως «Ιστορικά Απεργιών 1950 – 1992», η μέθοδος εργασίας είναι η εξής:

1. Συγκέντρωση των ιστορικών -και των δικαστικών αποφάσεων που τα συνοδεύουν- που αφορούν το θέμα «Απεργία» από τα Δελτία Εργατικής Νομοθεσίας 1950 έως και 1992.
2. Περιληπτική καταγραφή και ταξινόμησή τους με χρονολογική σειρά σε 5 χρονικές περιόδους.
3. Δημιουργία εισαγωγικών πινάκων οι οποίοι περιγράφουν συνοπτικά τα κύρια χαρακτηριστικά των ιστορικών που ανήκουν στην κάθε περίοδο.

Για την Διαγραμματική Επεξεργασία των Ιστορικών 1950 – 1992 (Β' Μέρος Γ' Ενότητας), εργαστήκαμε ως εξής:

1. Μελέτη των ιστορικών και των δικαστικών αποφάσεων τους από τα Δ.Ε.Ν. 1950 – 1992 και εξαγωγή πληροφοριών για βασικά ζητήματα του απεργιακού δικαιώματος με την μορφή αριθμητικών δεδομένων (π.χ. Πόσες απεργίες είχαν ως αποτέλεσμα την καταγγελία της σύμβασης μισθωτών, πόσες από τις απεργιακές υποθέσεις που εκδικάσθηκαν είχαν παράνομα αιτήματα και ποιες ήταν αυτά κλπ).
2. Δημιουργία πινάκων, βάσει των οποίων έγιναν αντίστοιχα διαγράμματα σε πρόγραμμα EXCEL.
3. Ερμηνεία και διατύπωση συμπερασμάτων που απορρέουν από τα διαγράμματα.

Γ' ΕΝΟΤΗΤΑ

Α' ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ Γ' ΕΝΟΤΗΤΑΣ.

**ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΠΕΡΓΙΩΝ 1950-1992 ΜΕ
ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΗ ΣΕΙΡΑ.**

Α' ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

**ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΠΕΡΓΙΑΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΠΟΥ
ΕΚΔΙΚΑΣΘΗΚΑΝ ΤΑ ΕΤΗ: 1950- 1960.**

Α΄ ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΠΕΡΓΙΑΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΠΟΥ ΕΚΔΙΚΑΣΘΗΚΑΝ ΤΑ ΕΤΗ 1950-1960

α/α	Αρθ. Απόφασης	Ειδ/τα Απεργιών	Σκοπός Απεργίας	Αποφ. Δικαστ./ριου	σελ
1	Πρ. Αθηνών 3315 / 50	Υπάλληλοι Κινηματογράφων	Βελτίωση Αποδοχών	Νόμιμη Απεργία Ναι μισθοί Υπερήμεριας	107
2	Αρ. Πάγος 670 / 53	Τυπογράφοι	Βελτίωση Αποδοχών	Μη Καταχρηστική Απεργία - ακυρή η απόλυση μισθ.	107
3	Αρ. Πάγος 431 / 59	Εργοδότης	Οικονομικά Αιτήματα	Νόμιμη Ανταπερ- γία - Όχι μισθοί υπερήμεριας	108

Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Αθηνών 3315/50 (Δ.Ε.Ν. 1950 σελ. 521).

Ο ενάγων εργαζόταν ως χειριστής-υπάλληλος του κινηματογράφου της εναγομένης από την 15/10/44.

Στις 17/3/50 οι υπάλληλοι των κινηματογραφικών επιχειρήσεων-μεταξύ των οποίων και ο ενάγων- διεξήγαγαν απεργία, *όχι από κακοβουλία*, αλλά με σκοπό βελτίωσης των ανεπαρκών αποδοχών τους, έχοντας την πρόθεση να συνεχίσουν την εργασία τους μετά την λήξη της. Πράγματι μετά την λήξη της στις 24/3, η εναγομένη δέχθηκε την εργασία όλων των απεργούντων υπαλλήλων, εκτός από τις υπηρεσίες του ενάγοντος. Το Πρωτοδικείο δέχθηκε, ότι η συγκεκριμένη απεργία ήταν **νόμιμη αποχή** από την εργασία, αφού δεν είχε ασκηθεί κακόβουλα, και αποτελεί νόμιμο μέσο βελτίωσης των όρων της εργασίας του μισθωτού. Συνεπώς δεν συνεπάγεται την λύση της εργασιακής σύμβασης.

Το δικαστήριο έκανε δεκτή την αγωγή, συνεπώς η σύμβαση εργασίας δεν λύθηκε με την συμμετοχή του ενάγοντος στην απεργία (17-24/3), και η εναγομένη οφείλει στον ενάγοντα **μισθούς υπερημερίας** από 24/3 έως 15/5 και το δώρο του Πάσχα.

Ιστορικό απόφασης Αρείου Πάγου 670/53* (Δ.Ε.Ν. 1954 σελ. 100 και σελ. 22).

Ο αναιρεσίβλητος ενάγων, συμμετείχε στη γενική απεργία των τυπογράφων Αθηνών κηρυχθείσα στις 4/9/50, με αίτημα τη βελτίωση των αποδοχών του. Ο διαχειριστής της Γερμανικής αναιρεσιούσας εταιρείας, απέλυσε τον τυπογράφο μετά τη λήξη της απεργίας -που έληξε μετά 52 ημέρες- θεωρώντας ότι υπήρξε σιωπηρή καταγγελία της σύμβασης από τον αναιρεσίβλητο.

Ο Άρειος Πάγος, έκρινε ότι η παράταση της απεργίας κατά 52 ημέρες **δεν** υπερέβη τα εύλογα χρονικά όρια, αφού οι εργοδότες δεν υποχωρούσαν απέναντι στα **δίκαια αιτήματα** των τυπογράφων.

Συνεπώς, -αφού μάλιστα δεν υπάρχει πταίσμα του αναιρεσίβλητου κατά τη διάρκεια της απεργίας, ούτε από τους λοιπούς απεργούς- η απεργία **δεν ήταν καταχρηστική** και συνεπάγεται ότι δεν έγινε σιωπηρή καταγγελία της σύμβασης από τον ενάγοντα-αναιρεσίβλητο λόγω της συμμετοχής του στην απεργία αυτή.

* (επικυρώνει την 4666/52 Πρωτοδικείου Αθηνών).

Ιστορικό απόφασης Αρείου Πάγου 431/59 (Δ.Ε.Ν. 1959 σελ 906).

Τα συνδικάτα «Ένωση Προσωπικού ΗΕΜ» και «Σύνδεσμος προσωπικού λεωφορείων ΗΕΜ» κήρυξαν απεργία, (με τη μορφή 3ωρων στάσεων εργασίας) για τις 3, 8, 10, 16 και 23/1/59 προς διεκδίκηση οικονομικών αιτημάτων. Ο αναιρεσίβλητος -που εργαζόταν ως ηλεκτροτεχνίτης στο αμαξοστάσιο της αναιρεσιούσης επιχείρησης μεταφοράς προσώπων- συμμετείχε στις απεργίες αυτές.

Η αναιρεσιούσα, κήρυξε -για τις ίδιες παραπάνω μέρες της απεργίας- **ανταπεργία** για όλη την ημέρα μη δεχόμενη την εργασία του αναιρεσίβλητου για το υπόλοιπο 5ωρο του 8ωρου ωραρίου -μετά τη λήξη της 3ωρης στάσης εργασίας. Ο ηλεκτροτεχνίτης έκανε αγωγή, διεκδικώντας μισθούς υπερημερίας για το χρόνο της ανταπεργίας (5ωρα των 3, 8, 10, 16, 23/1/59).

Ο Άρειος Πάγος, *ακύρωσε την απόφαση του Πρωτοδικείου* και αποφάσισε ότι -επειδή η ανταπεργία αυτή*, όντας νόμιμο δικαίωμα του εργοδότη, δεν προσκρούει στο άρθρο 281 Α.Κ.- ο εργοδότης ΗΕΜ δεν οφείλει στον αναιρεσίβλητο μισθούς υπερημερίας.

*(η συγκεκριμένη ανταπεργία δεν ασκήθηκε καταχρηστικώς).

Β' ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΠΕΡΓΙΑΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΠΟΥ
ΕΚΔΙΚΑΣΘΗΚΑΝ ΤΑ ΕΤΗ: 1960- 1968.

Β' ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΠΕΡΓΙΑΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΠΟΥ ΕΚΔΙΚΑΣΘΗΚΑΝ
ΤΑ ΕΤΗ 1960-1968

α/α	Αριθ. Απόφασης	Ειδ/τα Απεργιών	Σκοπός Απεργίας	Αποφ. Δικαστ./ρίου	σελ
1	Πρ. Χαλκίδας 260 / 64	Εργάτες	Επαναπροσλήψη μισθωτών	Άκυρες οι απολύσεις - ναι μισθοί υπερημ.	111
2	Πρ. Αθηνών 6942 / 64	Υαλουργοί	Καθιέρωση χρονικού ημερομισθίου	Έγκυρες οι καταγγελίες σύμβασης	111
3	Αρ. Πάγος 387 / 64	Οδηγοί Ηλεκτ. Αμαξ/χειών	Μεταβολή Ωραρίου εργασίας	Μη καταβολή μισθών υπερημερίας	112
4	Πρ. Αθηνών 5853/65	Ναυπηγοί	Επαν/ληψη συναδ. Αύξηση αποδοχών Χορηγ. επιδόμ.	Παράνομα Αιτήματα - Έγκυρες οι απολύσεις	113
5	Αρ. Πάγος 296/66	Συρματοουργοί	Οικονομικά Αιτήματα	Καταχρηστική Απεργία	114
6	Πρ. Θεσσαλονίκης 234/66	Εργολήπτης Δημ.σ. Έργων	—	Όχι μισθοί υπερημερίας	115
7	Πρ. Ηρακλείου 11/67	Αρτοποιοί	Εργασιακά Αιτήματα	Έγκυρη απόλυση - όχι υπερημερία εργοδότη	116
8	Πρ. Αθηνών 10280 / 67	Οργάνωση Μεταλλίων Ελευσίνας	Οικονομικά Αιτήματα	Νόμιμη Απεργία	116
9	Αρ. Πάγος 272 / 68	Λινοτύπης	Αύξηση βασικού ημερομισθίου	Σιωπηρή καταγγελία σύμβασης από μισθ.	117

**Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Χαλκίδας 260/64 (Δ.Ε.Ν.
1964 σελ.840).**

Η ενάγουσα εταιρία απέλυσε 23 εργάτες από το εργοστάσιό της στη Χαλκίδα, με την πρόφαση ότι έχει οικονομικά προβλήματα -λόγω περιορισμού των εργασιών της (ακυρώσεις παραγγελιών κ.λ.π.).

Συγχρόνως με την παραπάνω απόλυση, η ενάγουσα ζήτησε από τον πρόεδρο του σωματείου των εργατών της να **αυξήσουν την απόδοση τους** -εργαζόμενοι εντατικά- με **αντάλλαγμα την καταβολή επιδόματος**, πράγμα που δείχνει ότι *κάθε άλλο* παρά είχε περιοριστεί η οικονομική δραστηριότητά της. Αφ' ετέρου, απεδείχθη η αύξηση των παραγγελιών της από πελάτες του εσωτερικού-εξωτερικού, πράγμα που επιμελώς έκρυβε.

Η αδικαιολόγητη και εσπευσμένη αυτή απόπλυση των 23ων, δείχνει ότι η ενάγουσα δεν προέβη σε αυτές ως λήψη μέτρων σύμφωνα με την **καλή πίστη**. Κατόπιν, το νεοσυσταθέν σωματείο αποφάσισε απεργία αλληλεγγύης προς τους απολυθέντες συναδέλφους τους, η οποία έγινε καθολικώς αποδεκτή. Ο Χ διαβίβασε την απόφαση του Εργατικού Κέντρου Ευβοίας για απεργία -δηλώνοντας το ελεύθερο της συμμετοχής. Η ενάγουσα, όμως, θεωρώντας τον υπαίτιο για την κήρυξη της απεργίας, τον απέλυσε μαζί με άλλους 8 εργαζομένους.

Όπως απεδείχθη, η ενάγουσα απέλυσε τους παραπάνω 9 από εκδίκηση, λόγω της νόμιμης συνδικαλιστικής τους δράσης, και για λόγους δυσφορίας της εξαιτίας της ίδρυσης σωματείου του προσωπικού της. Ο Άρειος Πάγος απέρριψε την αγωγή της ενάγουσας, καθιστώντας **άκυρες** τις απολύσεις των 9, και αναγνωρίζοντας σ' αυτούς δικαιώματα για μισθούς υπερημερίας.

**Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Αθηνών 6942/64 (Δ.Ε.Ν.
1966 σελ.248).**

Οι μισθωτοί της βιομηχανίας Υαλουργίας -προς εξαναγκασμό του εργοδότη να αποδεχθεί νέο σύστημα καθορισμού αποδοχών βάσει καθιέρωσης του χρονικού ημερομισθίου (και ενώ το θέμα είχε ανατεθεί στο Δ.Δ.Δ.Δ.)- διεξήγαγε 4ωρες στάσεις εργασίας που έγιναν 6ωρες, ενώ συγχρόνως κατά τις υπόλοιπες ώρες μείωσαν την παραγωγή κατά 50-80%, και δημιουργούσαν επεισόδια εις βάρος των υαλουργών που επιθυμούσαν να εργασθούν. Αμυνόμενη η εναγομένη, κήρυξε **ανταπεργία** για περιορισμό της οικονομικής της ζημιάς.

Κατόπιν, εκατέρωθεν δόθηκε συμβιβαστική λύση και το εργοστάσιο άρχισε να επαναλειτουργεί, όμως οι μισθωτοί συνέχισαν τη μειωμένη αποδοτικότητα κατά 50%, με αποτέλεσμα να ζημιώνεται καθημερινά η εναγομένη. Συγχρόνως εξεδόθη η απόφαση του Δ.Δ.Δ.Δ., όπου ορίστηκε το σύστημα καθορισμού αποδοχών βάσει του χρόνου και επιπλέον η καταβολή επιδόματος ανθυγιεινής εργασίας 10%. Συνεπώς τα αιτήματα των απεργών ικανοποιήθηκαν.

Παρά ταύτα, οι υαλουργοί συνέχισαν μειωμένη παραγωγή, έτσι η εναγομένη, **για να μη χρεοκοπήσει**, αναγκάστηκε να **διακόψει τη λειτουργία της και να απολύσει τμηματικά όλο το προσωπικό της**.

Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι οι καταγγελίες σύμβασης των υαλουργών είναι **έγκυρες**, αφού δ ε ν έγιναν από εχθρότητα και εκδίκηση του εργοδότη, αλλά για προστασία του επαγγελματικού του συμφέροντος. Συνεπώς, δεν υπερβαίνουν το άρθρο 281 Α.Κ. και ο ενάγων υαλουργός **δεν δικαιούται αποδοχές υπερημερίας**.

Ιστορικό Αρείου Πάγου 387/64* (Δ.Ε.Ν. 1964 σελ.493).

Η Ένωση προσωπικού ΕΗΣ διεξήγαγε στάσεις εργασίας από 17/9/62 2ωρες (2 φορές την ημέρα), με **αίτημα** να επιτρέπεται στους οδηγούς των ηλεκτρικών αμαξοστοιχιών, η απομάκρυνση από τους τόπους εργασίας τον χρόνο που αντικαθίστανται από τους βοηθούς συναδέλφους τους.

Η αναιρεσιούσα εργοδότηρια, ανακοίνωσε ότι κηρύσσει ανταπεργία για τις ημέρες αυτές, και ότι θα δεχθεί για εργασία μ ό ν ο τους οδηγούς που θα δηλώσουν ότι δεν θα συμμετάσχουν στη στάση εργασίας, και θα εργασθούν όλο το 8ωρο. Απεδείχθη ότι η αναιρεσιούσα δ ε ν διέκοψε τη λειτουργία των λεωφορείων για χάρη της **εξυπηρέτησης του κοινού** (κοινής ωφέλειας η επιχείρηση), και για την αποφυγή ατυχημάτων των επιβατών, γι' αυτό και απαίτησε από τους μισθωτούς να δηλώσουν αν θα απεργήσουν, ώστε να βρει εγκαίρως αντικαταστατές.

Ο αναιρεσίβλητος οδηγός, α ρ ν ή θ η κ ε να δηλώσει εκ των προτέρων, εάν θα συμμετάσχει στη στάση εργασίας, -θεωρώντας ότι προσβάλλεται η προσωπικότητά του- και η εργοδότηρια δεν του επέτρεψε να εργασθεί για 3 ημέρες. Για το λόγο αυτό, ο ηλεκτροδηγός έκανε αγωγή με **αίτημα** να του καταβληθούν **μισθοί υπερημερίας**.

***(Ακύρωσε την 4890/63 Πρωτοδικείου Αθηνών).**

Ο Άρειος Πάγος -ακυρώνοντας την Πρωτόδικη απόφαση- έκρινε ότι ο αναιρεσίβλητος οδηγός **δεν δικαιούται** (σύμφωνα με τα άρθρα 200 και 288 Α.Κ.) **μισθούς υπερημερίας**, επειδή εάν και η αναιρεσιούσα δεν άσκησε το δικαίωμα της ανταπεργίας (όπως απεφάνθη το Πρωτοδικείο) -ώστε να απαλλαγεί από την υποχρέωση μισθών υπερημερίας- ήταν χρέος του οδηγού να δηλώσει αν θα απεργήσει ή όχι, αφού επιπλέον η εργοδότης αποσκοπούσε στην προστασία του κοινωνικού συνόλου.

Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Αθηνών 5853/65 (Δ.Ε.Ν. 1965 σελ.329).

Ο ενάγων σωληνουργός στα Ναυπηγεία του Σκαραμαγκά, συμμετείχε στην απεργία που κηρύχθηκε την 17/4/64 από 70 σωληνουργούς (όχι από σωματείο) με **αιτήματα**:

- 1) την επαναπρόσληψη 2 απολυθέντων συναδέλφων τους.
- 2) την αύξηση των αποδοχών τους κατά 25%.
- 3) τη χορήγηση επιδόματος ανθυγιεινής εργασίας.
- 4) τη χορήγηση ειδικής φόρμας.
- 5) την ίση μεταχείριση.

Ο προσωπάρχης σε συνεργασία με την επιθεώρηση εργασίας και το νομικό σύμβουλο της εναγομένης, εξήγησε στους απεργούς το **αβάσιμο των αιτημάτων τους**, και όλοι μαζί τους συνέστησαν να επανέλθουν στην εργασία τους.

Οι απεργοί **αρνήθηκαν κατηγορηματικά να επανέλθουν**, αν δεν γίνουν δεκτά τα αιτήματά τους. Εξαιτίας της απεργίας σταμάτησε η εργασία άλλων 100 ανεξάρτητων εργατών στο Ναυπηγείο, με συνέπεια τη μη έγκαιρη παράδοση των πλοίων και τη δυσφήμιση της εναγομένης. Κατόπιν τούτων, η εναγομένη απέλυσε 27 απεργούς προτρέποντας τους άλλους να επανέλθουν στην εργασία τους. Αυτοί αρνήθηκαν, και η πρώτη αναγκάστηκε να απολύσει στις επόμενες μέρες και τους υπόλοιπους.

Απεδείχθη ότι, η εναγομένη αναγκάστηκε να απολύσει τους απεργούς και να προσλάβει άλλους, με σκοπό μόνο να προστατεύσει το επαγγελματικό της συμφέρον, και **όχι να εκδικηθεί τους απεργούς** για τη συνδικαλιστική τους δράση - αφού όλοι έγιναν μέλη του Σωματείου του Ναυπηγείου μετά την απόλυσή τους. Επίσης τα αιτήματα των απεργών ήταν **αβάσιμα** (το ημερομίσθιο ήταν μεγαλύτερο από το της ΣΣΕ κατά 30-50%, η ειδική φόρμα είχε ήδη χορηγηθεί, το επίδομα δεν το δικαιούντο) ενώ ο **μοναδικός σκοπός** τους ήταν το παράνομο αίτημα, ήτοι ο εξαναγκασμός για την επαναπρόσληψη

των συναδέλφων τους, οι οποίοι σημειωτέον απολύθηκαν νόμιμα (λόγω ανάρμοστης συμπεριφορά+ πειθαρχικά).

(**παρατήρηση:** με μετέπειτα νόμο δίνεται η δυνατότητα απαγόρευσης της συνέχισης της απεργίας από το δικαστήριο, και όχι λύση της απεργίας μέσω της απόλυσης των απεργών).

Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι οι απολύσεις είναι **έ γ κ υ ρ ε ς** και απέρριψε την αγωγή τους για μισθούς υπερημερίας. Ομοίως, έκρινε και ο Άρειος Πάγος με την 495/66 (Δ.Ε.Ν. 1966 σελ. 897) και το Πρωτοδικείο Αθηνών με την 16953/65 απόφασή του (Δ.Ε.Ν. 1966 σελ. 248).

Ιστορικό απόφασης* Αρείου Πάγου 296/66 (Δ.Ε.Ν. 1966 σελ.545).

Την 4/6/65 αποφασίστηκε απεργία του προσωπικού της εναγομένης, (στην οποία έλαβε μέρος και ο ενάγων-αναιρεσείων), από το Δ.Σ. του Σωματίου των συρματοουργών -και ό χ ι νομότυπα από τη Γ.Σ.- με **οικονομικές διεκδικήσεις** (αύξηση 30%).

Η διεξαγωγή της απεργίας συνεχίστηκε για 52 ημέρες με απόφαση που ελήφθη από τους απεργούς -κατόπιν οχλαγωγίας. Οι σχέσεις μεταξύ εργαζομένων και εργοδότη ήταν πάντα **άριστες**, αφού ήδη η επιχείρηση παρείχε μισθούς υψηλότερους από τους οριζόμενους από την Σ.Σ.Ε. και από τις άλλες ομοειδείς επιχειρήσεις, εκφράζοντας την ευγνωμοσύνη τους - διαρκώς- απέναντι στον εργοδότη. Επίσης η απεργία κηρύχθηκε σε εποχή όπου αφενός ήταν **κρίσιμη** για την παραγωγή της επιχείρησης, αφετέρου γίνονταν **διαπραγματεύσεις** για τη σύναψη νέας Σ.Σ.Ε..

Οι απεργοί, όχι μόνο δεν περίμεναν τα αποτελέσματα των διαπραγματεύσεων, αλλά **πολλαπλασίασαν** τα αιτήματά τους, εκτός από το 30%. Μόλις υπεγράφη η νέα Σ.Σ.Ε. (18/6/65), η εναγόμενη- αναιρεσίβλητος κάλεσε αμέσως τους απεργούς να επανέλθουν στην εργασία τους, διαβεβαιώνοντας ότι θα τηρήσει την αύξηση που προβλέπει η Σ.Σ.Ε. -και μάλιστα αναδρομικώς. Οι απεργοί εξακολούθησαν την απεργία τους (αόριστης λήξης), διεκδικώντας τώρα την ικανοποίηση των ζόντων αιτημάτων τους, τα οποία μάλιστα ήταν **αβάσιμα** και **ανεδαφικά**. Επίσης, έκαναν **κατάληψη** του εργοστασίου, εμπόδιζαν με τη βία αυτούς που επιθυμούσαν να εργασθούν, ύβριζαν τους εκπροσώπους της εναγομένης, με αποτέλεσμα να συσσωρευτούν εναντίον τους αρκετές μηνύσεις. Παράλληλα, κινητοποίησαν και άλλα Σωματεία της πόλης για απεργία αλληλεγγύης.

* (Επικυρώνει την απόφαση του Πρωτοδικείου Χαλκίδος 485/65 (Δ.Ε.Ν. 1966 σελ. 68)).

Η αναιρεσίβλητος εργοδότηρια, λόγω της τεράστιας ζημίας- κινδυνεύουσα να καταρρεύσει- κάλεσε πάλι την 19/6/65 τους απεργούς για εργασία, όμως αυτοί με απόφαση της Γ.Σ. τους αρνήθηκαν, αποφάσισαν δε τη συνέχιση της απεργίας με τα υπόλοιπα αιτήματα, δηλώνοντας ότι δεν θα επανέλθουν, αν αυτά δεν ικανοποιηθούν.

Μετά από αποχή από την εργασία 52 ημερών, οι απεργοί θέλησαν να επανέλθουν στην εργασία τους, (χωρίς να έχουν ικανοποιηθεί τα αιτήματά τους). Η αναιρεσίβλητος αρνήθηκε τις υπηρεσίες τους, έχοντας ήδη προσλάβει για τις ανάγκες της νέο προσωπικό.

Ο Άρειος Πάγος, επικυρώνοντας την απόφαση του Πρωτοδικείου, έκρινε ότι η συγκεκριμένη απεργία είναι *καταχρηστική*, λόγω των παραπάνω ενεργειών των απεργών. Συνεπώς, ο ενάγων έλυσε τη σύμβαση εργασίας του με **δική του υπαιτιότητα**. Συνεπώς, είναι έγκυρη η απόλυση του, και δεν οφείλονται σ' αυτόν μισθοί υπερημερίας.

Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης 234/66 **(Δ.Ε.Ν. 1966 σελ. 558).**

Ο εναγόμενος-εργολήπτης δημοσίων έργων δήλωσε στους εργαζόμενους -μεταξύ των οποίων και ο ενάγων- ότι επειδή συμμετέχει σε απεργία των εργοληπτών δημοσίων έργων όλης της χώρας -που κηρύχθηκε από την ομοσπονδιακή συνδικαλιστική οργάνωση- διακόπτει και αυτός τις εργασίες του ως ανάδοχος δημοσίου έργου. Συνέπεια αυτών, ήταν **να αποκλείσει** τους εργαζόμενους (και τον ενάγοντα) **από τις εργασίες τους**, μη παρέχοντας σε αυτούς τα μέσα εργασίας.

Ο ενάγων, στη διάρκεια της διακοπής της εργασίας, πήγαινε κάθε πρωί στον τόπο εργασίας -σε περίπτωση που θα γίνει δεκτή η εργασία του. Όταν έληξε η απεργία των εργοληπτών, ο εργολήπτης ειδοποίησε τους μισθωτούς, και ο ενάγων **επανήλθε στην εργασία του**.

Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι δεν αποτελεί ανταπεργία η συγκεκριμένη διακοπή της λειτουργίας της επιχείρησης, συνεπώς ο εναγόμενος εργολήπτης είναι **υπερήμερος** έναντι του ενάγοντα (και όχι η επιχείρηση), στον οποίο οφείλονται τα ημερομίσθια 19 ημερών διακοπής.

Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Ηρακλείου 11/67 (Δ.Ε.Ν. 1967 σελ.783).

Ο ενάγων μαζί με τους υπόλοιπους 4 συναδέλφους του αρτεργάτες, διεξήγαγαν την 3/9/66 απεργία στο αρτοποιείο της εναγομένης **-μη ανήκοντες σε επαγγελματικό Σωματείο-** διεκδικώντας ένα εργασιακό αίτημα.

Παρά τις αντιρρήσεις της εναγομένης εργοδότηδος για την ικανοποίηση του αιτήματός τους, συνέχισαν την απεργία τους, απέχοντας από την εργασία έως 7/9/66, οπότε οι 4 αρτεργάτες - εκτός του ενάγοντος- επανήλθαν στην εργασία τους. Την επομένη όταν ο ενάγων πήγε να δουλέψει, η εναγομένη αρνήθηκε τις υπηρεσίες του -έχοντας θεωρήσει **λυμένη τη σύμβαση εργασίας του-** λόγω **αδικαιολόγητης αποχής από την εργασία.**

Το Πρωτοδικείο θεώρησε έγκυρη την καταγγελία της σύμβασης του ενάγοντος, και συνεπώς το αίτημα της αγωγής για μισθούς υπερημερίας έως 18/11/66 **α π ο ρ ρ ί π τ ε τ α ι** ως μη νόμιμο.

Ιστορικό απόφασης* Πρωτοδικείου Αθηνών 10280/67 (Δ.Ε.Ν. 1968 σελ.190).

Στα μεταλλεία της Ελευσίνας εκδηλώθηκαν απεργίες και στάσεις εργασίας μεταξύ της 6ης έως και 28/4/64, -με τη συμμετοχή του 80% των εργατών και αιτήματα οικονομικά- οι οποίες ουσιαστικά σταμάτησαν τη λειτουργία της ενάγουσας. Η ενάγουσα ισχυρίζεται ότι δεν μπορεί να ικανοποιήσει τα αιτήματα των απεργών, και ως αντιμετώπιση των απεργιακών κινητοποιήσεων έκανε **ανταπεργία** από 29/4 έως 5/5 ασκώντας νομίμως το δικαίωμά της.

Λόγω μιας αιφνίδιας άφιξης ενός πλοίου -το οποίο είχε ναυλωθεί από αλλοδαπό πελάτη, για να φορτώσει την παραγγελία που είχε συμφωνήσει με την ενάγουσα- η τελευταία ήρε την ανταπεργία στις 6/5/64. Οι εργάτες επανέλαβαν τις απεργιακές κινητοποιήσεις τους και η ενάγουσα ,ως αντίδραση, ξανάρχισε ανταπεργία από 7-13/5/64.

Και οι δύο ανταπεργίες διεξήχθησαν **νόμιμα** (όλο το προσωπικό απεκλείσθη από την εργασία, καμία παραγωγή δεν έγινε) και ο εναγόμενος συνεπώς δεν προσέφερε την εργασία του κατά την διάρκεια της ανταπεργίας, συνεπώς λόγω αυτής **δεν δικαιούται μισθούς υπερημερίας** από 29/4/-5/5 και από 7-13/5.

* (Η απόφαση 55/69 του Αρείου Πάγου (Δ.Ε.Ν. 1968 σελ. 257) την επικυρώνει).

**Ιστορικό απόφασης* Αρείου Πάγου 272/68 (Δ.Ε.Ν. 1969
σελ.581).**

Ο αναιρεσείων εργαζόταν ως λινοτύπης στην εφημερίδα των αναιρεσιβλήτων. Το σωματείο, στο οποίο ήταν μέλος ο αναιρεσείων, κήρυξε απεργία (και συγκεκριμένα το ΔΣ αυτού), με αίτημα την αύξηση του βασικού ημερομισθίου των λινοτυπών κατά 10%.

Στις 12/3/65, 23 τυπογράφοι -μαζί και ο αναιρεσείων- έκαναν στάση εργασίας, ειδοποιώντας τον εργοδότη μ ό λ ι ς 10 λεπτά πριν από την έναρξη της στάσης. Οι απεργοί, κατέλαβαν τα μέσα εργασίας και εμπόδιζαν τους υπόλοιπους τυπογράφους να εργασθούν, με αποτέλεσμα να μην εκτυπωθεί το φύλλο της εφημερίδας της επομένης ημέρας.

Κατόπιν τούτου, οι αναιρεσίβλητοι εργοδότες κατήγγειλαν -εγκύρως- τη σύμβαση εργασίας 5 εκ των απεργών. Το σωματείο αντέδρασε με 24ωρη απεργία την 26/3/65, με αίτημα την επαναπρόσληψη των απολυθέντων, καθώς και το προαναφερόμενο οικονομικό. Κατόπιν ακολούθησε και 3η απεργία -48ωρη- με σκοπό να μην εκδοθεί το φύλλο των 2,3 και 4 Απριλίου.

Σε όλες τις παραπάνω κινητοποιήσεις, συμμετείχε και ο αναιρεσείων, ενώ τη 2η ημέρα της 48ωρης απεργίας, τον κάλεσε ο εργοδότης να επανέλθει στην εργασία του, αυτός ,δε, αρνήθηκε κατηγορηματικά.

Ο Άρειος Πάγος έκρινε ότι με αυτές του τις ενέργειες ο αναιρεσείων κατήγγειλε σιωπηρά τη σύμβαση εργασίας του, συνεπώς οι αναιρεσίβλητοι εργοδότες δεν του χρωστούν μισθούς υπερημερίας.

*(Επικυρώνει την 5353/65 Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης και την 526/67 Ολομέλειας του Αρείου Πάγου).

Γ' ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΠΕΡΓΙΑΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΠΟΥ
ΕΚΔΙΚΑΣΘΗΚΑΝ ΤΑ ΕΤΗ: 1975- 1980.

Γ' ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΠΕΡΓΙΑΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΠΟΥ ΕΚΔΙΚΑΣΘΗΚΑΝ
ΤΑ ΕΤΗ 1975-1980

α/α	Αριθ. Απόφασης	Ειδ/τα Απεργιών	Σκοπός Απεργίας	Αποφ. Δικαστ./ρίου	σελ.
1	Πρ. Αθηνών 3221 / 76	Τεχνίτης Πρεσβόρος	Οικονομικά Αιτήματα	Καταχρηστική η Απόλυση μισθωτού	121
2	Πρ. Αθηνών 4751 / 76	Τυπογράφοι	Οικονομικά Αιτήματα	Παράνομη Απερ- γία - όμως όχι απόλυση μισθωτ.	121
3	Πρ. Κορίνθου 41 / 77	—	Οικονομικά & Εργασιακά αιτήματα	Νόμιμη Απεργία	122
4	Εφ. Αθηνών 268 / 77	Οδηγοί & Βοηθοί φορτηγών αυτοκινήτων	Όχι σε ομαδι- κές απολύσεις	Άκυρες οι απολύσεις	123
5	Πρ. Θηβών 170 / 77	—	Διαφύλαξη & προαγωγή εργα- σιακών συμφε- ρόντων	Νόμιμη Απερ- γία - ναι μι- σθοί υπερμερ.	124
6	Πρ. Αθηνών 14441 / 77	Ενώσεις Σωματεία	Μισθολογικά & Εργασιακά Αιτήματα	Νόμιμη Απεργία	124
7	Εφ. Αθηνών 1551 / 77	Εργατοτεχνίτης Σωληνουργός	—	Παράνομη Απεργία	125
8	Εφ. Αθηνών 5780 / 77	Εργάτες	Επαναπρόλη- ψη μισθωτού	Νόμιμη Αντα- περγία - εγκυ- ρες οι απολύσεις	125
9	Πρ. Αθηνών 556 / 78	Ηλεκτροτεχνί- της	—	Άκυρη η απόλυση του	126
10	Πρ. Αθηνών 4482 / 78	Νοσοκόμος	—	Παράνομη η Απεργία - εγκυ- ρη η απόλυση	126

11	Ειρ. Αθηνών 1933 / 79	Ιπτάμενοι Μηχανικοί	—	Επιβολή ασφαλιστικών μέτρων	127
12	Πρ. Σπάρτης 95 / 79	Τεχνική Δ.Ε.Η	—	Νόμιμη π μη καταβολή μισθών	127
13	Ειρ. Ταμυνέων 6 / 79	Υπάλληλος Δ.Ε.Η	—	Καταβολή μισθών σε προ- σωπικό ασφαλείας	127
14	Ειρ. Αθηνών 4571/ 79	—	Μέτρα για προστασία υγείας	Καταχρηστική Αντάπεργια	128

Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Αθηνών 3221/76 (Δ.Ε.Ν. 1976 σελ.1006).

Ο ενάγων δούλευε στην εναγόμενη εταιρία ως τεχνίτης- πρεσαδόρος, ήταν ικανότατος υπάλληλος και παράλληλα με την εργασία του **ανέπτυξε συνδικαλιστική δράση**, συμμετέχοντας στην ίδρυση σωματείου στο εργοστάσιο της εναγομένης, στο οποίο και εξελέγη *Γενικός Γραμματέας*.

Το σωματείο αυτό, πραγματοποίησε απεργία για την ικανοποίηση δίκαιων αιτημάτων (αύξηση μισθού, καταβολή καθυστερούμενων επιδομάτων αδείας), κατά τη διάρκεια της οποίας όλοι οι απεργοί συμπεριφέρθηκαν **καλά** και διαφύλαξαν την παρουσία του εργοδότη.

Μετά τη λήξη της απεργίας (29/6/75) η εναγόμενη έθεσε τον ενάγοντα σε **αναγκαστική άδεια** μέχρι την 11/9/75 όπου και τον απέλυσε **-χωρίς έγγραφη καταγγελία και αποζημίωση**. Η απόλυση αυτή εκτός από άδικη είναι και **καταχρηστική**, διότι -όπως απεδείχθη- έγινε από **εκδίκηση του εργοδότη** για τη συνδικαλιστική του δράση και για **εκφοβισμό** των υπόλοιπων εργαζομένων.

Το Πρωτοδικείο αποφάσισε -λόγω της ακυρότητας της απόλυσης- ότι η εναγόμενη έγινε **υπερήμερη** και χρωστάει στον ενάγοντα μισθούς από 11/9/75 έως 11/12/75.

Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Αθηνών 4751/76 Δ.Ε.Ν. 1976 σελ.1113).

Οι εναγόμενοι δούλευαν ως τυπογράφοι στην ATHENS DAILY POST, ήταν μέλη του σωματείου της Ένωσης Τεχνικών Ημερησίου και Περιοδικού Τύπου Αθηνών, ζήτησαν την **εφαρμογή** και σε αυτούς της συμφωνίας (21/3/75) μεταξύ του σωματείου τους και της αντίστοιχης εργοδοτικής Ένωσης Ιδιοκτητών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών, περί των αποδοχών των τυπογράφων.

Ο ενάγων ιδιοκτήτης, αρνήθηκε να εφαρμόσει την παραπάνω συμφωνία για τους εναγόμενους τυπογράφους -που δούλευαν στην εφημερίδα του. Κατόπιν το σωματείο των εναγομένων προσπάθησε να λύσει τη διαφορά με τον ενάγοντα **ιδιοκτήτη, χωρίς αποτέλεσμα**. Τότε οι εναγόμενοι πραγματοποίησαν απεργία την 22/3/76 **-χωρίς την έγκριση της Γ.Σ. του σωματείου τους-** και ο ενάγων κήρυξε **ανταπεργία** την 2/4/76.

Το Πρωτοδικείο έκρινε, ότι όντως η απεργία των εναγομένων είναι **παράνομη**, όμως **απέρριψε** το αίτημα της αγωγής ότι η συμμετοχή των εναγομένων στην παράνομη αυτή απεργία αποτελεί **σιωπηρή** εκ μέρους των λύση της σύμβασης εργασίας τους.

**Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Κορίνθου 41/77 (Δ.Ε.Ν. 1978
σελ. 316).**

Το εν λόγω σωματείο, κήρυξε 48ωρη απεργία κατόπιν σύγκλησης της Γ.Σ. από προσωρινή διοίκηση του σωματείου -και όχι νομότυπα από το Δ.Σ. αυτού. Όμως η απεργία νομιμοποιήθηκε εκ των υστέρων από την Γ.Σ. της 23/4/77.

Τα απεργιακά αιτήματα ήταν τα εξής:

Ως κύρια: 1α. Αύξηση του ημερομισθίου και

1β. Παροχή επιδόματος πολυετίας

Ως δευτερεύουσα: 2α. Επίδομα ανθυγιεινής εργασίας

2β. Επανάληψη του επιδόματος καλής απόδοσης

2γ. Καθιέρωση ωραρίου 5 ημερών και 40 ωρών

2δ. Καταβολή -αναδρομικώς- των επιδομάτων

ανθυγιεινής εργασίας (βάσει της νέας Σ.Σ.Ε.) και

2ε. Βελτίωση των εργασιακών συνθηκών.

Απεδείχθη, ότι τα παραπάνω αιτήματα, **δεν αποτέλεσαν αντικείμενο των αποφάσεων του Δ.Δ.Δ.Δ. (37/76 και 51/76)** -όπως ισχυρίζεται η εναγόμενη εταιρία-

συνεπώς δεν υπόκεινται της ισχύος των Διαιτητικών αποφάσεων, άρα τα συγκεκριμένα αιτήματα δεν έχουν πρόβλημα νομιμότητας από αυτήν την άποψη.

Επίσης, απεδείχθη ότι η εναγόμενη εργοδοσία είχε την οικονομική ευχέρεια να ικανοποιήσει τα δίκαια αιτήματα των απεργών, ότι η εν λόγω απεργία ούτε ήταν απαγορευμένη (λόγω της ισχύος της Δ.Α.), καθώς ακόμα ότι **δεν αντέβαινε στην καλή πίστη** ή στα χρηστά ήθη ή στον οικονομικό και κοινωνικό σκοπό του δικαιώματος. Σημειωτέον ότι το σωματείο, φρόντισε να υπάρχει το αναγκαίο προσωπικό ασφαλείας.

Κατόπιν τούτων, η απόλυση των εναγόντων απεργών από την εργοδοσία -την επόμενη μέρα της λύσεως της απεργίας- είναι **άκυρη**, αφού επιπλέον η εργοδοσία δεν κατέβαλλε την νόμιμη αποζημίωση ούτε έγινε έγγραφη καταγγελία.

Συνεπώς, η εναγόμενη εταιρία χρωστάει στους απολυμένους απεργούς μισθούς υπερημερίας από 24/3/77.

Ιστορικό απόφασης* Εφετείου Αθηνών 268/77 (Δ.Ε.Ν. 1978 σελ. 382).

Οι ενάγοντες, δούλευαν στην εναγομένη ως οδηγοί και βοηθοί φορτηγών αυτοκινήτων, όταν πληροφορήθηκαν ότι η εργοδότηρια εταιρία σχεδίαζε **ομαδικές απολύσεις** αυτών λόγω της εποχιακής κάμψης των εργασιών της. Τότε οι ενάγοντες -προσπαθώντας για τη ματαίωση των απολύσεων- πρότειναν στην εναγομένη να επιβαρυνθούν οι ίδιοι την κάμψη των εργασιών, λαμβάνοντας περιοδικά *άδειες χωρίς αποδοχές*.

Η εναγομένη φαινομενικά δέχεται το αίτημα των εναγόντων, όμως στις 20/10/75 **αιφνιδιαστικά απολύει** 13 από αυτούς. Οι τελευταίοι κατήλθαν σε απεργία, -όπου συμμετείχαν σε αυτή όλοι οι οδηγοί και βοηθοί φορτηγών της Αττικής- χωρίς την απόφαση του σωματείου τους. Όμως, η απεργία τους νομιμοποιήθηκε εκ των υστέρων από τη Γ.Σ. του σωματείου τους.

Στις 23/10/75 έγινε σύνοδος της τριμερούς σύσκεψης συνεργασίας, και κατόπιν ψηφοφορίας το θέμα ρυθμίστηκε ευνοϊκά *υπέρ των εναγόντων*, οπότε και η απεργία τερματίστηκε την 29/10/75. Την επομένη, όμως, η εναγομένη **αρνήθηκε** την εργασία των εναγόντων έως την 13/11/75. Η εναγομένη ισχυρίστηκε ότι η απεργία εκτός από παράνομη ήταν και καταχρηστική, αφού κάποιοι από τους απεργούς κατά τη διάρκεια της απεργίας προέβησαν σε παρεμπόδιση των επιθυμούντων να εργασθούν.

Απεδείχθει, ότι οι παράνομες αυτές ενέργειες δεν είχαν ως αφετηρία την συλλογική πρόθεση των απεργών, ή των εκτελεστών της απεργίας, αλλά προέρχονται από μεμονωμένα άτομα, στα οποία δεν περιλαμβάνονταν κάποιος από τους ενάγοντες. Συνεπώς η συμμετοχή στην εν λόγω απεργία των εναγόντων δεν υποδηλώνει καταγγελία της σύμβασης εργασίας από τους ίδιους τους απεργούς και η εναγομένη εργοδότηρια οφείλει στους ενάγοντες, από το χρόνο λήξης της απεργίας, μισθούς υπερημερίας

*(επικυρώνει την πρωτόδικη απόφαση).

Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Θηβών 170/77 (Δ.Ε.Ν. 1977 σελ.).

Οι ενάγοντες διεξήγαγαν απεργία (στάσεις εργασίας) και οι εργοδότες της εναγόμενης κατήγγειλαν τη σύμβαση εργασίας τους στις 8/2/77 και αρνούσαν να δεχθούν την εργασία τους από 9/2/77 – 21/4/77. Απεδείχθει ότι η συγκεκριμένη απεργία ουδέποτε έγινε καταχρηστική αφού:

1. Τα κίνητρα των απεργών ήταν η προαγωγή και η διαφύλαξη των εργασιακών τους συμφερόντων.
2. Κανένα επεισόδιο ή παράνομη ενέργεια δεν εκδηλώθηκαν από τους απεργούς ή άλλους. Κατά τη διάρκεια της απεργίας οι απεργοί τήρησαν νόμιμη στάση. Οι οξείες φράσεις που είχαν γράψει στα πλακάτ δεν αποτελούν προσβολή της ελευθερίας της εργασίας, όπως λένε οι εναγόμενοι εργοδότες, αλλά αποτελούν συνήθεις μαχητικές εκδηλώσεις των απεργών.
3. Το μόνο παράτυπο της απεργίας ήταν η διαδικασία λήψης απόφασης από τη Γ.Σ., αυτό όμως δεν μπορεί να κάνει την απεργία καταχρηστική. Κατόπιν αυτών το δικαστήριο δέχτηκε ότι η συμμετοχή των εναγόμενων στην απεργία δεν αποτελεί απόφαση λύσης της σύμβασής τους, ενώ οι εναγόμενοι εργοδότες τους απέλυσαν για λόγους εκδίκευσης και εκφοβισμού των υπολοίπων. Για αυτό και χρωστούν στους ενάγοντες μισθούς υπερημερίας από 9/2/77 έως 21/4/77.

Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Αθηνών 14441/77 (Δ.Ε.Ν. 1977 σελ.).

Τα εργοδοτικά σωματεία «Σύνδεσμος Ελλήνων Βιομηχάνων» και «Ένωση Ελλήνων Σιδηροβιομηχανιών» στρέφονται με αγωγή κατά του σωματείου «Ένωση Χαλυβουργών Βιομηχανίας Μεγαρίδος» και «Πανελληνίας ομοσπονδίας εργατοϋπαλλήλων Μετάλλου», επειδή τα τελευταία σωματεία κατήλθαν σε αλληπάληλες 24ωρες απεργίες και απειλούν με κυκλικές στο μέλλον, ενώ τα αιτήματα της απεργίας τους έχουν ρυθμιστεί με την πρόσφατη Σ.Σ.Ε (10/5/77 υπογραφείσα μεταξύ των πλέον αντιπροσωπευτικών οργανώσεων πανελληνίου εμβέλειας. Συνεπώς, τα απεργούντα σωματεία είναι μέλη των παραπάνω οργανώσεων και καλύπτονται από Σ.Σ.Ε.

Για τον λόγω αυτό τα απεργούντα σωματεία έχουν υποχρέωση συμμόρφωσης προς τους όρους της Σ.Σ.Ε. και άσκησης επιρροής προς τα μέλη τους προς τον παραπάνω σκοπό.

Απεδείχθει όμως ότι οι συγκεκριμένες κινητοποιήσεις αποβλέπουν στην ικανοποίηση αιτημάτων μη ρυθμισθέντων από τη Σ.Σ.Ε. της 10/5/77, η οποία ρυθμιζε μισθολογικούς όρους διάφορους από τα αιτήματα των απεργών, τα οποία δεν ικανοποιήθηκαν. Συνεπώς, τα εργατικά σωματεία δεν παρέβησαν τις υποχρεώσεις τους για συμμόρφωση με τους όρους της Σ.Σ.Ε., και το Πρωτοδικείο απέρριψε την αγωγή για απαγόρευση των απεργιών αυτών.

**Ιστορικό απόφασης Εφετείου Αθηνών 1551/77 (Δ.Ε.Ν. 1977
σελ.1002).**

Ο ενάγων εργατοτεχνίτης σωληνουργός, με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας -από 28/6/70 ως 28/5/75- εργαζόταν σε Ναυπηγείο της Ελευσίνας. Από 29/5/75 συμμετείχε σε απεργία* προσωπικού ως την 14/6/75.

Η παραπάνω απεργία ήταν παράνομη, διότι πραγματοποιήθηκε **μέσα σε διάστημα 45 ημερών από την έναρξη της Διαιτησίας.**

Το Ναυπηγείο -μετά από απόφαση του Διαιτητικού Δικαστηρίου- προσκάλεσε τους εργαζόμενους για εργασία με νέους όρους. Ο ενάγων - έχοντας ήδη βρει άλλη εργασία- δεν προσήλθε, και αγνόησε εξώδικη ατομική πρόσκληση (1/8/76).

Σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, το δικαστήριο απεφάνθη ότι ο εργαζόμενος δεν απολύθηκε, αλλά κατάγγειλε ο ίδιος την σύμβαση, συνεπώς δεν δικαιούται

- α) αποζημίωση απόλυσης
- β) αποζημίωση 6μηνων αποδοχών
- γ) αποζημίωση για μη χορήγηση άδειας για το 1975.

**Ιστορικό απόφασης* Εφετείου Αθηνών 5780/ 1977 (Δ.Ε.Ν. 1977
σελ. 994).**

Οι εφεσίβλητοι εργαζόμενοι σε εργοστάσιο ελαστικών στη Γλυφάδα Αττικής, με σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου, πραγματοποίησαν απεργία στις 15, 16, 17, 18 και 20/10/75 -με 4ωρες στάσεις εργασίας- **λόγω απόλυσης μέλους επιτροπής του προσωπικού.**

Η εκκαλούσα επιχείρηση, πραγματοποίησε ανταπεργία, από τις 20 ως τις 25/10/75. Αμέσως μετά οι εργαζόμενοι -στις 27/10/75- επανέλαβαν την 4ωρη απεργία με τα ίδια αιτήματα. Η εκκαλούσα, δεν δέχτηκε την προσφερόμενη εργασία, διότι οι εργαζόμενοι δεν είχαν έγκριση από το επαγγελματικό τους σωματείο (Γ.Σ. σωματείου ή έγκριση τουλάχιστον εκ των υστέρων).

* (Η Εφετειακή απόφαση εξαφανίζει την απόφαση Πρωτοδικείου 4086/76, η οποία απόδωσε στους εφεσίβλητους αποδοχές υπερημερίας (27/10 και εντεύθεν)).

Συνεπώς, η εκκαλούσα **έχει δικαίωμα να καταγγείλει την σ.ε. των εφεσίβλητων**, και η μη αποδοχή της προσφερόμενης εργασίας τους **δεν καθιστά αυτήν υπερήμερη**. Επίσης, η εκκαλούσα δεν έγινε υπερήμερη κατά τη διάρκεια της ανταπεργίας (20-25/10/75) -αφού ασκούσε νόμιμα το δικαίωμά της- οι εφεσίβλητοι -συνεπώς- δεν δικαιούνται μισθούς υπερημερίας κατά το χρόνο αυτό.

Ιστορικό Πρωτοδικείου Αθηνών 556/78 (Δ.Ε.Ν. 1978 σελ .904).

Ο ενάγων, δούλευε στο εργοστάσιο της εναγομένης ως ηλεκτροτεχνίτης και ήταν αντιπρόεδρος του σωματείου «Ένωση Ηλεκτροτεχνιτών Πειραιώς».

Στην απεργία στο εργοστάσιο της εναγομένης (23/3- 12/5/77) ο ενάγων ανέπτυξε **έντονη συνδικαλιστική δράση**, με αποτέλεσμα η εναγόμενη να τον **α π ο λ ύ σ ε ι** στις 12/5/77, χωρίς αφ' ενός να προσφύγει στην Επιτροπή Προστασίας Συνδικαλιστικών Στελεχών (για να εξασφαλίσει την άδεια για την απόλυση του ενάγοντος), αφ' ετέρου χωρίς να κάνει έγγραφη καταγγελία και να δώσει αποζημίωση.

Για τους παραπάνω λόγους, το δικαστήριο έκρινε ότι η απόλυση του ενάγοντα είναι **ά κ υ ρ η**.

Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Αθηνών 4482/78 (Δ.Ε.Ν. 1978 σελ. 905).

Η ενάγουσα, ήταν μέλος του Δ.Σ. του Συλλόγου εργαζομένων του νοσοκομείου Θείας Πρόνοιας «Η Παμμακάριστος». Πρωτοστάτησε (ως μέλος του Δ.Σ. του Συλλόγου) στις απεργιακές κινητοποιήσεις που έγιναν στο Νοσοκομείο, **παραβαίνοντας τις διατάξεις του Ν. 330/76 ως εξής:**

α) Όντας -επιπλέον- μέλος της απεργιακής επιτροπής, **δ ε ν** γνωστοποίησε στη Διοίκηση του νοσοκομείου την κήρυξη της απεργίας 8 μέρες πριν.

β) Δεν φρόντισε να υπάρχει το αναγκαίο νοσηλευτικό προσωπικό για την αντιμετώπιση των αναγκών του συνόλου (περίθαλψη ασθενών).

Η ενάγουσα απελύθη από το εναγόμενο Νοσοκομείο, και διεκδικεί με αγωγή την αναγνώριση της απόλυσής της ως **ά κ υ ρ η ς** -λόγω εκδίκησης για τη συνδικαλιστική της δράση και εκφοβισμό των συναδέλφων της. Το δικαστήριο **απέρριψε το αίτημα της αγωγής ως αβάσιμο** και αυτό διότι **συμμετείχε σε παράνομη απεργία εν γνώσει της**.

Ιστορικό απόφασης Ειρηνοδικείου Αθηνών 1933/79 (Δ.Ε.Ν. 1979 σελ.906).

Οι αιτούντες -που ήταν μέλη του σωματείου «Ένωση Ιπταμένων Μηχανικών», δεν συμμορφώθηκαν με την απόφαση της Γ.Σ. τους (31/5/79) για την κάθοδο των μελών σε 48ωρη απεργία, με αποτέλεσμα το Δ.Σ. του σωματείου να τους επιβάλλει **ποιινή οριστικής απόλυσης από το εν λόγω σωματείο.**

Το Ειρηνοδικείο έθεσε -ως ασφαλιστικό μέτρο- την αναστολή της εκτέλεσης της απόφασης του Δ.Σ.

Ιστορικό απόφασης* Πρωτοδικείου Σπάρτης 95/79 (Δ.Ε.Ν. 1980 σελ.3).

Ο ενάγων ήταν μέλος του σωματείου «Ένωση Τεχνικών ΔΕΗ» το οποίο πραγματοποίησε απεργία από τις 14/12/78 ως τις 20/12/78.

Την ημέρα της γνωστοποίησης της κήρυξης της απεργίας στην εναγομένη (13/12), η τελευταία διατύπωσε **διαφωνία** για τον αριθμό του προσωπικού ασφαλείας που είχε καθοριστεί από το σωματείο. Το απεργούν σωματείο -χωρίς να τηρήσει τη νόμιμη διαδικασία όπως υποχρεούτο από το άρθρο 37 του Ν. 330/76, (ήτοι να προσφύγει στο Π.Δ.Δ.Δ. για να καθοριστεί από αυτό ο αριθμός και οι ειδικότητες του προσωπικού ασφαλείας)- προχώρησε στην πραγματοποίηση της αναγγελθείσας απεργίας.

Απεδείχθη, ότι ο ενάγων -μεν μετέβαινε στον τόπο εργασίας- όμως **αρνήθηκε να εκτελέσει την εργασία του**, επιφυλασσόμενος να εργασθεί εξυπηρετούμενος μόνο τις ζωτικές ανάγκες του κοινωνικού συνόλου.

Το Πρωτοδικείο, έκρινε ότι η εναγομένη **δεν υποχρεούται να καταβάλει τις αποδοχές** του ενάγοντα κατά τον χρόνο της απεργίας.

Ιστορικό απόφασης Ειρηνοδικείου Ταμυνέων 6/79 (Δ.Ε.Ν. 1980 σελ.9).

Ο ενάγων διατέθηκε από την Γενική Ομοσπονδία Προσωπικού Δ.Ε.Η. ως **προσωπικό ασφαλείας** στο λιγνιτωρυχείο Αλιβερίου.

Απεδείχθη ότι σε όλο το ωράριο εργασίας του, ήταν σε ετοιμότητα και πρόσφερε την εργασία του για εξυπηρέτηση του κοινωνικού συνόλου, ενώ καμία εντολή του εργοδότη δεν παρενέβη.

Η εναγομένη Δ.Ε.Η., είχε διαφωνήσει με την ομοσπονδία ως προς τον αριθμό του προσωπικού ασφαλείας, συγκεκριμένα θεωρούσε ότι ήταν μεγαλύτερος από τον απαιτούμενο. Εξαιτίας του παραπάνω λόγου, η εναγομένη δεν έδωσε στον ενάγοντα τις δεδουλευμένες αποδοχές του - θεωρώντας τον ως πλεονάζον προσωπικό ασφαλείας.

Το δικαστήριο απεφάνθη ότι ο ενάγων δικαιούται να λάβει τις επίδικες αποδοχές -ανεξαρτήτως της διαφωνίας μεταξύ της συνδικαλιστικής οργάνωσης και της εργοδότης Δ.Ε.Η.

Ιστορικό απόφασης Ειρηνοδικείου Αθηνών 4571/79 (Δ.Ε.Ν. 1980 σελ. 820).

Οι εργαζόμενοι στην εναγόμενη εταιρία, πραγματοποίησαν επί 5 ημέρες συνεχόμενες 24ωρες απεργίες, με αίτημα την **λήψη μέτρων** για την διαφύλαξη της υγείας τους στους χώρους εργασίας.

Η απεργία έληξε στις 18/1/79, ενώ στις 19/1/79 η εναγομένη πραγματοποίησε **ανταπεργία** για 8 ημέρες -προφασισζόμενη ότι η ανταπεργία αυτή είχε αμυντικό χαρακτήρα για μελλοντικές στάσεις εργασίας.

Όμως, τέτοιος αμυντικός χαρακτήρας, για να είναι ευσταθής -νομικώς- απαιτεί παρούσα απειλή και όχι μελλοντική. Επίσης, απεδείχθη αφ' ενός ότι καμία σημαντική βλάβη δεν επήλθε στην εταιρία -εκτός από την μείωση της παραγωγής - ούτε κίνδυνος οικονομικής καταστροφής ή άλλης, αφ' ετέρου η εναγομένη ήταν αδιάλλακτη -καθώς αρνήθηκε να συζητήσει τα απεργιακά αιτήματα.

Για τους παραπάνω λόγους, η εν λόγω ανταπεργία ασκήθηκε **καταχρηστικά** και η εναγομένη χρωστά μισθούς υπερημερίας στους ενάγοντες για τον χρόνο της ανταπεργίας -ήτοι 8 ημέρες.

Δ' ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΠΕΡΓΙΑΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΠΟΥ
ΕΚΔΙΚΑΣΘΗΚΑΝ ΤΑ ΕΤΗ: 1980- 1990.

Δ' ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΠΕΡΓΙΑΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΠΟΥ ΕΚΔΙΚΑΣΘΗΚΑΝ ΤΑ ΕΤΗ 1980-1990

α/α	Αριθ. Απόφασης	Είδ/τα Απεργιών	Σκοπός Απεργίας	Αποφ. Δικαστ/ρίου	σελ
1	Ειρ. Αθηνών 333 / 80	Εργαζόμενοι στην Ολυμπιακή	Οικονομικά & Εργασιακά αιτήματα	Παράνομη Απεργία	134
2	Πρ. Αθηνών 425 / 80	Εργάτρια	Μη απόλυση συναδελφών	Νόμιμη Απεργία Άκυρη η απόλυση	134
3	Πρ. Κυπριασίας 8 / 81	ΓΕΝΟΠ - ΔΕΗ	—	Άκυρη απόλυση για συμμετοχή σε παράνομη Απεργία	135
4	Πρ. Θεσ/νίκης 4905 / 82	Σωματείο Βιομηχανίας Πλεκτών	Επαναπρόσληψη συναδελφών Καταβολή ανα- δρομικών	Παράνομη & καταχρηστική Απεργία	136
5	Πρ. Πειραιά 2309 / 82	—	Επαναπρόσληψη συναδελφών	Παράνομη & καταχρηστική Απεργία	137
6	Πρ. Αθηνών 11921 / 82	Οργάνωση Χαλυβουργίας Ελευσίνας	—	Νόμιμη Απεργία ναι αποδοχές υπερημερίας	137
7	Πρ. Αθηνών 605 / 83	Εργατοϋπ/λοι της SOFTEX	—	Παράνομες στάσεις εργασίας	138
8	Πρ. Δράμας 20 / 83	Εργατοϋπ/λοι της SOFTEX	—	Παράνομες στάσεις εργασίας	138
9	Πρ. Χαλκίδας 132 / 83	Εργατοτεχνίτες	Οικονομικά & Εργασιακά αιτήματα	Καταχρηστικές στάσεις εργασίας	139
10	Πρ. Ιωαννίνων 308 / 83	Εργαζόμενοι ΥΗΕ	Οικονομικά Εργασιακά περιβαλλοντος εργασίας	Παράνομη & καταχρηστική Απεργία	140

11	Πρ. Πειραιώς 827 / 83	—	Οικονομικά αιτήματα	Παράνομες στάσεις εργασίας	141
12	Εφ. Αθηνών 3359 / 83	Οργάνωση Χαλυβουργίας Ελευσίνας	—	Δεν έγινε δεκτή επαναπρόσλη- ψη μισθωτού	141
13	Εφ. Αθηνών 8092 / 83	Υπάλληλοι Εταιρ. Επίπλων	Μείωση ωρών εργασίας Αύξηση αποδοχών	Λευκή Απεργία	142
14	Πρ. Πατρών 509 / 84	Βυρσοδεφείς	—	Νόμιμη η μη καταβολή επιδόματος	142
15	Πρ. Λάρισας 1030 / 84	—	—	Παράνομη Απερ- γία λόγω μη προσωπικού ασφαλείας	143
16	Εφ. Αθηνών 4552 / 84	—	—	Παράνομη Απεργία	144
17	Εφ. Πειραιώς 8297 / 84	Οδηγοί Φορτηγών	Οικονομικά Αιτήματα	Παράνομη Απερ- γία λόγω μη προσωπικού ασφαλείας	144
18	Αρ. Πάγος 152 / 84	—	—	Αδέσποτη Απερ- γία & έγκυρη η απόλυση μισθω- τού	144
19	Αρ. Πάγος 717 / 84	Εργατοτεχνίτης	—	Μη έγκυρη απόλυση μισθωτού	145
20	Πρ. Χαλκίδας 128 / 85	—	—	Νόμιμη Απεργία	146
21	Πρ. Ιωαννίνων 557 / 85	Οικοδόμοι	—	Παράνομη & καταχρηστική Απεργία	146
22	Πρ. Πειραιώς 716 / 85	Εργοδότης (656 Α.Κ.)	—	Παράνομη Ανταπεργία	147
23	Πρ. Αθηνών 4542 / 85	Λιθογράφοι	Θεσμικά & Οικονομικά Αιτήματα	Παράνομες & καταχρηστικές Στάσεις Εργασίας	147
24	Πρ. Αθηνών 1067 / 85	Εργαζόμενοι Καζίνο	—	Παράνομες στά- σεις εργασίας & πα- ράνομη ανταπεργία ΕΟΤ	148

25	Εφ. Ναυπλίου 34 / 85	Εργαζόμενοι Λυχνιτορυχείου	Εργασιακά & Οικονομικά Αιτήματα	Παράνομη Απεργία	149
26	Εφ. Κέρκυρας 106 / 85	Κλωστ / ργοί	Παύση αυθε- ρειών διοί- κησης	Παράνομη & καταχρηστική Απεργία	150
27	Ειρ. Αθηνών 1837 / 86	—	—	Παράνομη η μη καταβολή επιδόματος	151
28	Πρ. Αθηνών 3 / 86	Εργατοτεχνίτες & Υπάλλ. Εταιρείας Υγραερίου	Καταβολή επι- δόματος ανθυ- γίεινης εργασ.	Νόμιμη Απεργία Καταχρηστική τακτική Εταιρείας	152
29	Πρ. Λαμίας 60 / 86	Μεταλλουργοί	Συνέχιση κατα- βολής επιδό- ματος παραγωγ.	Νόμιμη Απεργία	153
30	Πρ. Αθηνών 239 / 86	Νοσοκόμοι	Καταβολή χρεοστούμενων αποδοχών	Παράνομος ο χα- ρακτηρισμός απερ- γίας ως επίσχεσης εργασίας	154
31	Πρ. Ηρακλείου 617 / 86	Υπάλληλοι εταιρείας	Επαναπρόκλη- ψη συναδέλ- φου	Παράνομες στάσεις εργασι- ας	155
32	Πρ. Θεσσαλ/κης 4894 / 86	Ζυθοποιοί	Οικονομικά & Εργασιακά αι- τήματα	Καταχρηστική Απεργία	156
33	Εφ. Αθηνών 544 / 86	Επιστημονικός Βοηθός	—	Αυθαίρετη περικοπή αποδοχών	157
34	Εφ. Αθηνών 8097 / 86	Ξενοδοχειακοί υπάλληλοι	—	Παράνομη Απερ- γία λόγω μη προσωπικού ασφ.	157
35	Αρ. Πάγου 764 / 86	Καθηγητές	Δευκόλυση μονιμοποίησης Αυξήσεις	Καταβολή μισθών υπερημερίας	157
36	Αρ. Πάγου 1100 / 86	Οδηγοί φόρτηγών	—	Υποχρέωση ερ- γοδοτή για ε- παναπρόκλητη απόλυθέντων	158
37	Αρ. Πάγου 1370 / 86	Εργατοτεχνίτες	Αύξηση μισθών Μείωση ωρών εργασίας	Καταχρηστική Απεργία Νομι- μη η απόλυση απεργού	159
38	Πρ. Πειραιώς 395 / 87	Εργατοτεχνίτες	Μισθολογικές αυξήσεις	Παράνομη & Καταχρηστική Απεργία	160

39	Πρ. Θεσσαλ/κής 3189 / 87	Υπάλληλοι	Εργασιακά αιτήματα	Καταχρηστική Απεργία	161
40	Αρ. Πάγος 718 / 87	Μεταλλωρύχος	—	Όχι μισθοί υπερημερίας σε απεργό	161
41	Αρ. Πάγος 1101 / 87	—	Οικονομικά αιτήματα	Παράνομη Απερ- γία, λήψη ασφα- λιστικών μετρών	162
42	Πρ. Αθηνών 936 / 88	Σωματείο Διύλιστηρίων	—	Παράνομη Απερ- γία, απαγορευ- σή της στο μέλλον	163
43	Εφ. Κρήτης 385 / 88	Εργαζόμενοι Ηλ. εργοστασίου	—	Νόμιμη Απεργία	164
44	Εφ. Χαλκίδας 681 / 88	—	—	Όχι Ανταπεργία από εργοδότη (αρθ. 316 ΑΚ)	164
45	Εφ. Πειραιώς 1355 / 88	Υπάλληλοι Ο.Λ.Π	—	Παράνομη & Καταχρηστική Απεργία	165
46	Εφ. Αθηνών 14410 / 88	Καθηγητής Φυσικής	Αποδοχή εργασίας συναδέλφου	Παράνομα Απερ. αιτήματα Παράνομη Απεργία	166
47	Α. Πάγος 279 / 88	Σωματείο MOTOR OIL	—	Άκυρη & Καταχρηστική η απόλυση απεργού	166
48	Αρ. Πάγος 590 / 88	Υπάλληλος Τράπεζας	—	Εγκυρες οι απολύσεις των απεργών	168
49	Αρ. Πάγος 1056 / 88	Μισθωτοί	—	Απεργοί όχι ά- δεια με αποδο- χές όχι επίδομα αδειας	169
50	Πρ. Θεσσαλ/κής 233 / 89	Τελωνειακοί Υπάλληλοι	Ανάκληση απόσπαση συναδέλφου	Νόμιμες οι δύο στάσεις εργασίας	170
51	Πρ. Θεσσαλ/κής 238 / 89	Ιατροί Ψυχολογικού κέντρου	—	Παράνομη η στάση εργασίας	170

**Ιστορικό απόφασης Ειρηνοδικείου Αθηνών 333/80 (Δ.Ε.Ν. 1980
σελ. 195).**

Έχοντας τηρήσει την 8ήμερη προειδοποίηση (σύμφωνα με το άρθρο 36 του Ν. 330/76) προς την ενάγουσα εταιρία και τους Υπουργούς Μεταφορών και Εργασίας, το εναγόμενο σωματείο αποφάσισε **νομότυπα** (27/9/79) την κήρυξη 24ωρης απεργίας την 28/9/79 με τα εξής αιτήματα:

- Αναπροσαρμογή του φορολογικού συστήματος
- Τιμαριθμική αναπροσαρμογή των τιμών,
- Αύξηση του μισθού
- Αποκλεισμό των διώξεων των συνδικαλιστών
- Κατάργηση των νόμων 3239/55 και 330/76
- Εκπόνηση νέου κανονισμού εργασίας για το προσωπικό
- Σεβασμό των ΣΣΕ
- Πλήρη εφαρμογή των πρακτικών συμφωνίας
- Έκδοση και πιστή τήρηση μηνιαίου προγράμματος εργασίας
- Εκπόνηση προγράμματος εκπαίδευσης προσωπικού κ.λ.π.

Απεδείχθη ότι τα αιτήματα αναφορικά με την κατάργηση των νόμων - είναι ευνόητο- *άπτονται της κυβερνητικής πολιτικής και **δεν** δύνανται να λυθούν από την ενάγουσα*, τα αιτήματα σχετικά με το προσωπικό κρίνονται **μη ουσιώδη** και επιδέχονται επίλυση εν καιρώ, ενώ κάποια άλλα αιτήματα μπορούν να λυθούν *κατόπιν διαλόγου* με την ενάγουσα.

Αξιοσημείωτο είναι, ότι η επιχείρηση (Ολυμπιακή Αεροπορία) είναι **οργανισμός κοινής ωφελείας** -ως κρατικός αερομεταφορέας προσώπων και πραγμάτων- και συνεπώς με τις απεργιακές αυτές κινητοποιήσεις *διαταράσσεται η ομαλή εξυπηρέτηση του κοινωνικού συνόλου*.

Το Ειρηνοδικείο έκρινε ότι η επίδικη απεργία είναι παράνομη λόγω της **δυσαναλογίας** μεταξύ των επουσιωδών απεργιακών αιτημάτων και της ζημιάς που επέρχεται στο κοινωνικό σύνολο.

**Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Αθηνών 425/80 (Δ.Ε.Ν. 1980
σελ.193).**

Η ενάγουσα, εργαζόταν στη βιομηχανία οικιακών συσκευών -ως εργάτρια- έως την 3/7/79 όπου η εναγομένη την *απέλυσε*.

Απεδείχθη ότι η ενάγουσα ήταν **ιδρυτικό μέλος** του ενταύθα εδρεύοντος σωματείου «Σωματείο εργατοϋπαλλήλων της βιομηχανίας οικιακών συσκευών Π.Α.Ε.» και ανέπτυξε **έντονη συνδικαλιστική δράση** εντός του εργοστασίου της εναγομένης.

Το 1976 είχε απολυθεί από την εναγομένη επειδή συμμετείχε στην τότε εκδηλωθείσα απεργία, και επαναπροσλήφθηκε κατόπιν παρέμβασης της Γ.Σ.Ε.Ε. μαζί με άλλους απολυθέντες. Διετέλεσε μέλος της απεργιακής επιτροπής του σωματείου, -καθώς και μέλος του Δ.Σ. αυτού- κατά τη διάρκεια των τωρινών απεργιακών κινητοποιήσεων, ήτοι ολιγόωρες στάσεις εργασίας από 14/4/79 έως 28/6/79 και από 28/6/79 έως 3/7/79 με απεργία διάρκειας.

Το δικαστήριο έκρινε ότι η εν λόγω απεργία -με βασικό **αίτημα** να μην απολυθούν οι εκ των τάξεων του Ελληνικού στρατού 45 μισθωτοί της εναγομένης- είναι μια **νόμιμη απεργία αλληλεγγύης** ή συμπαραστάσης.

Συνεπώς, η ενάγουσα συμμετείχε σε νόμιμη απεργία. Άρα, η απόλυση αυτής από την εναγομένη έγινε **μόνο για λόγους εκδίκησης** οφειλόμενους στην έντονη συνδικαλιστική δράση της.

Δια ταύτα η καταγγελία της σύμβασης της ενάγουσας είναι **άκυρη ως κ α τ α χ ρ η σ τ ι κ ή** και η εναγομένη επιχείρηση της οφείλει μισθούς υπερημερίας από 3/7/79 έως 2/1/80.

Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Κυπαρισσίας 8/81 (Δ.Ε.Ν. 1981 σελ. 292).

Ο ενάγων, εργαζόταν στην Δ.Ε.Η. και ήταν συγχρόνως μέλος της συνδικαλιστικής οργάνωσης ΓΕΝΟΠ-ΔΕΗ.

Από την τελευταία, κηρύχθηκε απεργία για τις 22/10/80, η οποία κηρύχθηκε **παράνομη** με την απόφαση Πρωτοδικείου 13539/80. Την πληροφορία περί του παρανόμου χαρακτήρα της διεξαχθείσης απεργίας η εργοδότηρια Δ.Ε.Η. **καθυστέρησε να γνωστοποιήσει στους απεργούς.**

Συνεπώς, ο ενάγων συμμετείχε **καλόπιστα** στην απεργία -θεωρώντας αυτήν νόμιμη- από τις 26/10/80 ως τις 30/10/80, ενώ έως την 4/11/80 ο ενάγων βρισκόταν στο νοσοκομείο λόγω **ασθενείας**. Στις 5/11/80, απεκαταστάθει η υγεία του και επανήλθε στην εργασία του, όμως η εναγόμενη Δ.Ε.Η. του παρέδωσε την **καταγγελία σύμβασής του** (ισχύουσα από 3/11/80), επικαλούμενη **σπουδαίο λόγο**, ήτοι η συμμετοχή του σε παράνομη απεργία.

Το Πρωτοδικείο, έκρινε ότι ο ενάγων **αγνοούσε το παράνομο της απεργίας** -αφ' ενός- απουσίαζε, δε, 4 ημέρες από την εργασία του όχι λόγω συμμετοχής του σε απεργία, αλλά λόγω **ασθενείας**, συνεπώς, κήρυξε **άκυρη** την απόλυση του ενάγοντα και ανάγκασε την ενάγουσα Δ.Ε.Η. να αποδεχθεί την εργασία του.

Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης 4905/82
(Δ.Ε.Ν. 1983 σελ. 549).

Το εναγόμενο σωματείο -που ιδρύθηκε νομίμως εντός της ενάγουσας βιομηχανίας πλεκτών- κήρυξε και πραγματοποίησε -μετά από απόφαση της Γ.Σ.- 2ωρες στάσεις εργασίας την 30/11/82 και 1/12/82, 24ωρη απεργία την 2/12/82, 48ωρη στις 3-4/12/82 και από 6/12/82 **απεργία διαρκείας** με τα εξής αιτήματα:

1. Την άμεση επαναπρόσληψη των 3ων απολυθέντων
2. Την εφαρμογή των συνδικαλιστικών Νόμων εκ μέρους της επιχείρησης
3. Την άμεση καταβολή των αναδρομικών στους δικαιούχους.

Αναφορικά με το 2ο αίτημα, **δεν** αποδείχθηκε σαφής παράβαση από την ενάγουσα των συνδικαλιστικών ελευθεριών των εργαζομένων, ούτε επιβολή ελέγχου από τη διοίκηση πάνω στο λειτουργούν Σωματείο. Το 3ο αίτημα αποτελεί **νομική διαφορά** -επιλυόμενη δικαστικώς- διότι οι όροι αμοιβής των κλωστοϋφαντουργών εργατοτεχνιτών ορίζονται από την 16/3/82 Σ.Σ.Ε., και επιπλέον η ενάγουσα δείχνει συνεργάσιμη για την επίλυση του αιτήματος.

Το 1ο αίτημα αποτελεί το **κύριο αίτημα των απεργών** -αφού το εναγόμενο σωματείο δήλωσε ότι **δεν** πρόκειται να λυθεί η απεργία άνευ ικανοποίησως αυτού- είναι **παράνομο** ως απεργιακό αίτημα, διότι αποτελεί **ατομική διαφορά και όχι συλλογική**.

Πράγματι, η απόλυση των 3ων συναδέλφων, εκ των οποίων ο ένας δεν επιθυμεί επαναπρόσληψη, έγινε **λόγω μείωσης προσωπικού** (λόγω μείωσης της παραγωγής) και **όχι** για τη συνδικαλιστική τους δράση. Σημειωτέον, ότι η εν λόγω απεργία εκτός από παράνομη -εξαιτίας του παράνομου κύριου αιτήματός της- είναι και **καταχρηστική**, διότι επιφέρει στην ενάγουσα **μεγάλη οικονομική και ηθική ζημία** (μείωση φήμης και αξιοπιστίας). Συνεπώς, υπάρχει **δυσαναλογία** μεταξύ της ωφέλειας των απεργών και της ζημιάς του εργοδότη.

Για το λόγο αυτό, το Πρωτοδικείο διέταξε την **παύση** της απεργίας και την απαγόρευση της στο μέλλον.

**Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Πειραιά 2309/82 (Δ.Ε.Ν. 1982
σελ. 1149).**

Το εναγόμενο σωματείο κήρυξε απεργία την 29/10/82 -και ειδοποίησε την ενάγουσα την ίδια ημέρα στις 17.00 μ.μ.- με αίτημα την επαναπρόσληψη του απολυθέντος μέλους του σωματείου Χ.

Η έναρξη των απεργιακών κινητοποιήσεων έγινε -με τη μορφή στάσεων εργασίας αρχικά και κατόπιν με απεργία διαρκείας- την ίδια μέρα με αυτήν της γνωστοποίησης στον εργοδότη, δηλαδή **δ ε ν** υπήρξε προειδοποίηση νομότυπη 24 ωρών.

Το Πρωτοδικείο έκανε δεκτή την αγωγή της ενάγουσας εταιρίας, αναγνωρίζοντας τις απεργιακές κινητοποιήσεις ως **παράνομες και καταχρηστικές**, επειδή ξεκίνησαν χωρίς *έγκυρη* και *έγκαιρη* προειδοποίηση του εργοδότη.

Ιστορικό Πρωτοδικείου Αθηνών 11921/82 (Δ.Ε.Ν. 1983 σελ. 61).

Το Μονομελές Πλημμελοδικείο Αθηνών αποφάσισε ότι η εναγόμενη εταιρία «Χαλυβουργικές Επιχειρήσεις Ελευσίνας» *θα αποδεχθεί την εργασία του ενάγοντος* -τον οποίο είχε **απολύσει καταχρηστικώς**- πράγμα το οποίο καθιστούσε *άκυρη* αυτήν την καταγγελία σύμβασης.

Απεδείχθη ότι κατά την πρόσφατη απεργιακή και ανταπεργιακή αναμέτρηση, μεταξύ της εναγομένης επιχείρησης και των εργαζομένων, η εναγομένη τήρησε **πολιτική αδιαλλαξίας** και απέλυσε τον ενάγοντα μόνο για το λόγο διαταραχής του πνεύματος συνεργασίας μεταξύ αυτών, ήτοι τη μη επιβολή των απόψεων της εναγομένης.

Δεδομένου ότι η εν λόγω απεργία ήταν καθ' όλα νομότυπη, το Πρωτοδικείο:

- 1) **Απέρριψε το λόγο έφεσης** βάση του οποίου η απόλυση του ενάγοντος έγινε εξαιτίας της συμμετοχής αυτού σε παράνομη απεργία,
- 2) **Επιδίκασε** στην εναγομένη την καταβολή των ορισμένων **αποδοχών υπερημερίας** για το χρονικό διάστημα της μη αποδοχής της προσφερόμενης εργασίας του ενάγοντα.

Ιστορικό Πρωτοδικείου Αθηνών 605/83 (Δ.Ε.Ν. 1984 σελ. 174).

Την 13/6/82 έγινε έκτακτη Γ.Σ. του σωματείου των εργατοϋπαλλήλων της Αθηναϊκής χαρτοποιίας ΣΟΦΤΕΞ, η οποία αποφάσισε την **εξουσιοδότηση του Δ.Σ.** για κινητοποιήσεις και ειδικότερα για την κήρυξη ολιγώρων στάσεων εργασίας.

Απεδείχθη, ότι το **καταστατικό** του σωματείου ορίζει ότι για να παρθεί απόφαση εξουσιοδότησης στο Δ.Σ. πρέπει:

1) Να υπάρχει **απαρτία** των μισών τουλάχιστον εγγεγραμμένων μελών στην Γ.Σ..

2) Σε κάθε περίπτωση η απόφαση αυτή να παρθεί με **μυστική ψηφοφορία** και με **πλειοψηφία των 3/4 των παρόντων μελών.**

Στην προκειμένη περίπτωση η 2η προϋπόθεση του καταστατικού **δεν τηρήθηκε** (απαιτείτο θετική ψήφος 380 μελών και ψήφισαν θετικά 321 μέλη). Για το λόγο αυτό, το Πρωτοδικείο αναγνώρισε ως **παράνομες** τις στάσεις εργασίας και απαγόρευσε την αποφασισθείσα πραγματοποίηση των μελλοντικών στάσεων εργασίας.

Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Δράμας 20/83 (Δ.Ε.Ν. 1983 σελ. 546).

Το εναγόμενο «Σωματείο Υπαλλήλων και Εργατοτεχνιτών της Αθηναϊκής Χαρτοποιίας ΣΟΦΤΕΞ» -κατόπιν απόφασης του Δ.Σ. του- αποφάσισε και πραγματοποίησε 4ωρες στάσεις εργασίας από από 13/11/82 έως 16/11/82.

Απεδείχθη ότι το εναγόμενο σωματείο **δεν γνωστοποίησε** στη ΣΟΦΤΕΞ την **έναρξη των κινητοποιήσεων 24 ώρες πριν**, αλλά **πολύ λιγότερες ώρες** πριν. Επίσης οι στάσεις εργασίας **δεν αποφασίστηκαν από τη Γ.Σ. του σωματείου** κατόπιν μυστικής ψηφοφορίας, ούτε καθορίστηκε από τη Γ.Σ. ο αριθμός των στάσεων που θα πραγματοποιηθούν, καθώς και η χρονική διάρκεια καθεμίας.

Συνεπώς **δεν** τηρήθηκαν οι **προϋποθέσεις** του άρθρου 20 του Ν. 1264/82 και οι στάσεις απεργίας είναι **παράνομες.**

Το αίτημα της αγωγής για αναγνώριση των στάσεων ως καταχρηστικών **απερρίφθη**, διότι οι **παράνομες ενέργειες** που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια της απεργίας (παρεμπόδιση των επιθυμούντων να εργασθούν) είχαν ως **αφετηρία μεμονωμένα άτομα** και **δεν έγιναν από συλλογική πρόθεση** των απεργών και των εκτελεστών της απεργίας.

**Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Χαλκίδας 132/83 (Δ.Ε.Ν.
1984 σελ.81).**

Το εναγόμενο "σωματείο εργατοτεχνιτών του εν Ριτσώνα εργοστασίων Ιντεάλ Στάνταρντ" πραγματοποίησε -μετά από νομότυπη κήρυξη- 3ωρες στάσεις εργασίας στις 27/1/83, 3/2/83, 9/2/83, 10/2/83, 14/2/83, 15/2/82 (με συνέχεια έκτοτε) με τα εξής αιτήματα:

- 1) οι απολύσεις παλαιών εργατών και οι προσλήψεις νέων να γίνονται με τη συνεργασία του Δ.Σ. του σωματείου της επιχείρησης.
- 2) βελτίωση εργασιακών συνθηκών από άποψη υγιεινής και ασφάλειας.
- 3) αλλαγές στο ωράριο εργασίας.
- 4) χορήγηση χρόνου στα μέλη του Δ.Σ. του σωματείου για την επίλυση προβλημάτων των μελών τους.
- 5) αύξηση των αποδοχών παραγωγής.
- 6) αυτόματη τιμαριθμική αναπροσαρμογή.
- 7) χορήγηση επιπλέον αύξησης 14% επί των αποδοχών.

Αναφορικά με τα αιτήματα αυτά των απεργών έλαβαν χώρα **συζητήσεις τριμερούς συνεργασίας** (εργοδότης, σωματείο, Υπ. Εργασίας), οι οποίες δεν έφεραν αποτέλεσμα, αφού η εργοδοσία διατέθηκε να ικανοποιήσει τα 4 πρώτα αιτήματα, αρνούμενη για τα υπ' αριθμόν 5,6,7 αφού:

1. Είναι υπερβολικά και παράλογα.
2. Είναι παράνομα, ως αντικείμενα στον Νόμο 1320/83, ο οποίος απαγορεύει την καταβολή οποιασδήποτε αύξησης μέχρι 31/12/83 και είναι δημόσιας τάξης κανόνας.

Παρά ταύτα, το εναγόμενο σωματείο έμεινε **αδιάλλακτο**, συνεχίζοντας τον απεργιακό αγώνα, σκοπεύοντας στον **εξαναγκασμό** της εργοδοσίας να ικανοποιήσει τα παράνομα αιτήματά τους.

Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι οι στάσεις εργασίας του εναγόμενου σωματείου είναι **καταχρηστικές** διότι :

- α) Τα κύρια απεργιακά αιτήματα είναι παράνομα και έχουν μεγαλύτερη βαρύτητα από τη δευτερεύοντα νόμιμα αιτήματα, συνεπώς άρουν τη νομιμότητα του αγώνα των απεργών.
- β) Οι επίδικες στάσεις οδήγησαν την ενάγουσα σε πλήρη οικονομική καταστροφή.

**Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Ιωαννίνων 308/83 (Δ.Ε.Ν.
1984 σελ. 479).**

Η Γ.Σ. του σωματείου των εργαζομένων «ΥΗΕ Πηγών Αώου» αποφάσισε και διεξήγαγε 24ωρη προειδοποιητική απεργία την 26/5/83 με **αιτήματα:**

α) η ώρα του φαγητού να καθορισθεί σε 15', τα οποία να επιβαρύνεται η εταιρία.

β) να γίνεται ανάλυση των επιδομάτων και των υπερωριών στην απόδειξη πληρωμής κάθε εργάτη.

γ) να συμπληρωθεί το ανάλογο ένσημο διαθεσιμότητας στους εργαζόμενους που έχουν τεθεί σε διαθεσιμότητα.

δ) να δοθεί η νόμιμη ΑΤΑ.

ε) να απαγορευθεί στους στερούμενους διπλώματος να χειρίζονται μηχανήματα.

στ) οι εργαζόμενοι που ασχολούνται σε εργασίες άλλες πέραν των ειδικοτήτων τους να αμείβονται επιπλέον.

ζ) στους εργαζόμενους που δεν είναι κάτοικοι Χρυσοβίτσης να υπολογίζεται ο χρόνος μετάβασης ως χρόνος εργασίας.

η) να επαναπροσληφθεί ο Δ.Π.

θ) να καθορισθεί η ώρα του φαγητού.

Απεδείχθη ότι **η απόφαση της Γ.Σ.** για την πραγματοποίηση της 24ωρης απεργίας είναι **άκυρη**, διότι δεν υπάρχει πρακτικό με τις υπογραφές των μελών που ψήφισαν **υπέρ** της απεργίας, και για τούτο το Πρωτοδικείο την αναγνώρισε ως **παράνομη** στην μετέπειτα εκδίκαση της απεργίας.

Την 24/5/83, η ενάγουσα εταιρία δείχνοντας **πνεύμα συνεργασίας** απάντησε στο σωματείο ότι δέχεται να ικανοποιήσει τα β, γ, δ, ε, στ αιτήματα. Συγχρόνως η ενάγουσα γνωστοποίησε στους απεργούς το **παράνομο των αιτημάτων α και ζ** (νομικώς αβάσιμα αιτήματα), ενώ για το η αίτημα είπε ότι η απόλυση του Δ.Π. έγινε για λόγους αναγκαίας μείωσης του προσωπικού στον συγκεκριμένο τομέα εργασίας. Όσο δε για το αίτημα θ, δέχτηκε να συζητήσει επ' αυτού.

Το εναγόμενο σωματείο αποφάσισε με νέα Γ.Σ. **συνέχιση** της απεργίας με 48ωρη αποχή την 30 και 31 5/83 με **νέα αιτήματα**, ήτοι:

α) η ώρα του φαγητού να καθορισθεί στα 15' και να επιβαρύνει την εταιρία.

β) Η ανάλυση της μισθοδοσίας, η οποία συμφωνήθηκε, να γίνει μέχρι 10/6/83 και όχι μέχρι 10/7/83.

Η ενάγουσα απάντησε στη νέα 48ωρη απεργία ότι τα αιτήματα είναι **νομικώς αβάσιμα** και ότι το β είναι επουσιώδες. Ομοίως νομικώς αβάσιμα, **επουσιώδη** και **προσχηματικά** έκρινε το Πρωτοδικείο ότι ήταν τα αιτήματα της επίδικης απεργιακής κινητοποίησης (24ωρη και 48ωρη) και χαρακτήρισε αυτή ως **κατάχρηστική** και συνεπώς παράνομη.

Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Πειραιώς 827/83 (Δ.Ε.Ν. 1984 σελ. 76).

Το εναγόμενο σωματείο, πραγματοποίησε προειδοποιητικές στάσεις εργασίας (2ωρες και 4ωρες) από 10/3/83 έως και 18/3/83, γνωστοποιώντας τη μετατροπή αυτών σε απεργία διάρκειας σε περίπτωση μη ικανοποίησης των αιτημάτων τους, ήτοι:

- α) αύξηση των αποδοχών κατά ποσοστό ίσο με την αύξηση του τιμαρίθμου.
- β) χορήγηση πρόσθετης αύξησης 6%.
- γ) υπαλληλοποίηση των εργαζομένων με ημερομίσθιο.

Σύμφωνα με το Ν. 1320/83 (ειδικά μέτρα για την προστασία της Εθνικής Οικονομίας), -ο οποίος άρχισε να ισχύει από τον Ιανουάριο του 1983- **απαγορεύεται η χορήγηση -για οποιοδήποτε λόγο- αύξησης των πάσης φύσεως αποδοχών** των εργαζομένων του ιδιωτικού τομέα.

Συνεπώς, βάσει του παραπάνω Νόμου τα απεργιακά αιτήματα είναι **μη νόμιμα -ως αντικείμενα στις διατάξεις** αυτού- άρα και οι στάσεις εργασίας που διεξήγαγε το εναγόμενο σωματείο με σκοπό τον εξαναγκασμό της ενάγουσας εργοδοσίας να χορηγήσει αυξήσεις είναι **π α ρ ά ν ο μ ε ς**.

Ιστορικό απόφασης* Εφετείου Αθηνών 3359/83 (Δ.Ε.Ν. 1983 σελ. 656).

Ο εναγόμενος, ήταν μέλος του Σωματείου «Ένωση Χαλυβουργίας Ελευσίνας» και συμμετείχε στην στάση εργασίας στις 17/11/80. Απελύθη από την ενάγουσα στις 19/11/80 με καταβαλλόμενη την νόμιμη αποζημίωση, και ισχυρίζεται ότι **ισχύουν οι προϋποθέσεις του Ν. 1264/82 για την επαναπρόσληψη αυτού**. Απεδείχθησαν τα εξής :

1) Ο εναγόμενος απελύθη όχι λόγω συμμετοχής του στην προαναφερθείσα στάση εργασίας - όπως ισχυρίζεται - αλλά λόγω σημαντικής *μείωσης των εργασιών* της ενάγουσας (λόγω μη ζήτησης σιδήρου στην αγορά).

2) Ότι ο εναγόμενος προσελήφθη στις 4/8/81 από την επιχείρηση «α», και συνεπώς *δεν ήταν άνεργος* τόσο κατά την 1/4/82, ούτε έγινε άνεργος μέχρι την δημοσίευση του νόμου αυτού.

3) Ότι η νέα εργασία του στην επιχείρηση «α» *δεν μειονεκτεί* καθ' οιοδήποτε τρόπο από την προηγούμενη εργασία του.

Συνεπώς, *δεν ισχύουν οι προϋποθέσεις του Ν. 1264/82* για επαναπρόσληψη του εναγόμενου, και η αγωγή της ενάγουσας εταιρίας γίνεται **δεκτή**.

* (εξαφανίζει την 4995/82 Μ. Πρωτοδικείου Αθηνών).

**Ιστορικό απόφασης Εφετείου Αθηνών 8092/83 (Δ.Ε.Ν. 1984
σελ. 667).**

Η ενάγουσα εταιρία κατασκευής μεταλλικών επίπλων, καθιέρωσε πριμ αποδοτικότητας (το πριμ του συστήματος accord) σύμφωνα με το οποίο εντός του νόμιμου εργασιακού ωραρίου ο κάθε εργάτης μπορούσε - *προαιρετικά* - να αυξήσει την απόδοσή του πάνω από το κανονικό όριο, έχοντας ως **αντάλλαγμα πρόσθετη αμοιβή**.

Στις 19/1/83 έγινε Γ.Σ. των μελών στην οποία εξουσιοδοτήθηκε το Δ.Σ. - νομότυπα- να υποβάλλει στην ενάγουσα εταιρία τα αιτήματα των μελών-εργαζομένων, και σε περίπτωση *μη ικανοποίησης* να τα διεκδικήσει *αγωνιστικά*.

Τα **αιτήματα** αυτά - μείωση των ωρών εργασίας, πρόσληψη νέων εργαζομένων, αύξηση των αποδοχών- **απερρίφθησαν** από την ενάγουσα. Ως απάντηση, το Δ.Σ. κατήγγειλε την πολιτική της εταιρίας και **κάλεσε τους εργαζομένους να σταματήσουν** (από 2/2/83 ως 10/2/83) **την αύξηση της απόδοσής τους -βάση του πριμ αποδοτικότητας-** δηλαδή τους κάλεσε να σταματήσουν την υπεράνω της κανονικής τους εργασίας.

Απεδείχθη, όμως, ότι ενώ με την παύση της εντεινόμενης απόδοσης (πριμ εργασίας) η μείωση της παραγωγής θα έφθανε το **25%**, στην πραγματικότητα επήλθε πτώση της παραγωγής **κατά 80%**, δηλαδή οι εργαζόμενοι μείωσαν την εργασία τους *κάτω από τα κανονικά επίπεδα*, ήτοι άσκησαν **λευκή απεργία**.

Η αγωγή -που ασκήθηκε κατά του σωματείου των εργαζομένων (που άσκησαν την λευκή απεργία)- **απορρίφθηκε** ως αβάσιμη κατ' ουσία, διότι η εν λόγω **λευκή απεργία δεν είχε κηρυχθεί από το εναγόμενο σωματείο** αφού το τελευταίο δεν κάλεσε τους εργαζομένους για *μείωση της εργασίας κάτω από το κανονικό επίπεδο απόδοσης*.

**Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Πατρών 509/84 (Δ.Ε.Ν. 1987
σελ. 1118).**

Οι εφεσίβλητοι προσλήφθηκαν από την εκκαλούσα-βιομηχανία επεξεργασίας δερμάτων στην Πάτρα, με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου.

Η εταιρία κατέβαλλε **οικειοθελώς** στους μισθωτούς της πρόσθετη αμοιβή ως **επίδομα α διαλείπτου παρουσίας**.

Στις 24/6/81, οι εφεσίβλητοι -ως μέλη του εργοστασιακού σωματείου «οι Άγιοι Πάντες»- συμμετείχαν σε 2ωρη στάση εργασίας που **νόμιμα** κήρυξε το εν λόγω σωματείο.

Λόγω της απουσίας των μισθωτών (εξαιτίας της συμμετοχής τους στην απεργιακή κινητοποίηση), η εκκαλούσα **δεν κατέβαλλε στους εφεσίβλητους το επίδομα τακτικής παρουσίας** για τον Ιούνιο του 1981, για το τρίμηνο Απριλίου- Μαΐου-Ιουνίου 1981, και το επίδομα παρουσίας του έτους 1981. (μηνός, 3μηνου, έτους).

Το Ειρηνοδικείο Πατρών με την 78/83 απόφασή του έκρινε **-κατά εσφαλμένη ερμηνεία** των διατάξεων του άρθρου 23 του Συντάγματος- **παράνομη** τη μη καταβολή του συγκεκριμένου επιδόματος*.

Το Πρωτοδικείο Πατρών εξαφάνισε την απόφαση του Ειρηνοδικείου, αποφασίζοντας ότι η μη καταβολή του επιδόματος είναι **νόμιμη**. Αυτό το στηρίζει στην εξής **νομική θεμελίωση**:

I) Το επίδομα αποτελεί ένα είδος **επιβράβευσης** του μισθωτού λόγω της μέγιστης εργασιακής του αποδοτικότητας, και συνεπώς της συμβολής του στην αύξηση των κερδών της επιχείρησης (ύπαρξη οικονομικής συνάρτησης μεταξύ επιδόματος και μη απουσίας).

II) Εφόσον η μη καταβολή μισθού -κατά την απεργία- θεωρείται θεμιτή κατά το σύνταγμα, **δεν είναι δυνατόν να θεωρείται παράνομη η μη καταβολή ενός μικρού επιδόματος, κατά τη διάρκεια της απεργίας, αφού μάλιστα αυτό θεωρείται άρρηκτα δεμένο με την μη αποχή από την εργασία.**

III) Ο εργαζόμενος έχει την **απόλυτη ελευθερία** να επιλέξει την πρόσθετη αμοιβή με τη μη αποχή του από την εργασία ή να την αποποιηθεί με την συμμετοχή του σε απεργία, **σταθμίζοντας τα εκάστοτε οικονομικά του συμφέροντα.**

Ιστορικό απόφασης πρωτοδικείου Λάρισας 1030/84 (Δ.Ε.Ν. 1984 σελ. 845).

Αποδείχθηκε ότι στην επιχείρηση της ενάγουσας υπάρχει σημαντικός μηχανικός εξοπλισμός -που λειτουργεί με ηλεκτρική ενέργεια- και υπάρχουν **κίνδυνοι** από βραχυκυκλώματα, ηλεκτρικούς σπινθήρες, καθώς και ότι κάθε στιγμή είναι δυνατόν να προκύψει η ανάγκη μετατόπισης υλικών, τσιμεντόλιθων κ.λ.π.

Συνεπώς, ορισμένες ειδικότητες από το προσωπικό της είναι **αναγκαίες** ως προσωπικό ασφαλείας **για την πρόληψη καταστροφών ή ατυχημάτων**. Επειδή το εναγόμενο σωματείο **δεν διέθεσε** πριν και κατά την διάρκεια της απεργίας από τις 5/6/84 έως τις 19/6/84 **προσωπικό ασφαλείας**, το Πρωτοδικείο αναγνώρισε την απεργία ως παράνομη.

*(Τα επιδόματα ήταν καθιερωμένα εκ των προτέρων).

**Ιστορικό απόφασης Εφετείου Αθηνών 4552/84 (Δ.Ε.Ν. 1984
σελ. 1065).**

Το εναγόμενο σωματείο, άρχισε απεργία στις 6/11/83 χωρίς να τηρήσει την υποχρέωση εκ του Νόμου για 24ωρη προειδοποίηση του εργοδότη.

Η παράνομη απεργία συνεχίστηκε έως την 8/11/83, -όπου και πραγματοποιήθηκε προειδοποίηση στον εργοδότη για τη μετέπειτα συνέχιση των κινητοποιήσεων. Η απεργία αυτή, έλαβε χώρα από 8/11 έως 23/11 και από 24/11 και εφεξής.

Απεδείχθη, ότι οι μετέπειτα κινητοποιήσεις (από 8/11) αποτελούν **ενιαίο απεργιακό αγώνα**, με την ίδια ένταση και έκταση, προς επίτευξη του ίδιου αγωνιστικού σκοπού.

Συνεπώς, η επίδικη απεργία **ε ξ α κ ο λ ο υ θ ε ί να είναι παράνομη**, έστω και αν έχει γίνει νομότυπη 24ωρη προειδοποίηση για τη συνέχιση αυτής.

**Ιστορικό απόφασης Εφετείου Πειραιώς 8297/84 (Δ.Ε.Ν. 1984
σελ. 1060).**

Το εναγόμενο-εφεσίβλητο σωματείο οδηγών φορτηγών αυτοκινήτων, πραγματοποίησε -κατόπιν νόμιμης κήρυξης- 48ωρες προειδοποιητικές απεργίες στις 9 και 10/7/84, γενόμενες απεργία διάρκειας από 11/7/84.

Τα απεργιακά αιτήματα ήταν οικονομικής φύσεως. Εντέλει, κατόπιν **συμβιβαστικής συμφωνίας** μεταξύ εργοδότη-σωματείου, η απεργία σταμάτησε στις 31/7/84.

Απεδείχθη, ότι κατά τη διάρκεια των κινητοποιήσεων, το σωματείο **δ ε ν διέθεσε προσωπικό ασφαλείας** στην ενάγουσα επιχείρηση.

Το Πρωτοδικείο, **έσφαλε** κρίνοντας ότι το σωματείο **δ ε ν υποχρεούται** να διαθέσει προσωπικό ασφαλείας, καθότι η ενάγουσα είναι **ιδιωτική επιχείρηση** και **ό χ ι** δημοσίου χαρακτήρα ή κοινής ωφελείας.

Κατόπιν τούτων, το Εφετείο αποφάσισε ότι η επίδικη απεργία είναι παράνομη.

**Ιστορικό απόφασης Αρείου Πάγου 152/84 (Δ.Ε.Ν. 1985 σελ.
213).**

Ο αναιρεσίβλητος απολύθηκε με τη αιτιολογία ότι συμμετείχε σε **α δ έ σ π ο τ η** απεργία -που κηρύχθηκε την 4/2/80.

Το Εφετείο -που δίκασε την υπόθεση- έκρινε ότι το Σωματείο -στο οποίο ήταν μέλος ο αναιρεσίβλητος- ήταν **νομίμως συνεστημένο**. Συνεπώς, η

καταγγελία σύμβασης του μισθωτού είναι **ά κ υ ρ η**, αφού **δεν υφίσταται αδέσποτη απεργία**.

Ο Άρειος Πάγος α κ ύ ρ ω σ ε την απόφαση του Εφετείου, με την αιτιολογία ότι, εφόσον τα σωματεία *αποκτούν προσωπικότητα* από της εγγραφής τους στα τηρούμενα βιβλία, και το συγκεκριμένο συνδικάτο δεν έχει εγγραφεί σε αυτά -κατά το χρόνο που ιδρύθηκε (Μάιος 1979)- συνάγεται ότι **δεν ήταν νομίμως συνεστημένο**.

Συνεπώς, η απεργία που κηρύχθηκε από αυτό ήταν *α δ έ σ π ο τ η* και επιφέρει -σύμφωνα με το Ν. 330/76- την αυτοδίκαιη λύση της σύμβασης του συμμετάσχοντα σε αυτή μισθωτού.

Ιστορικό απόφασης Αρείου Πάγου 717/84 (Δ.Ε.Ν. 1985 σελ. 284).

Ο ενάγων-εκκαλών ήταν εργατοτεχνίτης στην εναγομένη-εφεσίβλητη εταιρία (εκδοτικός οίκος) και μέλος στην ομοσπονδία «μισθωτών Τύπου και Βιομηχανίας Χάρτου», η οποία πραγματοποίησε απεργία την 27 και 28/4/77 (με οικονομικά αιτήματα) και την 4 και 5/5/77 όπου διήρκεσε έως την 17/5/77.

Το Υπουργείο Εργασίας, **παρέπεμψε τη διαφορά στο Π.Δ.Δ.Δ.** στις 17/5/77. Παρά ταύτα, το σωματείο **συνέχισε την απεργία** έως τις 28/5/77 - στην οποία συμμετείχε και ο ενάγων- *γνωρίζοντας ότι η διαφορά έχει παραπεμφθεί στη διαιτησία*.

Στις 27/5/77, η εναγόμενη εταιρία κάλεσε τον ενάγοντα να επανέλθει στην εργασία του, διότι αλλιώς θα θεωρούσε τη συμμετοχή του στην παράνομη απεργία ως καταγγελία της σύμβασής του από τον ίδιο. Ο τελευταίος, **δεν επανήλθε έως την 1/8/77**, και η εργοδότης εταιρία κατήγγειλε τη σύμβαση, -χωρίς να τηρήσει τον τύπο (έγγραφο καταγγελία και αποζημίωση).

Απεδείχθη ότι, αφενός η αποχή του ενάγοντα δεν οφειλόταν σε *ασθένεια* -όπως αυτός ισχυρίσθηκε- αφετέρου ότι η παραπάνω μη νομότυπη απόλυσή του ήταν *άκυρη*.

Το Πρωτοδικείο, θεώρησε **έ γ κ υ ρ η** την απόλυση και *α π έ ρ ρ ι ψ ε* το αίτημά του ενάγοντα για μισθούς υπερημερίας. Ομοίως και το Εφετείο και ο Άρειος Πάγος, όμως, απεφάνθη -αφενός ότι **ορθώς** κρίθηκε για τη μη υποχρέωση του εργοδότη για μισθούς υπερημερίας -αφετέρου η απόλυση του ενάγοντα **δ ε ν** είναι έγκυρη και του οφείλεται η αποζημίωση που ορίζει ο νόμος.

Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Χαλκίδας 128/85 (Δ.Ε.Ν. 1985 σελ. 393).

Η πλειοψηφία των μελών της Γ.Σ. του σωματείου, αποφάσισε την πραγματοποίηση 3ωρων στάσεων εργασίας -σε περίπτωση μη ικανοποίησης των αιτημάτων τους- **εξουσιοδοτώντας το Δ.Σ. ως προς τον συντονισμό του αγώνα (χρόνος κήρυξης, μορφή αγώνα).**

Απεδείχθη, ότι η εξουσιοδότηση αυτή προς το Δ.Σ. έγινε **νομότυπα** και δεν αποτελεί *εν λευκώ εξουσιοδότηση*, συνεπώς δεν υπόκειται στο νόμο 1264/82 και **δεν** καθιστά την απεργιακή κινητοποίηση **π α ρ ά ν ο μ η**.

Επίσης, τα αιτήματα της απεργίας για αύξηση των μισθών -σύμφωνα με τον πληθωρισμό- **δεν είναι υπερβολικά ούτε παράλογα**, καθώς επίσης ότι οι 3ωρες στάσεις εργασίας **δεν συνεπάγονται καταστροφή της επιχείρησης**, ώστε να γίνει αυτή καταχρηστική.

Το γεγονός, ότι η επιχείρηση είναι **προβληματική** -λόγω εξωγενών παραγόντων- δεν μπορεί **A PRIORI** να αποκλείσει το δικαίωμα της απεργίας στο προσωπικό της ενάγουσας, αφού η ύπαρξη ζημιών (που δεν είναι δυσανάλογες ως προς τα απεργιακά αιτήματα) είναι **σ ύ μ φ ω ν η** με την έννοια της απεργίας ως μέσο πίεσης.

Ιστορικό Πρωτοδικείου Ιωαννίνων 557/85 (Δ.Ε.Ν. 1986 σελ. 27).

Το εναγόμενο σωματείο -των οικοδόμων του έργου του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Ιωαννίνων- κήρυξε απεργία:

α) με απόφαση του Δ.Σ. και **όχι της Γ.Σ.** (άρθρο 20 Ν. 1262/84).

β) **χωρίς να προειδοποιήσει** τις εργοδότης εταιρίες (προφορικά ή γραπτά) 24 ώρες πριν την έναρξη της απεργίας.

Επίσης, απεδείχθη ότι κατά τη διάρκεια της απεργίας -30 ημέρες- το εναγόμενο σωματείο **δεν φρόντισε να υπάρχει το αναγκαίο προσωπικό ασφαλείας**.

Κατόπιν των παραπάνω, το δικαστήριο έκρινε την απεργία ως **π α ρ ά ν ο μ η**.

Σύμφωνα με μάρτυρες, η απεργιακή κινητοποίηση αφενός οδηγεί σε **δυσβάστακτες οικονομικές συνέπειες** για τις ενάγουσες εργοδότης, αφετέρου καθυστερεί την ολοκλήρωση του έργου του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Ιωαννίνων, με αποτέλεσμα να **εμποδίζει την ανάπτυξη της Ανώτατης Παιδείας και της Ιατρικής επιστήμης** -καθώς επίσης να **εμποδίζει να καλυφθούν οι ανάγκες της Β.Δ. Ελλάδας**.

Συνεπώς, το Πρωτοδικείο έκρινε την απεργία **παράνομη** και **καταχρηστική**, λόγω της δυσαναλογίας μεταξύ της ζημιάς του εργοδότη-κοινωνικού συνόλου και της ωφέλειας από τα αιτήματα των οικοδόμων.

Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Πειραιώς 716/85 (Δ.Ε.Ν. 1985 σελ. 448).

Η αντεναγόμενη επιχείρηση την 28/2/85 και την 1/3/85, **έκλεισε την επιχείρηση και αρνήθηκε στους εργαζόμενους να προσέλθουν στην εργασία τους**, προφασιζόμενη ότι εξαιτίας των πραγματοποιούμενων -κατά τις ίδιες ημέρες- στάσεων εργασίας, δεν μπορούσε να λειτουργήσει -και μέσω του κλεισίματος αυτού- απέφυγε τον **κίνδυνο** της οικονομικής καταστροφής (επικαλέσθηκε έπ' αυτού το άρθρο **656 του Α.Κ.**).

Αποδείχτηκε ότι, οι 2 προαναφερθείσες στάσεις εργασίας **δεν αποτελούν καθεστώς ανωτέρας βίας** για την αντεναγόμενη, και συνεπώς δεν συντρέχει περίπτωση, σύμφωνα με το άρθρο 656 Α.Κ. και το κλείσιμο της επιχείρησης αποσκοπεί **μόνο** στην απόκρουση των απεργιακών κινητοποιήσεων (28/2 και 1/3), συνεπώς αποτελεί **ανταπεργία**, η οποία σύμφωνα με το Ν. 1264/82 είναι **παράνομη**.

Ιστορικό Πρωτοδικείου Αθηνών 4542/85 (Δ.Ε.Ν. 1986 σελ. 651).

Το εναγόμενο σωματείο «Πανελλήνιος Ένωση Εργαζομένων Λιθογράφων Γραφικών Τεχνών και Περιοδικού Τύπου» κήρυξε -μετά από απόφαση του Δ.Σ. της- έναρξη 4ωρων στάσεων εργασίας από τη 23/12/85 με **αιτήματα**:

- 1) θεσμικά (χορήγηση σε όλο το προσωπικό άδειας 5 εβδομάδων).
- 2) οικονομικής φύσης.

Αναφορικά με το 1ο αίτημα, η ενάγουσα συμφώνησε τη διαπραγμάτευση αυτού, μεταξύ σωματείου και αντίστοιχων εργοδοτικών οργανώσεων. Παρά ταύτα, το εναγόμενο σωματείο **συνέχισε τις 4ωρες στάσεις**, πράγμα που δείχνει ότι ουσιαστικά οι απεργοί επιδιώκουν **εμμέσως αύξηση των αποδοχών τους**, δηλαδή εξαναγκασμό της ενάγουσας να ικανοποιήσει τα οικονομικά τους αιτήματα.

Τα οικονομικά αιτήματα αυτά **προσκρούουν στην Π.Ν.Π.** -δημοσίας τάξεως μέτρα για την προστασία της Εθνικής Οικονομίας- συνεπώς είναι μη νόμιμα, και αφού το νόμιμο θεσμικό αίτημα των απεργών είναι υπό διαπραγμάτευση, οι στάσεις εργασίας είναι **παράνομες**.

Επίσης, είναι και καταχρηστικές, επειδή οδηγούν -όπως απεδείχθη- στην **πλήρη οικονομική καταστροφή** της ενάγουσας, η οποία δεν μπορεί να αντεπεξέλθει στις ανειλημμένες υποχρεώσεις της με τους

πελάτες της (εβδομαδιαία και 15ήμερα Περιοδικά) κινδυνεύοντας να τους χάσει.

Για τους ως άνω λόγους το Πρωτοδικείο έκρινε δεκτή την αγωγή της ενάγουσας και αναγνώρισε τις 4ωρες στάσεις ως **καταχρηστικές**.

Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Αθηνών 1067/85 (Δ.Ε.Ν. 1985 σελ. 384).**

Το εναγόμενο σωματείο του Καζίνο Πάρνηθας, κήρυξε απεργιακές κινητοποιήσεις, αρχίζοντας από 1/2/85, με τελική πραγματοποίηση μιας 2ωρης στάσης εργασίας την ίδια ημέρα (1/2/85) μ ό ν ο.

Η απόφαση για την κήρυξη των απεργιακών κινητοποιήσεων, λήφθηκε ό χ ι από τη Γ.Σ. των μελών του σωματείου, **αλλά από το Δ.Σ. του εναγομένου σωματείου**, στο οποίο Δ.Σ. δόθηκε **εξουσιοδότηση εν λευκώ**, όχι εξουσιοδότηση για λεπτομέρειες, όπως ορίζει ο Ν. 1264/82.

Αλλά και η περίπτωση ότι πρόκειται για εξουσιοδότηση στο Δ.Σ. από τη Γ.Σ. -που επιτρέπεται από το Ν. 1264/82- απεδείχθη ότι *δεν υφίσταται*, αφού η Γ.Σ. της 19/12/84 **δεν τήρησε τις εξής προϋποθέσεις** (για τη νομότυπη εξουσιοδότηση του Δ.Σ. να αποφασίζει για την κήρυξη των στάσεων εργασίας):

- 1) της απόλυτης πλειοψηφίας των μελών του σωματείου (Ν. 1365/83).
- 2) της μυστικής ψηφοφορίας.

Βάσει των παραπάνω*, το Πρωτοδικείο αναγνώρισε ότι η 2ωρη στάση εργασίας είναι **π α ρ ά ν ο μ η** και απαγόρευσε τη συνέχιση των απεργιακών κινητοποιήσεων. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης αποφάσισε ποινή 50.000 στο σωματείο και προσωποκράτηση των εκπροσώπων του σωματείου έως 2 μήνες.

Επίσης, ο ενάγων -και τώρα αντεναγόμενος- ΕΟΤ έκλεισε όλο το συγκρότημα της Πάρνηθας από την 3/2/85 -αρνούμενος να δεχθεί την εργασία των υπαλλήλων του- ισχυριζόμενος ότι λόγω της 2ωρης στάσης εργασίας της 1/2/85 υπέστη τεράστια οικονομική ζημιά 100 εκ. ημερησίως.

*(Επίσης: 1) τα αιτήματα των απεργών ήταν περισσότερα από αυτά που γνωστοποιήθηκαν στον εργοδότη ΕΟΤ. 2) *δ ε ν* κοινοποιήθηκαν στον Υπ. Προεδρίας με δικαστικό επιμελητή.3) 3 από τα αιτήματα ήταν καταχρηστικά και 4) δεν υπήρχε προσωπικό ασφαλείας.)

** (Επικυρώθηκε από το Εφετείο Αθηνών 5817/85).

Η οικονομική , όμως, καταστροφή που επικαλέστηκε ο ΕΟΤ - αποσκοπώντας στην εφαρμογή του άρθρου 656 Α.Κ. - **δεν απεδείχθη**, αφού οι απεργιακές κινητοποιήσεις δεν παρατάθηκαν -εκτός από τις 2ωρες.

Συνεπώς, **δεν υπάρχει περίπτωση ανωτέρας βίας**, ώστε να αναγκασθεί ο ΕΟΤ να κλείσει την επιχείρηση, **α λ λ ά υπάρχει έλλειψη συμφέροντος** ή ύπαρξη μικρού συμφέροντος από τη λειτουργία του Καζίνο υπό το καθεστώς στάσεων εργασίας.

Κατόπιν τούτων, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι το κλείσιμο του Καζίνο από 2/2/85 αποτελεί **α ν τ α π ε ρ γ ί α**, η οποία είναι παράνομη.

Ιστορικό απόφασης Εφετείου Ναυπλίου 34/85 (Δ.Ε.Ν. 1985 σελ. 66).

Το εναγόμενο σωματείο του προσωπικού του Λιγνιτωρυχείου της εναγούσης ΔΕΗ -στη Μεγαλόπολη- (με απόφαση της Γ.Σ. του) αποφάσισε και κήρυξε **ν ο μ ό τ υ π α** τη συνέχιση του απεργιακού αγώνα (που είχε ξεκινήσει τον Ιούνιο του 1983) με τη μορφή της αποχής του προσωπικού από την εργασία τα Σαββατοκύριακα, τις αργίες, ημιαργίες και από τις υπερωρίες. Τα **αιτήματα** ήταν τα εξής:

- 1) την εφαρμογή της Δ.Α. (42/82) για την καταβολή των νομίμων αποδοχών των μελών του σωματείου από την ενάγουσα ΔΕΗ.
- 2) την οικονομική εξομοίωση των νέων εργαζομένων με τους παλιούς.
- 3) την καθιέρωση εφεδρικού χειριστή σε όλα τα συγκροτήματα.
- 4) τη χορήγηση επιδόματος επικίνδυνης εργασίας.
- 5) την αυτόματη τιμαριθμική αναπροσαρμογή των αποδοχών τους.
- 6) την καθιέρωση πραγματικού 5ήμερου εργασίας.

Απεδείχθησαν τα εξής: Αναφορικά με το πρώτο αίτημα, η ενάγουσα ΔΕΗ χορήγησε **σταδιακά** στο προσωπικό της **τα προβλεπόμενα της Δ.Α.**, δηλ. το διορθωτικό ποσό +την Α.Τ.Α., ακολουθώντας πιστά τις υποδείξεις του Υπουργείου Εργασίας. Επίσης η διένεξη ως προς την Δ.Α. αποτελεί **νομική διαφορά** και δεν μπορεί να λυθεί με απεργία.

Συνεπώς, τα 1ο και 5ο αίτημα είναι **αβάσιμα** και η κήρυξη της απεργίας σκοπώντας σε αυτά είναι **καταχρηστική**. Το 2ο αίτημα και το 6ο αίτημα -που αφορούν τους όρους εργασίας των εργαζομένων της ενάγουσας- είναι επίσης **αδύνατο** να αποτελέσουν αντικείμενο απεργιακού αγώνα, αφού ορίζονται από την Σ.Σ.Ε. της 27/9/83 - μεταξύ της εργοδότης ΔΕΗ και της ΓΕΝΟΠ-ΔΕΗ. Το 3ο αίτημα -για την καθιέρωση εφεδρικού χειριστή- **δεν προβλέπεται από τον κανονισμό της ΔΕΗ** ή από άλλες διατάξεις, όπως και **δεν εφαρμόζεται σε κανένα άλλο λιγνιτωρυχείο της ΔΕΗ**. Τέλος το ίδιο ισχύει και για την καταβολή επιδόματος επικινδύνου εργασίας.

Κατόπιν τούτων, το Εφετείο επικύρωσε την απόφαση του Πρωτοδικείου, αναγνωρίζοντας ότι οι απεργιακές κινητοποιήσεις του εναγομένου σωματείου- από 10-12-83- είναι παράνομες, υποχρεώνοντας την παύση τους και την απαγόρευση τους στο μέλλον.

Ιστορικό απόφασης Εφετείου Κέρκυρας 106/85 (Δ.Ε.Ν. 1986 σελ. 645).

Η «Ένωση Μισθωτών Κλωστοϋφαντουργών Κερκύρας» -με αφορμή τη χορήγηση υποχρεωτικής αμειβόμενης αδειας σε 55 εργαζόμενους- διεξήγαγε στάσεις εργασίας (20-24 Ιανουαρίου 1983) και στις 24 Ιανουαρίου κήρυξε απεργία αόριστης διάρκειας με αιτήματα:

- 1) Παύση αυθαιρεσιών εργασίας.
- 2) Συνέχιση λειτουργίας της επιχείρησης.
- 3) Αναστολή αδειών και άμεσος εφοδιασμός εργοστασίου.

Ο εκκαλών, πρωτοστάτησε στη λήψη της απόφασης για κήρυξη απεργίας, καθώς και στη βίαιη κατάληψη το εργοστασίου στις 26-1-83.

Με την παράνομη κατάληψη, έλαβαν χώρα τα εξής:

- α) διακοπή λειτουργίας του εργοστασίου.
- β) βίαιη εκδίωξη διοικητικών οργάνων και εκπροσώπων τους.
- γ) βίαιη παρεμπόδιση όσων εργαζομένων επιθυμούσαν να εργασθούν.
- δ) απόκρυψη και κατακράτηση της αλληλογραφίας και άλλων εγγράφων της εφεσίβλητης από τον εκκαλούντα, ο οποίος αρνείτο να τα παραδώσει.

Η εφεσίβλητη ανέστειλε από 27-1-83 τις άδειες των 55 εργατών, αλλά το **σωματείο σ υ ν έ χ ι σ ε** την απεργία και τη βίαιη κατάληψη, παρόλο που ο Υπουργός Εργασίας τους γνωστοποίησε το παράνομο αυτής.

Στις 3-2-83, το σωματείο έστειλε στην εφεσίβλητη εξώδικο έγγραφο, με το οποίο αξίωσε την άμεση παράδοση του εργοστασίου σε αυτούς, και κατόπιν τη μεταβίβαση αυτού σε φορέα που θα αποτελείται από τους ίδιους, ενώ απειλήσαν ότι, σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, θα συνεχίσουν την κατάληψη μέχρι συμμόρφωσής της (το έγγραφο συνέταξε ο εκκαλών παρέχοντας συγχρόνως πληροφορίες για την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης).

Τότε, απεκαλύφθη και ο πραγματικός σ κ ο π ό ς των απεργών, ήτοι ο εξαναγκασμός της εφεσίβλητης να μεταβιβάσει την επιχείρηση της σε αυτούς, ενώ ο εκκαλών θα κατελάμβανε διευθυντική θέση.

Στις 18-3-83, η εφεσίβλητη γνωστοποίησε στους απεργούς ότι θεώρησε ως αυτοδίκαια λυμένη τη σύμβαση εργασίας τους, και συγχρόνως υπέβαλλε μήνυση.

Το σωματείο στις 20-3-83 διέκοψε την απεργία και την κατάληψη, και επανήλθε στην εργασία του, όμως η εφεσίβλητη δεν τους δέχτηκε - εμμένοντας στην απόφαση της- και ως αντίδραση το σωματείο συνέχισε την απεργία και την κατάληψη -με τη μορφή επίσχεσης εργασίας (για τη μη αποδοχή των υπηρεσιών τους).

Το Εφετείο έκρινε την απεργία:

1) **παράνομη**, επειδή τα αιτήματά της ήταν αόριστα και δεν επεδίωκαν εργασιακά συμφέροντα (ειδικά μετά την ικανοποίηση του αιτήματος περί αναστολής των αδειών από την επιχείρηση, όπου η απεργία συνεχίστηκε, καθώς και το αίτημα για τον εφοδιασμό -όπου οι απεργοί με την κατάληψη του εργοστασίου το εμπόδιζαν. Επίσης το αίτημα για τη λειτουργία του εργοστασίου ήταν σε αντίφαση με τις παραπάνω ενέργειές τους).

2) **καταχρηστική**, λόγω:

α) της βίαιης κατάληψης του χώρου-παρεμπόδισης των οργάνων διοίκησης, υπαλλήλων και υπεξαγωγή αλληλογραφίας.

β) ως **π ρ ο σ χ η μ α τ ι κ ή** (αιτήματα διάφορα του σκοπού και λοιπές αξιόποινες πράξεις).

Ο πρωταγωνιστικός ρόλος, και η γ ν ώ σ η του εκκαλούντος για τις παράνομες αυτές ενέργειες, οδήγησαν το Εφετείο να θεωρήσει **ν ό μ ι μ η** την καταγγελία της σύμβασης εργασίας αυτού, χωρίς την τήρηση της προθεσμίας και της νόμιμης αποζημίωσης.

Ιστορικό Ειρηνοδικείου Αθηνών 1837/86 (Δ.Ε.Ν. 1987 σελ. 513).

Οι ενάγοντες, απουσίαζαν από την εργασία τους κατά τις 14/11/85 και 7/4/86 -επειδή συμμετείχαν σε 24ωρη απεργιακή κινητοποίηση που αποφάσισε το σωματείο τους- και εξαιτίας αυτού η εναγόμενη επιχείρηση ισχυρίζεται ότι **δεν δικαιούνται να λάβουν το επίδομα ανελλιπούς παρουσίας** για τους μήνες αυτούς.

Το Ειρηνοδικείο Αθηνών έκανε δεκτή την αγωγή, και έκρινε ότι οι ενάγοντες **δικαιούνται να λάβουν το επίδομα** (6000 για κάθε μήνα) -που είχε συμφωνηθεί- με την **αιτιολογία** ότι η συμμετοχή σε απεργία **δεν θεωρείται αδικαιολόγητη απουσία από την εργασία**, αφού επίσης οι ενάγοντες δεν είχαν απουσιάσει άλλη μέρα στους επίδικους μήνες .

**Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Αθηνών 3/86 (Δ.Ε.Ν. 1986
σελ. 132).**

Το εναγόμενο σωματείο «Σύλλογος Εργατοτεχνιτών, Υπαλλήλων εγκαταστάσεων Εταιρίας Υγραερίου», κήρυξε προειδοποιητική 24ωρη απεργία στις 30-12-85, η οποία με απόφαση της Γ.Σ. συνεχίστηκε ως διαρκείας, με **αίτημα τον σωστό υπολογισμό του ανθυγιεινής (12%) και επικίνδυνης εργασίας (6%) επιδόματος**, με την νέα Σ.Σ.Ε. του κλάδου.

Η εργοδότηρια ενάγουσα Εταιρία Υγραερίου στις 28/3/84, **υπέγραψε** -με λοιπές εταιρίες- με τους εκπρόσωπους των εργαζομένων -στο Υπουργείο Εργασίας- **συμφωνία** με την οποία θα ικανοποιούσε τα αιτήματα των απεργών (χορήγηση επιδόματος ανθυγιεινής εργασίας 12% και επίδομα επικίνδυνης εργασίας 6% επί του βασικού μισθού που ορίζει η Σ.Σ.Ε.).

Μετά ,όμως, την υπογραφή της νέας Σ.Σ.Ε. (1-5-85), η ενάγουσα εταιρία **αρνήθηκε να χορηγήσει τα επιδόματα αυτά βάση των νέων μισθών** - αφού **ηθελημένα** δεν είχε συμπεριλάβει (κατά την υπογραφή της συμφωνίας) **ρήτρα** για μελλοντική προσαρμογή των επιδομάτων βάση της νέας Σ.Σ.Ε.. Οι εργαζόμενοι άφησαν να περάσει χρόνος, πιστεύοντας ότι θα ρυθμιστεί το κερτημένο και απαιτητό δικαίωμα τους, γι' αυτό και **δεν προσέφυγαν δικαστικώς**.

Η ενάγουσα εταιρεία κατόπιν, **προφασίστηκε** την δημοσίευση της 18/10/85 Π.Ν.Π. (μέτρα για προστασία της Εθνικής Οικονομίας) για να **απορρίψει** το αίτημα του εναγόμενου σωματείου, όπως επίσης κατηγόρησε αυτό ότι αοριστολογεί.

Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η απεργία του εναγόμενου σωματείου είναι **νόμιμη*** και σύμφωνη με το Σύνταγμα, απέρριψε δε την αγωγή της εργοδότηριας εταιρίας, κρίνοντας την **τακτική της καταχρηστική**.

***(Αφού η πληρωμή των επιδομάτων που συμφωνήθηκαν δεν αποτελεί αύξηση των μισθών και συνεπώς δεν αντίκειται στην Π.Ν.Π.).**

**Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Λαμίας 60/86 (Δ.Ε.Ν. 1986
σελ.680).**

Η ενάγουσα (ΛΑΡΚΟ Α.Ε.) Μεταλλευτική εταιρία, κατέβαλλε ανελλιπώς (κατά μήνα) από το 1969 το επίδομα παραγωγής-απόδοσης, η συνέχιση της καταβολής του οποίου θεωρείται δεδομένη για τους εξής λόγους :

1) Η παροχή του επιδόματος ήταν ως αντάλλαγμα της εργασίας (αύξηση παραγωγής) και όχι από ελευθεριότητα της εταιρίας, συνεπώς δεν μπορεί να το ανακαλέσει αυτή μονομερώς όποτε θελήσει.

2) Η καταβολή του, έγινε επιχειρησιακή συνήθεια, η οποία κατέληξε σε σιωπηρή συμφωνία συνέχισης καταβολής του, συνεπώς δεν μπορεί να διακοπεί ελεύθερα από την ενάγουσα.

3) Μία διακοπή του επιδόματος μετά από 15 έτη, θα ήταν αντίθετη στο **281 Α.Κ.**

Η ενάγουσα κατ' αρχήν εξέδωσε ανακοίνωση δηλώνοντας ότι το επίδομα καταβάλλεται οικειοθελώς απ' αυτήν και κατόπιν :

α) Επωφελούμενη την πρόσφατη Π.Ν.Π. και την εισοδηματική πολιτική της κυβερνήσεως, διέκοψε από 1/1/86 την καταβολή του επιδόματος για το έτος 1986 - παρ' όλο που εγκύκλιος του Υπ. Εθνικής Οικονομίας προσδιόρισε ότι η συνέχιση καταβολής του επιδόματος αυτού δεν προσκρούει στην Π.Ν.Π. .

β) Αρνήθηκε να καταβάλει την ΑΤΑ για τους μήνες από Ιανουάριο έως Μάρτιο 1986.

γ) Αρνήθηκε η διαπραγματευθεί τα δύο παραπάνω θέματα με τους εργαζομένους.

Το εναγόμενο σωματείο ,τότε, κήρυξε επαναλαμβανόμενες στάσεις εργασίας (2ώρες) από τις 27/2/86 έως 6/3/86, με πρωταρχικό αίτημα την συνέχιση καταβολής του επιδόματος αυτού -για το 1986- και με επικουρικό αίτημα* την καταβολή της ΑΤΑ.

Η ενάγουσα, ζήτησε με αγωγή να αναγνωρισθούν αυτές οι κινητοποιήσεις ως παράνομες και καταχρηστικές. Το Πρωτοδικείο απέρριψε την αγωγή της ενάγουσας με τη εξής αιτιολογία :

α) Τα κύρια αιτήματα της εναγομένης είναι νόμιμα.

β) Δεν έγινε κατάληψη των χώρων εργασίας.

γ) Τηρήθηκαν οι προϋποθέσεις του Νόμου 1264/82.

*(Οντας διατεθειμένοι να παραιτηθούν έπ' αυτού εάν ικανοποιηθεί το 1ο αίτημα).

- δ) Δεν έγινε εξαναγκασμός των εργαζομένων να συμμετάσχουν στην απεργία, η συμμετοχή δε, ήταν καθολική.
- ε) Δεν πρόκειται για κυκλική (περιστροφική) απεργία, αλλά είναι μη συνεχής, συνεπώς δεν εμποδίζει την λειτουργία της επιχείρησης.
- στ) Είναι περιορισμένης χρονικής διάρκειας, έτσι δεν επιφέρει σοβαρή ζημιά στην ενάγουσα.
- ζ) Δεν αναμένεται κίνδυνος από τη πραγματοποίηση της απεργίας.

Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Αθηνών 239/86 (Δ.Ε.Ν. 1986 σελ. 354).

Οι 662 εργαζόμενοι στο ενάγον Νοσηλευτικό Ίδρυμα -μόλις πληροφορήθηκαν ότι η Υπουργική απόφαση (που εκδόθηκε στα πλαίσια του Ν. 1505/84), όριζε ότι οι αποδοχές που αυτός ο νόμος προέβλεπε, θα τους καταβαλλόταν - αναδρομικώς - από 1/2/86 και όχι από 1/1/84- γνωστοποίησαν στην διοίκηση του ενάγοντος εργοδότη, ότι από την ημέρα αυτή (31/1/86) ασκούν το δικαίωμα της επίσχεσης εργασίας, έως ότου το ενάγον τους καταβάλει τις διαφορές αποδοχών που προκύπτουν από την αναδρομική εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 1505/84 (δηλ. καταβολή των αποδοχών από 1/1/84).

Αποδείχθηκε -βάση των εξής στοιχείων :

1. Η παραπάνω ενέργεια των εργαζομένων, δεν ήταν απόρροια ατομικής πρωτοβουλίας, αλλά υποκινήθηκε και κατευθύνεται από το εναγόμενο σωματείο τους .
2. Το σωματείο διέθεσε προσωπικό ασφαλείας για τα επείγοντα περιστατικά.
3. Παρόμοιες ενέργειες, εκδηλώθηκαν -συγχρόνως- και από σωματεία άλλων Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων που υπάγονται στην ΟΣΝΙΕ (Ομοσπονδία Νοσ. Ίδρ. Ελλάδος), η οποία τις συντόνιζε.
4. Οι διεκδικούμενες παροχές, δεν καλύπτονταν από την παραπάνω Υπουργική απόφαση -που ήταν προϋπόθεση για την εφαρμογή του Ν. 1505/84 περί αποδοχών- συνεπώς η υποχρέωση για καταβολή αυτών δεν είχε γεννηθεί, ούτε ήταν ληξιπρόθεσμη.

Συνεπώς, δεν υφίσταται η έννοια της επίσχεσης και ότι η συγκεκριμένη αναστολή εργασίας, αποτελεί απεργία (ανεξάρτητα από τον χαρακτηρισμό της από τους εργαζομένους ως επίσχεσης) την οποία υποκίνησε το εναγόμενο σωματείο -προς εξαναγκασμό του εργοδότη να εφαρμόσει τον Ν. 1505/84 από την 1/1/84- ενώ ονομάτισε αυτή επίσχεση για να μην ισχύουν οι προϋποθέσεις του Ν. 1264/82.

Πράγματι, **καμιά από τις προϋποθέσεις του Ν. 1264/82 δεν τηρήθηκε** (απόφαση απόλυτης πλειοψηφίας Γ.Σ., προειδοποίηση 4 ημερών κ.τ.λ.), συνεπώς το δικαστήριο έκανε **δεκτή** την αγωγή (στρεφόμενο εναντίον του εναγόμενου σωματείου και όχι των εργαζομένων) και αναγνώρισε την απόφαση κινητοποίησης που άρχισε από την 31/1/86 ως παράνομη, διέταξε την διακοπή της, ενώ σε περίπτωση μη συμμόρφωσης καταδικάζει κάθε έναν από τους εκπροσώπους του σωματείου σε χρηματική ποινή 50000 δρχ. και κράτηση μέχρι 2 μηνών. Επίσης κήρυξε την απόφαση ως προσωρινά εκτελεστή.

Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Ηρακλείου 617/86 (Δ.Ε.Ν. 1987 σελ. 767).

Η ενάγουσα επιχείρηση παραγωγής οινοπνεύματος και ποτών, προέβη σε **αντικατάσταση του παλαιού εξοπλισμού της**, πουλώντας τα παλιά εξαρτήματα σε τρίτο -εμφανισθέντα ως αντιπρόσωπος της ΒΙΟΣΩΛ- για τήξη.

Όμως, εκείνος τα εγκατέστησε σε γειτονικό εργοστάσιο για την **δημιουργία ανταγωνιστικής επιχείρησης**. Η ενάγουσα απέλυσε - καταβάλλοντας την νόμιμη αποζημίωση- τον μισθωτό Χ επειδή ήταν συγγενής του προαναφερθέντος αγοραστή και ενώ γνώριζε την απάτη, **την απέκρυψε** από την εργοδότη εταιρία του.

Επίσης, αποδείχθηκε ότι **διοχέτευε επαγγελματικά μυστικά της ενάγουσας** -που γνώριζε λόγω της θέσης του- στην **ανταγωνίστρια εταιρία** - διάμεσο του συγγενή του.

Το εναγόμενο σωματείο, πραγματοποίησε 4ωρη στάση εργασίας την ίδια μέρα της απόλυσης (29/10/86) και κήρυξε 3ωρες στάσεις εργασίας σε κάθε βάρδια από τις 30/10/86, **με μοναδικό αίτημα την επαναπρόσληψη του Χ**.

Το δικαστήριο, έκρινε τις παραπάνω κινητοποιήσεις **παράνομες** (δηλαδή έκανε δεκτή την αγωγή), αφού προέκυψε ότι η ενάγουσα απέλυσε τον Χ για την **μη τήρηση της υποχρέωσής του για πίστη στον εργοδότη του** και όχι σκοπεύοντας στον εκφοβισμό* του συνόλου των εργαζομένων. Δηλαδή, η απόλυσή του δεν έθεσε σε κίνδυνο το συλλογικό συμφέρον των συναδέλφων του.

*(Εξάλλου, η ενάγουσα εταιρία ήταν φειδωλή σε απολύσεις τα τελευταία έτη.)

Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης 4894/86
(Δ.Ε.Ν. 1987 σελ. 170).

Το εναγόμενο «Σωματείο εργατοτεχνιτών και υπαλλήλων Αθηναϊκής Ζυθοποιίας Α.Ε.», κήρυξε απεργία -στις 28, 29, 30 Νοεμβρίου του 1986- η οποία εξακολούθησε έως και τις 5 Δεκεμβρίου -όπου ζητήθηκε η αγωγή - **ΜΕ ΑΙΤΗΜΑΤΑ**:

1. **Οικονομικά** (καταβολή έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης και καταβολή υπολοίπου πριμ παραγωγής) και

2. **Εργασιακά.**

Το δικαστήριο έκρινε την αγωγή του εργοδότη -για αναγνώριση της ακυρότητας της απεργίας- ως **δεκτή**, κηρύσσοντας τις παραπάνω απεργιακές κινητοποιήσεις ως **άκυρες και καταχρηστικές**, διατάσσοντας τη **διακοπή** αυτών και **απαγορεύοντας** την πραγματοποίηση απεργιών στο μέλλον **με τα ίδια αιτήματα**, για τους εξής λόγους:

Αναφορικά με τα αιτήματα, οι εργασιακές διεκδικήσεις προβλήθηκαν για λόγους **διπλωματικών ελιγμών** -αφού μάλιστα η ενάγουσα προσέφερε σωρεία παροχών στους εργαζόμενους της που δεν προβλέπονται από τις Σ.Σ.Ε.-, ενώ οι κινητοποιήσεις είχαν ως **αποκλειστικό στόχο** την ικανοποίηση των οικονομικών αιτημάτων.

Το 1ο αίτημα για την καταβολή έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης, προσέκρουε στην απαγόρευση της 18/10/85 Π.Ν.Π. (βάση της οποίας το Υπ. Εργασίας δεν έδινε έγκριση στην ενάγουσα) ενώ η καθυστερημένη καταβολή του υπολοίπου πριμ παραγωγής, οφείλετο στην **καθυστέρηση της έγκρισης** για τη χορήγηση αυτού από το **Υπουργείο Εργασίας**.

Συνεπώς, η ενάγουσα **δεν ήταν υπαίτια για την καθυστέρηση** αυτή, και το επίμαχο ζήτημα βρισκόταν στο δρόμο προς την λύση του.

Παρά ταύτα το εναγόμενο σωματείο κάλεσε τα μέλη του **για συνέχιση του απεργιακού αγώνα** -χωρίς να λάβει υπ' όψιν της τα παραπάνω δεδομένα που του γνωστοποίησε η ενάγουσα εργοδότηρια.

Η συνέχιση των κινητοποιήσεων αποδείχθηκε ότι οδηγούσε σε **απώλεια τζίρου 10 εκ. ημερησίως** για την ενάγουσα και σε **ζημιά 4 εκ. ημερησίως για την Εθνική Οικονομία** (από την μη καταβολή του φόρου), συνεπώς η ωφέλεια των απεργών (από τα αβάσιμα αιτήματα) ήταν δυσανάλογα μικρή σε σχέση με την ζημιά της ενάγουσας και του συνόλου.

Όλα τα παραπάνω στοιχεία οδήγησαν στην προαναφερόμενη δικαστική απόφαση.

Ιστορικό απόφασης Εφετείου Αθηνών 544/86 (Δ.Ε.Ν. 1896 σελ. 645).

Το εφεσίβλητο Υπηρεσιακό Συμβούλιο, εξέδωσε πράξη σύμφωνα με την οποία *περικόπηκαν οι αποδοχές του εκκαλών επιστημονικού βοηθού της Ανωτάτης Γεωπονικής Σχολής, κατά τις ημέρες που αυτός συμμετείχε σε νόμιμη απεργία.*

Απεδείχθη, ότι η συμμετοχή του στην απεργία (σε ορισμένες ημερομηνίες και σύμφωνα με το ισχύον ωράριο) **δεν επιβεβαιώθηκε θετικά και επώνυμα** από τον άμεσο προϊστάμενό του, -αφού ο συγκεκριμένος καθηγητής-προϊστάμενος δεν απάντησε στην έγγραφη ερώτηση της διοίκησης της Σχολής, καθώς και ότι η πράξη περικοπής αποδοχών εκδόθηκε μετά από 5 μήνες (από την ζητούμενη απεργιακή συμμετοχή).

Το Εφετείο αποφάσισε ότι *αυθαίρετα περικόπηκαν οι αποδοχές αυτές του εκκαλών, και ακύρωσε τις προσβαλλόμενες πράξεις.*

Ιστορικό απόφασης Εφετείου Αθηνών 8097/86 (Δ.Ε.Ν. 1986 σελ. 1153).

Η εναγόμενη 2βάθμια συνδικαλιστική οργάνωση, πραγματοποίησε στις 23 και 24/3/86 απεργία, στην οποία συμμετείχαν οι Πρωτοβάθμιες οργανώσεις που υπάγονται σε αυτήν των εργαζομένων σε Τουριστικές και Ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, **χωρίς να τηρήσει τη διαδικασία του άρθρου 21 του Ν. 1264/82 για τον καθορισμό του προσωπικού ασφαλείας.**

Το αποτέλεσμα ήταν να **μην υπάρχει κατά τη διάρκεια της απεργίας το απαραίτητο προσωπικό ασφαλείας** για την ασφάλεια των εγκαταστάσεων των παραπάνω ξενοδοχείων. Βάση των παραπάνω, το Εφετείο επικύρωσε την Πρωτοβάθμια δικαστική απόφαση -αναγνωρίζοντας την απεργία αυτή ως **π α ρ ά ν ο μ η**.

Ιστορικό απόφασης Αρείου Πάγου 764/86 (Δ.Ε.Ν. 1987 σελ. 163).

Οι αναιρεσίβλητες -δύο καθηγήτριες σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης, προσλήφθηκαν από το Ελληνικό Δημόσιο με συμβάσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου ως πρόσθετες καθηγήτριες.

Πήραν μέρος σε απεργία που κηρύχτηκε στις 3/12/80 από την ΟΛΜΕ και ΟΙΕΛΕ, χωρίς να είναι μέλη των σωματείων αυτών (τα οποία έχουν συσταθεί νόμιμα).

Το αναιρεσείον Ελληνικό Δημόσιο, θεώρησε την αποχή των αναιρεσιβλήτων ως *έμπρακτη καταγγελία της σύμβασης εργασίας τους*, και **αρνήθηκε τις υπηρεσίες τους**, αφού μάλιστα η απεργία στην οποία συμμετείχαν κηρύχθηκε **κατόπιν παράνομη**.

Το Εφετείο Αθηνών, έκρινε (309/81) ότι αφ' ενός οι καθηγήτριες **δεν γνώριζαν το παράνομο της απεργίας** -αφού αναγνωρίστηκε **μετά** την απόλυσή τους ως παράνομη- αφ' ετέρου έλαβαν μέρος σε αυτήν **με θεμιτά και καλόπιστα κίνητρα** (διευκόλυνση μονιμοποίησης, αυξήσεις), και επικυρώνοντας την απόφαση του Πρωτοβαθμίου Δικαστηρίου, υποχρέωσε το Ελληνικό Δημόσιο να καταβάλει **μισθούς υπερημερίας** (από 14/1/81 έως 30/6/81).

Αυτό διότι, θεώρησε ότι η συγκεκριμένη **αποχή** -λόγω συμμετοχής σε παράνομη απεργία- **δεν αποτελεί σπουδαίο λόγο** για την καταγγελία σύμβασης από τον εργοδότη, ούτε καταγγελία σύμβασης από τον ίδιο τον μισθωτό.

Ο Άρειος Πάγος, **απέρριψε** την αναίρεση του Ελληνικού Δημοσίου -επικυρώνοντας τις δύο προηγούμενες αποφάσεις.

Ιστορικό απόφασης Αρείου Πάγου 1100/86 (Δ.Ε.Ν. 1986 σελ. 1217).

Οι αναιρεσείοντες προσελήφθησαν από την αναιρεσίβλητο εταιρεία στις 24 και 26/3/82 -ως οδηγοί φορτηγών- και απολύθηκαν στις 8/4/82.

Το Εφετείο -απορρίπτοντας την Πρωτόδικη απόφαση -που αποφάσισε αντίθετα- **απέρριψε** τις αγωγές των δύο αναιρεσειόντων που ζητούσαν αποδοχές υπερημερίας -για το διάστημα από 8/4/82 έως 31/12/82- με την **αιτιολογία** ότι **δεν έλαβαν μέρος στην απεργία του προσωπικού της εταιρίας**, που έγινε στις 15-22/3/82, και συνεπώς η εταιρία **δεν έχει υποχρέωση να τους επαναπροσλάβει** -σύμφωνα με το άρθρο 24* παρ. 3 του νόμου 1264/82.

Το Εφετείο, όμως, **δεν έλαβε υπόψη του το εξής σημαντικότερο στοιχείο**, το οποίο πρόβαλλαν οι αναιρεσείοντες, ήτοι **η συμμετοχή τους την 7/4/82 σε στάση εργασίας** που έγινε στην αναιρεσίβλητο εταιρία.

**(μεταβατικές διατάξεις για την αποκατάσταση συνδικαλιστών που προβλέπει την επαναπρόσληψη των εργαζομένων των οποίων η σύμβαση εργασίας καταγγέλθηκε ένα μήνα πριν, κατά τη διάρκεια, και 2 μήνες μετά τη λήξη της απεργίας, -χωρίς άλλη διατύπωση- εφόσον είναι άνεργοι από την 1/4/82 ή έγιναν άνεργοι έως τη δημοσίευση του Νόμου).*

Επειδή η στάση εργασίας αποτελεί *μορφή απεργίας*, οι δύο αναιρεσιό-
ντες **έχουν δικαίωμα επαναπρόσληψης** σύμφωνα με το άρθρο 24 του Ν.
1264/82, δια τούτο ο Άρειος Πάγος αναίρεσε την Εφετειακή απόφαση και
έκανε δεκτό το αίτημα των αναιρεσιόντων για μισθούς υπερημερίας.

Ιστορικό απόφασης Αρείου Πάγου 1370/86 (Δ.Ε.Ν. 1987 σελ. 657).

Ο ενάγων και εφεσίβλητος εργατοτεχνίτης ήταν πρόεδρος του Δ.Σ. του
σωματείου «Εργοστασιακό Σωματείο Προσωπικού Μάγκιρους Ντόιτς Ελλάς»,
το οποίο κήρυξε απεργία διάρκειας στις 28/11/80 με **αιτήματα** :

i) Ποσοστιαία αύξηση των ημερομισθίων και μισθών.

ii) Μείωση ωρών εργασίας, ενώ η εναγομένη εταιρία κατέβαλλε *ήδη* στο
προσωπικό της *αποδοχές υψηλότερες των κατώτερων ορίων της Σ.Σ.Ε.*, και
είχε ακόμα *περιορίσει* -επίσης οικειοθελώς- τις ώρες εργασίας.

Η απεργία διεξήχθη σε χρόνο όπου η εναγόμενη είχε **αναλάβει την
υποχρέωση** να παραδώσει στο Ελληνικό Δημόσιο 200 λεωφορεία
συγκοινωνίας, και διαπραγματευόταν την κατασκευή άλλων 400ων.

Οι απεργοί -με επικεφαλής τον ενάγοντα- **κατέλαβαν όλους τους
χώρους εργασίας**, εμπόδισαν την είσοδο των επιθυμούντων να εργασθούν,
και κυριολεκτικά στρατοπέδευαν στους χώρους αυτούς **-νεκρώνοντας τη
λειτουργία του εργοστασίου**

.Επίσης, απεδείχθη ότι *τα αιτήματα των απεργών ήταν διαφορετικά από
αυτά που είχαν δηλώσει*, και συγκεκριμένα **σκοπός** τους ήταν να
*αποτρέψουν την εναγομένη από την πρόθεσή της να μειώσει το προσωπικό
της λόγω οικονομικής στενότητας*. Εν τέλει, η απεργία και η κατάληψη λύθηκε
με την **επέμβαση των ΜΑΤ**.

Ο Άρειος Πάγος, έκανε δεκτή την έφεση της εκκαλούσας εταιρίας, και
αναγνώρισε την απεργία ως **καταχρηστική** -λόγω της κατάληψης του χώρου
εργασίας και των άλλων παράνομων ενεργειών των απεργών που
αποφασίσθηκαν από το Δ.Σ. του σωματείου (με την πρωταγωνιστική θέση του
εφεσίβλητου) και με την συγκατάθεση αυτών- και την καταγγελία σύμβασης
του εφεσίβλητου από την εταιρία ως **νόμιμη**.

**Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Πειραιώς 395/87 (Δ.Ε.Ν.
1987 σελ. 562).**

Η ενάγουσα κοινοπραξία -που είναι ανάδοχος της εργολαβίας «Συμπληρωματικός Κεντρικός Αγωγός Αποχέτευσης ΣΚΚΑ»- προσέφυγε στο Πρωτοδικείο Πειραιώς με **αιτήματα**:

1) την προσωποκράτηση των νομίμων εκπροσώπων του συνδικάτου που κήρυξε την απεργία (επαγγελματικό σωματείο εργατοτεχνιτών Πειραιώς).

2) την αναγνώριση της απεργίας των παραπάνω ως παράνομη.

Συγκεκριμένα, το σωματείο των εργατοτεχνιτών, άρχισε 4ωρες στάσεις εργασίας -επαναλαμβανόμενες- με **αιτήματα οικονομικού περιεχομένου** (μισθολογικές αυξήσεις) τα οποία **προσέκρουαν στις απαγορεύσεις της Π.Ν.Π.** (μέτρα για την προστασία γενικών συμφερόντων της Εθνικής οικονομίας, από 18-10-85 ως 31-12-87).

Το εναγόμενο σωματείο, έκανε **ανταγωγή** ισχυριζόμενο ότι η ενάγουσα κοινοπραξία κήρυξε **ανταπεργία**.

Αναφορικά με την **ανταγωγή**, η αντεναγόμενη εργοδότης:

i) Έστειλε **εξώδικη πρόσκληση** σε κάθε εργαζόμενο-απεργό στις 4-2-87 εκθέτοντας τους τον **κίνδυνο κατάρρευσης** στη σήραγγα, και την σοβαρή απειλή για την ζωή και την ασφάλεια των εργαζομένων, και δήλωσε ότι εάν συνεχίσουν την παράνομη απεργία θα θεωρήσει τη αποχή ως **καταγγελία της σύμβασης εργασίας από αυτούς**.

ii) Προφορικά, προσκάλεσε τους απεργούς **να επανέλθουν στην εργασία τους** -αφού απευθύνθηκε στον Υπουργό Εργασίας ο οποίος απάντησε ότι τα αιτήματα των απεργών προσκρούουν στην Π.Ν.Π. και δεν μπορούν να ικανοποιηθούν.

Συνεπώς, **δεν υφίσταται ανταπεργία** και η ανταγωγή απορρίφθηκε.

Το δεύτερο μέρος της αγωγής έγινε **δεκτό**, αφού :

1. Τα αιτήματα της απεργίας ήταν παράνομα.

2. Οι απεργοί έκαναν κατάληψη του εργοταξίου (3-7-87) με κίνδυνο τραυματισμού τους και καταστροφής του εξοπλισμού και των εγκαταστάσεων.

3. Οι απεργούντες απαγόρευαν με την βία στους υπόλοιπους εργαζομένους να εργασθούν κατά την διάρκεια της απεργίας.

Συνεπώς, η αγωγή έγινε **δεκτή** και η απεργία χαρακτηρίστηκε εκτός από **παράνομη** -μη τήρηση των προϋποθέσεων άρθρα 20,21 του Ν. 1264/82- και **καταχρηστική**.

**Ιστορικό Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης 3189/87 (Δ.Ε.Ν. 1987
σελ. 622).**

Στις αρχές Απριλίου 1987, η ενάγουσα -ασκώντας το **διευθυντικό της δικαίωμα** και εφαρμόζοντας το άρθρο 3* του εσωτερικού κανονισμού εργασίας- έκανε προαγωγές και εσωτερικές μετακινήσεις 7 μισθωτών για την κάλυψη κενών θέσεων εργασίας.

Η διοίκηση του εναγόμενου σωματείου, απάντησε με 3ωρες στάσεις εργασίας **χωρίς 24ωρη προειδοποίηση**, συνεπώς στάσεις παράνομες. Ακολούθησαν -ως αντίδραση για την παραπάνω ενέργεια της εργοδοσίας- άλλες 2 νόμιμες στάσεις εργασίας, ενώ στις 13/4 η Γ.Σ. των μελών του σωματείου αποφάσισε -σύμφωνα με τις νομότυπες διαδικασίες-την κλιμάκωση των απεργιακών κινητοποιήσεων με τα εξής αιτήματα:

1. κατοχύρωση του αριθμού και των ειδικοτήτων των εργαζομένων που δουλεύουν στο εργοστάσιο.
2. απομάκρυνση των εργολάβων.
3. Πρόσληψη των παιδιών των εργαζομένων κ.λ.π.

Επίσης, οι κινητοποιήσεις έγιναν σε περίοδο όπου η ενάγουσα είχε **υποχρέωση να εκτελέσει μια παραγγελία αξίας 890 εκ.**, όπου η πιθανότητα μη εκτέλεσης αυτής θα οδηγούσε -σε συνδυασμό με την παύση της λειτουργίας της επιχείρησης για αρκετές ημέρες- στην **καταστροφή της ενάγουσας**, ενώ τα προαναφερθέντα τελούσαν *εν γνώση* των μελών του σωματείου.

Το Πρωτοδικείο, κήρυξε **καταχρηστική** την απεργία του εναγόμενου σωματείου, αφού σύμφωνα με τα παραπάνω:

α) Η συγκεκριμένη απεργία επεδίωκε **να περιορίσει το διευθυντικό δικαίωμα του εργοδότη** να ρυθμίζει την οργάνωση και λειτουργία της επιχείρησης του.

β) Προκαλούσε την **οικονομική καταστροφή της ενάγουσας**, και υπήρχε **προφανής δυσαναλογία** μεταξύ της ζημιάς του εργοδότη και της ωφέλειας των απεργών.

**Ιστορικό απόφασης Αρείου Πάγου 718/87 (Δ.Ε.Ν. 1988 σελ.
487).**

Το σωματείο στα μεταλλεία στην Στρατονίκη Χαλκιδικής -στο οποίο ο ενάγων-εκκαλών μεταλλωρύχος ήταν Γενικός Γραμματέας- πραγματοποίησε απεργία από τις 8/3/77 έως 31/5/77 στην οποία συμμετείχε και ο ενάγων-εκκαλών.

Η παραπάνω απεργία -όπως απεδείχθη- είναι **παράνομη** διότι κηρύχθηκε κατά τον **χρόνο**, που η **συλλογική διαφορά εργασίας είχε παραπεμφθεί**

στην Διαιτησία. Με την παραπάνω αιτιολογία, η εφεσίβλητη εργοδότης κατήγγειλε την σύμβαση εργασίας του εκκαλούντος -λόγω δηλαδή συμμετοχής του σε παράνομη απεργία- στις 9/3/77.

Κατά τον χρόνο της καταγγελίας, ο εκκαλών - όπως ισχυρίζεται ρητώς - δεν πρόσφερε τις υπηρεσίες του διότι απεργούσε. Συνεπώς, το αίτημα του εκκαλούντος για παροχή μισθών υπερημερίας απορρίπτεται, διότι ανεξάρτητα από την έγκυρη ή άκυρη καταγγελία της σύμβασής του, **δεν έγινε δυνατή η παροχή των υπηρεσιών του** (λόγω της απεργίας), και συνεπώς η εφεσίβλητη εργοδότης επιχείρηση **δεν έγινε υπερήμερη** για την μη αποδοχή των υπηρεσιών του.

Αυτό έκρινε ο Άρειος Πάγος, επικυρώνοντας τις αποφάσεις του Εφετείου και του Πρωτοδικείου, **αντικαθιστώντας* όμως την αιτιολογία.**

Ιστορικό Αρείου Πάγου 1101/87 (Δ.Ε.Ν. 1988 σελ. 706).

Το αναιρεσίον επαγγελματικό σωματείο, διενήργησε απεργία από τις 3/12/85 έως τις 14/1/86, διεκδικώντας **οικονομικά αιτήματα** (γενική αύξηση σε μισθούς και ημερομίσθια στο ύψος των 6500 δραχ. τον μήνα, 10% πρόσθετο ποσοστό στους βασικούς μισθούς, χορήγηση επιδόματος προϋπηρεσίας 5%, αύξηση αποζημίωσης της συνταξιοδότησης, αύξηση της ετήσιας άδειας από 22 σε 25 μέρες κ.λ.π.) **που ισούνται με αύξηση 25% των συνολικών αποδοχών.**

Η ικανοποίηση των παραπάνω οικονομικών αιτημάτων, **αντίκειται στις διατάξεις της από 18/10/85 Π.Ν.Π.** -η οποία από την έναρξη της ισχύος της έως την νομοθετική καθιέρωση της εισοδηματικής πολιτικής της κυβερνήσεως, **απαγόρευσε προσωρινά κάθε είδους αύξηση των αποδοχών των εργαζομένων-** συνεπώς η απεργία που χρησιμοποιείται ως μέσο για την επίτευξη των άνω αιτημάτων είναι **παράνομη.**

Το Εφετείο -επικυρώνοντας την απόφαση του Πρωτοβάθμιου δικαστηρίου- υποχρέωσε το αναιρεσίον σωματείο **να διακόψει την απεργία και του απαγόρευσε την κήρυξη νέας απεργίας με τα ίδια αιτήματα.** Ο Άρειος Πάγος απεφάνθη ότι το Εφετείο έπραξε **ορθώς.**

* (το Πρωτοδικείο είχε απορρίψει την αγωγή για μισθούς υπερημερίας διότι η εναγόμενη εργοδότης είχε εγκύτως καταγγείλει την σύμβαση εργασίας (παρ' όλο που ήταν συνδικαλιστικό στέλεχος) του ενάγοντα αφού αυτός συμμετείχε σε παράνομη απεργία, ενώ το Εφετείο θεώρησε ότι είτε έγκυρη, είτε άκυρη είναι η καταγγελία δεν οφείλονταν μισθοί υπερημερίας).

Ιστορικό Πρωτοδικείου Αθηνών 936/88 (Δ.Ε.Ν. 1988 σελ. 490).

Το εναγόμενο σωματείο του βιομηχανικού συγκροτήματος Διυλιστήρια Πετρελαίου, διεξήγαγε απεργία κατά τις 3 και 4/3/88 και κατά τις 14 και 15/3/88 κατά την διάρκεια των οποίων το διαθέσιμο προσωπικό ασφαλείας **αρνήθηκε να συμμορφωθεί προς τις οδηγίες των αρμόδιων οργάνων** της ενάγουσας με αποτέλεσμα:

1) Την σοβαρή φθορά του εξοπλισμού.

2) Την ύπαρξη κινδύνου ανυπολόγιστων καταστροφών, μεταξύ των οποίων και η έκρηξη του αγωγού που διοχετεύει το αέριο (γκάζι) στην Αθήνα.

Σημειωτέον, ότι το εναγόμενο σωματείο εξήγγειλε την πραγματοποίηση 48ωρης απεργίας για τις 2 και 3/4/88 όπου θα ισχύει το παραπάνω καθεστώς. Αξιοπρόσεκτο είναι το γεγονός ότι η διακοπή και επαναλειτουργία της λειτουργίας των μονάδων -στα πλαίσια μιας 48ωρης απεργίας- οδηγεί στην **διακοπή της λειτουργίας του Διυλιστηρίου για 6 - 8 ημέρες**, συνεπώς η κανονική λειτουργία της ενάγουσας βιομηχανίας σταματά για περισσότερες ημέρες από αυτές της απεργίας.

Επίσης, απεδείχθη ότι η 4ήμερη απεργία και η *άρνηση* του προσωπικού ασφαλείας να παραδίδει προϊόντα κατά την διάρκεια αυτής, δημιούργησε στην αγορά *έλλειψη καυσίμων* -αφού τα παράγει αποκλειστικά η ενάγουσα που είναι επιχείρηση κοινής ωφέλειας- και **μη επάρκεια για την κάλυψη των αναγκών του κοινωνικού συνόλου***.

Ακόμη, η ενάγουσα υφίσταται **ζημιές** από τις κινητοποιήσεις ύψους **200 εκ. από κάθε 48ωρη απεργία**.

Συνεπώς, κατ' αρχήν η απεργία του εναγόμενου σωματείου είναι παράνομη -αφού το προσωπικό ασφαλείας δεν συμμορφώθηκε στις εντολές του εργοδότη- και κατά δεύτερον καταχρηστική, διότι επιπλέον το όφελος από τα αιτήματα των απεργών (περιέχονται στο σχέδιο της Σ.Σ.Ε. της 29/12/87) είναι **μικρό και δυσανάλογο συγκριτικά με την ζημιά που υφίσταται η ενάγουσα και το κοινωνικό σύνολο**.

Το δικαστήριο, έκανε δεκτή την αγωγή, αναγνώρισε δηλαδή ως παράνομες τις απεργίες αυτές, διέταξε να διακοπεί η απεργία που είχε προγραμματισθεί για τις 28,29,30 και 31/3/88 -στο τμήμα Διακίνησης- και **απαγόρευσε** την πραγματοποίηση της προγραμματισμένης απεργίας (2-3/4/88), με την απειλή της χρηματικής ποινής των 30.000 δρχ. για κάθε μέλος του Δ.Σ. του εναγόμενου σωματείου.

**(προβλήματα κατά την λειτουργία σε: νοσοκομεία, αρτοποιεία, βιομηχανικές μονάδες, Ολυμπιακή Αεροπορία, λεωφορεία, δρομολόγια του Ο.Σ.Ε., δρομολόγια πλοίων κ.τ.λ.).*

Ιστορικό απόφασης Εφετείου Κρήτης 385/88 (Δ.Ε.Ν. 1988 σελ. 985).

Το εναγόμενο σωματείο κήρυξε απεργία στις 23/5/88 στο ηλεκτρικό εργοστάσιο της ενάγουσα, η οποία είχε αναλάβει την συντήρηση των εγκαταστάσεων της Αμερικάνικης Βάσης.

Στις 26/5/88, το εναγόμενο σωματείο **απέσυρε το διαθέσιμο προσωπικό ασφαλείας** από το εργοστάσιο της εναγούσης με την **αιτιολογία** ότι:

1) Η ασφάλεια των εγκαταστάσεων της βάσης ανήκει στην αρμοδιότητα των Ενόπλων Δυνάμεων.

2) Η ενάγουσα έχει αναλάβει μόνο την συντήρηση των εγκαταστάσεων.

3) Η ενάγουσα δεν άνηκε στις επιχειρήσεις του άρθρου 19 του Ν. 1264/82.

Λόγω όμως της **διχογνωμίας** που επικράτησε αναφορικά με το εάν κάθε επιχείρηση -ανεξάρτητα από το είδος της- πρέπει να έχει προσωπικό ασφαλείας κατά την απεργία, το εναγόμενο σωματείο **επαναδιέθεσε το προσωπικό ασφαλείας** από τις 30/5/88.

Η ενάγουσα, ζήτησε αναγνώριση της απεργίας ως παράνομης με την **αίτια** ότι το εναγόμενο σωματείο **δεν είχε προσωπικό ασφαλείας** σύμφωνα με την διαδικασία του άρθρου 21 παρ. 2 του Ν. 1264/82.

Το δικαστήριο, **απέρριψε το αίτημα** αυτό με την τεκμηρίωση, ότι εφ' όσον η συνδικαλιστική οργάνωση δεν έχει ορίσει προσωπικό ασφαλείας με την παραπάνω διαδικασία, τότε οφείλει να γνωστοποιήσει έγκαιρα και να διαθέσει το προσωπικό ασφαλείας **πριν την έναρξη της απεργίας**, πράγμα που το εναγόμενο **έπραξε**.

Ιστορικό απόφασης 681/88 (Δ.Ε.Ν. 1989 σελ. 863).

Οι εναγόμενοι-εκκαλούντες απεργοί διεξήγαγαν απεργιακές κινητοποιήσεις με την μορφή των στάσεων εργασίας, οι οποίες κρίθηκαν από το Πρωτοδικείο ως **παράνομες** -διότι το εναγόμενο σωματείο **δεν διέθεσε προσωπικό ασφαλείας**- και ως **καταχρηστικές** -λόγω των **παράνομων ενεργειών** που έλαβαν χώρα από την συλλογική πρόθεση των απεργών.

Οι εκκαλούντες απεργοί, κατόπιν άσκησαν **έφεση** με το αίτημα ότι η εφεσίβλητη εταιρία, μη αποδεχόμενη την εργασία των απεργών κατά το ενδιαμέσο μεταξύ των στάσεων εργασίας, έκανε **α ν τ α π ε ρ γ ί α**.

Αποδείχτηκε ότι η διαδικασία τήξεως-χύτευσης **δεν μπορεί να γίνει στον ενδιαμέσο χρόνο των στάσεων εργασίας**, συνεπώς η ενάγουσα εταιρία **δ ε ν μπορεί να χρησιμοποιήσει παραγωγικά** αυτήν την προσφερόμενη εργασία, πράγμα που την κάνει **α ν τ ι κ ε ι μ ε ν ι κ ά α δ ύ ν α μ η** να αποδεχθεί την

εργασία των εναγομένων, άρα σύμφωνα με το άρθρο 656 Α.Κ., ο εργοδότης δεν κάνει lock-out, και δεν γίνεται υπερήμερος έναντι των απεργών.

Επίσης, όπως ορίζει το άρθρο 316 Α.Κ. ο εργοδότης δικαιούται να αρνηθεί την εργασία στον ενδιάμεσο χρόνο των στάσεων εργασίας όταν αυτές είναι παράνομες.

Συνεπώς, το Εφετείο επικυρώνει την πρωτόδικη απόφαση που λέει ότι η συγκεκριμένη άρνηση της ενάγουσας να αποδεχθεί την εργασία των απεργών δεν αποτελεί ανταπεργία, αλλά είναι νόμιμο δικαίωμα του εργοδότη.

Ιστορικό απόφασης Εφετείου Πειραιώς 1355/88 (Δ.Ε.Ν. 1989 σελ. 1056).

Οι υπάλληλοι του Ο.Λ.Π. κήρυξαν απεργιακές κινητοποιήσεις από την 16/7/88 έως και την 31/8/88, οι οποίες περιλαμβάνουν:

α) αποχή των υπαλλήλων από την υπερωριακή εργασία τους, αποχή από την εργασία των Σαββάτων, Κυριακών και αργιών.

β) συνεχή και ολοκληρωτική αποχή από την εργασία για τις 16,17,18 και 19/8/88.

Αναφορικά με την 1η κατηγορία των κινητοποιήσεων, αποδείχτηκε ότι δεν δημιούργησε στο λιμάνι του Πειραιά προβλήματα, έντασης και έκτασης τέτοιας, ώστε εξαιτίας της συγκεκριμένης απεργίας (είδους) να μην μπορεί ο ενάγων Ο.Λ.Π. να εκπληρώσει το έργο του*, και συνεπώς δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν ως καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος.

Αντίθετα, η 2η κατηγορία των κινητοποιήσεων (4ήμερη αποχή), η οποία έχει εξαγγελθεί, απειλεί να οδηγήσει στην νέκρωση του μεγαλύτερου λιμανιού της χώρας, οδηγώντας τον Ο.Λ.Π. σε ζημιά μεγάλου χρηματικού ύψους (ημερομίσθια 3.000 έκτακτων εργατών), αλλά και προκαλώντας ζημιά στο κοινωνικό σύνολο.

Το Εφετείο έκρινε ότι, η 4ήμερη απεργία που έχει εξαγγελθεί, αντίκειται στα κριτήρια της καλής πίστης και του οικονομικού-κοινωνικού σκοπού του δικαιώματος, λόγω της προφανής δυσαναλογίας μεταξύ της ωφέλειας των αιτημάτων των απεργών και της ζημιάς του εργοδότη και του κοινωνικού συνόλου.

Συνεπώς, είναι καταχρηστική και συνακόλουθα παράνομη.

*(Το μεγαλύτερο μέρος του έργου εξυπηρετείται κατά το κανονικό ωράριο εργασίας και όχι κατά τις υπερωρίες εργασίας κ.λ.π.).

**Ιστορικό απόφασης Εφετείου Αθηνών 14410/88 (Δ.Ε.Ν. 1990
σελ. 1021).**

Ο καθηγητής Φυσικής -εργαζόταν στο σχολείο «Κολέγιο Αθηνών»- συνελήφθη από την αστυνομία να κλέβει μέσα στο δημόσιο καζίνο ΜΟΝΤ ΠΑΡΝΕΣ την 25/1/88. Το γεγονός έλαβε **μεγάλη δημοσιότητα** δια τούτο και το Κολέγιο προέβη σε καταγγελία της σύμβασης εργασίας του συλληφθέντος υπόδικου καθηγητού, χωρίς να προηγηθεί απόφαση του ΠΥΣΔΕ για την νομιμότητα της καταγγελίας.

Το ΠΥΣΔΕ **απέρριψε** την αίτηση αυτή του εκκαλούντος και αυτός άσκησε έφεση, ενώ μέχρι την έκδοση της απόφασης το Κολέγιο **τήρησε την υποχρέωσή του για καταβολή μισθού** στον επαναπροσληφθέντα -αρνήθηκε, όμως, να αποδεχθεί την προσφερόμενη εργασία του.

Το εφεσίβλητο σωματείο, πραγματοποίησε 24ωρη απεργία με **μ ό ν ο αίτημα τον εξαναγκασμό του εργοδότη να αποδεχθεί την εργασία του συγκεκριμένου καθηγητή.**

Το Εφετείο, έκανε **δεκτή** την έφεση του Κολεγίου, αναγνωρίζοντας την απεργία ως **καταχρηστική** για τους εξής λόγους:

1) Το αίτημα της πραγματοποιηθείσας απεργίας **δεν είναι σύννομο** διότι δεν εξυπηρετεί συλλογικό συμφέρον, αλλά **ατομική διαφορά.**

2) Η αποδοχή της εργασίας του υπόδικου καθηγητή από την εργοδοσία του Κολεγίου, **θα έβλαπτε σοβαρά τη φήμη** του σχολείου του, αφού επιπλέον, το θέμα έχει λάβει **ευρεία δημοσιότητα.**

3) Ο εξαναγκασμός του εργοδότη να αποδεχθεί την εργασία του εφεσίβλητου, θα **περιορίζε ανεπίτρεπτα την ελευθερία του να επιλέγει το προσωπικό της επιχείρησής του** (διευθυντικό δικαίωμα του εργοδότη).

**Ιστορικό απόφασης Αρείου Πάγου 279/88 (Δ.Ε.Ν. 1989 σελ.
129).**

Το σωματείο «Προσωπικό ΜΟΤΟΡ-ΟΙΛ -Διυλιστήρια Κορίνθου, ΑΓΙΟΙ ΘΕΟΔΩΡΟΙ», ξεκίνησε απεργία στις 5/3/84 -με καθολική συμμετοχή των εργαζομένων- η οποία συνεχίστηκε μέχρι την 28/3/84 οπότε και **διεκόπη** μετά την έκδοση της 1290/84 απόφασης του Πρωτοδικείου Αθηνών, η οποία την κήρυξε ως **παράνομη** (λόγω μη τήρησης των διατάξεων του Ν. 1264/82) και διέταξε τη **διακοπή** της.

Η αναιρεσιούσα εργοδοσία, τοιχοκόλλησε ανακοίνωση στις 22/3/84, με την οποία **γ ν ω σ τ ο π ο ι ο ύ σ ε** στους απεργούς τη **δικαστική απόφαση** που αναγνώριζε την απεργία τους ως παράνομη.

Λόγω όμως της απεργίας, οι εργαζόμενοι δεν έλαβαν γνώση της ανακοίνωσης έως τις 27/3/84, όπου η εργοδοσία επέδωσε στο σωματείο την απόφαση.

Το σωματείο συμμορφώθηκε, και την 28/3/84 οι απεργοί **ανέλαβαν κανονικά την εργασία τους**. Ομοίως, επανήλθε κανονικά στην εργασία του ο αναιρεσίβλητος μισθωτός, ο οποίος απεδείχθη ότι δεν γνώριζε το παράνομο της απεργίας πριν την 27/3/84, όπου του γνωστοποιήθηκε από το σωματείο του.

Η αναιρεσιούσα εργοδότης, **-παρά τη συμμόρφωση των απεργών-** στην δικαστική απόφαση, απέλυσε 23 εργαζομένους **μη καταβάλλοντας τη νόμιμη αποζημίωση**. Μεταξύ των απολυθέντων ήταν και ο αναιρεσίβλητος, ενώ η αιτιολογία της αναιρεσιούσας για τη μη καταβολή της αποζημίωσης ήταν:

- 1) με τη συμμετοχή του σε παράνομη απεργία έλυσε μονομερώς τη σύμβαση.
- 2) εξύβρισε μη απεργό συνάδελφό του.

Η πρώτη αιτιολογία **απερρίφθη**, διότι απεδείχθη η μη γνώση του μισθωτού για το παράνομο της απεργίας και η άμεση επαναφορά στην εργασία του όταν έλαβε γνώση. Η δεύτερη αιτιολογία απορρίφθηκε, ομοίως, αφού ο αναιρεσίβλητος αθωώθηκε των κατηγοριών αυτών.

Τελικά, το Εφετείο, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι παραπάνω λόγοι της καταγγελίας της σύμβασης ήταν **ψευδείς**, και σκοπό είχαν να καλύψουν τον πραγματικό λόγο, ήτοι την έχθρα και την έκδικηση προς τον αναιρεσίβλητο, ο οποίος ανέπτυξε έντονη συνδικαλιστική δράση για την επιτυχία των απεργιακών αιτημάτων.

Το συμπέρασμα αυτό, ισχυροποιήθηκε από το γεγονός της επαναπρόσληψης 16 απολυθέντων από την εργοδοσία, και την **άρνηση** αυτής να προσλάβει τους υπόλοιπους 7 (μεταξύ των και αναιρεσίβλητος), **οι οποίοι πρωτοστάτησαν στην απεργία**.

Κατόπιν των παραπάνω, ο Άρειος Πάγος έκρινε ότι το Εφετείο ορθώς απέρριψε την έφεση της αναιρεσιούσας εργοδότης, και αναγνώρισε την απόλυση του αναιρεσίβλητου **ως καταχρηστική** και συνεπώς **ως άκυρη**.

Ιστορικό απόφασης Αρείου Πάγου 590/88 (Δ.Ε.Ν. 1989 σελ. 440).

Η ενάγουσα-αναιρεσιούσα Τράπεζα (υποκατάστημα Θεσσαλονίκης) - επικαλούμενη την ύπαρξη **σπουδαίου λόγου**- κατάγγειλε τις **συμβάσεις εργασίας** των 3ων αναιρεσιβλήτων-εναγόντων, στις 7/11/85 με την αιτιολογία:

1. Ότι οι ενάγοντες **απουσίαζαν αδικαιολόγητα** από την εργασία τους στις 13/12/84 και 21/10/85, με το πρόσχημα συμμετοχής τους στην παράνομη απεργία που κήρυξε το Εργατικό Κέντρο Θεσσαλονίκης -παρ' όλο που γνώριζαν ότι ο σύλλογος των τραπεζικών υπαλλήλων (που ήταν μέλη)- και η ΟΤΟΕ δεν συμμετείχαν.

2. Οι δύο από τους αναιρεσίβλητους, στις 21/10/85 προέτρεπαν με φορτικότητα τους συναδέλφους τους να απεργήσουν.

Απεδείχθη, ότι το Τραπεζοϋπαλληλικό Κέντρο Θεσσαλονίκης κήρυξε 24ωρη απεργία -στις 13/12/84 και 21/10/85- και **κάλεσε να συμμετάσχουν και οι τραπεζοϋπάλληλοι**. Επίσης, η ΟΤΟΕ -με έγγραφό της- κάλεσε τους τραπεζοϋπαλλήλους -στις 21/10/85- την οποία πρόσκληση **ανακάλεσε προφορικά η ΟΤΟΕ την παραμονή της απεργίας**.

Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία, το Εφετείο επικύρωσε την απόφαση του Πρωτοδικείου, κάνοντας **δεκτή την αγωγή** των 3 εναγόντων -για την καταβολή από την εναγόμενη Τράπεζα αποδοχών υπερημερίας- με την αιτιολογία ότι συμμετείχαν στις 24ωρες απεργίες -αγνοώντας την ανάκληση της ΟΤΟΕ- με την **πεποίθηση** ότι αυτές ήταν **νόμιμες**.

Επίσης, προέτρεπαν τους συναδέλφους τους να απεργήσουν στα πλαίσια της συνδικαλιστικής τους δράσης -όντας μέλη του συλλόγου τους. Συνεπώς, **δεν υφίσταται σπουδαίος λόγος** λύσης της σύμβασης εργασίας τους.

Ο Άρειος Πάγος, **αναίρεσε** την Εφετειακή απόφαση, **λόγω ανεπαρκών και αντιφατικών πληροφοριών**, και συγκεκριμένα στην 1η απεργία -στις 13/12/84- το Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο Θεσσαλονίκης -που κήρυξε την απεργία- τους κάλυπτε, ενώ στην 2η απεργία, επειδή οι ενάγοντες -αναιρεσίβλητοι ήταν **μέλη τότε των επιτροπών** του συλλόγου τους, και συνεπώς **γνώριζαν την ανάκληση της ΟΤΟΕ** -αφού η γνωστοποίηση είχε γίνει στους **ίδιους-εκπροσώπους** της επιτροπής.

Ιστορικό απόφασης Εφετείου 3541/88 (Δ.Ε.Ν. σελ.). Αθηνών

Η αναιρεσιούσα ΓΕΝΟΠ-ΔΕΗ, είναι η συνδικαλιστική οργάνωση του προσωπικού της αναιρεσίβλητης ΔΕΗ -η οποία είναι επιχείρηση δημοσίου χαρακτήρα; και κοινής ωφέλειας-. Η ΓΕΝΟΠ-ΔΕΗ, κήρυξε νομότυπα 48ωρες απεργίες από 4 έως 10/5/88. Απεδείχθησαν τα εξής:

1. Η επιτροπή του άρθρου 15 (Ν. 1264), είχε προσδιορίσει σε 27.6% το ύψος του προσωπικού ασφαλείας το οποίο υποχρεούτο να διαθέσει η ΓΕΝΟΠ-ΔΕΗ κατά την διάρκεια τη απεργίας. Η αναιρεσιούσα, **δεν διέθεσε το παραπάνω προσωπικό ασφαλείας** στους σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος αλλά *πολύ λιγότερο αυτού.*

2. Το ελλιπές προσωπικό ασφαλείας, *δεν υπάκουσε στις εντολές της αναιρεσίβλητης εργοδότης, -κατ' εντολή της αναιρεσιούσης ΓΕΝΟΠ-ΔΕΗ- εκβιάζοντας την διοίκηση ότι εάν αρνηθεί να τους αφήσει να ενεργήσουν με δική τους βούληση, θα αποχωρήσουν με υπαρκτό κίνδυνο τεράστιων καταστροφών*

3. Η ηλεκτρική ενέργεια για την κάλυψη των στοιχειωδών αναγκών του συνόλου, δεν ήταν επαρκής λόγω των παραπάνω συνθηκών.

Προφανώς, υπήρξε καταφάνης παράβαση των διατάξεων του Ν. 1264/82 (άρθρο 21) για τον λόγο αυτό και ο Άρειος Πάγος κήρυξε παράνομες τις επίμαχες απεργίες και απαγόρευσε την πραγματοποίησή τους στο μέλλον - κάτω από τις ίδιες συνθήκες.

Ιστορικό απόφασης Αρείου Πάγου 1056/88 (Δ.Ε.Ν. 1989 σελ. 533).

Οι αναιρεσιέοντες -που είναι μισθωτοί της αναιρεσιβλήτου εταιρίας- *απουσίασαν από την εργασία τους* κατά το χρονικό διάστημα από 16/5/84 έως 3/8/84, επειδή συμμετείχαν σε παράνομη απεργία.

Ο Άρειος Πάγος, επικύρωσε την απόφαση του Εφετείου, σύμφωνα με την οποία οι εκκαλούντες **δεν δικαιούνται να λάβουν άδεια με αποδοχές και επίδομα άδειας** για το ημερολογιακό έτος 1984, με την *αιτιολογία* ότι εξάντλησαν με την συμμετοχή τους στην παράνομη απεργία το προβλεπόμενο (από το άρθρο 1 του Ν. 1346/83 που αντικατέστησε τον Ν. 539/45) **ανώτατο όριο** των 26 ημερών άδειας για κάθε έτος -διαμέσου του **συμφηφισμού** των ημερών απεργίας με τις ημέρες αδειας).

Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης 233/89
(Δ.Ε.Ν. 1990 σελ. 170).

Το εναγόμενο σωματείο στην Β' περιφέρεια τελωνειακών υπαλλήλων, πραγματοποίησε 2ωρες και 3ωρες στάσεις εργασίας -με απόφαση της Γ.Σ.*- στις 1 και 2/6/89 με αίτημα την ανάκληση της απόσπασης ενός υπαλλήλου-μέλους του σωματείου -ο οποίος υπηρετούσε στο τελωνείο της Καστοριάς- κατόπιν απόφασης του αρμόδιου Νομάρχη. Η αιτιολογία των απεργιακών κινητοποιήσεων είναι η εξής:

- α) Η απόσπαση έγινε με παράνομη απόφαση του Νομάρχη Καστοριάς.
- β) Οι άμεσες ανάγκες του τελωνείου (λόγω στενότητας προσωπικού) επέβαλαν την μη απόσπασή του.

Ο εναγόμενος, υποστήριξε ότι η απόσπασή του έγινε λόγω της συνδικαλιστικής του δράσης -αφού ήταν υποψήφιος στις εκλογές της 17/4/89 στην αντίθετη από την τότε κυβερνητική παράταξη- ισχυριζόμενος ότι με την -για πολιτικούς λόγους- απόσπασή του, θίγεται το συλλογικό συμφέρον των υπαλλήλων του τελωνείου.

Το Πρωτοδικείο, απέρριψε τον παραπάνω ισχυρισμό διότι το συλλογικό συμφέρον δεν δημιουργείται από μια μεμονωμένη ατομική διαφορά, η επίλυση της οποίας ανήκει στην δικαιοδοσία των δικαστηρίων και όχι μέσω του απεργιακού αγώνα.

Για αυτούς τους λόγους, το Πρωτοδικείο αναγνώρισε ως μη νόμιμες τις δύο στάσεις εργασίας, μη νόμιμη την προκήρυξη 24ωρης απεργίας, απαγορεύοντας στο μέλλον την διεξαγωγή απεργίας με το ίδιο αίτημα.

*(συγχρόνως προκήρυξε 24ωρη απεργία)

Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης 238/89
(Δ.Ε.Ν. 1990 σελ. 172).

Το ενάγον «Ψυχολογικό κέντρο Β. Ελλάδος» -ισχυριζόμενο ότι είναι Ν.Π.Ι.Δ. που εποπτεύεται από το Δημόσιο- ζήτησε να αναγνωρισθεί ότι η στάση εργασίας μιας ώρας, που κηρύχθηκε και έγινε από μέρος του εναγόμενου σωματείου στις 1/12/86, είναι παράνομη για τους εξής λόγους:

- α) Ότι η απόφαση για την κήρυξη της στάσης εργασίας, ελήφθη από το Δ.Σ. του εναγόμενου σωματείου (και όχι από την Γ.Σ.).
- β) Το σωματείο, δεν γνωστοποίησε την πραγματοποίηση της στάσης 4 ημέρες πριν -και αν θεωρηθεί ότι δεν είναι οργανισμός κοινής ωφελείας- ούτε έστω πριν 24 ώρες.

γ) Η στάση πραγματοποιήθηκε με **παράβαση** του άρθρου **281 Α.Κ.** *περί καλής πίστης* δεδομένου ότι τα υποκρυπτόμενα πραγματικά κίνητρα είναι η αντίδραση και η στείρα αντιπαράθεση ενάντια στην διοίκηση του εναγόμενου ιδρύματος.

Το Πρωτοδικείο, έκανε δεκτή την αγωγή της εναγόμενης εργοδότης, αναγνωρίζοντας ως **παράνομη** την στάση εργασίας.

Ε' ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΠΕΡΓΙΑΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΠΟΥ
ΕΚΔΙΚΑΣΘΗΚΑΝ ΤΑ ΕΤΗ: 1990- 1992.

Ε΄ ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΠΕΡΓΙΑΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΠΟΥ ΕΚΔΙΚΑΣΘΗΚΑΝ ΤΑ ΕΤΗ 1990-1992

α/α	Αριθ. Απόφασης	Ειδ/τα Απεργιών	Σκοπός Απεργίας	Αποφ. Δικαιοτ./ρίου	σελ.
1	Α. Πάγου 2002/90	Κλωστ / ργοί	—	Παράνομη & καταχρηστική Απεργία	174
2	Πρ. Αθηνών 2981 / 90	Υπάλληλοι ΔΕΗ	Μεγαλύτερη ΑΤΑ αλλαγές σε κοινωνική ασφαλισ.	Παράνομη & καταχρηστική Απεργία	174
3	Πρ. Αθηνών 3011 / 90	ΓΕΝΟΠ-ΔΕΗ	Απόσυρση ρυθμίσεων για κοινωνική ασφαλ.	Παράνομη Απεργία	175
4	Αρ. Πάγου 528 / 90	Εργάτες Χαλυβουργίας	Σύναψη Σ.Σ.Ε. για ΑΤΑ και εισόδημα	Καταχρηστικές στάσεις εργασίας	175
5	Αρ. Πάγου 30 / 91	ΓΕΝΟΠ-ΔΕΗ	—	Παράνομη Απεργία	178
6	Πρ. Πατρών 601 / 91	Τεχνίτες & Εργατοτεχνίτες	Εργασιακά Αιτήματα	Μη ανταπεργία ιοχύ άρθρου 656 Α.Κ	176
7	Πρ. Αθηνών 3250 / 92	Συνδικαλιστική οργάνωση της ΕΡΤ	Μη πραγματοποίηση μετατάξεων	Παράνομη Απεργία	177
8	Πρ. Πατρών 487 / 92	Εργάτες	—	Μη καταβολή μισθών υπερημερίας	179

Ιστορικό απόφασης Αρείου Πάγου 2002/90 (Δ.Ε.Ν. 1992 σελ. 1118).

Ο εναγόμενος -και ήδη αναιρεσειών- έλαβε μέρος στην **μετέπειτα δικαστικώς αναγνωρισμένη παράνομη και καταχρηστική απεργία** που κήρυξε το σωματείο «Ένωση Κλωστοϋφαντουργών Κέρκυρας».

Κατά την διάρκεια της απεργίας και της κατάληψης, ο εναγόμενος **πρωτοστάτησε**. Οι συνέπειες του απεργιακού αγώνα για την επιχείρηση, ήταν η ζημιά από την μη λειτουργία της (για 10 μήνες διάρκεια), ύψους 15 εκ. δρχ.

Η Εφετειακή απόφαση, έκρινε ότι η ζημιά της ενάγουσας οφείλεται στην **βαριά αμέλεια** του εναγόμενου -ο οποίος πρωτοστάτησε στην απεργία και στην κατάληψη- και αναγνώρισε ότι *ο εναγόμενος οφείλει στην επιχείρηση 14,5 εκ. δρχ.*

Ο Άρειος Πάγος, όμως *αναίρεσε την Εφετειακή απόφαση με την αιτιολογία* ότι η απόφαση αυτή είχε **ασαφείς** αιτιολογίες ως προς την ευθύνη που φέρει ο εναγόμενος -λόγω της βαριάς αμέλειας αυτού- σε σχέση με την ζημιά που υπέστη η ενάγουσα λόγω του διαφυγόντος κέρδους.

Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Αθηνών 2981/1990 (Δ.Ε.Ν. 1990 σελ. 1024).

Η εναγομένη 2βάθμια συνδικαλιστική οργάνωση -που είχε μέλη της Πρωτοβάθμιας οργανώσεως του προσωπικού- της ενάγουσας ΔΕΗ, πραγματοποίησε στις 13 και 14/9/1990 48ωρη προειδοποιητική απεργία, με **αιτήματα** :

- i) Την χορήγηση μεγαλύτερης ΑΤΑ για το 3ο και 4μηνιο του 1990.
- ii) Την απόσυρση των προτεινόμενων κυβερνητικών ρυθμίσεων αναφορικά με την κοινωνική ασφάλιση.

Η επιτροπή του Ν. 1264/82, αποφάσισε ότι η εναγομένη πρέπει να διαθέσει -για την ασφάλεια των εγκαταστάσεων, και την αντιμετώπιση των αναγκών του συνόλου- κατά την διάρκεια της απεργίας το **26% της δύναμής της ως προσωπικό ασφαλείας**.

Αποδείχθηκε, ότι η εναγομένη συνδικαλιστική οργάνωση, κατά την διάρκεια της απεργίας δεν φρόντισε να υπάρχει το παραπάνω ποσοστό (26%) και επιπλέον, ορισμένες μονάδες, δεν υπάκουσαν στο διευθυντικό δικαίωμα της εναγούσας (εντολές και οδηγίες των αρμόδιων οργάνων της).

Συνέπεια, των ανωτέρω ενεργειών των μελών της εναγομένης είναι η **ύπαρξη άμεσου κινδύνου της γενικής διακοπής ηλεκτρικού ρεύματος**, μη ικανοποιώντας τις ανάγκες του κοινωνικού συνόλου (ζημιές σε εθνική

οικονομία, οικονομική κατάσταση της ενάγουσας, νοσοκομεία, αεροδρόμια κ.λ.π.).

Το Πρωτοδικείο -λαμβάνοντας υπ' όψιν τα παραπάνω- έκανε δεκτή την αγωγή, αναγνωρίζοντας την απεργία ως παράνομη και καταχρηστική, απαγορεύοντας την συνέχισή της, κηρύσσοντας συγχρόνως την απόφαση αυτή ως προσωρινά εκτελεστή.

Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Αθηνών 3011/90 (Δ.Ε.Ν. 1990 σελ. 1027).

Η εναγομένη συνδικαλιστική οργάνωση της ΓΕΝΟΠ-ΔΕΗ πραγματοποίησε κυλιόμενες απεργιακές κινητοποιήσεις στις 15,16,17,18,19 και 20/9/1990 με κύριο αίτημα την απόσυρση των προτεινόμενων από την κυβέρνηση Γενικών και Ειδικών ρυθμίσεων για την κοινωνική ασφάλιση.

Το Πρωτοδικείο, έκανε δεκτή την αγωγή της ενάγουσας αναγνωρίζοντας ως παράνομες τις απεργιακές κινητοποιήσεις, απαγορεύοντας την πραγματοποίησή τους στο μέλλον με το ίδιο αίτημα και κηρύσσοντας αυτές ως προσωρινώς εκτελεστές.

Ιστορικό απόφασης** Αρείου Πάγου 528/90 (Δ.Ε.Ν. 1991 σελ. 455).

Οι αναιρεσιούσες συνδικαλιστικές οργανώσεις που (πρωτοβάθμιες και δευτεροβάθμιες), πραγματοποίησαν απεργιακές κινητοποιήσεις με την μορφή 3ωρων στάσεων εργασίας στο εργοστάσιο της αναιρεσίβλητης «Χαλυβουργικής Α.Ε.» στις 14,15,19,22/1/1988 με αίτημα την σύναψη κλαδικής Σ.Σ.Ε. αναφορικά με το εισόδημα και τον υπολογισμό της ΑΤΑ των εργαζομένων-μελών τους. Απεδείχθησαν τα εξής:

1) Οι 3ωρες στάσεις εργασίας, προκάλεσαν στην επιχείρηση μεγάλη ζημιά * λόγω της άσκοπης κατανάλωσης ηλεκτρικού ρεύματος, και της μεγάλης ποσότητας μαζούτ που καταναλώθηκε άσκοπα.

* (συνεπώς ισχύει το άρθρο 656 του Α.Κ. περί ανωτέρας βίας εργοδότη).

** (Επικυροί την Εφετείου Αθηνών 3541/1988).

2) Υπάρχουν κίνδυνοι -που προκαλούνται από την διακοπή της χύτευσης και της τήξης -κατά τον χρόνο των στάσεων, όπου το προσωπικό ασφαλείας δεν μπορεί αποτρέψει από μόνο του, χωρίς δηλαδή την ομαλή λειτουργία της επιχείρησης. Τέτοιοι κίνδυνοι ήταν :

i) κίνδυνοι εκρήξεων.

ii) κίνδυνος καταστροφής των μηχανημάτων.

Συνεπώς, οι ζημιές που προκαλούνται στην αναιρεσίβλητη εργοδότηρια είναι δυσαναλόγως μεγάλες σε σύγκριση με τα αιτήματα των απεργών, γι' αυτό και ο Άρειος Πάγος κήρυξε καταχρηστικές τις στάσεις εργασίας. Διέταξε την παύση του απεργιακού αγώνα, και απαγόρευσε στο μέλλον παρόμοιες στάσεις εργασίας με τα ίδια ή διαφορετικά αιτήματα .

Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Πατρών 601/91 (Δ.Ε.Ν. 1992 σελ.796).

Τα δύο ενάγοντα σωματεία έχουν μέλη τους τεχνίτες και εργατοτεχνίτες αντιστοίχως. Η εναγόμενη εταιρεία, αρνήθηκε να ικανοποιήσει τα εργασιακά αιτήματα των παραπάνω σωματείων, και αυτά ως απάντηση αποφάσισαν την διενέργεια ολιγώρων στάσεων εργασίας.

Η εναγόμενη εταιρεία, επικαλούμενη το άρθρο 656 του Α.Κ. ισχυρίστηκε ότι αδυνατεί αντικειμενικώς να αποδεχθεί την προσφερόμενη εργασία των εργατοτεχνιτών κατά την διάρκεια της απεργίας των και αντίστροφα. Απεδείχθει, ότι όντως στα πλαίσια των στάσεων εργασίας, δεν δύναται να αξιοποιηθεί η προσφερόμενη εργασία των τεχνιτών όταν συγχρόνως απεργούν οι εργατοτεχνίτες και το αντίστροφο.

Συνεπώς, ισχύουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 656 Α.Κ. και η εναγόμενη δεν έκανε ανταπεργία.

Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Πατρών 951/91 (Δ.Ε.Ν. 1992 σελ. 796).

Το εναγόμενο σωματείο, διεξήγαγε απεργιακές κινητοποιήσεις στις 11, 19, 23 και 29/4/91 με την μορφή ολιγώρων στάσεων εργασίας, στις 25/4/91 με 24ωρη αποχή εκ της εργασίας, και από 2/5/91 σε καθημερινή βάση με την μορφή δύο 4ωρων στάσεων (1 4ωρη σε κάθε βάρδια).

Η ενάγουσα επιχείρηση απέρριψε την προσφερόμενη εργασία των απεργούντων στο ενδιάμεσο των στάσεων και το εναγόμενο σωματείο άσκησε αγωγή εναντίον της ισχυριζόμενο ότι ασκεί παράνομη ανταπεργία.

Η αγωγή αυτή απορρίφτηκε (με την απόφαση 601/910), και η ενάγουσα άσκησε ανταγωγή ζητώντας να αναγνωρισθεί η απεργία του εναγόμενου σωματείου ως καταχρηστική. Και η ανταγωγή απορρίφτηκε, αφού τα

αιτήματα των απεργών ήταν νόμιμα (τιμαριθμική αναπροσαρμογή αποδοχών, αύξηση επιδομάτων, υπαλληλοποίηση εργατών κ.λ.π.).

Η αρχικά νόμιμη απεργία, όμως, είναι δυνατόν μεταγενέστερα να γίνει **καταχρηστική**, αυτό ίσχυσε και στην επίδικη απεργία, διότι παρόλη τη **διάθεση συνεργασίας** της ενάγουσας - αντεναγόμενης (**η οποία απεδέχθη τα περισσότερα αιτήματα**), οι απεργοί **εμμένουν επί μακρό διάστημα** στις κινητοποιήσεις τους με κίνδυνο το κλείσιμο της επιχείρησης.

Ο τελευταίος κίνδυνος σε συνδυασμό με την πραγματική αδυναμία της επιχείρησης -για οικονομικούς λόγους - να ικανοποιήσει τα υπόλοιπα απεργιακά αιτήματα, καθιστούν τη συνεχιζόμενη απεργία **καταχρηστική**.

Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Αθηνών 3250/91 (Δ.Ε.Ν. 1991 σελ.1136).

Η ενάγουσα ΕΡΤ ΑΕ είναι επιχείρηση Δημοσίου Τομέα, εξυπηρετούσα τις βασικές **ανάγκες του κοινωνικού συνόλου** για **ενημέρωση, μόρφωση και ψυχαγωγία**. Η ζωτικής σημασίας λειτουργία της φαίνεται - επίσης - από το προνόμιο αυτής να εκπέμπει σε **πανελλαδική εμβέλεια**.

Η εναγομένη συνδικαλιστική οργάνωση της ΕΡΤ, έστειλε στην ενάγουσα διοίκηση **εξώδικο** καλώντας την να συζητήσει μαζί της -αποσκοπώντας στην ανάκαμψη της εταιρείας και στην δραστική μείωση των ελλειμμάτων της- ώστε **να αποτραπεί η μεταφορά προσωπικού της** σε άλλες υπηρεσίες του Δημοσίου μέσω :

1. της υπογραφής ΣΣΕ
2. του εκσυγχρονισμού της ΕΡΤ.

Η εναγομένη στο εξώδικο δήλωνε ότι μετά της **λήξης της προθεσμίας για διάλογο** θα προχωρούσε σε απεργιακές κινητοποιήσεις με την μορφή στάσεων εργασίας, πράγμα που τελικά έγινε με **επαναλαμβανόμενες στάσεις εργασίας** στις 13, 19, 22, 23, 27, 28 και 29 / 8 / 1991.

Απεδείχθη, ότι **ο αποκλειστικός και μοναδικός σκοπός** της απεργίας του προσωπικού της ΕΡΤ ήταν η μη πραγματοποίηση (κατ' εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 1943 / 91) των μετατάξεων του πλεονάζοντος προσωπικού της (**805 υπάλληλοι**).

Τα αιτήματα που προέβαλλε η συνδικαλιστική οργάνωση (εξυγίανση, εκσυγχρονισμός) ήταν **κατ' επίφαση**, ενώ η κύρια αιτία των απεργιακών απεργιών **δεν γνωστοποιήθηκε** στην ενάγουσα και στους αρμόδιους Υπουργούς και επομένως **δεν τηρήθηκαν οι προϋποθέσεις** του άρθρου 20 (παρ. 2) και του άρθρου 19 (παρ. 2) του Ν. 1264 / 82 (4 μέρες γνωστοποίηση πριν κ.λ.π.

Το Πρωτοδικείο, για τον παραπάνω λόγο, αναγνώρισε ότι οι απεργίες που έγιναν από την εναγομένη συνδικαλιστική οργάνωση είναι παράνομες, απαγορεύοντας την πραγματοποίησή τους στο μέλλον, κάθε άλλης απεργίας με την ίδια μορφή και τα ίδια αιτήματα, και κηρύσσοντας την απόφαση προσωρινά εκτελεστή.

Ιστορικό απόφασης* Αρείου Πάγου 30/91 (Δ.Ε.Ν. 1991 σελ. 819).

Η αναιρεσιούσα ΓΕΝΟΠ-ΔΕΗ είναι η συνδικαλιστική οργάνωση του προσωπικού της αναιρεσίβλητης ΔΕΗ -η οποία είναι επιχείρηση δημοσίου χαρακτήρα και κοινής ωφελείας-

Η ΓΕΝΟΠ ΔΕΗ κήρυξε νομότυπα 48ωρες απεργίες από 4 έως 10/5/88. Απεδείχθησαν τα εξής:

1. Η επιτροπή του άρθρου 15 (Ν.1264/82) είχε προσδιορίσει σε 27% το ύψος του προσωπικού ασφαλείας το οποίο υποχρεούτο να διαθέσει η ΓΕΝΟΠ-ΔΕΗ κατά την διάρκεια της απεργίας.

Η αναιρεσιούσα **δεν διέθεσε το προσωπικό αυτό** στους σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος αλλά **λιγότερο** αυτού.

2. Το ελλιπές προσωπικό ασφαλείας **δεν υπάκουσε στις εντολές** της αναιρεσίβλητης εργοδότης, κατ' εντολή της αναιρεσιούσας ΓΕΝΟΠ-ΔΕΗ, **εκβιάζοντας** την διοίκηση ότι εάν αρνηθεί να τους αφήσει να ενεργήσουν με δική τους βούληση, θα αποχωρήσουν με υπαρκτό τον κίνδυνο τεράστιων καταστροφών.

3. Η ηλεκτρική ενέργεια που παράχθηκε εξ' αιτίας των παραπάνω δυσχερών συνθηκών **δεν ήταν επαρκής για την κάλυψη των στοιχειωδών αναγκών** του συνόλου

Λόγω των παραπάνω, αφού υπήρξε παράβαση των διατάξεων του Ν.1264/82 (αρθ.20 και 21)- ο Άρειος Πάγος κήρυξε παράνομες τις επίμαχες απεργίες και απαγόρευσε την πραγματοποίησή τους στο μέλλον κάτω από τις ίδιες συνθήκες.

Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Πατρών 601/91 (Δ.Ε.Ν. 1992 σελ.796).

Τα δύο ενάγοντα σωματεία έχουν μέλη τεχνίτες και εργατοτεχνίτες αντιστοίχως. Η εναγομένη εταιρία, αρνήθηκε να ικανοποιήσει τα εργασιακά αιτήματα των παραπάνω σωματείων, και αυτά ως απάντηση αποφάσισαν την διενέργεια ολιγόωρων στάσεων εργασίας.

Η εναγομένη εταιρία -επικαλούμενη το άρθρο 656 Α.Κ.- ισχυρίστηκε ότι αδυνατεί αντικειμενικώς να αποδεχθεί την προσφερόμενη εργασία των εργατοτεχνιτών κατά την διάρκεια της απεργίας των τεχνιτών και το αντίστροφο.

Απεδείχθη, ότι όντως στα πλαίσια των στάσεων εργασίας, δεν δύναται να αξιοποιηθεί η προσφερόμενη εργασία των τεχνιτών όταν συγχρόνως απεργούν οι εργατοτεχνίτες και το αντίστροφο.

Συνεπώς ισχύουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 656 Α.Κ. και η εναγομένη επιχείρηση δεν έκανε ανταπεργία.

Ιστορικό απόφασης Πρωτοδικείου Πατρών 487/92 (Δ.Ε.Ν. 1992 σελ. 793).

Κατόπιν άκαρπων διαπραγματεύσεων μεταξύ των απεργούντων και της εναγομένης εργοδοσίας, οι απεργιακές κινητοποιήσεις κλιμακώθηκαν (από 2/5/91) με αποτέλεσμα την παύση της λειτουργίας του εργοστασίου.

Η παύση αυτή -παρ' όλο που άρχισε τον Μάιο- η επιχείρηση συνέχισε να αποδέχεται την εργασία των μη απεργούντων, και τώρα εναγόντων, όμως στις αρχές Ιουνίου 1991 -αφού δεν διαφαινόταν καμία ελπίδα για εξεύρεση λύσης μεταξύ απεργούντων και εργοδοσίας- η εναγομένη έπαυσε να αποδέχεται τις πράγματι προσφερόμενες υπηρεσίες των εναγόντων, μέχρι τις αρχές Σεπτεμβρίου, όπου και καταγγέλθηκαν οι συμβάσεις εργασίας των εναγόντων (κατόπιν απόφασης από τους μετόχους της επιχείρησης να κλείσουν το εργοστάσιο) .

Στο μεταξύ, οι απεργοί από τον Ιούνιο είχαν καταλάβει παράνομα την είσοδο του εργοστασίου και εμπόδιζαν την είσοδο στους μη απεργούς και στα διευθυντικά στελέχη της εναγομένης.

Απεδείχθη ότι η εναγομένη έκανε σύννομες προσπάθειες για επαναλειτουργία του εργοστασίου και για απελευθέρωση της εισόδου από τους απεργούς, οι οποίες απέβησαν άκαρπες.

Το Πρωτοδικείο, έκρινε ότι η μη αποδοχή της εργασίας των εναγόντων από την εναγομένη -λαμβάνομένου υπ' όψιν των παραπάνω- οφείλεται σε ανωτέρα βία, συνεπώς η εναγομένη δεν οφείλει σ' αυτούς μισθούς υπερημερίας.

Β' ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ Γ' ΕΝΟΤΗΤΑΣ.

**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ
1950-1992 ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΕΠΙ ΑΥΤΩΝ**

1^{ος} Πίνακας.

Πίνακας 1 α και 1 β: Στις απεργιακές υποθέσεις που εξετάστηκαν από τα δικαστήρια, παρατηρούμε -όσον αφορά την διάρκεια τους, ότι

α) Οι ολιγόωρες στάσεις εργασίας, δεν υφίστανται ως μορφή απεργίας μέχρι το 1975 -οπότε και αρχίζουν να χρησιμοποιούνται από τους απεργούς ως μέσο πίεσης- όμως ακόμα και μετά το 1975 χρησιμοποιούνται με φειδώ -συγκριτικά με τη διεξαγωγή απεργιών διάρκειας.

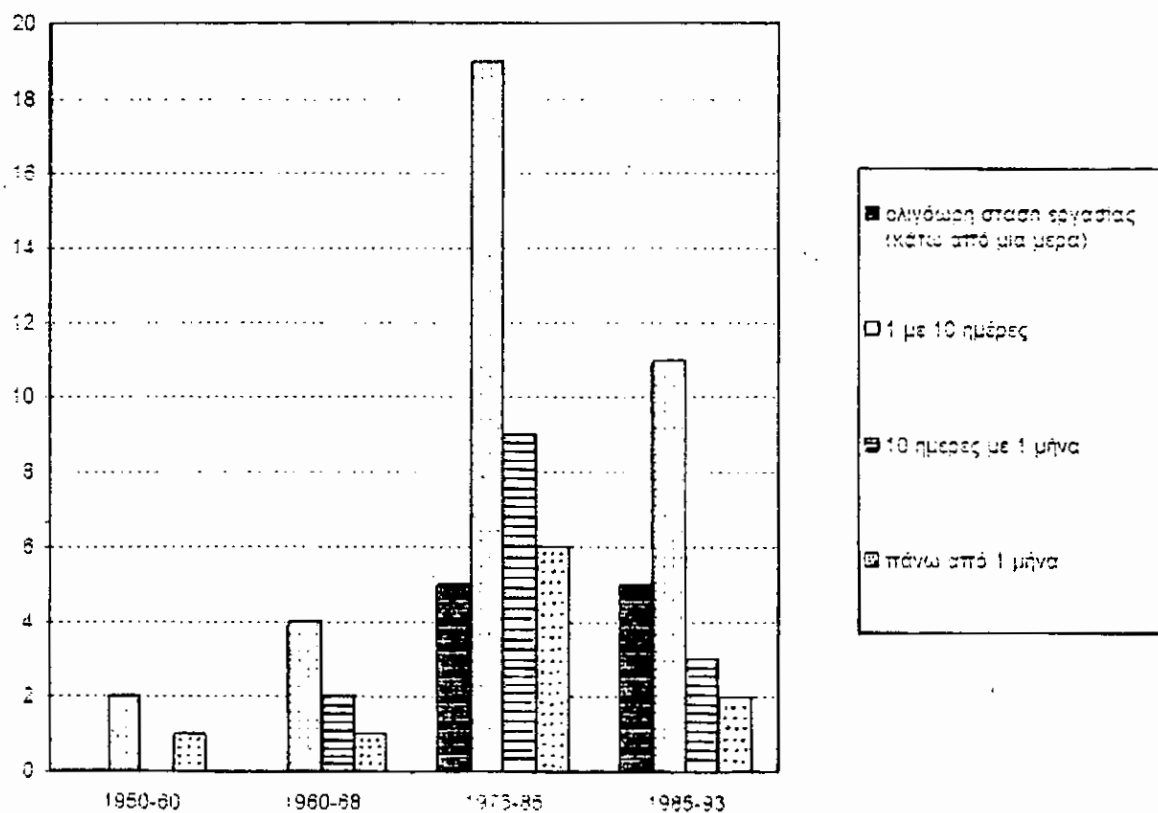
Προφανώς, αυτό ερμηνεύεται με το επιχείρημα ότι μια απεργία διάρκειας πιέζει αποτελεσματικότερα τον εργοδότη -λόγω των συνεπειών της - από ότι μία ή περισ/ρες στάσεις εργασίας.

β) Η χρονική διάρκεια της πλειοψηφίας των διεξαγόμενων απεργιών - που εξετάστηκαν δικαστικώς- κυμαίνεται από 1 έως 10 ημέρες, ακολουθούν κατά σειρά σε αριθμό οι απεργίες από 10 ημ. - 1 μήνα, ενώ οι λιγότερες περιπτώσεις απεργιών είναι αυτές που ξεπερνούν τον 1 μήνα (δηλ. τις γενικές απεργίες) -πράγμα που είναι λογικό άλλωστε εάν λάβουμε υπ' όψιν την επερχόμενη ζημιά στον εργοδότη, στους 3^{ους} -κοινωνικό σύνολο αλλά και τις απώλειες μισθών των απεργών.

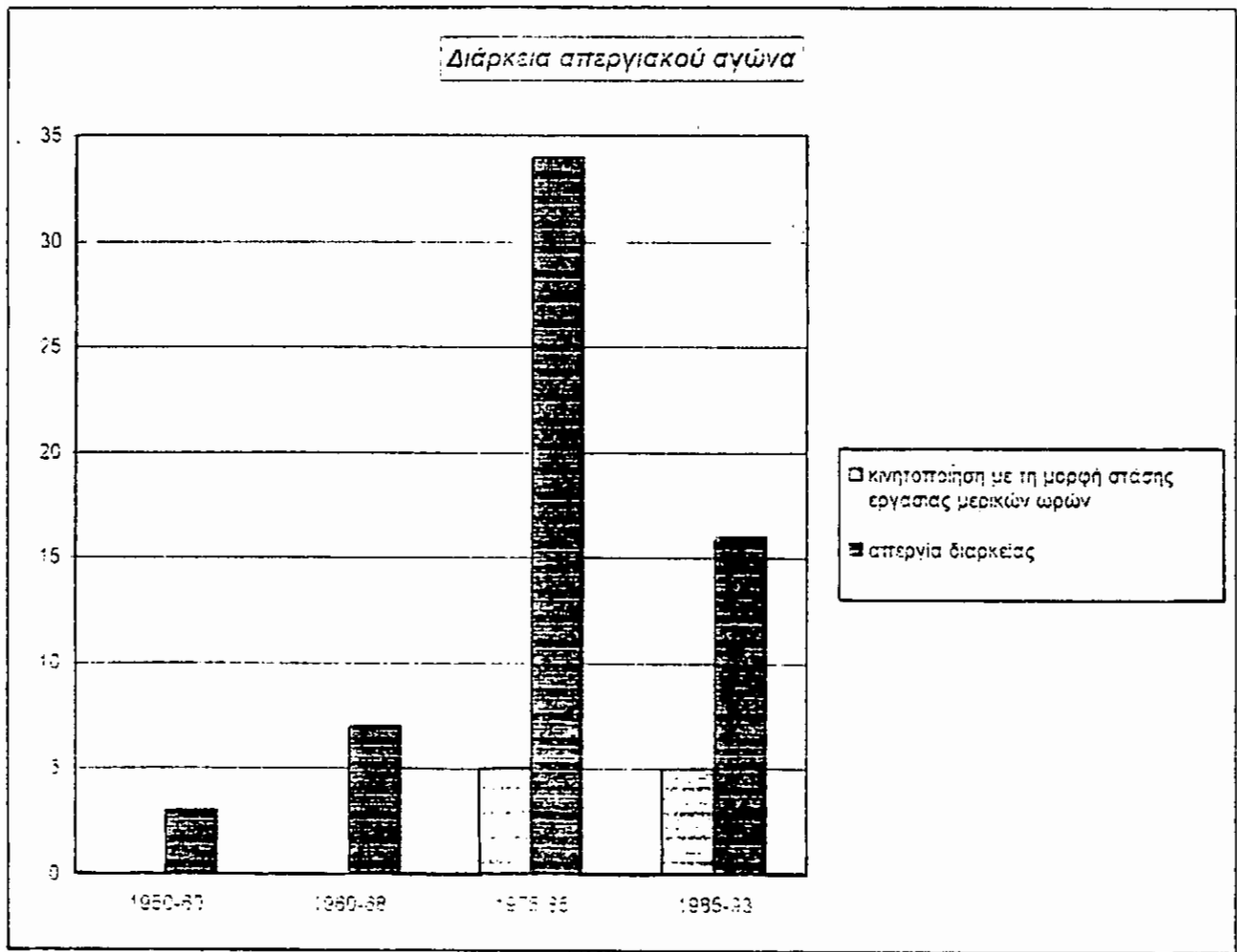
Πίνακας 1α: Διάρκεια απεργιακού αγώνα

	1950-60	1960-68	1975-85	1985-93
ολιγόωρη στάση εργασίας (κάτω από μια μέρα)	0	0	5	5
1 με 10 ημέρες	2	4	19	11
10 ημέρες με 1 μήνα	0	2	9	3
πάνω από 1 μήνα	1	1	6	2

Διάρκεια απεργιακού αγώνα

Πίνακας 1. Β. Διάρκεια απεργιακού αγώνα				
	1950-60	1960-68	1975-85	1985-93
κινητοποίηση με τη μορφή στάσης εργασίας μερικών ωρών	0	0	5	5
απεργία διάρκειας	3	7	34	16

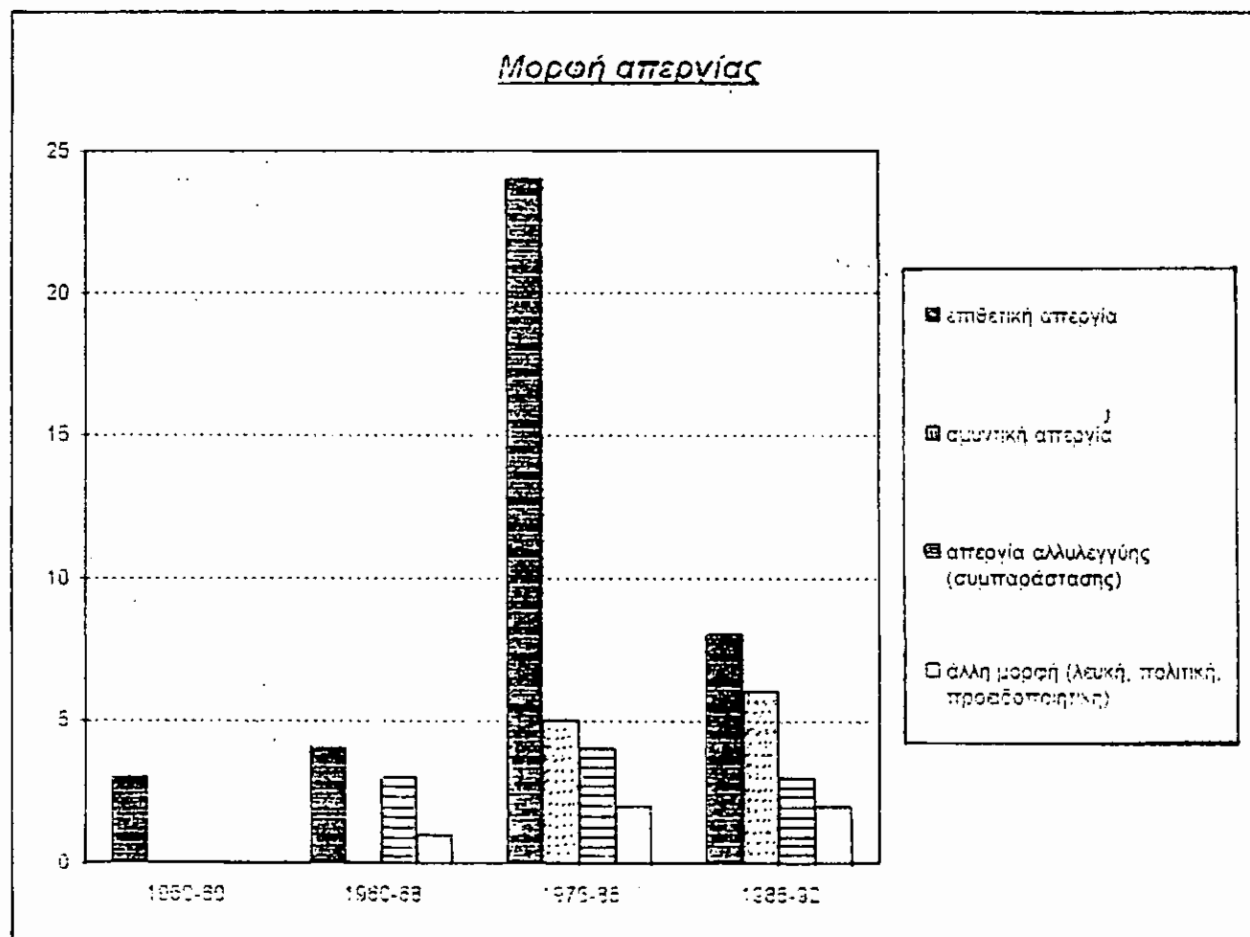
2^{ος} Πίνακας.

Σε γενικές γραμμές, η μορφή απεργίας που υπερτερεί είναι η επιθετική απεργία, η απεργία δηλ. που σκοπεί στην διεκδίκηση και βελτίωση εργασιακών δικαιωμάτων και συνθηκών.

Μετά το 1985 -όπου ήδη έχουν αποκτηθεί και ρυθμιστεί τα περισσότερα δικαιώματα των εργαζομένων (μέσω ΣΣΕ), τα οποία ισχύουν και σήμερα- βλέπουμε μια *αισθητή μείωση* των απεργιών «επιθετικής» μορφής, ενώ οι αμυντικές απεργίες (διατήρηση κεκτημένων δικαιωμάτων) *διατηρούνται στα ίδια επίπεδα*.

Σημειωτέον, ότι αμυντικές απεργίες δεν υπάρχουν πριν το 1975, και αυτό ίσως οφείλεται στο γεγονός μη ύπαρξης θεσμοθετημένων και κεκτημένων εργασιακών δικαιωμάτων, τα οποία έπρεπε να προστατευθούν μέσω της αμυντικής απεργίας.

Πίνακας 2 : Μορφή απεργίας				
	1950-60	1960-68	1975-85	1985-92
επιθετική απεργία	3	4	24	8
αμυντική απεργία	0	0	5	6
απεργία αλληλεγγύης (συμπαράστασης)	0	3	4	3
άλλη μορφή (λευκή, πολιτική, προειδοποιητική)	0	1	2	2

3^{ος} Πίνακας.

Παρατηρούμε ότι σε όλες τις χρονικές περιόδους που εξετάζουμε, τα απεργιακά αιτήματα οικονομικής φύσεως υπερτερούν ξεκάθαρα από τα υπόλοιπα αιτήματα. Η διεκδίκηση αιτημάτων που σχετίζονται με τους όρους και τις συνθήκες εργασίας, αυξάνεται θεαματικά στην 10ετία 1975-85, ενώ η απότομη μείωση των εν λόγω αιτημάτων στην περίοδο 1985-93, φανερώνει ότι τα περισσότερα εργασιακά ζητήματα έχουν διευθετηθεί μέσω των υπογραφέντων ΣΣΕ.

Η μετέπειτα γενομένη πολυπλοκότητα των σχέσεων μεταξύ εργαζομένων-εργοδότη -που οδήγησε στην δημιουργία νέων αναγκών και απαιτήσεων των εργαζομένων πέρα από την παροχή χρηματικών αποδοχών- φανερώνεται όχι μόνο από την αλματώδη αύξηση των εργασιακών αιτημάτων κατά την περίοδο 1975-85, αλλά και από την γέννηση -την ίδια περίοδο- ποικίλων αιτημάτων που δεν είναι αμιγώς οικονομικά ή εργασιακά (βλέπε: «άλλα αιτήματα»).

Πίνακας 3: Φύση απεργιακών αιτημάτων

	1950-60	1960-68	1975-85	1985-92
οικονομικά αιτήματα *	3	5	15	10
βελτίωση εργασιακών συνθηκών #	0	2	12	5
επαναπρόσληψη συναδέλφων	0	3	5	3
άλλα αιτήματα \$	0	0	5	4

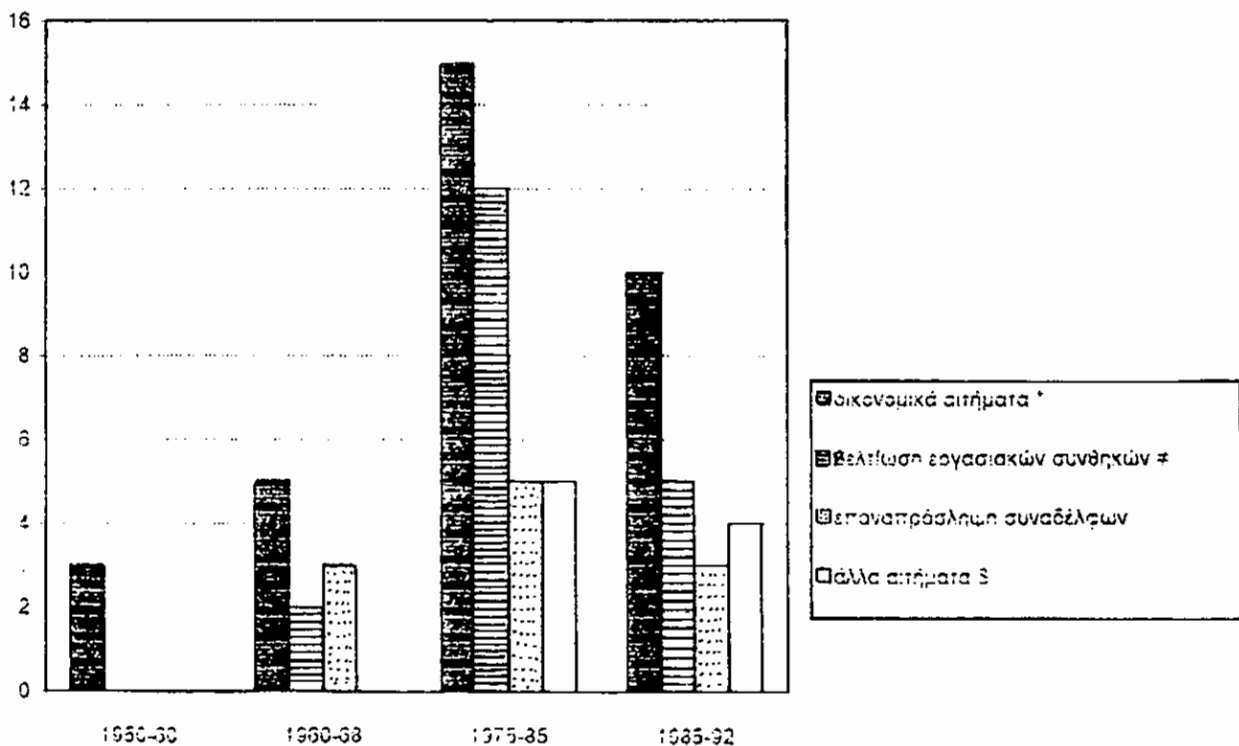
* μισθοί, επιδόματα, ΑΤΑ

ασφάλιση, άδειες

\$ -εφαρμογή ΣΣΕ

- παύση αυθαιρεσιών διοίκησης
- συνέχιση λειτουργίας επιχ/σης
- μη πραγματοποίηση μετατάξεων
- αποδοχή εργασίας μισθωτού
- όχι σε εσωτερικές μετακινήσεις
- κλπ.

Φύση απεργιακών αιτημάτων

ΣΗΜΕΙΩΣΗ. ΣΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ 1968-1975 ΔΕΝ ΕΜΦΑΝΙΖΟΝΤΑΙ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΕΡΓΙΩΝ ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ.

4^{ος} Πίνακας.

Η αναλογία παράνομων-νόμιμων απεργιακών αιτημάτων (στα παράνομα αιτήματα συμπεριλαμβάνονται και τα προσχηματικά) αυξάνεται διαχρονικά υπέρ των πρώτων -στις απεργιακές υποθέσεις που εκδικάσθηκαν-, ενώ επίσης προοδευτική αύξηση έχουν τα προσχηματικά αιτήματα.

Φαντάζει ως σχήμα οξύμωρο, το γεγονός ότι στις 10 ετίες 1950-60 και 1960-68 -όπου τόσο η νομοθετική κατοχύρωση του δικαιώματος της απεργίας ήταν ελλιπής όσο και η Συνταγματική ανύπαρκτη- η Δικαστική εξουσία έκρινε ως νόμιμα την πλειοψηφία των απεργιακών αιτημάτων, ενώ μεταγενέστερα που θεσμοθετήθηκε το απεργιακό δικαίωμα, η ίδια εξουσία έκρινε τα περισσότερα απεργιακά αιτήματα ως παράνομα.

Αυτό οφείλεται -ως ένα σημείο- στο ότι οι μετέπειτα Νόμοι (N. 330/77 και N. 1264/82) και το Σύνταγμα του 1975, καθορίζουν με σαφήνεια τα όρια νομιμότητας των εν δυνάμει αντικειμένων του απεργιακού δικαιώματος, και κάθε αίτημα που παρεκκλίνει από αυτά, θεωρείται αναμφισβήτητα ως παράνομο.

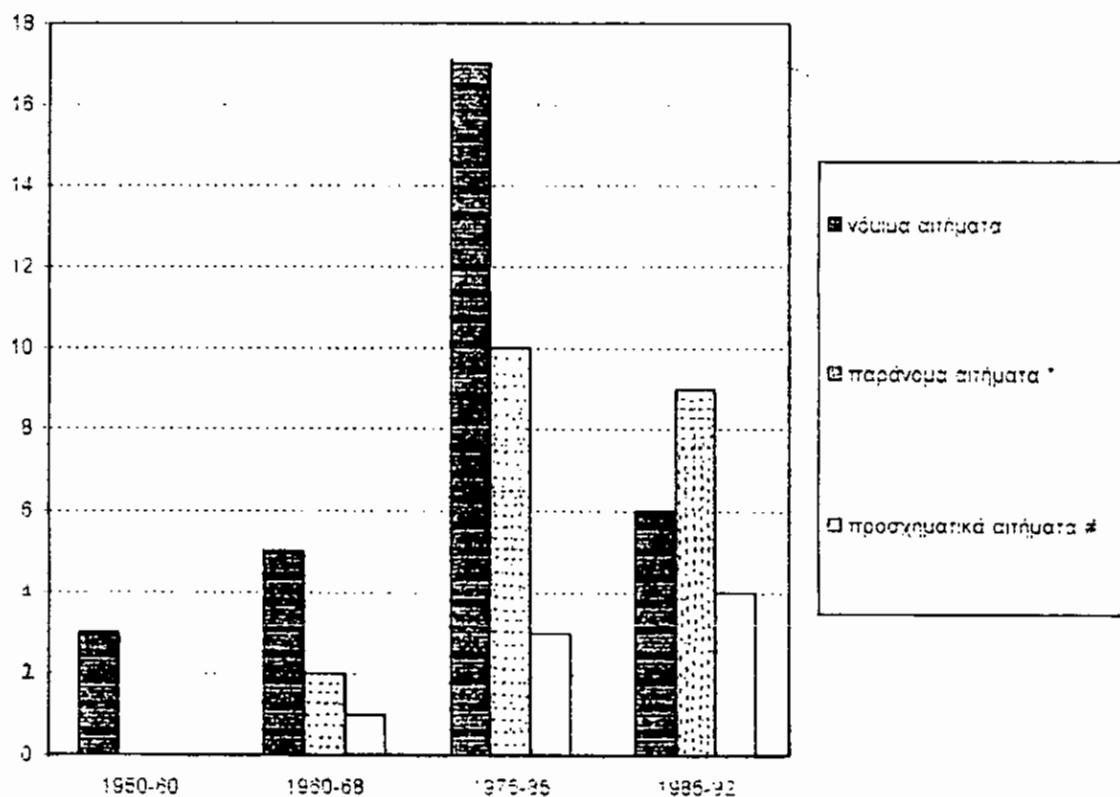
Πίνακας 4 : Νομιμότητα απεργιακών αιτημάτων

	1950-60	1960-68	1975-85	1985-92
νόμιμα αιτήματα	3	5	17	6
παράνομα αιτήματα *	0	2	10	9
προσχηματικά αιτήματα #	0	1	3	4

* ως παράλογα, αβάσιμα, επουσιώδη, όχι συλλογικού χαρακτήρα (ατομική ή νομική διαφορά)

καθιστούν την απεργία παράνομη

Νομιμότητα απεργιακών αιτημάτων

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: ΣΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ 1968-1975 ΔΕΝ ΕΜΦΑΝΙΖΟΝΤΑΙ ΑΠΕΡΓΙΕΣ ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ.

5^{ος} ΠΙΝΑΚΑΣ.

Μέχρι το 1968, οι αιτίες που καθιστούν παράνομο τον απεργιακό αγώνα, - κατά κύριο λόγο- είναι η μη νόμιμη κήρυξη της απεργίας και οι παράνομες ενέργειες των απεργών κατά την διάρκεια της διεξαγόμενης απεργίας.

Οι πολιτικοκοινωνικές μεταβολές και οι επερχόμενες αλλαγές στο νομικό καθεστώς -που οριοθετεί το απεργιακό δικαίωμα-, επιφέρουν ριζικές μεταβολές στις αιτίες που καθιστούν παράνομη την άσκηση της απεργίας.

Ειδικότερα, τα πρωτεία κατέχουν τα «παράνομα απεργιακά αιτήματα» τόσο στην περίοδο 1975-85 όσο και στην περίοδο 1985-92. Στην δεύτερη θέση, παραμένει -διαχρονικά- η αδέσποτη απεργία.

Τα αποτελέσματα των περιορισμών του Νόμου 1264/82 (για την προστασία του εργοδότη και του κοινωνικού συνόλου - 3^{ων}) οδηγούν στην εμφάνιση νέων αιτιών που άρουν την νομιμότητα της απεργίας, όπως η οικονομική καταστροφή του εργοδότη, η παράβαση των κανόνων αναφορικά με το προσωπικό ασφαλείας κ.λ.π..

Η εξέλιξη στις εργασιακές σχέσεις, και ο αυξανόμενος παρεμβατισμός του κράτους -ως φορέας κοινωνικής πρόνοιας- φανερώνεται από τους εξής νέους λόγους που καθιστούν μια απεργία παράνομη: Η δυσαναλογία μεταξύ της ωφέλειας των απεργών και της ζημιάς του εργοδότη-συνόλου, η απαγόρευση της απεργίας από την Διαιτησία ή την Π.Ν.Π., ο περιορισμός του διευθυντικού δικαιώματος του εργοδότη

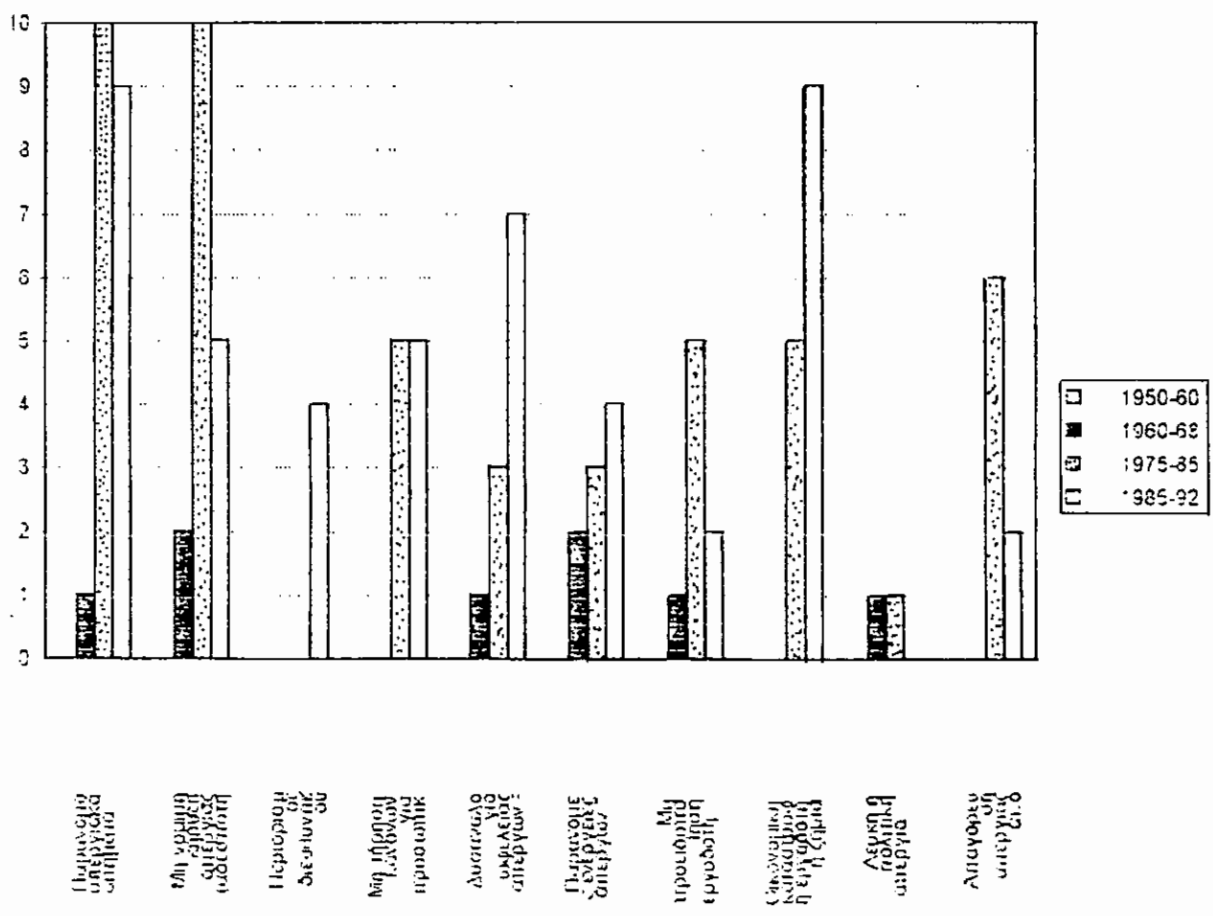
Πίνακας 5: Αιτίες μη νομιμότητας απεργίας

	1950-60	1960-68	1975-85	1985-92
Παράνομα απεργιακά αιτήματα	0	1	10	9
Μη νόμιμη κήρυξη απεργίας (αδέσποτη απεργία)	0	2	10	5
Περιορισμός διευθυντικού δικαιώματος εργοδότη	0	0	0	4
Μη τήρηση κανόνων για προσωπικό ασφαλείας	0	0	5	5
Δυσαναλογία ωφέλειας απεργών - ζημίας εργοδότη	0	1	3	7
Παράνομες ενέργειες απεργών *	0	2	3	4
Μη προειδοποίηση εργοδότη	0	1	5	2
Οικονομική καταστροφή εργοδότη ή ζημιά συνόλου	0	0	5	9
Λευκή ή πολιτική απεργία	0	1	1	0
Απαγόρευση απεργίας από Διαιτησία ή ΠΝΠ #	0	0	6	2

* -κατάληψη εργασιακού χώρου
 - παρεμπόδιση ζωών να εργαστούν
 - καταστροφές σε περιουσία εργοδότη
 - βία, ύβρεις

ΠΝΠ = Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου

Αιτίες μη νομιμότητας απεργίας

6.1 ΠΙΝΑΚΑΣ.

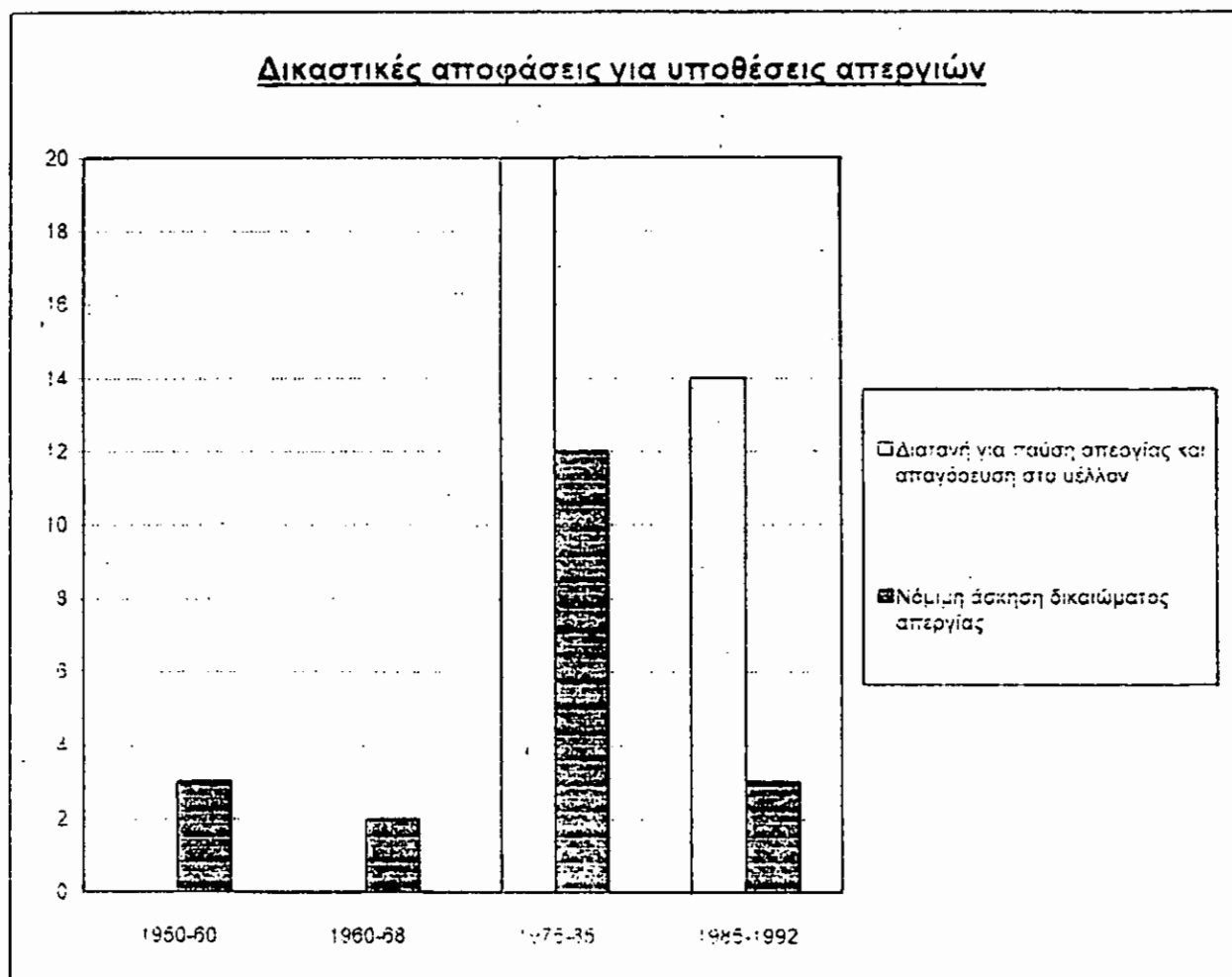
Μέχρι το 1975, οι αναγνωρισμένες δικαστικώς παράνομες απεργίες, έληγαν -ως επί το πλείστον- με την απόλυση των συμμετεχόντων σε αυτήν παρανομούντων-μισθωτών.

Αυτό το συμπέρασμα ενισχύεται από την μελέτη των ιστορικών των δικαστικών αποφάσεων κατά την ίδια χρονική περίοδο.

Μετά την θέσπιση του Νόμου 1264/82, όπου παρέχεται η *δυνατότητα του εργοδότη να προσβάλλει την παράνομη απεργία με ένδικα μέσα* -και ειδικότερα τα πολιτικά δικαστήρια επί παρανόμου άσκησης του δικαιώματος, δύνανται να διατάξουν την παύση και την απαγόρευση στο μέλλον της εν λόγω -ή παρομοίων συνθηκών- απεργίας -είναι εμφανές ότι η λήξη των παρανόμων απεργιών γίνεται με εντολή δικαστικής απόφασης και όχι με την απόλυση των παρανομούντων απεργών.

Πίνακας 6.1: Δικαστικές αποφάσεις για υποθέσεις απεργιών

	1950-60	1960-68	1975-85	1985-1992
Διαταγή για παύση απεργίας και απαγόρευση στο μέλλον	0	0	20	14
Νόμιμη άσκηση δικαιώματος απεργίας	3	2	12	3

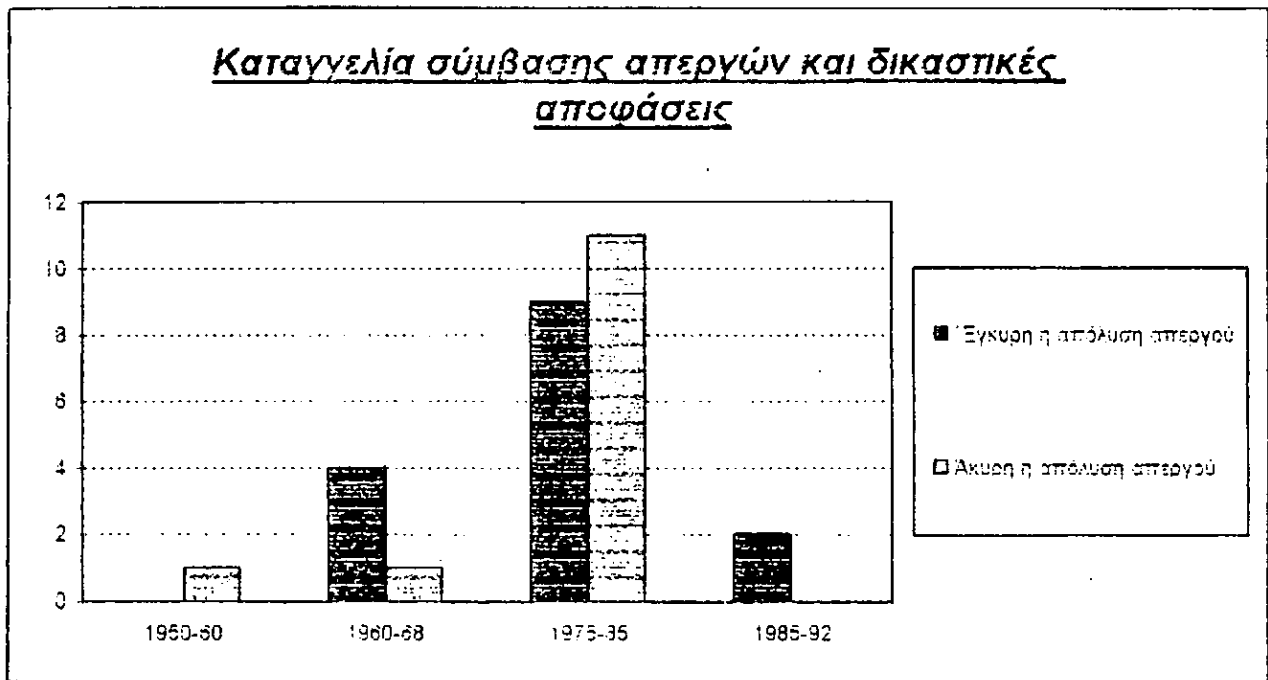
6.2 ΠΙΝΑΚΑΣ.

Έχοντας υπόψη την προαναφερόμενη θέση -δηλαδή ότι μετά το 1975 η λήξη μιας παράνομης απεργίας γίνεται μέσω δικαστικής διαταγής και όχι μέσω της απόλυσης των απεργών- μπορούμε να επεξηγήσουμε το γεγονός της μείωσης των εγκύρων απολύσεων των απεργούντων μισθωτών.

Λίγο αργότερα, -μετά την θέσπιση του Ν. 1264/82 (όπου η αυτοδίκαιη λύση της σύμβασης εργασίας απεργού γίνεται μόνο με την συμμετοχή -εν γνώσει του- σε αδέσποτη απεργία)- οι απολύσεις των απεργών -έγκυρες και άκυρες- ελαχιστοποιούνται.

Πίνακας 6.2: Καταγγελία σύμβασης απεργών και δικαστικές αποφάσεις

	1950-50	1960-68	1975-85	1985-92
Έγκυρη η απόλυση απεργού	0	4	9	2
Άκυρη η απόλυση απεργού	1	1	11	0

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: ΣΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ 1968-75 ΔΕΙΝ ΕΙΧΟΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΑΠΕΡΓΙΕΣ ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ.

7^{ος} ΠΙΝΑΚΑΣ.

Τα πολιτικά δικαστήρια - που εκδίκασαν τις λιγοστές απεργίες που εκδηλώθηκαν το 1950-1960- έκριναν ότι όλες οι απεργιακές κινητοποιήσεις της 10 ετίας αυτής αποτελούν νόμιμη άσκηση του δικαιώματος της απεργίας.

Αντίθετα, στην περίοδο 1960-1968, ο αριθμός των παρανόμων απεργιών είναι διπλάσιος από τον αριθμό των νόμιμων.

Αυτό ίσως να οφείλεται αφενός στο ότι το δικαίωμα της απεργίας δεν είναι κατοχυρωμένο με σαφήνεια από το Σύνταγμα -και ο Νόμος θέτει αυστηρούς περιορισμούς στην άσκηση του δικαιώματος-, αφετέρου επειδή ακριβώς η ίδια η Νομοθεσία δίνει μεγάλη ελευθερία στην δικαστική εξουσία να κρίνει την νομιμότητα της εκάστοτε απεργιακής υπόθεσης κατά βούληση.

Και μετά όμως την ψήφιση του Νόμου 1264/82 και το Σύνταγμα του 1975 -που αναγνωρίζει και καθορίζει όλες τις παραμέτρους του δικαιώματος της απεργίας- οι παράνομες απεργίες παραμένουν διπλάσιες σε αριθμό από τις νόμιμες.

Πράγματι, παρότι πλέον ρητά διασφαλίζεται και αναγνωρίζεται η απεργία ως Συνταγματικώς κατοχυρωμένο δικαίωμα των μισθωτών, το ίδιο το Σύνταγμα και ο Νόμος 1264/82 θέτει σωρεία περιοριστικών όρων -που λειτουργούν ως δικλείδες ασφαλείας για τον εργοδότη, κοινωνικό σύνολο, αλλά και τους ίδιους τους εργαζομένους.

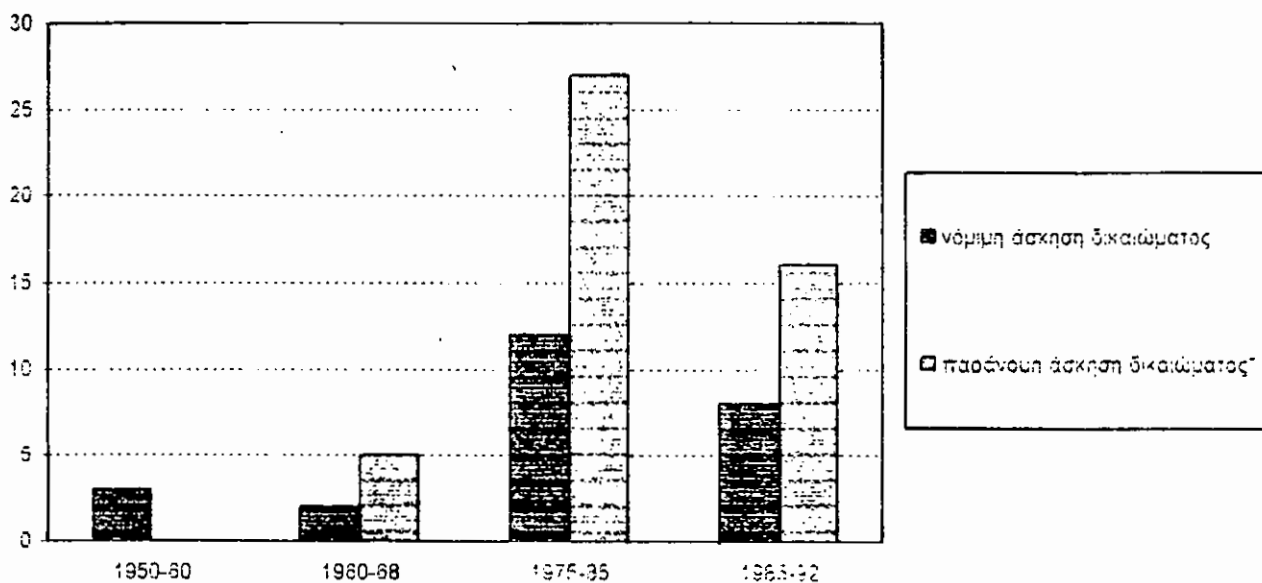
Η παράβαση ενός ή περισσοτέρων από το πλήθος των παραπάνω νομοθετικών περιορισμών αποτελεί μια από τις αιτίες που υπερτερούν οι παράνομες απεργιακές κινητοποιήσεις

Πίνακας 7: Νομιμότητα άσκησης δικαιώματος απεργίας

	1950-60	1960-68	1975-85	1985-92
νόμιμη άσκηση δικαιώματος	3	2	12	8
παράνομη άσκηση δικαιώματος*	0	5	27	16

* και παράνομες απεργίες ως καταχρηστικές

Νομιμότητα άσκησης δικαιώματος απεργίας

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: ΣΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ 1968-75 ΛΕΝ ΕΜΦΑΝΙΖΟΝΤΑΙ ΑΠΕΡΓΙΕΣ ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ

8^{ος} ΠΙΝΑΚΑΣ.

Μέχρι το 1968 -όπου η ανταπεργία αποτελεί αναγνωρισμένο από τον Νόμο δικαίωμα του εργοδότη (ως μέσο άμυνας του έναντι των εκδηλωθεισών απεργιών),- παρατηρούμε ότι η αναλογία ανταπεργιών - απεργιών είναι περίπου 1 προς 2.

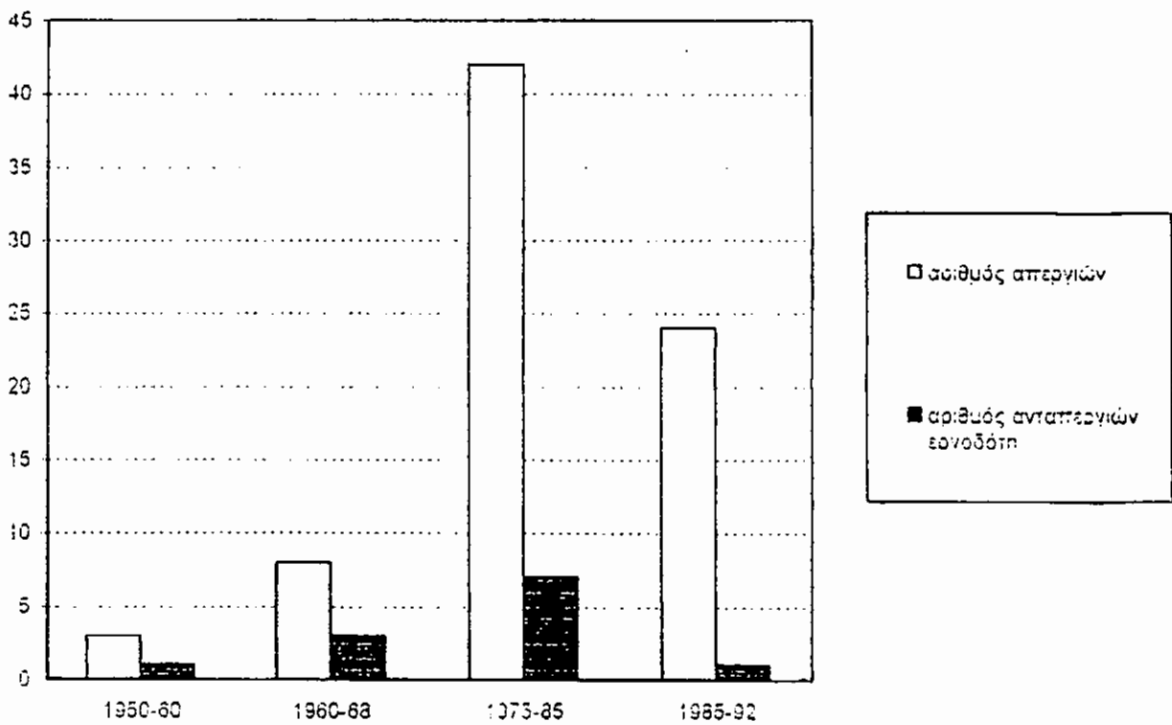
Δηλαδή, στις μισές απεργίες που πραγματοποιούνται, οι εργοδότες αντιδρούσαν με ανταπεργία.

Μετά την ισχύ του Νόμου 1264/82, -ο οποίος και απαγορεύει την ανταπεργία- υπάρχει σαφής μείωση των εκδηλωθεισών ανταπεργιών.

Πίνακας 8: Σύγκριση πραγματοποιηθείσων απεργιών -ανταπεργιών

	1950-60	1960-68	1975-85	1985-92
αριθμός απεργιών	3	8	42	24
αριθμός ανταπεργιών εργοδότη	1	3	7	1

Σύγκριση πραγματοποιηθείσων απεργιών -ανταπεργιών

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Α.Κ.	= Αστικός Κώδικας.
α.ν.	= αναγκαστικός νόμος.
Α.Π.	= Αρειος Πάγος.
β.δ.	= βασιλικό διάταγμα.
Γ.Σ.Σ.Ε.	= Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος.
Γ.Σ.	= Γενική Συνέλευση.
δ.α.	= διαιτητική απόφαση.
Δ.Δ.Δ.Δ.	= Δευτεροβάθμιο Διοικητικό Διαιτητικό Δικαστήριο.
Δ.Ε.Ν.	= Δελτίο Εργατικής Νομοθεσίας.
Δ.Σ.	= Διοικητικό Συμβούλιο.
Κ.Π.Δ.	= Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας.
Ν. ή ν.	= Νόμος.
ν.δ.	= νομοθετικό διαταγμα
Ν.Π.Δ.Δ.	= Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
Ν.Π.Ι.Δ.	= Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου.
Ν.Σ.Κ.	= Νομικό Συμβούλιο του Κράτους.
Π.Κ.	= Ποινικός Κώδικας
Π.Ν.Π.	= Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου.
Σ.Ε.Β.	= Σύνδεσμος Ελλήνων Βιομηχάνων.
Σ.Σ.Ε.	= Συλλογική Σύμβαση Εργασίας.
Σ.τ.Ε.	= Συμβούλιο της Επικρατείας

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α' ΕΝΟΤΗΤΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ :

1. "Συλλογικές Διαφορές Εργασίας και Εργατικοί Αγώνες", Αποστόλου Μετσητάκου.
2. "Εγκόλπιο Συνδικαλιστικών Θεμάτων", Αποστόλου Μετσητάκου.
3. "Η Οργάνωση της Εργασίας", Τζιμάνης Κων/νος
4. "Επιτομή Σύγχρονου Εργατικού Δικαίου", Φώτη Θ. Παπαγιάννη και Δονάτου Ι. Παπαγιάννη.
5. "Άρθρα - Μελέτες Δ.Ε.Ν 1985 τεύχος 1012 σελ. 1177 Μορφές Απεργίας και Νομιμότητα Πραγματοποίησης αυτών", από ΧΡ. Καρατζά υπάλ-ληλο Υπουργείου Εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ :

1. "Οι Διατάξεις του Συντάγματος για την Απεργία και οι Σχετικές Διατάξεις του Ν.330/76", Θεοδώρου Θ.
2. "Συλλογικές Διαφορές Εργασίας και Εργατικοί Αγώνες", Αποστόλου Μετσητάκου.
3. "Επιτομή Σύγχρονου Εργατικού Δικαίου", Φώτη Θ. Παπαγιάννη και Δονάτου Παπαγιάννη.
4. "Εγκόλπιο Συνδικαλιστικών Θεμάτων", Αποστόλου Μετσητάκου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ, ΤΕΤΑΡΤΟ, ΠΕΜΠΤΟ, ΕΚΤΟ, ΕΒΔΟΜΟ :

1. "Η Απεργία ως Δικαίωμα", Θεοδώρου Θ.
2. "Το Δικαίωμα της Απεργίας και η παραπομπή της στην Διαιτησία", Θεοδώρου Θ.
3. "Η Απεργία, ο χαρακτήρας και οι συνέπειες της", Bernssein Ed.
4. "Η Μεγάλη Απεργία Λαυριωτικά", Κώστας Ψαλτήρας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ :

1. Περιοδικό "Αγορά", Σεπτέμβριος 1996
2. Περιοδικό "Οικονομικός Ταχυδρόμος", Ιούνιος 1996

Β' ΕΝΟΤΗΤΑ και Γ' ΕΝΟΤΗΤΑ

Δελτία Εργατικής Νομοθεσίας 1950 - 1969
και 1976 - 1992

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ευχαριστίες σελ. 1

Πρόλογος σελ. 2

Α' ΕΝΟΤΗΤΑ: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩ- ΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ

Εισαγωγή στην Α' Ενότητα σελ. 4

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Μορφές απεργίας, θεωρητική και νο-
μολογιακή πλευρά σελ. 6

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: Οι διατάξεις του Συντάγματος του
1975 για το δικαίωμα της απεργίας.
σελ. 11

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: Εξέλιξη του θεσμού της απεργίας και η
νομική κατοχύρωση του δικαιώματος
της απεργίας εκτός Ελλάδος σελ. 14

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: Οι πρώτες απεργίες στον Ελλαδικό χώρο
Περιγραφή γενεσιουργών συνθηκών του
απεργιακού αγώνα σελ. 16

A. Τα Λαυριωτικά. Τόπος γέννησης του
απεργιακού θεσμού. σελ. 16

B. Αναφορά στις εργασιακές συνθήκες στην
Ελλάδα οι οποίες οδήγησαν στις πρώτες
απεργίες. Ιστορικό των απεργιών έως το
1911 σελ. 17

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: Η εξέλιξη του θεσμού και του δικαιώ-
ματος της απεργίας στην Ελλάδα σελ. 18

A. Ιστορική εξέλιξη του θεσμού σελ. 18

B. Ελλειψη πλήρους Νομοθετικής ρύθμισης
εως το 1974 σελ. 19

Γ. Εξέλιξη της ρύθμισης του απεργιακού
δικαιώματος από την Νομοθεσία σελ. 21

Δ. Νομολογιακή εξέλιξη του δικαιώματος
στην Ελλάδα σελ. 22

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ: Τα εργατικά σωματεία στην Ελλάδα.
Ιστορική εξέλιξη, νομική μορφή δραστη-
ριότητα και στόχοι αυτών σελ. 23

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ: Οι εργοδοτικοί σύνδεσμοι στην Ελλάδα σελ. 26

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ: Η προοδευτική μείωση των απεργιακών
κινήτοποιήσεων στην Ελλάδα την τελευ-
ταία 20ετία και οι αιτίες αυτής σελ. 27

Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

- Εισαγωγή στην Β' Ενότητα σελ. 30
- Μεθοδολογία τρόπου εργασίας στην Β' Ενότητα σελ. 31
- Πίνακας-οδηγός του απεργιακού δικαιώματος βάσει των δικάστικών αποφάσεων σελ. 32
- Δικαίωμα απεργίας σελ. 33
- Μορφές απεργίας σελ. 39
1. Αδέσποτη απεργία σελ. 44
 2. Στάση εργασίας σελ. 47
- Καταχρηστική άσκηση δικαιώματος απεργίας σελ. 51
- Απεργία και καταγγελία σύμβασης μισθωτού σελ. 57
- Απεργιακά αιτήματα και νομιμότητα απεργίας σελ. 62
- Προσωπικό ασφαλείας σελ. 69
- Αποδοχές επί απεργίας σελ. 73
- Συνδικαλιστικά όργανα και κήρυξη απεργίας σελ. 76
- Διαιτησία και κήρυξη απεργίας σελ. 80
- Απεργία και Συλλογικές Συμβάσεις εργασίας σελ. 82
- Δικαιώματα εργοδότη επί απεργίας σελ. 83
1. Δικαίωμα ανταπεργίας σελ. 84
 2. Απεργία και περιουσιακά στοιχεία εργοδότη σελ. 87
 3. Η προειδοποίηση του εργοδότη επί απεργίας σελ. 89
 4. Δικαίωμα εργοδότη για προσφυγή σε ένδικο μέσο σελ. 92
 5. Δικαίωμα εργοδότη για καταγγελία σύμβασης μισθωτού σελ. 94
 6. Απεργιακά αιτήματα και προστασία εργοδότη σελ. 95
 7. Υποχρέωση συνδικαλιστικής οργάνωσης για ύπαρξη προσωπικού ασφαλείας σελ. 96
 8. Λοιπά δικαιώματα εργοδότη σελ. 97

Γ' ΕΝΟΤΗΤΑ: ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΠΕΡΓΙΩΝ

Εισαγωγή Γ' Ενότητας σελ. 100

Μεθοδολογία τρόπου εργασίας στην Γ' Ενότητα σελ. 102

Α' ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ Γ' ΕΝΟΤΗΤΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΠΕΡΓΙΩΝ 1950-1992 με χρονολογική σειρά σελ. 104

Α' ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ: Ιστορικά απεργιακών υποθέσεων που εκδικάσθηκαν τα έτη 1950-60 σελ. 105

Β' ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ: Ιστορικά απεργιακών υποθέσεων που εκδικάσθηκαν τα έτη 1960-68 σελ. 109

Γ' ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ: Ιστορικά απεργιακών υποθέσεων που εκδικάσθηκαν τα έτη 1975-80 σελ. 119

Δ' ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ: Ιστορικά απεργιακών υποθέσεων που εκδικάσθηκαν τα έτη 1980-90 σελ. 129

Ε' ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ: Ιστορικά απεργιακών υποθέσεων που εκδικάσθηκαν τα έτη 1990-92 σελ. 172

Β' ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ Γ' ΕΝΟΤΗΤΑΣ: ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ 1950-1992 και κριτικές επί αυτών σελ. 180

Πίνακας 1α και 1β : Διάρκεια απεργιακού αγώνα σελ. 181

Πίνακας 2 : Μορφή απεργίας σελ. 184

Πίνακας 3 : Φύση απεργιακών αιτημάτων σελ. 186

Πίνακας 4 : Νομιμότητα απεργιακών αιτημάτων σελ. 188

Πίνακας 5 : Αιτίες μη νομιμότητας απεργίας σελ. 190

Πίνακας 61: Δικαστικές αποφάσεις για υποθέσεις απεργίας σελ. 192

Πίνακας 62: Καταγγελία σύμβασης εργασίας απεργιών και δικαστικές αποφάσεις σελ. 194

Πίνακας 7 : Νομιμότητα άσκησης δικαιώματος απεργίας σελ. 196

Πίνακας 8 : Σύγκριση πραγματοποιηθέντων απεργιών - ανταπεργιών σελ. 198

Συνομογραφίες σελ. 200

Βιβλιογραφία σελ. 201

